

Pali Text Society

ŚAMANTAPĀSĀDIKĀ

BUDDHAGHOSA'S COMMENTARY ON
THE VINAYA PĪṬAKA

EDITED BY

J TAKAKUSU

PH D (LEIPZIG), D.LITT, M.A (LONDON)

HON PROFESSOR, TOKYO IMPERIAL UNIVERSITY, MEMBER IMPERIAL ACADEMY, TOKYO

AND

MAKOTO NAGAI

D LITT (TOKYO)

PROFESSOR, TOKYO IMPERIAL UNIVERSITY

ASSISTED BY

KOGEN MIZUNO

BUNGAKUSHI (TOKYO)

VOL. V

London

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

BY

HUMPHREY MILFORD

OXFORD UNIVERSITY PRESS, AMEN HOUSE

WARWICK SQUARE, E.C 4

1938

PRINTED IN GREAT BRITAIN

Samantapāsādikā Nāma Vinayaṭṭhakathā Khandaka-Vaṇṇanā ·

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀ-
SAMBUDDHASSA.

TATIYA-SAMANTAPĀSĀDIKĀ

Ubhinnam pāṭimokkhānam sangāyimsu mahātherā	sangītisamanantēsam Khandhakam khandhakovi- dā.
yam tassa dāni sampatto yasmā hoti ayan tassa padabhājanīye atthā te ce puna vadeyyāma uttānā c' eva ye atthā adhippāyānusandhihi anuttānā na te yasmā tesam yeva ayam tasmā	yasmā samvannanākkamo anuttānatthavannanā. yehi yesam pakāsītā, pariyosānam kadā bhavē. tesam samvannanāya kim. byañjanena ca ye pana sakkā ñātum avannitā, hoti samvannanānayo ti. ¹

MAHĀKHANDHAKA-VAṆṆANĀ

*Tena samayena buddho bhagavā Uruvelāyaṃ vharati naggā
Nerañjarāya tīre bodhirukkhāmūle pathamābhisambuddho ti,
ettha kiñcāpi tena samayena buddho bhagavā Verañjāyaṃ ti
ādīsu viya karanavacanena² visesakāraṇam n' atthi, vinayaṃ
patvā pana karanavacanen' eva ayam abhilāpo āropito ti
ādito patṭhāya ārūḥābhilāpavasen' ev' etaṃ vuttan ti vedi-
tabbam. esa nayo aññesu pi ito paresu evarūpesu³ kim pan'*

---

¹ Bp. omits ti.

² Bp. °vacane.

³ Bp. °pesū 'ti.

etassa vacane payojanan tī. pabbajjādīnaṃ vinayakammānaṃ ādito patthāya nidānadassanaṃ. yā hi bhagavatā anujānāmi bhikkhave imehi tīhi saranagamanehi pabbajjam upasampadan tī evaṃ pabbajjā c' eva upasampadā ca anuññātā, yāni ca Rājagahādisu upajjhāyavatta-ācariyavattādīni¹ anuññātāni, tāni abhisambodhim patvā sattasattāhaṃ bodhimande² vitināmetvā Bārānasiyaṃ dhammacakkaṃ pavatetvā imiṇā ca³ anukkamena idaṇ ca⁴ idaṇ ca thānaṃ patvā imasmiṇ ca imasmiṇ ca vatthusmiṃ paññattāni 'tī evaṃ etesaṃ pabbajjādīnaṃ vinayakammānaṃ ādito patthāya nidānadassanaṃ etassa vacane payojanan tī veditabbaṃ.

Ettha *Uruvelāyan* ti mahāvelāyaṃ mahante vālikarāsīmhi 'tī attho. atha vā urū 'tī vālikā vuccati. velā 'tī mariyādā, velātikkaṃ manahetu āhatā uru uruvelā 'tī evaṃ c'⁵ ettha attho datthabbo. atite kira anuppanne buddhe dasasahassā kulaputtā tāpasapabbajjaṃ pabbajjtvā tasmīṃ padese viharantā ekadivasaṃ sannipatitvā katikavattaṃ akāṃsu, kāyakammavacikkammāni nāma paresaṃ pi pākatāni honti, manokammaṃ pana apākataṃ, tasmā yo kāmavitakkaṃ vā byāpādatakkaṃ vā vihiṃsāvitakkaṃ vā vitakketi, tassa añño codako nāma n' atthi, so attanā 'va attānaṃ codetvā pattapūtena⁶ vālikaṃ āharitvā imasmiṃ thāne ākiratu,⁷ idam assa danḍakammaṃ tī. tato patthāya yo tādīsaṃ vitakkaṃ vitakketi so tattha pattapūtena⁶ vālikaṃ ākirati.⁸ evaṃ tattha anukkamena mahāvālikarāsi jāto. tato naṃ pacchimā janatā parikkhīpivā cetiyatthānaṃ akāsi. taṃ sandhāya vuttaṃ Uruvelāyan tī mahāvelāyaṃ mahante vālikarāsīmhi 'tī attho tī tam eva sandhāya vuttaṃ atha vā urū 'tī vālikā vuccati. velā 'tī mariyādā, velātikkaṃ manahetu āhatā uru uruvelā 'tī evaṃ c'⁵ ettha attho datthabbo 'tī. *bodhirukkhamūle* 'tī bodhi vuccati catūsu maggesu ñāṇaṃ, taṃ bodhim bhagavā ettha patto tī rukko pi bodhirukkho tv eva nāmaṃ labhi, tassa bodhirukkhasa mūle bodhirukkhamūle. *paṭhamābhi-*

¹ Bp. upajjhāya-upajjhāyavatta- ācariya-ācariyavattādīni.

² Bp. bodhimahāmande.

³ Bp. omits ca.

⁴ Bp. c'.

⁵ Bp. omits c'.

⁶ Bp. °putena.

⁷ Bp. ākiratu.

⁸ Bp. ākirati.

sambuddho ti pathamaṃ abhisambuddho. abhisambuddho hutvā sabbapathamaṃ yevā 'ti attho. *ekapallankenā* 'ti sakiṃ pi anutthahitvā yathā ābhujitena eken' eva pallankenā. *vimuttisukhapatisaṃvedī* 'ti vimuttisukhaṃ phalasamāpattisukhaṃ patisaṃvediyamāno.¹ *patīccasamuppādan* ti paccayākāram. paccayākāro hi aññamaññaṃ paticca sahite dhamme uppādeti 'ti patīccasamuppādo ti vuccati. ayam ettha saṃkhepo. vitthāro pana sabbākārasampannaṃ vinicchayaṃ icchantena Visuddhimaggato ca² Mahāpakāranato ca gaḥetaḥ. *anulomapatilomaṇ* ti anulomañ ca paṭilomañ ca anulomapatilomaṃ³ tattha *avijjāpaccayā saṅkhārā* 'ti ādinā nayena vutto avijjādiko paccayākāro attanā kaṭṭhabakīccakāranato anulomo ti vuccati, *avijjāya tv eva asesavirāgaṇirodhā saṅkhāraṇirodho* ti ādinā nayena vutto sv eva anuppādanīrodhena nirujjhamāno taṃ kīccam na karoti 'ti tassa akāranato paṭilomo ti vuccati, purīmanayen'⁴ eva vā vutto pavattiyā anulomo, itaro tassā paṭilomo ti evam evam⁵ ettha attho datthabbo. ādito pana paṭṭhāya yāva antaṃ antato ca paṭṭhāya yāva ādiṃ pāpetvā avuttattā ito aññen' atthen'⁶ ettha anulomapatilomatā na yujjati.

manasākāsi 'ti manasi akāsi. tattha yathā anulomaṃ manasi akāsi, idaṃ tāva dassetuṃ *avijjāpaccayā saṅkhārā* ti ādi vuttaṃ. tattha avijjā ca sā paccayo cā 'ti avijjāpaccayo, tasmā avijjāpaccayā saṅkhārā sambhavanti 'ti iminā nayena sabbapadesu attho vedītabbo. ayam ettha saṅkhepo. vitthāro pana sabbākārasampannaṃ vinicchayaṃ icchantena Visuddhimaggato⁷ ca Sammohavinodanīyā ca Mahāvibhaṅgaṭṭhakathāya gaḥetaḥ. yathā pana paṭilomaṃ manasi akāsi, idaṃ dassetuṃ *avijjāya tv eva asesavirāgaṇirodhā saṅkhāraṇirodho* ti ādi vuttaṃ. tattha avijjāya tv evā 'ti avijjāya tu⁸ eva. asesavirāgaṇirodhā 'ti virāgasankhātena maggena ase-

¹ Bp. °vedayamāno.

² Bp. *omits* ca Mahāpakāranato ca.

³ Bp. *omits* *this*.

⁴ Bp. °nayena *and omits* eva *after this*.

⁵ Bp. *does not repeat* evam.

⁶ Bp. *atthena and omits* ettha *after this*.

⁷ Bp. *adds* 'va *and omits* 'ca Sammohavinodanīyā ca Mahāvibhaṅgaṭṭhakathāya ' *after this*.

⁸ Bp. eva *tu for* tu eva.

sanirodhā. saṅkhāranirodho tī saṅkhārānaṃ anuppādanī-
rodho hotī. evaṃ niruddhānaṃ pana saṅkhārānaṃ nirodhā
viññānanirodho,¹ viññānādīnaṃ ca nirodhā nāmarūpādīni
niruddhāni yeva hontī 'tī dassetuṃ *sankhāranirodhā viññāna-*
nirodho tī ādī² vatvā *evam etassa kevalassa dukkhakkhan-*
dhassa nirodho hotī 'tī vuttaṃ. tattha *kevalassā* 'tī saka-
lassa suddhassa vā, sattavirahitassā 'tī attho. *dukkhak-*
khandhassā 'tī dukkharāsissa. *nirodho hotī* 'tī anuppādo
hotī. *etam attham viditvā* tī yv āyaṃ avijjādivasena saṅ-
khārādīkassa dukkhakkhandhassa samudayo³ avijjāniro-
dhādivasena ca nirodho hotī 'tī vutto, sabbākārena etam
attham viditvā *tāyaṃ velāyaṃ* tī tāyaṃ tassa atthassa vidi-
tavelāyaṃ. *imam udānam udānesī* 'tī imaṃ tasmīṃ vidite
atthe hetuto ca hetusamuppannadhammassa ca pajānanāya
ānubhāvadīpakam *yadā have pātubhavantī* 'tī ādīkam soma-
nassasampayuttañānasamuṭṭhānam⁴ udānam udānesī, atta-
manavācam nicchāresī 'tī vuttaṃ hotī. tass' attho *yadā*
have 'tī yasmīṃ have kāle. *pātubhavantī* 'tī uppajjantī.
dhammā 'tī anulomapaccayākārapaṭivedhasādhakā⁵ bodhi-
pakkhiyadhammā. atha vā pātubhavantī 'tī pakāsentī⁶
abhisaṃmayavasena byattā pakatā hontī. dhammā 'tī catu-
rāriyasaccadhammā.⁷ ātāpo vuccatī kilesasantāpanatthēna
viriyam.⁸ *ātāpīno* tī sammappadhānaviriyavato.⁹ *jhāyato*
tī ārammanūpanijjhānalakkhanena ca lakkhanūpanijjhāna-
lakkhanena ca dvīhi jhānehi jhāyantassa. *brāhmaṇassā* 'tī
bāhitapāpassa khināsavassa. *uttha'ssa kankhā vapayantī* 'tī
atha¹⁰ assa evaṃ pātubhūta¹¹ dhammassa kankhā vapayantī.
sabbā 'tī yā esā¹² ko nu kho bhante phassatī¹³ 'tī, no kallo
pañho 'tī bhagavā avocā 'tī ādinā nayena¹³ tathā katamaṃ
nu kho bhante jarāmaranaṃ, kassa ca paṇ' idaṃ jarāmara-

¹ Bp. viññānam niruddham for this.

² Bp. ādīni.

³ Bp. adds ca.

⁴ Bp. somanassayutta° for somanassasampayutta°.

⁵ Bp. °kārapaṭive°.

⁶ Bp. pakāsentī.

⁷ Bp. catuariya°.

⁸ Bp. viriyam.

⁹ Bp. °viriyavato.

¹⁰ Bp. ath' assa.

¹¹ Bp. etā.

¹² Bp. phusatī.

¹³ Bp. omits nayena.

naṇ tī, no kallo pañho tī bhagavā avocā 'tī ādinā ca nayena paccayākāre kankhā vuttā, yā ca paccayākārass' eva appativeddhattā, ahoṣiṃ nu kho aham atītam addhānaṇ tī ādikā soḷasakankhā āgatā tā sabbā vapayanti apagacchanti nirujjhanti. kasmā *yato pajānāti sahetudhammaṇ* tī yasmā avijjādikena hetunā sahetukaṃ imaṃ saṅkhārādīṃ kevalaṃ dukkhakkhandhadhammaṃ pajānāti aññāti pativijjhatī¹ dutiyavāre, *imaṃ udānaṃ udānesī* 'tī imaṃ tasmīṃ vidite atthe avijjāya tv eva asesavirāgaṇirodhā saṅkhāraṇirodho tī evaṃ pakāsitassa nibbāna-saṅkhātassa paccayakkhaya-sa avabodhānubhāvādīpakāṃ vuttappakāraṃ udānaṃ udānesī 'tī attho. tatrāyaṃ saṅkhepattho; yasmā paccayānaṃ khāya-saṅkhātāṃ nibbānaṃ aveđi aññāti² pativijjhatī,³ tasmā *yadā* 'ssa *ātāpino jhāyato brāhmaṇassa* vuttappakārā *dhammā pātubhavantī*, atha⁴ yā nibbāna-sa aviditattā uppajjeyyūṃ tā sabbā 'pī *kankhā vapayanti*¹ tatiyavāre, *imaṃ udānaṃ udānesī* 'tī imaṃ yena maggena so dukkhakkhandhassa samudayaṇirodhasaṅkhāto attho kiccavasena ca ārammanakriyāya⁵ ca vidito tassa ariyamaggassa ānubhāvādīpakāṃ vuttappakāraṃ udānaṃ udānesī 'tī attho. tatrāyaṃ⁶ saṅkhepattho, *yadā have pātubhanti dhammā ātāpino jhāyato brāhmaṇassa*, tadā so brāhmaṇo tehi uppannehi bodhipakkhiyadhammehi yassa vā ariyamaggassa catusaccadhammā pātubhūtā tena ariyamaggena *vidhūpayāṃ titthati mārasenaṇ* tī,⁷ kāmā te pathamā senā 'tī ādinā nayena vuttappakāraṃ mārasenaṃ vidhūpayanto vidhamanto viddham-sento titthatī. kathaṃ. *suriyo*⁸ 'va *obhāsayam antalikkhaṇ* tī⁷ yathā *suriyo*⁸ abbhugato attano pathāya antalikkhaṃ obhāsayanto⁹ 'va andhakāraṃ vidhamanto¹⁰ titthatī, evaṃ so 'pī brāhmaṇo tehi dhammehi tena vā maggena saccāni pativijjhanto 'va mārasenaṃ vidhūpayanto titthatī 'tī evaṃ ettha pathamaṃ udānaṃ paccayākārapaccavekkhana-sena dutiyaṃ nibbā-

¹ Bp. °tīti.³ Bp. pativijjhi.⁵ Bp. °kriyāya.⁷ Bp. omīti tī.⁹ Bp. obhāsento.² Bp. aññāsi.⁴ Bp. ath' assa for atha.⁶ Bp. tatrāpāyam.⁸ Bp. sūriyo.¹⁰ Bp. °mento.

napaccavekkhanavasena tatiyaṃ maggapaccavekkhanavasena, uppannaṃ ti vedittabbaṃ. udāne pana rattiyā pathamam yāmaṃ patuccasamuppādam anulomam dutiyaṃ yāmaṃ paṭilomam tatiyaṃ yāmaṃ anulomapatilomaṃ ti vuttam, tam sattāhassa accayena sve āsanā vutthahissāmī 'ti rattim uppāditam manasikāram sandhāya vuttam. tadā hi bhagavā yassa paccayākārapajānanassa ca paccayakkhayādhigamassa ca ānubhavadīpikā purimā dve udānagāthā tassa vasena ekekaṃ eva kotthāsam pathamayāmaṇi ca majjhmayāmaṇi ca manasākāsi idha pana pātīpadarattiyā evam manasākāsi. bhagavā hi visākhapunnamāya rattiyā pathamayāme pubbenivāsam anussari majjhmayāme dībbacekkhum visodhesi pacchimayāme patuccasamuppādam anulomapatilomam manasikatvā, idāni aruno uggacchissatī¹ 'ti sabbaññutam pāpuṃ. sabbaññutapattasamanantaram² eva aruno uggañchi.³ tato tam divasaṃ ten' eva pallankena vitināmetvā sampattāya pātīpadarattiyā tisu yāmesu evam manasikatvā imāni udānāni udānesi. iti pātīpadarattiyā evam manasikatvā tam bodhirukkhamūle sattāham ekapallankena nīsidī 'ti evam vuttam⁴ sattāham tatth' eva vitināmesī⁵ 'ti.

atha kho bhagavā tassa⁶ sattāhassa accayena tamhā samādhimhā vutthahuvā bodhirukkhamūlā yena ajapālanigrodho ten' upasankamī 'ti ettha na bhagavā tamhā samādhimhā vutthahitvā anantaram eva bodhirukkhamūlā yena ajapālanigrodho ten' upasankamī yathā pana bhutvā sayatī 'ti vutte na hatthe adhovitvā mukham avikkhāletvā sayana-samīpaṃ agantvā aññaṃ kiñci allāpasallāpaṃ⁷ akatvā sayatī icc' eva⁸ vuttam hoti, bhojanato pana pacchā sayati, na na⁹ sayati 'ti idam ettha dīpitaṃ hoti, evam idhāpi na tamhā samādhimhā vutthahitvā anantaram eva pakkāmi¹⁰ ti vuttam hoti, vutthānato¹¹ pana pacchā pakkāmi,¹⁰ na na⁹ pakkāmi¹⁰

¹ Bp. uggamissatī.

² Bp. uggacchi.

³ Bp. omīti and omīti ti.

⁴ Bp. omīti tassa.

⁵ Bp. eva.

⁶ Bp. pakkāmi.

⁷ Bp. sabbaññutam patta°.

⁸ Bp. vutta.

⁹ Bp. ālāpas°.

¹⁰ Bp. does not repeat na.

¹¹ Bp. adds ca.

'tī idam¹ ettha dīpitaṃ hotī. anantaraṃ pana apakka-
mitvā bhagavā kiṃ akāsi 'tī aparāṇi pi tīni sattāhāni
bodhisamāpe yeva vītināmesi. tatrāyaṃ anupubbikāhā²
bhagavati kira buddhattaṃ patvā sattāhaṃ ekapallankena
nisinne na bhagavā vutthātī, kiṃ nu kho aññe pi buddhatta-
karā dhammā atthī 'tī ekaccānaṃ devatānaṃ kankhā uda-
pādi. atha bhagavā aṭṭhame divase samāpattito vutthāya
devatānaṃ kankhaṃ ñatvā kankhāvidhamanattahaṃ ākāse
uppatitvā yamapakātibhāriyaṃ dassetvā tāsāṃ kankhāṃ
vidhamitvā pallankato isakam pācīnaṃ issite uttaradīsābhāge
thatvā cattāri asankheyyāni kappasatasahassaṇi ca upa-
cītaṃ pāramīnaṃ phalādhigamananattahānaṃ³ pallankaṇi ca
bodhirukkhaṇi ca animmisehi akkhihi olokayamāno sattā-
haṃ vītināmesi. taṃ thānaṃ Animmisacetiyaṃ⁴ nāma
jātaṃ. atha pallankassa ca thitattahānassa ca antarā purat-
thimato ca pacchimato ca āyate ratanacāṅkame caṅkamanto
sattāhaṃ vītināmesi taṃ thānaṃ Ratanacāṅkamacetiyaṃ
nāma jātaṃ. tato pacchimadīsābhāge devatā ratanagharaṃ
māpayimsu. tattha pallankena nisīditvā abhidhammapita-
kam visesato c' ettha anantanayasamantapattahānaṃ⁵ vici-
nanto sattāhaṃ vītināmesi. taṃ thānaṃ Ratanagharace-
tiyaṃ nāma jātaṃ. evaṃ bodhisamāpe yeva cattāri sattā-
hāni vītināmetvā pañcame sattāhe bodhirukkhamulā yena
ajapālanigrodho ten' upasankamī. tassa kira nigrodhassa
chāyāya ajapālākā gantvā nisīdanti, ten' assa ajapālanigrodho
tv eva nāmaṃ udapādi *sattāhaṃ vimuttisukhapatisamvedī*⁶
'tī tatrāpi dhammaṃ vicinanto yeva vimuttisukham pati-
samvedento nisīdi. bodhito puratthimadīsābhāge esa ruk-
kho hotī evaṃ nisinne ca pan' ettha bhagavati eko brāh-
mano taṃ⁷ āgantvā pañhaṃ pucchi. tena vuttaṃ *atha kho
aññataro* ti ādi. tattha *humhunkajātiko*⁸ tī so kira ditthamañ-
galiko nāma mānavasena kodhavasena ca humhun⁹ tī karonto
vicarati, tasmā humhunkajātiko⁸ tī vuccati. huhukajātiko

¹ Bp. *adda* ev.² Bp. *balādhī*°.³ Bp. *anantanayam samanta*°.⁴ Bp. *gantvā for tam āgantvā*.⁵ Bp. *huhunka*°.⁶ Bp. *anupubbī*°.⁷ Bp. *Animmisacetiyaṃ*.⁸ Bp. *vimuttisukham paṭi*°.⁹ Bp. *huhun*.

tī pi pathanti. *etam attham viditvā* 'tī etam tena vuttassa vacanassa sikhāppattamattāham viditvā *tāyam velāyāṃ imaṃ udānaṃ udānesi*. tass' attho *yo* bāhita-pāpadhammatāya *brāhmano* na ditthamangalikatāya humhunkārakasāvādipāpadhammayutto¹ hutvā kevalam jātumattakena brahmaññaṃ patijānāti. so brāhmano bāhita-pāpadhammatā *bāhita-pāpadhammo*² humhunkārappahānena¹ *nihumhunko*³ rāgādikasā-vābhāvena *nikkasāvo* bhāvanānuyogayuttacittatāya *yatatto* sīlāsamvarena vā saññatācittatāya yatatto catumaggañāna-sankhātehi vedehi vā⁴ antaṃ tinnam⁵ vedānaṃ vā antaṃ gatattā *vedantaṃ*, catumaggabrahmacariyassa⁶ vusitattā *usitabrahmacariyo*, *dhammena so*⁷ *brahmanādaṃ vadeyyā*⁸ 'tī brāhmano ahan tī etam vādam dhammena vadeyya, *yassa* sakale lokasannivāse *kukhīñci* ekārammane pi rūgussado dosussado mohussado mānussado ditthussado tī ime pañca *ussadā n' atthi* 'tī. *akālamegho* tī asampatte vassakāle uppannamegho. ayam pana gimhānaṃ pacchime māse udapādi. *sattāhavaddalikā* 'tī tasmīṃ uppanne sattāhaṃ avicchinnavutthikā ahoṣi. *sītavātaduddinī* 'tī sā ca pana sattāhavaddalikā udakaphusitasammissena sītavātena samantā paribbhāmantena dūsita-divasattā⁹ sītavātaduddinī nāma ahoṣi.

attha kho Mucalindo nāgarājā 'tī tass' eva mucalindarukkhassa samīpe pokkharaniyā nibbatto mahānubhāvo nāgarājā. *sattakkhattum bhogehi parikkhipitvā* 'tī evam bhogehi parikkhipitvā *uparimuddhāni mahantaṃ phanaṃ karitvā* 'va thite tasmīṃ tassa parikkhepabbhantaraṃ lohapāsāde bhandāgaragabbhappamānaṃ ahoṣi. tasmā bhagavā nivāte pidahitadvāravātapāne¹⁰ kūtāgāre nisinnō viya jāto. *mā bhagavantam sūtaṃ* tī ādi tassa tathā karitvā thānakāranaparidīpanaṃ. so hi mā bhagavantam sītaṃ ca bādhayittha, mā unhaṃ, mā dāmsādisamphasso bādhayitthā 'tī tathā karitvā atthāsi. tattha kiñcāpi sattāhavaddalikāya unham eva n' atthi, sace pana antarantarā megho vīgaccheyya, unham

¹ Bp huhunkā°.² Bp omits this.³ Bp. nihuhunko⁴ Bp. omits vā⁵ Bp omits tinnam.⁶ Bp magga° for catumagga°.⁷ Bp. omits so.⁸ Bp. vadeyya and omits 'tī.⁹ Bp dusita°.¹⁰ Bp pihita° for pidahita°.

bhaveyya, tam pi naṃ mā bādhayitthā 'tī evaṃ tassa cīntetum yuttaṃ. *viddhan* tī ubbidham, meghavigamena durībhūta¹ tī attho. *vigatavalāhakaṃ* tī apagatameghaṃ. *devan* tī ākūsaṃ. *sakavannaṃ* tī attano rūpaṃ *sukho viveko* tī nibbānasankhāto upadhiviveko sukho. *tutthassā* 'tī catumaggañānasantosena² santutthassa. *sutadhammassā* 'tī pakāsītadhammassa. *passato* tī taṃ vivekaṃ, yaṃ vā kiñci passitabbaṃ nāma, taṃ sabbam attano viriyabalādhigatena³ ñānacakkhunā passantassa. *abyāpajjhan* tī akuppanabhāvo. etena mettāpubbabbhāgo dassito. *pānabhūtesu saṃyamo* tī sattesu ca saṃyamo. avihiṃsanabhāvo sukho tī attho. etena karuṇāpubbabbhāgo dassito. *sukhā virāgatā loke* 'tī virāgatā⁴ 'pi sukhā. kīdisī.⁵ *kāmānaṃ samatikkamo* tī yā kāmānaṃ samatikkamo tī vuccatī, sā virāgatāpi sukhā 'tī attho. etena anāgāmmaggo kathito. *asmimānassa*⁶ *vnaṃyo* tī iminā pana arahattaṃ kathitaṃ, arahattaṃ hi asmimānassa passaddhivīnayo tī vuccatī. ito paraṇi ca sukhaṃ nāma n' atthī. ten' āha, *etaṃ ve paramaṃ sukhaṃ* tī.

*mucalīndamūlā*⁷ 'tī mahābodhito pācīnakone thitā mucalīndarukkhamūlā *rājāyatanan* tī dakkhiṇadīsābhāge thitaṃ rājāyatanarukkhaṃ upasankamī. *tena kho pana samayeṇā* 'tī katarena samayena. bhagavato kira rājāyatanamūle satthāṃ ekapallankena nisinnassa samādhito vutthānadivase arunuggamanavelāyam eva bhojanakiccena bhavītabban tī ñatvā Sakko devarājā osathaharītakaṃ⁸ upanesī. bhagavā taṃ paribhuñjī. paribhuttamattass' eva sarīrakiccaṃ ahoṣī. Sakko mukhodakaṃ adāsī. bhagavā mukhaṃ dhovītvā tasmīṃ yeva rukkhamūle nisīdī. evaṃ uggate arunamhi nisinne bhagavatī, tena kho pana samayena. *Tapussabhalikā*⁹ *vāṃyā* 'tī Tapusso⁹ ca Bhalliko cā 'tī dve bhātaro vāṃjā. *Ukkalā* 'tī Ukkalajanapadato. *taṃ desaṃ* tī yasmiṃ dese bhagavā viharatī. katarasmiṇi ca dese bhagavā 'tī. majjhimadesa. tasmā majjhimadesaṃ gantum *addhānamaggaṃ*

¹ Bp. dūrī°³ Bp. vīriya°⁵ Bp. 'tī dīpetī for kīdisī.⁷ Bp. muca°⁹ Bp. Taphu° for Tapu°.² Bp. °maggaññāna°.⁴ Bp. vītarāgatā.⁶ Bp. adās yo⁸ Bp. osadhaharī°

patipannā hontī 'tī ayam ettha attho. *ñātisālohitā devatā* 'tī tesam¹ *ñātibhūtapubbā devatā etad avocā* 'tī sā kira nesam sabbasakatāni appavattāni¹ akāsi. tato te kim idan tī maggadevatānaṃ balikammam² akāmsu. tesam balikammakāde sā devatā dissamānen' eva kāyena etad³ avoca *manthena ca madhupindikāya cā* 'tī abaddhasattunā ca sappimadhuphānītādīhi yojetvā baddhasattunā ca *patimānethā* 'tī upatthahattha. *tam vo* tī tam patimānanam tumbhakam *bhavissati dīgharattam hitāya sukhāya. yaṃ amhākaṃ* tī yam patiggaḥanaṃ amhākam *assa dīgharattam hitāya sukhāya. bhagavato etad ahosī* 'tī yo kir' assa padhānānuyogakāle patto ahosī, so Sujātāya pāyāsam dātum āgacchantiyā eva antaradhāyi, ten' assa etad ahosī, patto me n' atthi purimakāpi ca *na kho tathāgatā hatthesu patiggaṇhanti. kimhi nu kho ahaṃ patiggaṇheyyaṃ manthaṃ ca madhupindikaṃ cā* 'tī. *parivittakkaṃ aññāyā* 'tī ito pubbe 'va bhagavato Sujātāya dinnam bhōjanam yeva oḷānuppabandhanavasena atthāsi, ettakāṃ kāmāṃ n' eva jighacchā na pipāsā na kāyadubbalyam ahosī, idāni pan' assa āhāraṃ patiggaḥetukāmatāya na kho tathāgatā 'tī ādinā nayena parivittakko udapādi. tam evaṃ uppannam attano cetasā bhagavato ceto parivittakkaṃ aññāya *catuddisā* 'tī catūhi disāhi. *selamaye patte* 'tī muggavannasilāmaye⁴ patte. idam yeva bhagavā patiggaḥesi, te yeva sandhāya vuttam. cattāro pana mahārājāno pathamam indanīlamanimaye patte upanāmesum, na te bhagavā aggahesi tato ime cattāro 'pi muggavannasilāmaye patte upanāmesum. bhagavā cattāro 'pi patte aggahesi tesam pasādānurakkhanatthāya, no mahicchatāya. gaḥetvā ca pana cattāro 'pi yathā eko 'va patto hoti, tathā adhiṭṭhahi. catunnam pi ekasadi so puññavipāko ahosī. evaṃ ekam katvā adhiṭṭhite *patiggaḥesi bhagavā paccagge selamaye patte manthaṃ ca madhupindikaṃ ca. paccagge* 'tī paccagghasmim, pātekkam mahagghasmim tī attho. atha vā, paccagge 'tī abhinave abbhunhe, tam khaṇe nibbattasmim tī attho. dve vācā etesaṃ ahesun tī *dvevācīkā. atha vā, dvīhi vācāhi upāsakabhāvaṃ pattā* 'tī

¹ Bp. °vattāni.

³ Bp. etam.

² Bp. balim kammam.

⁴ Bp. °selamaye.

attho. te evaṃ upāsakabhāvaṃ pativedetvā bhagavantam āhamsu kass¹ idāni bhante amhehi ajjato² patthāya alāpivādanapaccutthānaṃ kātabban ti. bhagavā³ sisam parāmasi. kesā hatthe laggiṃsu te tesam adāsi ime tumhe pariharathā 'ti. te kesadhātuyo labhivā amaten' eva abhisittā hatthatutthā bhagavantam vandivā pakkamimsu.

*atha kho bhagavā sattāhassa accayena tamhā samādhimhā vutthahivā vuttappakāram eva⁴ sabbakiccam⁵ nitthāpetvā rājāyatanaṃ puna pi yena ajapālānigrodho ten' upasankam.*⁶ *parivitatko udapādi* 'ti tasmim nisinnamattass' eva sabbabuddhānaṃ ācinnasamācinnō ayam cetaso parivitatko udapādi, kasmā pan' āyaṃ sabbabuddhānaṃ uppajjati 'ti. dhammassa mahantabhāvaṃ garubhāvaṃ bhāriyabhāvaṃ paccavekkhanāya Brahmunā yācitenā⁷ desetukāmatāya ca. jānanti hi buddhā evaṃ vitakkite⁸ Brahmā āgantvā dhammadesanā yācissati, tato sattā dhamme gāraṃ uppādessanti, Brahmagaruko hi lokasannivāso ti, iti imehi dvīhi kāranehi ayam vitakko uppajjati 'ti. tattha *adhigato kho myāyan* ti adhigato kho me āyaṃ. *ālayarāmā* 'ti sattā pañcakāmagunesu alayanti,⁹ tasmā te ālayā 'ti vucanti, tehi ālayehi ramanti 'ti ālayarāmā. ālayesu ratā 'ti *ālayaratā* ālayesu sutthu muditā 'ti *ālayasammuditā*. *yad idan* ti nīpāto, tassa thānaṃ sandhāya yaṃ idan ti paticca-samuppādaṃ sandhāya yo ayan ti evaṃ attho datthabbo. *idappaccayatāpaticcasamuppādo* ti imesaṃ paccayā idappaccayā, idappaccayā eva¹⁰ idappaccayatā, idappaccayatā ca sā paticcasamuppādo cā 'ti idappaccayatāpaticcasamuppādo. *so mam' assa kilamatho* ti yā ajānantānaṃ desanā nāma, so mama kilamatho assa, sā mama vihesā assā 'ti attho. *bhagavantam* ti bhagavato. *anacchariyā* 'ti anuacchariyā. *patibhamsū* 'ti patibhānasankhātassa ñānassa gocarā ahesuṃ, parivittakkayitabbabhāvaṃ pāpunimsu. *halan* ti ettha ha-kāro nīpātamatto alan ti attho. *pakāsutun* ti desitum. *alam*

¹ Bp. kassa dāni.

² Bp. *inserts* *atha before this*.

³ Bp. sabbam kiccam.

⁴ Bp. yācite.

⁵ Bp. alliyanti

⁶ Bp. ajja

⁷ Bp. etam.

⁸ Bp. *adds* *upasankamivā*

⁹ Bp. parivittakkite.

¹⁰ Bp. 'va.

*dān me imam kicchena adhigataṃ dhammaṃ desitun ti vut-
taṃ* ¹⁻¹ *otī. 'n' āyaṃ dhammo susambuddho ti na ayaṃ sukarō
abhisambujjhitaṃ, jānitaṃ na sukarō 'ti attho.*¹ *patissota-
gāmin ti patissotaṃ vuccati nibbānaṃ, nibbānagāmin ti attho.
rāgarattā* ² *'ti kāmārāgena bhavarāgena ditthirāgena ca rattā
sattā* ² *na dakkhantī* ³ *'ti na passanti. tamokkhandhena āvuta*
⁴ *'ti avijjārāsina ajjhotthatā. appossukkatāyā* ⁵ *'ti niassukka-
bhāvena adesetukāmatāyā* ⁶ *'ti attho.*

yatra hi nāmā ⁷ *'ti yasmim nāma loke bhagavato purato pā-
turaḥosī* ⁸ *'ti dhammadesanāyācanatthaṃ dasasu cakkavālasa-
hassesu Mahābrahmāno gahetvā āgama bhagavato purato
pāturaḥosī. apparajakkhajātikā* ⁹ *'ti paññāmaye akkhumhi
appaṃ rāgadosamoharajaṃ etesaṃ*³ *sabhāvā* ¹⁰ *'ti apparajak-
khajātikā. bhavissanti dhammassā*⁴ *'ti catusaccadhammaṃ.
aññātāro ti pativijjhātāro pāturaḥosī* ⁵ *'ti pātubhavi.*⁵ *sama-
lehi cintito ti rāgādisamalehi*⁶ *chasatthārehi*⁷ *cintito. apāpur
etan ti vivara etaṃ. amatassa dvāran ti amatassa nibbānassa
dvārabhūtaṃ ariyamaggaṃ. sunantu dhammaṃ vimalenā-
nubuddhan ti ime sattā rāgādimalānaṃ abhāvato vimalena
sambuddhena*⁸ *anubuddhaṃ catusaccadhammaṃ sunantu.
sele yathā pabbatamuddhanutthito ti silāmaye*⁹ *ekaghane pabba-
tamuddhani thito, so ca yathā cakkhumā puriso samantato
janataṃ passeyya, tvam pi Sumedha sundarapaññasabbaññu-
taññānena*¹⁰ *samantacakkhu bhagavā dhammamayaṃ paññā-
mayaṃ pāsādam āruyha*¹¹ *sayam apetasoko sokāvakkinnam jāti-
jarābhūtaṃ*¹² *janataṃ apekkhassu*¹³ *upadhāraya. utthehi* ¹⁴ *'ti
bhagavato dhammadesanattham cārikañcaranaṃ yācanto
bhanati. vīrā* ¹⁵ *'ti ādīsu bhagavā viriyavantatāyā*¹⁴ *vīro, deva-
puttamaccukilesābhisaṅkhāramārānaṃ vijjatitā vijitasangā-
mo, jātikantārādinittharanasamatthatāyā satthavāho, kāmāc-*

¹⁻¹ Bp. omits this sentence

²⁻² Bp. kāmārāga-bhavarāga-ditthirāgena rattā.

³ Bp. evam after etesaṃ.

⁴ Bp. dhammassa and omits 'ti catusaccadhammam

⁵ Bp. pātubbhavi.

⁶ Bp. rāgādīhi malehi.

⁷ Bp. chahi satthārehi

⁸ Bp. sammāsambuddhena

⁹ Bp. selamaye

¹⁰ Bp. °taññānena

¹¹ Bp. āruyha.

¹² Bp. °bhūtaṃ ca.

¹³ Bp. avekkhassu.

¹⁴ Bp. viriya°.

chanda-inassa abhāvato anano ajjhesanan ti yācanam.
buddhacakkhunā 'ti indriyaparopariyattinānena¹ ca āsayā-
 nusayanānena² ca. imesañ hi dvinnam nānānam buddha-
 cakkhū 'ti nāmam. *apparajakkhe*³ 'ti yesam⁴ paññācakkhu-
 mhi rāgādirajam appam⁵ te apparajakkhā. yesam⁶ ma-
 hantam, te *mahārajakkhā*. yesam saddhādini indriyāni tik-
 khāni, te *tikkhindriyā*. yesam⁷ mudūni, te *mudindriyā*.
 yesam⁸ saddhādayo ākāra sundarā, te *svākārā* yesam⁹
 asundarā, te *dvākārā*. ye kathitakāranam sallakkhenti,
 sukhena sakkā honti viññāpetum, te *suviññāpayā*.¹⁰ ye ta-
 thā na honti, te *duvviññāpayā*¹⁰ ye paralokañ ca vajjañ ca
 bhayato passantī, te *paralokavajjabhayadassāvino*. *uppalā-*
nyan ti uppalavane. itaresu pi es' eva nayo. *antonimugga-*
posinā 'ti yāni udakassa anto nimuggān' eva posiyanti.¹¹
samodakatthitānā 'ti udakena samatthitāni. *udakam accug-*
gamma titthanti 'ti udakam atikkamitvā titthanti. *apārutā*
 'ti vivaṭṭā. *amatassa dvārā* 'ti ariyamaggo. so hi amata-
 sankhātassa nibbānassa dvāram. *pamuñcantu saddham* ti
 sabbe attano saddham pamuñcantu vissajjantu.¹² pacchima-
 padadvaye ayam ev' attho, ahañ hi attano *pagunam* suvatti-
 tam¹³ pi imam *paṇītam* uttamam *dhammam* kāyavācākīlama-
 thasaññi hutvā *manujesu* devamanussesu *nābhāsu*.¹⁴

paṇḍito ti pandiccena samannāgato. *byatto* ti veyyattiyena¹⁵
 samannāgato. *medhāvī* 'ti thānuppattiyā paññāya samannā-
 gato. *apparajakkhagātiko* ti samāpattiyā vikkhambhitattā
 nikkilesajātiko visuddhasatto. *ājānassatī* 'ti sallakkhessatī
 paṭivijjhissatī. *bhagavato* 'pi kho nānam *udapādī* 'ti sabbañ-
 ñutānānam uppajji ito sattadivasamatthake¹⁶ kālam katvā¹⁷
 so ākiñcaññāyatane nibbatto ti. *mahājāmyo* ti sattadiva-

¹ Bp. °yattinānānena

² Bp. °sayāññānena.

³ Bp. °jakkhā.

⁴ Bp. omits yesam.

⁵ Bp. inserts yesam after this

⁶ Bp. inserts tam after this.

⁷ Bp. tām after yesam.

⁸ Bp. te yeva after yesam.

⁹ Bp. te yeva saddhādayo ākāro after this

¹⁰⁻¹⁰ Bp. omits this sentence.

¹¹ Bp. posayanti

¹² Bp. omits this.

¹³ Bp. suvattim.

¹⁴ Bp. na 'bhāsin ti.

¹⁵ Bp. veyatti°.

¹⁶ Bp. sattamadivasa°.

¹⁷ Bp. omits so.

sabbhantare pattabbamaggaphalato parihīnattā mahājāni
assā¹ ti mahājāniyo, akkhane nibbattattā ca *abhidosa-*
*lakato*² ti hīyo³ kālakato³ so 'pi nevasaññānāsaññāyatane
nibbatto ti addasa *bahūpakāra*⁴ ti bahū upakārā.⁵ *pa-*
dhānapakūtattan ti padhānatthāya pesitattabhāvam. *upa-*
*thahimsū*⁶ ti mukhodakadānādīnā upatthahimsu.

⁶*antarā ca Bodhīm antarā ca Gayā*⁶ ti Upako Bodhumandassa
ca Gayāya ca antare bhagavantam addasa. *addhānamagga-*
paṭipannan ti addhānamaggaṃ patipannaṃ. *sabbābhikkhū*
'ti sabbam tebhūmikadhammaṃ⁷ abhūbhavitvā thito. *sabba-*
*vidū*⁸ ti sabbam catubhūmikadhammaṃ⁸ aveḍim⁹ aññāsim¹⁰
sabbesu dhammesu anūpalitto ti sabbesu tebhūmikadhammesu⁷
kilesalepanena¹¹ alitto. *sabbañjaho* ti sabbam tebhūmika-
dhammaṃ⁷ upacchinditvā¹² thito. *tanhakkhaye vimutto* ti
tanhakkhaye nibbāne ārammānakaraṇavasena¹³ vimutto. *sa-*
*yam abhiññāyā*¹⁴ ti sabbam catubhūmikadhammaṃ⁸ attanā 'va
jānitvā. *kaṃ uddiseyyan* ti kaṃ aññaṃ ayaṃ me ācariyo
ti uddiseyyaṃ. *na me ācariyo atthi*¹⁵ ti lokuttaradhamme
mayhaṃ ācariyo nāma n' atthi. *n' atthi me paṭipuggalo* ti
mayhaṃ paṭibhāgapuggalo nāma n' atthi. *sītībhūto*¹⁶ ti sabba-
kilesagginibbāpanena sītībhūto.¹⁴ *nibbuto* ti kilesānaṃ yeva
nibbutattā nibbuto. *Kāśīnaṃ puran* ti Kāśikaratthe naga-
raṃ. *ahaññim amatadundubhin*¹⁵ ti dhammacakkhupaṭilā-
bhāya¹⁶ amatabheriṃ paharissāmi¹⁷ ti gacchāmi. *arahasi*
anantaṃ ti anantaṃ bhavitum yutto¹⁸ 'si.¹⁷ *huveyyāvuso*¹⁸
ti āvuso evaṃ api¹⁹ nāma bhaveyya. *sīsaṃ okampetvā*¹⁹ ti
sīsaṃ cāletvā. *saṇṭhapesun* ti katikaṃ akaṃsu. *bāhulliko*
ti cīvarabāhullādīnaṃ atthāya patipanno. *padhānavibbhanto*

¹ Bp. °kalam kato.

² Bp. kalam kato.

³ Bp. bahupakārā.

⁴⁻⁶ Bp. antarā ca Gayā antarā ca Bodhīm ti.

⁷ Bp. tebhūmaka°.

⁸ Bp. aveḍi.

⁹ Bp. °lepena.

¹⁰ Bp. ārammanato for this

¹¹ Bp. sīti°.

¹² Bp. dhammacakkappaṭi°.

¹³ Bp. hupeyyapāvuso.

² Bp. hīyo.

⁴ Bp. bahukārā.

⁸ Bp. catubhūmaka°.

¹⁰ Bp. aññāsi.

¹² Bp. jahitvā.

¹⁵ Bp. °dudrabhin.

¹⁷ Bp. omits 'si.

¹⁹ Bp. pi nāmaṃ for api nāma.

tī padhānato vibbhanto bhattho parihīno. āvatto¹ bāhullāyā
 'tī cīvarādibāhullabbhāvattāyā² āvatto.¹ odahatha bhikkhave sotān tī upanetha bhikkhave sotam sotindriyam dhammassavanattham³ abhimukham karothā 'tī attho. amatam adhigatan ti amatam nibbānam mayā adhigatan ti dasseti. cariyāyā⁴ ti dukkaracariyāya. patipadāyā 'tī dukkarapaṭipadāya. abhijānātha me⁵ no tī abhijānātha⁶ samanupassatha nu⁷ me. evarūpaṃ bhāsitaṃ etaṃ tī evarūpaṃ vākya-bhedan⁸ tī attho. asakkhi kho bhagavā pañcavaggiye bhikkhū saññāpetuṃ tī ahaṃ buddho tī jānāpetuṃ asakkhi. cakkhukarānī 'tī paññācakkhuṃ sandhāy' āha, ito param sabbam padatthato uttānam eva adhippāyānusandhiyojanādibhedato⁹ Papañcasūdanīyā Majjhimatthakathāya¹⁰ vuttanayena vedītabbam. ito patthāya hi ativittārabbhīrukassa mahājanassa cittaṃ anurakkhantā suttantakatham avannayitvā vinaya-katham yeva vannayissāma. sā 'va tassa āyasmato upasampadā aho¹¹ 'tī āsāḥpunnanāya¹² atthārasahi devatākoṭṭhi saddhim sotāpattiphale patitthitassa ehi bhikkhū 'tī bhagavato vacanena abhinipphannā sā 'va tassa āyasmato ehi bhikkhuupasampadā¹³ aho¹⁴. atha kho āyasmato ca Vappassā 'tī ādīmi Vappattherassa pātipadaḍvase dhammacakkhuṃ udapādi. Bhaddiyattherassa dutiyadivase, Mahānāmattherassa tatiyadivase, Assajittherassa catutthīyan tī. ime sañ ca pana bhikkhūnaṃ kammattānesu uppannamalaviso-dhanattham bhagavā antovihāre yeva aho¹⁵. uppanne uppanne kammattānamale ākāsenāgantvā¹⁶ malam¹⁴ vinodesi. pakkhassa pana pañcamiyam sabb¹⁵ eva te ekato sannipātetvā anattasuttēna ovadī. tena vuttam atha kho bhagavā pañcavaggiye 'tī ādī. tena kho pana samayena cha loke arahanto hontī 'tī pañcamiyā pakkhassa lokasmim cha manussā¹⁶ arahanto hontī 'tī attho.

¹ Bp āvatto.² Bp °bahulabhā°.³ Bp dhammasavana°.⁴ Bp iriyāyā. ⁵ Bp. omits me.⁶ Bp. inserts nu after this⁷ Bp. omits nu me.⁸ Bp. vākyaṃ bhāsitaṃ.⁹ Bp. inserts pana after this.¹⁰ Bp. °thāya.¹¹ Bp. āsāḥpunnamāya.¹² Bp. °kkhūpa°.¹³ Bp. ākāsenā gantvā.¹⁴ Bp. male.¹⁵ Bp. sabbe for sabb' eva.¹⁶ Bp. manussa.

pubbānupubbakānan tī pavēnivasena¹ porānānuporānan tī attho. *tena kho pana samayena ekasatthi*² loke arahanto hontī 'tī purimā cha ime ca pañcapaññāsā 'tī anto vassamhi yeva ekasatthi² manussā³ arahanto hontī 'tī attho tatra Yasa-ādīnaṃ kulaputtānaṃ ayam pubbayogo. atīte kira pañcapaññāsajanā sahāyakā vaggabandhena puññāni karontā anāthasarīrāni patijaggantā vicaranti te ekadivasaṃ sagabbhaṃ itthiṃ kālakatam⁴ disvā jhāpessamā 'tī susānaṃ harimsu⁵ tesu pañca jane tumhe jhāpethā 'tī susāne tha-
petvā sesā gāmaṃ pavitthā. Yaso dārako taṃ sarīraṃ vij-
jhitvā parivattetvā ca jhāpayamāno asubhasaññaṃ pati-
labhi. so itaresaṃ pi catunnaṃ janānaṃ passatha bho imaṃ
asuciṃ patikkulan⁶ tī dassesi te 'pi tattha asubhasaññaṃ
patilabhimsu. te pañca pi⁷ gāmaṃ gantvā sesasahāyakānaṃ
kathayimsu. Yaso pana dārako geḥaṃ pi gantvā mātāpi-
tūnaṃ ca bhariyāya ca kathesi. te sabbe 'pi asubhasaññaṃ⁸
bhāvayimsu. ayam etesaṃ pubbayogo. ten' āyasmato Ya-
sassa nātakajanesu susānasañña yeva uppajji. tāya ca upa-
nissayasampattiyaṃ sabbesaṃ viśesādhigamo nibbattati 'tī.
atha kho bhagavā bhikkhū āmantesi 'tī bhagavā yāva pacchi-
makattikapunnaṃ⁹ tāva Bārānasiyaṃ viharanto ekadivasaṃ
te khīnāsava satthi¹⁰ bhikkhū āmantesi. *dibbā* nāma dibbesu
visayesu lobhapāsā. *mānusa*¹¹ nāma mānusakesu¹² visayesu
lobhapāsā. *mā ekena dve* 'tī ekena maggena dve mā aga-
mattha. *assavanatā*¹³ 'tī assavanatāya.¹³ *parihāyanti* 'tī ana-
dhigataṃ nādhigacchantā viśesādhigamanato¹⁴ parihāyanti.
Antakā 'tī lāmaka¹⁵ hīnasatta.¹⁶ *antalikkhacaro* tī rāgapāsaṃ
sandhāy' āha taṃ hi so antalikkhacaro tī mantvā āha.

nānādisā nānājanapadā 'tī nānādisato ca nānājanapadato.¹⁷
anujānāmi bhikkhave tumhe 'va dāmi tāsū tāsū disāsū tesu tesu

¹ Bp. pavēnivasena.

⁴ Bp. kālan katam.

⁶ Bp. patikkulan

⁸ Bp. asubham

¹⁰ Bp. satthi.

¹² Bp. mānussakesu

¹⁴ Bp. °gamato.

¹⁶ Bp. hīnasattā.

² Bp. °satthi.

³ Bp. manussa.

⁵ Bp. nīharimsu.

⁷ Bp. inserts janā after pi.

⁹ Bp. °punnamā.

¹¹ Bp. mānussā.

¹³ Bp. asava°.

¹⁵ Bp. lāmaka.

¹⁷ Bp. adds ca.

janapadesu pabbājethā 'tī ādimhī pabbajjāpekkham kula-puttam pabbājentena ye purato¹ na bhikkhave pañcahi ābādhehi phuttho pabbājetabbo tī ādim katvā yāva na andhamūgabadhiro pabbājetabbo tī evaṃ patukkhittā puggalā te vajjetvā pabbajjādosavirahito puggalo pabbājetabbo. so 'pī mātāpītūhi anuññāto yeva, tassa anujānanalakkhanam, na bhikkhave ananuññāto mātāpītūhi putto pabbājetabbo, yo pabbājeyya āpatti dukkatassā 'tī etasmim sutte vannayissāma. evaṃ pabbajjādosavirahitam mātāpītūhi anuññātam pabbājentenāpī ca sace acchinnakeso hoti, ekasīmāyaṃ ca aññe pī bhikkhū atthi, kesacchedanattahāya bhandukammaṃ āpucchitabbaṃ. tassa āpucchānākāram anujānāmi bhikkhave sangham apaloketum bhaṇḍukammāyā 'tī ettha vannayissāma. sace okāso hoti sayam pabbājetabbo. sace uddesaparipucchādīhi byāvato hoti okāsaṃ na labhati, eko daharabhikkhu vattabbo etam pabbājehī 'tī. avutto 'pī ce daharabhikkhu upajjhāyaṃ uddissa pabbājeti vattati. sace daharabhikkhu n' atthi sāmanero 'pī vattabbo, etam khandasīmam netvā pabbājetvā kāsāyāni acchādetvā ehi 'tī, sara-nāni pana sayam dātābbāni. evaṃ bhikkhunā 'va pabbājito hoti. purisaṃ hī bhikkhluto añño pabbājetum na labhati, tathā² mātugāmam bhikkhunīto añño. sāmanero pana sām-nerī vā ānattiyā kāsāyāni dātum lābhati³ kesoropanam yena kenaci katam sukataṃ hoti.⁴ sace pana bhabbarūpo hoti sahetuko ñāto yasassī kulaputto okāsaṃ katvā 'pī sayam eva pabbājetabbo. mattikāmutthim gahetvā nhāyitvā kese temetvā āgacchāhi 'tī na ca⁵ pana vissajjetabbo. pabbajitukāmānaṃ hī pathamaṃ balavā⁶ ussāho hoti, pacchā pana kāsāyāni ca kesaharanasatthakāñ ca disvā utrasanti, eto⁷ yeva palāyanti, tasmā sayam eva nhānatittham⁸ netvā, sace nātidaharo hoti, nhāhi⁸ 'tī vattabbo. kesā pan' assa sayam eva mattikaṃ gahetvā dhovitabbā. daharakumārako pana sayam udakaṃ otaritvā gomayamattikāhi ghaṃsitvā nhāpetabbo. sace pī 'ssa kacchu vā pīlakā vā honti, yathā mātā

¹ Bp parato.² Bp. labhanti.³ Bp. ca pana na for na ca pana⁴ Bp etto⁵ Bp omits tathā.⁶ Bp. omits hoti⁷ Bp balava.⁸ Bp. nahā°, sic passim.

puttaṃ na jigucchati, evaṃ eva ajigucchantena sādhukaṃ¹ haṭṭhapādato patthāya yāva sīsā ghaṃsitvā¹ nhāpetabbo. kasmā, ettakena hi upakārena kulaputtā ācariyupajjhāyesu ca sāsane ca balavasinehā tibbagāravā anivattidhammā honti, uppannaṃ anabhiraṭṭiṃ vinodetvā therabhāvaṃ pāpunanti, kataññū² katavedino honti. evaṃ nhāpanakāle pana kesamassuoropanakāle³ vā tvam ñāto yasassī, idāni mayam taṃ nissāya paccayehi na kīlamiṣṣāma⁴ 'ti na vattabbo, aññā 'pi aññyānikakathā na kathetabbā. atha khv assa, āvuso sutthu upadhārehi satum upatthāpehi⁵ 'ti vatvā tacapañcaka-kammatthānam ācikkhitabbam, ācikkhantena ca vanna-saṇṭhānagandhāsayaokāsavasena asuciyejucchapatikkulabhāvaṃ⁴ niṇṇivānissattabhāvaṃ vā pākataṃ karontena ācikkhitabbam. sace hi so pubbe parimadditasankhāro⁵ hoti bhāvitabhāvano, kantakavedhāpekkho viya paripakkagando, suriyuggamanāpekkham⁶ viya ca parinatapadumam, ath' assa āradhamatte kammatthānamanasikāre Indāsani viya pabbate kilesapabbate cunniyamānaṃ yeva ñāṃ pavattanti. khuragge yeva arahattaṃ pāpunāti. ye hi ādito⁷ 'va keci khuragge arahattaṃ pattā, sabbe te evarūpaṃ savanaṃ labhivā kalyānamittaṃ ācariyena dinnanayaṃ nissāya, no anissāya, tasmā 'ssa⁸ evarūpā kathā kathetabbā 'ti. kesesu pana oropitesu haliddacunnena⁹ vā gandhacunnena vā sīsā ca sarīraṇi ca ubbattetvā¹⁰ gihigandham apantevā kāsāyaṇi tikkhattum vā dvikkhattum vā sakim vā paṭiggahāpetabbo¹¹ athāpi 'ssa hatthe adatvā ācariyo vā upajjhāyo vā sayam eva acchādeti, vattati. sace 'pi aññāṃ daharam vā sāmaneraṃ vā upāsakaṃ vā ānāpeti āvuso etāni kāsāyaṇi gahetvā etaṃ acchādehi¹² 'ti, taṃ yeva vā ānāpeti, etāni gahetvā acchādehi¹² 'ti, sabbaṃ vattati. sabbaṃ h' etaṃ¹² tena bhikkhunā 'va dinnam hoti. yaṃ pana nivāsaṃ¹³ vā pārupanaṃ vā anānat-

1-1 Bp. haṭṭhapādasīsā nighamsitvā for these.

2 Bp. kataññū.

3 Bp. kesamassum oropanakāle.

4 Bp. °paṭikūla°.

5 Bp. maddita° for parimaddita°.

6 Bp. sūriya°.

7 Bp. omits ādito 'va.

8 Bp. 'ssa ādito 'va evarūpi for 'ssa evarūpā.

9 Bp. haliddacunnena.

10 Bp. ubbattetvā.

11 Bp. paṭiggāhetabbo. 12 Bp. omits h' etaṃ. 13 Bp. nivāsanam.

tiyā nivāseti vā pārūpatī vā, tam apanetvā puna dātabbam. bhikkhunā hi sahatthēna vā ānattiyā vā dinnam eva kāsāvaṃ vattati, adinnaṃ na vattati, sace 'pi tass' eva santakam hoti, ko pana vādo upajjhāyamūlake. ayaṃ pathamaṃ kesamassuṃ ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā¹ ekamsaṃ uttarāsaṃgāṃ kārāpetvā 'ti ettha vinicchayo. bhikkhūnaṃ pāde vandāpetvā 'ti ye tattha sannipatitā bhikkhū tesāṃ pāde vandāpetvā, atha saraṇagahanattham² ukkuṭṭikāṃ nissīdāpetvā añjalim paggaḥāpetvā³ evaṃ vadehī 'ti vattabbo, yaṃ ahaṃ vadāmi tam vadehī 'ti vattabbo. ath' assa upajjhāyena vā ācariyena vā buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi 'ti ādinā nayena saraṇāni dātabbāni, yathāvuttappatipāṭiyā 'va, na uppatipāṭiyā. sace hi ekapadam pi ekakkharaṃ pi uppatipāṭiyā deti, buddhaṃ saraṇaṃ yeva vā tikkhattum datvā puna itaresu ekekaṃ tikkhattum deti, adinnāni honti saraṇāni. imaṃ ca pana saraṇagamanūpasampadaṃ patikkhipitvā anuññātā⁴ upasampadā ekato suddhiyā vattati. sāmanera-pabbajjā pana ubhato suddhiyā,⁵ vattati, no ekato suddhiyā, tasmā upasampadāya sace ācariyo ñattidosāṃ c' eva kammavācādosāṃ ca vajjetvā kammaṃ karoti, sukatam hoti. pabbajjāya pana imāni tīni saraṇāni bukkhāradhakāradhinaṃ byañjanānaṃ thānakarāsaṃpadaṃ ahāpentena⁶ ācariyena pi antevāsikena pi vattabbāni. sace ācariyo vattum sakkoti antevāsiko na sakkoti, antevāsiko vā sakkoti ācariyo na sakkoti, ubho 'pi vā na sakkonti, na vattati. sace pana ubho 'pi sakkonti, vattati. imāni ca pana dadamānena, buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi 'ti evaṃ ekasambaddhāni⁷ anuññikāntāni vā katvā dātabbāni, buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi 'ti evaṃ vicchinditvā makāraṇāni vā katvā dātabbāni. Andhakatthakathāyaṃ, nāmaṃ sāvetvā ahaṃ bhante Buddharaḥkhitto yāvajivaṃ buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi 'ti vuttaṃ. tam ekaatthakathāyaṃ pi n' atthi, pāliyaṃ pi na vuttaṃ, tesāṃ rucimattam eva, tasmā na gaḥetabbam. na hi tathā avadantassa saraṇaṃ kuppati 'ti. *anujānāmi*

¹ Bp. acchāḍāpetvā² Bp. saraṇagga°.³ Bp. paggaṇhāpetvā.⁴ Bp. anuññāta.⁵ Bp. adda 'va.⁶ Bp. °ten' eva.⁷ Bp. ekasambandhādi.

bhikkhave imehi tīhi saraṇagamanehi pabbajjaṃ upasampadan tī, imehi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi 'tī ādīhi evaṃ tik-khattuṃ ubhato suddhiyā vutthehi tīhi saraṇagamanehi pab-bajjañ c' eva upasampadañ ca anujānāmi 'tī attho. tattha-
yasmā upasampadā parato patikkhittā, tasmā sā etarahi saraṇamatten' eva na rūhati. pabbajjā pana yasmā parato, anujānāmi bhikkhave imehi tīhi saraṇagamanehi sāmane-
raṇapabbajjan tī anuññātā eva, tasmā sā etarahi saraṇamatten' eva rūhati. ettāvata hī sāmanerabhūmiyam patitthito hoti. sace pan' esa matimā¹ hoti paṇḍitajātiko, ath' assa tasmim yeva thāne sikkhāpadāni uddisittabbāni. katham, yathā bhāgavatā uddittāni, vuttaṃ h' etaṃ, anujānāmi bhikkhave sāmaneraṇaṃ dasa sikkhāpadāni, tesu ca sāmanerehi sikkhi-
tūṃ, pānātipātā veramaṇi² adinnādānā veramaṇi² abrahma-cariyā veramaṇi² musāvādā veramaṇi² surāmerayamajja-pamādatthānā veramaṇi² vikālabhojanā veramaṇi² nac-cagītavādītavīsūkadassanā veramaṇi² mālāgandhavilepana-dhāraṇamandanavibhūsanatthānā veramaṇi² uccāsayanama-hāsayanā veramaṇi² jātarūparaajatapatiggahanā veramaṇi³ 'tī. Andhakatthakathāyaṃ pana ahaṃ bhante itthan nāmo yāva-jīvaṃ pānātipātāveramaṇisikkhāpadaṃ² samādiyāmi 'tī evam saraṇadānaṃ viya sikkhāpadadānaṃ pi vuttaṃ. taṃ pi⁴ n' eva pāliyā na atthakathāsu atthi, tasmā yathā pāliyā 'va uddisittabbāni pabbajjā hī saraṇagamaneh' eva siddhā sikkhāpadāni pana kevalaṃ sikkhāparipūranatthaṃ jāni-tabbāni, tasmā tāni pāliyam āgatanayena uggahetuṃ asak-kontassa yāyakāyaci bhāsāya atthavasena 'pī ācikkhitum vattatī. yāva pana attanā sikkhitabbasikkhāpadāni na jā-nāti, saṅghātipattacivaradhāranathānanisajjādīsu pānabhoja-nādividhimhi ca na kusalo hoti, tāva bhojanasālaṃ vā salā-kabhājanatthānaṃ vā aññaṃ vā tathārūpatthānaṃ na pese-tabbo. santikāvacarō yeva kātabbo, bāladārako viya patī-jaggitabbo. sabbam assa kappiyākappiyaṃ ācikkhitabbaṃ, nīvāsanapārūpanādīsu abhisamācārikesu⁵ vīnetabbo. tenā-pi, anujānāmi bhikkhave dasa^h āṅgehi samannāgataṃ sāma-

¹ Bp. gatimā.² Bp. °nim for nī.³ Bp. °nin.⁴ Bp. omits pi.⁵ Bp. ābhisamā°.

neraṃ nāsetun ti evaṃ parato vuttāni dasa nāsanangāni ārakā parivajjetvā abhisamācārikam¹ paripūrentena dasa-vidhe sīle sādhuṃ sikkhitabban ti.

Pabbajjāvīnicchayo nīṭṭhito.

Mayhaṃ kho bhikkhave 'ti mayā kho ti attho. atha vā mayham² yoniso manasikāro ti yo mayhaṃ yonisomanasikāro tena hetunā 'ti attho. puna *anappattā* 'ti ettha vibhattim parināmetvā mayā 'ti vattabbaṃ.

Bhaddavaggiyā 'ti te kira rājakumārā rūpena ca cittena ca bhaddakā vaggabandhen³ eva vicaranti, tasmā Bhaddavaggiyā 'ti vuccanti. *tena hi vo* ti ettha vokāro nīpātamatto. *dhammacakkhuṃ udapādi* 'ti kesañci sotāpattimaggo kesañci sakadāgāmimaggo kesañci anāgāmimaggo udapādi, tayo pi hi ete maggā dhammacakkhun⁴ ti vuccanti te kira Tuṇḍilajātake tiṃsadhuttā ahesuṃ atha Tuṇḍilovādaṃ sutvā pañca sīlāni rakkhimsu, idaṃ tesam⁵ pubbakammaṃ.

pamukho ti pubbangamo. *pāmokkho* ti uttamo visuddhi-paṇṇo.⁶ *anupahaccā* 'ti avināsetvā. *tejasā tejan* ti attano tejena nāgassa tejaṃ *pariyādeyyan*⁷ ti abhihhaveyyaṃ vināseyyaṃ vā 'ti.⁸ *makkhan*⁹ ti kodhaṃ. *na tv eva ca kho arahā yaṭhā ahan* ti attānaṃ arahā ahan ti maññamāno vadati *ajjuñhe aggasaranamhī* 'ti ajja ekadivasaṃ vaseyyāmā 'ti attho. *phāsukāmo* ti hitakāmo. *sumānaso* ti pītisomanassehi sampayuttamano. *navimano* 'ti *avimano*, dosena anabhihbhūto mano ti attho. *agyāgāraṃ udāccare* 'ti ādittan ti attho. *jaṭilā bhanatī* 'ti iminā sambandho. *ahināgassa acciyo na honti* 'ti avivaṇṇā virūpavannā 'ti attho. *phal-kavannāyo* ti phalikamaṇivannāyo. *Angrasassā* 'ti angato raṃsiyo saṃsaranti 'ti Angiraso, tassa Aṅgrasassa.

abhiṅkantāya rattiyā 'ti parikkhināya rattiyā, appāvasit-

¹ Bp. ābhi°.

² Bp. *omits* 'mayhaṃ yoniso manasikāro ti.'

³ Bp. °bandhena and *omits* eva.

⁴ Bp. °kkhū.

⁵ Bp. nesam.

⁶ Bp. visuddhapaṇṇo.

⁷ Bp. pariyādiyeyyan

⁸ Bp. *omits* 'ti.

⁹ Bp. *omits* the sentence from 'makkhan ti' to 'adhivattā devatā' (p. 972).

thāyā 'tī attho. *abhikkantavaṇṇā* 'tī abhirūpavannā abhi-manāpavannā. *kevalakappan* ti sakalam kevalam.

purimāhi vannanibhāhī 'tī catunnaṃ mahārājānaṃ vanna-nibham sandhāy' āha *pāninā* ti hatthēna. *kakudhe adhivattā devatā* 'tī ajjunarukkhe adhivattā devatā. *vissaj-jeyan*¹ ti sukkhāpanatthāya pasāretvā thaṭṭeyyan ti attho. bhante āhara hatthan ti evam vadanto viya onato² ti āhara-hattho. *uyyojetvā* 'tī vissajjetvā. *maṇḍāmukhiyo* ti aggbhājanāni vuccanti. *cirapatikā* 'tī cirakāto patthāya. *kesamissan* ti ādisu kesā eva kesamissam. esa nayo sabbattha. *khārikājan* ti khāribhāro.³

Latthvane 'tī tāluyyāne. *Suppatithe cetiye* 'tī aññatara-smim vattarukkhe.⁴ tassa kīr' etam nāmaṃ. *dvādasana-hutehī*⁵ 'tī ettha ekaṃ nahutaṃ⁶ dasasahassāni. *appekacce*⁷ 'tī api ekacce. *ajjhabhāsī* 'tī tesam kaṅkhāchedanattam abbhāsi. *kim eva disvā* 'tī kim eva disvā. *Uruvelavāsī* 'tī Uruvelāyaṃ vāsī. agghuttam pahāya pabbajito 'sī. ko upāyo.⁸ *kīsakovadāno*⁹ ti tāpasacariyāya kīsasarīrattā⁹ kīsakā⁹ 'tī laddhanāmānaṃ tāpasānaṃ ovādako anusāsako samāno ti attho. atha vā sayam kīsako⁹ tāpaso samāno ca¹⁰ ovadamāno ca aññe ovadanto anusāsanto ti attho. *katham pahīnan* ti kena kāranena pahīnam idaṃ vuttam hoti, tvam Uruvelavāsī agghiparicārakānaṃ tāpasānaṃ sayam ovādācariyo samāno kim disvā agghim pahāsi. *pucchāmi tam etam attam*, kena kāranena tava agghuttam¹¹ pahīnan ti. *dutiyagāthāyaṃ*¹² ayam attho, ete rūpādike kāme atthiyo ca *yaññā abhivadanti* sv āham etam sabbam pi rūpādikam kāmappabhedam khandhūpadhīsu¹³ *malan ti natvā*, yasmā ime yitthahutappabhedā yaññā malam eva vadanti, *tasmā na*

¹ Bp. *inserts* 'Nerañjarāyam bhagavatā' 'tī ādikā gāthāyo pacchā pakkhittā' before this.

² Bp. onato.

³ Bp. khāribhāro.

⁴ Bp. vattarukkhe.

⁵ Bp. °saniyutehī.

⁶ Bp. niyutam.

⁷ Bp. *omits* 'appekacce' 'tī api ekacce.'

⁸ Bp. *omits these words*.

⁹ Bp. kīsa°.

¹⁰ Bp. vadāno for ca ovadamāno ca.

¹¹ Bp. hutam.

¹² Bp. °ya for °yam.

¹³ Bp. khandhupa°.

yitthe na hute arañjīm, yitthe vā hute vā na abhiramī tī attho. tatiyagāthāyaṃ¹ *atha ko carahī* 'tī atha kuhiṃ² carahi. se-saṃ uttānam eva. catutthagāthāyaṃ¹ *padan* tī nibbāna-padam. santasabhāvatāya *santaṃ*, upadhīnam abhāvena *anūpadhīkam*,³ rāgakiñcanādīnam abhāvena *akvīcanam*, tisu bhavesu alaggaṭāya yaṃ kāmabhavaṃ yaññā vadanti, tas-miṃ pi *kāmabhava asattaṃ*, jātijarāmaranānam abhāvena *anaññathābhāvīṃ*, attanā bhāvītena maggen' eva adhiganta-bbaṃ na aññena kenaci adhigametaḥ ti *anaññaneyyāṃ*, yasmā idisaṃ padaṃ addasaṃ, *tasmā na yitthe na hute arañjīm*. tena kiṃ dasseti, yo ahaṃ devamanussalokasampattisādhake na yitthe na hute arañjīm, so kiṃ vakkhāmi, ettha nāma na⁴ me devamanussaloke rato mano tī evaṃ sabbaloke anabhira-tibhāvaṃ pakāsetvā, *atha kho āyasmā Uruvela-Kassapo sā-vako 'ham asmī* 'tī evaṃ bhagavato sāvakaḥ bhāvaṃ pakāsesi.⁵ tañ ca kho ākāse vividhāni pātīhāriyāni dassetvā. *dhama-cakkhun* tī sotāpattimaggañānam *assāsakā* 'tī āsisanā⁶ patthanā tī attho.

es' aham bhante 'tī ettha pana kiñcāpi maggapativedhen' ev' assa siddhaṃ saranagamanam, tattha pana nicchaya-gamanam eva gato, idāni vācāya attasanniyātanaṃ karoti, maggavasena' ev' āyam niyataṃ⁷ saranagamanam⁸ patto, taṃ paresaṃ vācāya pākāṭaṃ karonto paṇipātagamaññā⁹ ca gacchanta evaṃ vadati.

singīnikkhasuvanno tī singisuvannanikkhena¹⁰ samānavanno. *dasavāso* ti dasasu ariyavāsesu vutthavāso *dasadhammaṃ vidū* 'tī dasakammāpathavidū. *dasabhi c' upeto* tī dasahi ase-khehi¹¹ angehi upeto. *sabbadhi danto* ti sabb' esa indriyesu¹² danto. bhagavato hi cakkhuādisu kiñci adantaṃ nāma n' atthi.

*bhagavantaṃ bhuttāvīṃ onāpattapānīṃ*¹³ *ekamantaṃ na-*

¹ Bp. °ya for °yam.

³ Bp. anupadhīkam

⁵ Bp. pakāseti.

⁷ Bp. niyata.

⁹ Bp. paṇipāta°.

¹¹ Bp. asekkhehi.

¹² Bp. sabbesu for sabb' esa indriyesu.

² Bp. kva carahī

⁴ Bp. omits na.

⁶ Bp. āsisanā.

⁸ Bp. saranatam.

¹⁰ Bp. singī°.

¹³ Bp. onīta°.

sīdī 'ti bhagavantam bhuttavantam pattato ca apanīta-pāṇim sallakkhetvā ekasmim padese nisīdī 'ti attho. *atthikānan* ti buddhābhigamanena¹ ca dhammassavanena² ca atthikānam *abhikkamanīyan* ti abhigantum³ sakkuneyyam *appakinnan* ti anākinnaṃ. *appasaddan* ti vacanasaddena appasaddaṃ. *appanigghosan* ti nagaranigghosassaddena appanigghosaṃ. *vyānavātan* ti anusañcaranajanassa sariravātena virahitaṃ. *viānavādan* ti pi pātho, anto 'pi jānāvādena rahitaṃ ti attho *viānapātan* ti pi pātho, jana-sañcāravirahitaṃ ti attho. *manussarāhaseyyakan*⁴ ti manussānaṃ rahassakīriyatthānīyam.⁵ *paṭisallānasārūpan* ti⁶ vīvekānurūpaṃ.

*Sāriputta-Moggallānā*⁷ 'ti Sāriputto ca Moggallāno⁸ ca. *tehi katikā katā hoti, yo paṭhamam amatam adhigacchati, so itarassa*⁹ ārocetū 'ti. te kira ubho 'pi gihikāle Upatissō Kolito ti evaṃ paññāyamānanāmā adbhateyyasatamānavakapari-vārā giraggasamaṃjam agamaṃsu. tatra nesam mahājānaṃ disvā etad ahoṣi, ayaṃ nāma evaṃ mahājānakāyo¹⁰ appatte vassasate maranamukhe patissatī 'ti. atha ubho 'pi utthitāya parisāya aññamaññaṃ pucchitvā ekajjhāsayaṃ paccupatthitamaranasaññaṃ mantayimṣu,¹¹ samma marane satī amatena 'pi bhavitabbaṃ, handa mayaṃ amatam pariyesāmā 'ti amatapariyesanattamaṃ Sañjayaṃsa channaparibbājakassa santike saparisā pabbajitvā katipāhen' eva tassa ñānavisaye pāraṃ gantvā amatam apassantā pucchimṣu, kim nu kho ācariya añño 'p' ettha sāro atthi 'ti, n' atth' āvuso ettakam eva idan ti ca sutvā tucchaṃ idaṃ āvuso nissāraṃ, yo dāni amhesu pathamaṃ amatam adhigacchati, so itarassa ārocetū 'ti katikaṃ akamṣu. tena vuttaṃ *tehi katikā katā hoti* 'ti ādī. *pāsādikena abhikkantenā* 'ti ādisu itthambhūtalakkhane karanavacanam veditabbaṃ. *atthi-*

¹ Bp. buddhābhivādanagamanena.

² Bp. vā dhammasavanena vā for ca dhammassavanena ca

³ Bp. abhikkantam

⁴ Bp. °rāhasse°.

⁵ Bp. °kriya°.

⁶ Bp. °ruppan.

⁷ Bp. -Moggallānā.

⁸ Bp. Moggallāno.

⁹ Bp. omiṣe itarassa.

¹⁰ Bp. mahāsattanikāyo.

¹¹ Bp. sammanta°.

kehi upaññātam¹ maggan tī etam anubandhanassa² kāraṇa-
vacanam. idaṃ hi vuttam hotī, *yaṃ nūn' āhaṃ imam bhikk-
khuṃ piṭṭhito piṭṭhito anubandheyyam*. kasmā, yasmā idaṃ
piṭṭhito piṭṭhito anubandhanam³ nāma atthikehi upaññātam⁴
maggam, ñāto c' eva upagato ca maggo tī attho. atha vā
atthikehi amhehi maraṇe satī amatenā 'pi bhavitaḥḥan tī
evam kevalam atthi 'tī upaññātam¹ nibbānam nāma, tam
magganto pariyesanto tī evam ettha attho datthabbo. *pinḍa-
pātām ādāya paṭikkamī* 'tī Sudinnakande vuttappakāram
aññataram kuḍḍamūlam upasaṅkamitvā nisīdi. Sāriputto
'pi kho akālo kho tāva pañham pucchitun tī kalam āgama-
yamāno⁴ thatvā vattapatipattipūraṇattham katabhattakic-
cassa therassa attano kamandaluto udakam datvā dhota-
hatthapādena therena saddhim patisaṅhāram⁵ katvā pañ-
ham pucchi. tena vuttam *atha kho Sāriputto paribbājako* tī
ādi *na tye āhaṃ sakkomī* 'tī na te ahaṃ sakkomi. ettha ca
patisaṃbhīdappatto⁷ therō na ettakam na sakkoti, atha kho
imassa dhammagāravam uppādessāmī 'tī sabbākārena bud-
dhavasiye avasiyabhāvam gahetvā evam āha. *ye dhammā
hetuppabhavā* 'tī hetuppabhavā nāma pañcakkhandhā. ten'
assa dukkhasaccam dasseti. *tesam hetum tathāgato āhā* 'tī
tesam hetu nāma samudayasaccam, tañ ca tathāgato āhā 'tī
dasseti. *tesaṃ ca yo nirodho* tī tesam ubhinnaṃ pi saccānam
yo appavattinirodho, tañ ca tathāgato āhā 'tī attho. ten'
assa nirodhasaccam dasseti maggasaccam pan' ettha sarū-
pato adassitam pi nayato dassitam hotī. nirodhe hi vutte
tassa sampāpako maggo vutto 'va hotī. atha vā tesaṃ ca
yo nirodho tī ettha tesam yo nirodho ca nirodhupāyo cā
'tī evam dve pi saccāni dassitāni hontī 'tī. idāni tam ev'
attham patipādentō āha *evamvādī mahāsamano* 'tī. *es' eva
dhammo yadā tāvad evā* 'tī sace 'pi ito uttarim⁸ n' atthi, etta-
kam eva idaṃ sotāpattiphalamattam eva pattabbam, tathāpi
eso eva dhammo tī attho. *paccabyatha*⁹ *padam asokaṃ* tī

¹ Bp upaññātam.² Bp. anubaddhanassa.³ Bp. anubaddhanam.⁴ Bp. *inserts ekamantam after this*.⁵ Bp. patisaṅhāram.⁶ Bp. t' for ty.⁷ Bp. °dāppatto.⁸ Bp. uttarim.⁹ Bp. °yathā.

yaṃ mayā pariyesamānā vicarāma, taṃ padam asokaṃ patividdhatha¹ tumh'² eva, pattaṃ taṃ tumhehi 'tī attho. *adittam abbhutitaṃ*³ *bahukehi kappanahutehi* 'tī amhehi nāma idaṃ padam asokaṃ⁴ bahukehi kappanahutehi adittam eva abbhutitaṃ⁵ itī tassa padassa adittabhāvena dīgharattam attano mahājāniyabhāvaṃ⁶ dīpeti. *gambhīre nānavasaye* 'tī gambhīre c' eva gambhīrassa ca nānassa vīsayabhūte. *anuttare upadhisankhaye* tī nibbāne. *vimutte* tī tadārammanāya vimuttiyā vimutte. *byākāsi* 'tī *etam me sāvakaṃyugam bhavissati aggaṃ bhaddayugam* tī vadanto sāvakaṃpāramiññaṃ⁷ byākāsi. *sā 'va tesam āyasmantānaṃ upasampadā ahoṣi* 'tī sā ehiḥkikkhuupasampadā⁸ 'va tesam⁹ upasampadā ahoṣi. evaṃ upasampannesu ca tesu Mahā-Moggallānatthero satahi divasehi arahatte patitthito, Sāriputtatthero addhamāsenā. atīte kira Anomadassī nāma buddho loke udapādi. tassa Sarado nāma tāpaso sake assame nānapupphēhi maṇḍapaṃ katvā pupphāsane yeva bhagavantaṃ nisīdāpetvā bhikkhusaṅghassaṃpi tath' eva maṇḍapaṃ katvā pupphāsānāni paññāpetvā aggasāvakaḥbhāvaṃ patthesi. patthayitvā ca Sīrivaddhassa nāma setthino pesesi, mayā aggasāvakatthānam patthitaṃ, tvaṃ pi āgantvā ekam thānam patthehi 'tī. setthi niluppalamandapaṃ katvā buddhappamukham bhikkhusaṅghaṃ tattha bhojesi,¹⁰ bhojetvā dutiyasāvakaḥbhāvaṃ patthesi. tesu Saradatāpaso Sāriputtatthero jāto, Sīrivaddho Mahā-Moggallānatthero 'tī. idaṃ tesam pubbakammaṃ. *aputtakatāyā* 'tī ādisu yesam puttā pabbajanti, tesam aputtakatāya. *yāsaṃ patino*¹¹ pabbajanti, tāsāṃ *vedhabyāya* vidhavaḥbhāvāya. ubhayenā 'pi *kulupacchedāya*. *Saṅjayānī* 'tī Saṅjayassa antevāsikāni. *Magadhānaṃ gīribbajānaṃ* tī Magadhānaṃ janapadassa gīribbajānaṃ nagaraṃ. *mahāvīrā* 'tī mahāvīriyavantaṃ.¹² *nīyamānānaṃ*¹³ tī nīyamānesu.¹³ bhum-

¹ Bp. patividdhāttha.

³ Bp. abbhūtitaṃ

⁵ Bp. °jāmbhāvaṃ.

⁷ Bp. °kkhūpa°.

⁹ Bp. omits bhojesi.

¹¹ Bp. °vīriyavanta°.

¹³ Bp. nīyamānesu.

² Bp. tumhe for tumh' eva.

⁴ Bp. omits asokaṃ.

⁶ Bp. °pāramiññaṃ.

⁸ Bp. omits tesam upasampadā.

¹⁰ Bp. patino

¹² Bp. nīyamānānaṃ

matthe sāmivacanam,¹ upayogatthe vā. *kā ussūyā*² *vijānatan* tī dhammena nayantī 'tī evaṃ vijānantānam kā ussūyā.³

anupajjhāyakā 'tī vajjāvajjam upanijjhāyakena garunā virahitā. *anākappasampannā* 'tī na ākappena sampannā. samanasāruppācāravirahitā 'tī attho. *uparibhojane* 'tī bhojanassa uparī. *uttitthapattan* tī pindāya caranakapattam tasmim hī manussā ucchitthasaññino, tasmā uttitthapattan ti vuttam. atha vā utthahitvā pattam upanāmenti 'tī evam ettha attho datthabbo. *anujānāmi bhikkhave upajjhāyaṃ* tī upajjhāyaṃ gahetum anujānāmi 'tī attho. *puttacittam upatthapessatī* 'tī putto me ayan tī evam gehasitapemavasena cittam upatthapessatī. esa nayo dutiyapade pī. *sagāravā sappatissā* 'tī garubhāvañ c' eva jettakabhāvañ ca upatthapetvā. *sabhāgavuttikā*⁴ 'tī sabhāgajīvikā. *sāhū* 'tī vā 'tī ādīni pañca padāni upajjhāyabhāvaṃ⁵ sampaticchannavevacanāni.⁶ *kāyena viññāpetī* 'tī evaṃ saddhivihārīkena upajjhāyo me bhante hotī 'tī tikkhattum vutte, sace upajjhāyo sāhū 'tī ādisu pañcasu padesu yassakassaci padassa vasena kāyena vā vācāya vā kāyavācāhi vā gahito tayā upajjhāyo tī upajjhāyagahanam viññāpetī, gahito hotī upajjhāyo. idam eva hī ettha upajjhāyagahanam, yad' idam upajjhāyassa imesu pañcasu padesu yassa kassaci padassa vācāya vā sāvānam kāyena vā atthaviññāpanan tī. keci pana sādhu 'tī sampaticchannam sandhāya vadanti. na tam pamānam, āyācanadānamattena hī gahito hotī upajjhāyo, na ettha sampaticchannam aṅgam. saddhivihārīkenā 'pī na kevalam iminā me padena upajjhāyo gahito ti nātum vattatī. ajja tagge dāni therō mayham bhāro, aham pī therassa bhāro tī idam pī nātum vattatī. *tatr' āyaṃ sammāvattanā* 'tī yaṃ vuttam sammāvattitabban tī, tatra ayaṃ sammāvattanā. *kālass' eva utthāya upāhanā omuñcivā* 'tī sac' assa paccūsakāle caṅkamanatthāya vā dhotapādapariharanatthāya vā patimukkā upāhanā pādagatā honti, tā kālass' eva utthāya apanetvā. *ḍantakattham dātābhan* tī mahantaṃ majjhimaṃ

¹ Bp sāmī°.

³ Bp issā.

⁵ Bp. upajjhāyakabhāva.

² Bp ussuyā.

⁴ Bp °vuttino.

⁶ Bp. °cchanave°.

khuddakan to tīni dantakatthāni upanetvā. tato yam tīni divasāni ganhāti,¹ catutthadivasato patthāya tādīsam eva dātabbam. sace aniyamaṃ katvā yaṃ vā taṃ vā ganhāti¹ atha yādīsaṃ labhati tādīsam dātabbam. *mukkhodakaṃ dātabban* tī sītañ ca unhañ ca udakam upanetvā tato yam tīni divasāni valañjēti,² catutthadivasato patthāya tādīsam eva mukhadhovanodakaṃ dātabbam. sace aniyamaṃ katvā yaṃ vā taṃ vā ganhāti.¹ atha yādīsaṃ labhati tādīsaṃ dātabbam. sace duvidham pi valañjēti² duvidham pi upanettabbam, udakam mukhadhovanatthāne thapetvā vaccaku tito patthāya sammajjitabbam. there vaccakutim gate parivenaṃ sammajjitabbam. evaṃ parivenam asuññaṃ hoti, there vaccakutito anikkhante yeva *āsanam paññāpetabbam*. sarirakiccam katvā āgantvā tasmim nisinnassa, sace yāgu hoti 'tī ādinā nayena vuttavattaṃ kātabbam. *ukkalāpo*³ tī kenaci kacavarena saṅkinno. sace pana añño kacavaro n' atthi udakaphusitān' eva honti, hatthena pi pamajjitabbo. *saguṇam katvā* 'tī dve cīvarāni ekato katvā, tā ekato katvā⁴ dve pi saṅghāṭiyo dātabbā. sabbam pi⁵ hī cīvaraṃ saṅghāṭitattā⁶ saṅghāṭi 'tī vuccati. tena vuttaṃ *saṅghāṭiyo dātabbā* 'tī. *nātidūre gantabbam nāccāsanne* 'tī ettha sace upajjhāyaṃ nivattitvā olokentaṃ ekena vā dvīhi vā padavīti hārehi sampāpunāti, ettāvatā nātidūre nāccāsanne gato hoti 'tī veditabbam. *pattapariyāpannam patiggahetabbam* tī sace upajjhāyena bhikkhācāre yāguyā vā bhatte vā laddhe patto unho vā bhāriko vā hoti, attano pattaṃ tassa datvā so patto gahetabbo 'tī attho. *na upajjhāyassa bhanamānassa antarantarā kathā opātetabbā* 'tī antaraghare vā aññatra vā bhana-mānassa anitthite tassa vacane aññā kathā na samutthāpetabbā. ito patthāya ca pana yattha yattha nakārena patīsedho kayirati, sabbattha dukkatāpatti veditabbā. ayaṃ hī Khandhake dhammatā. *āpattisāmantā bhanamāno* tī padasodhammadutthullādivasena āpattiyā āsannavācam bhanamāno. *nivāretabbo* tī bhante idīsaṃ nāma vattum vattati,

¹ Bp. ganhati³ Bp. ullāpo.⁵ Bp. omīti pi.² Bp. valañjēti.⁴ Bp. katā.⁶ Bp. saṅghāṭitatta.

āpatti na hoti 'tī evaṃ pucchantena viya vāretabbo. vāres-sāmi 'tī pana manam¹ katvā mahallaka mā evaṃ bhanā 'tī na vattabbo. *paṭhamataram āgantvā* 'tī sace āsanne² gāmo hoti, vihāre vā gilāno bhikkhu hoti, gāmato pathamataram āgantabbam. sace dūre gāmo hoti, upajjhāyena saddhūṃ āgacchanto n' atthi, ten' eva saddhūṃ gāmato nikkhamtvā cīvarena pattam vethetvā amse³ laggetvā antarāmaggaṭṭo pathamataram āgantabbam. evaṃ nivattantena pathamataram āgantvā āsanapaññāpanādi sabbam vattam⁴ kātabbam. *sonnam hoti* 'tī tintam sedagahitam.⁵ *caturangulam kannam ussādetvā*⁶ 'tī kannam caturangulappamānam atirekam katvā evaṃ cīvaram saṅgharittabbam. kim kārānā, mā majjhe bhango ahoṣi 'tī samam katvā saṅgharittassa hi majjhe bhango hoti. tato niccam bhijjamānam dubbalam hoti. tam nivāranattham etaṃ vuttam tasmā yathā ajja-bhangatthāne ye va sve na bhijjati tathā divase divase caturangulam ussādetvā⁶ saṅgharittabbam. *obhoge kāyabandhanam kātabban* ti kāyabandhanam saṅgharittvā cīvara bhoge pakkipitvā thapetabbam. *sace pīṇapāto hoti* 'tī ettha yo gāme ye va vā antaragahare vā patikkamane vā bhuñjitvā āgacchati pīṇam vā na labhati, tassa pīṇapāto na hoti, gāme abhuttassa pana laddhabhikkhassa vā hoti, tasmā sace pīṇapāto hoti ti ādi vuttam. sace 'pi tassa na hoti, *bhuñjitukāmo ca hoti, udakam datvā* attanā laddho⁷ 'pi *pīṇapāto upanetabbo. pāṇiyena pucchitabbo* ti bhuñjamāno tikkhattum pāṇiyam bhante āhariyatū⁸ 'tī pāṇiyena pucchitabbo. sace kālo atthi, upajjhāye bhutte sayam bhuñjitabbam. sace upakkattho⁹ kālo, pāṇiyam upajjhāyassa santike thapetvā sayam pi bhuñjitabbam. *anantarahitāyā* 'tī tattikacammakhandhādīsu yena kenaci anattatāya paṃsusakkharamissāya bhūmiyā patto na thapetabbo ti attho. sace pana kālavannakatā vā sudhābaddhā vā hoti nīrajamattikā¹⁰ vā¹¹ tathārūpāya bhū-

¹ Bp omits manam.² Bp adds vā³ Bp. omits amse laggetvā.⁴ Bp kiccam for vattam⁵ Bp. sedaggaḥitam⁶ Bp ussāretvā⁷ Bp. laddhato.⁸ Bp. āhariyatū°.⁹ Bp. upakattho.¹⁰ Bp. nīrajamattikā¹¹ Bp omits vā.

miyā thapetum vattatī. dhotavālikāya pi thapetum vattatī. paṃsurajasakkharādisu na vattatī. tatra pana pannam vā ādhāraṃ vā thapetvā tatra nikkhipitaḥbo. *pārato antaṃ orato bhogaṃ* tī idam cīvaravamsādīnam hetthā hattham pave-setvā abhimukhena hatthena sanikaṃ nikkhipanattam vut-tam. ante pana gahetvā bhogena cīvaravamsādīnam upari nikkhipantassa bhittiyam bhogo patihaññatī, tasmā tathā na kātabbam. *cunnam sannetabban* tī nhānacunnam uda-kenā temetvā pindī kātabbam *ekamantaṃ nikkhipitabban* tī ekasmim middhume¹ thāne 'va thapetabbam *jantāghare parikammaṃ* nāma angāramattikaunhodakādānādikaṃ sab-bam kiccaṃ. *udake pi parikammaṃ* tī angapaccangaghaṃsa-nādikaṃ sabbam kiccaṃ. *pāṇīyena pucchitaḥbo* tī jantā-ghare unhasantāpena pipāsā hotī, tasmā pucchitaḥbo. *sace ussahatī* 'tī sace pahotī, na kenaci gelaññena abhihūto hotī. agilānena hi saddhivihārikaṃ satthivassenā 'pi sabbam upajjhāyavattam kātabbam anādarena akarontassa vatta-bhedena dukkatam nakārapatisamyuttesu pana padesu gilānassāpi patikkhattakiriyaṃ² karontassa dukkatam eva. *aparighaṃsantenā* 'tī bhūmiyam aparighaṃsantena. *kavāṭa-piṭṭhaṃ* tī kavāṭaṃ ca piṭṭhasaṃghātaṃ ca acchupantena. *santānakaṃ* tī yam kiñci kītakulāvakamakatasuttādi.³ *ullo-kā pathamaṃ ohāretabban* tī ullokato pathamaṃ ullokaṃ ādim katvā avaharitaḥban tī attho. *ālokaśandhikannabhāgā* 'tī ālokaśandhibhāgā ca kannabhāgā ca. *santarabāhirāni*⁴ vāta-pānakavātakāni ca gabbhassa ca cattāro konā pamaḥḥitaḥbā 'tī attho. *yathāpaññattaṃ paññāpetabban* tī yathā pathamaṃ paññattaṃ ahoṣī, tath' eva paññāpetabbaṃ⁵ etad attham eva hī yathāpaññattaṃ sallakkhetvā niharitvā ekamantaṃ nikkhipitaḥban tī purimavattam paññattaṃ. sace pana pathamaṃ ajānantena kenaci paññattaṃ ahoṣī, samantato bhittim dvangulamattena vā tivangulamattena vā mocetvā paññāpetabbaṃ. idam hī paññāpanavattam. sace kata-sārako hotī, atimahanto⁶ 'va chuditvā kotim nivattetvā

¹ Bp. middhūme.² Bp. °makkaṭa°.³ Bp. paññāpe°, sic passim.⁴ Bp. °kriyam.⁵ Bp. °bāhira.⁶ Bp. ca for 'va.

bandhitvā paññāpetabbo. sace kotim nivattetvā bandhitum na jānāti, na chinditabbo. *puratthimāvātapānā thaketabbā* 'ti puratthimāya vātapānā thaketabbā. evaṃ sesāpi vātapānā thaketabbā. *vūpakāsetabbo* ti aññattha netabbo. *vūpakāsāpetabbo* ti añño bhikkhu vattabbo theram gahetvā aññattha gacchāhi¹ 'ti. *vvecetabban* ti vissajjāpetabbam. *vvecāpetabban* ti añño vattabbo theram ditthigatam vissajjāpehi 'ti. *ussukkam kātabban* ti parivāsadānattham so bhikkhu saṅgham² upasaṅkamitvā yācitabbo, sace attanā patibalo hoti, atfanā 'va dātabbo, no ce patibalo hoti, aññena dāpetabbo³ *kn ti nu kho* ti kena nu kho upāyena. esa nayo sabbattha. *lahukāya vā parināmeyyā* 'ti ukkhepanīyam akatvā tajjanīyam vā niyyasam⁴ vā kareyyā 'ti attho. tena hi upajjhāyassa me ukkhepanīyakammam kattukāmo saṅgho ti ñatvā ekam ekam⁵ bhikkhum upasaṅkamitvā mā bhante amhākam upajjhāyassa kammam karitthā 'ti yācitabbam.⁶ sace karonti yeva tajjanīyam vā niyyasam vā, mā⁷ karoṭhā 'ti yācitabbā. sace karonti yeva, atha upajjhāyo sammā vattatha bhante 'ti yācitabbo. itī tam sammāvattāpetvā patippassambhetha bhante kamman ti bhikkhū yācitabbā. *samparivattakam samparivattakan* ti samparivattetvā samparivattetvā. *na ca acchinne theve pakkamitabban* ti yadī appamattakam⁸ pī rajanam galatī,⁹ na tāva pakkamitabbam. *na upajjhāyam anāpucchā ekaccassa patto dātabbo* ti ādi sabbam upajjhāyassa visabhāgapuggalānam⁹ kathitam. *na upajjhāyam anāpucchā gāmo pavisitabbo* ti pindāya vā aññena vā karaniyena pavisitukāmena āpucchitvā 'va pavisitabbo. sace upajjhāyo kālāss'eva vutthāya dūram bhikkhācāram gantukāmo hoti, daharā pindāya pavisantū 'ti vatvā gantabbam. avatvā gate parivenam gantvā upajjhāyam apassantena gāmam pavisitum vaṭṭatī. sace gāmam pavisanto 'pī passatī, ditthattānato patthāya āpucchitum yeva vattatī. *na susānam gantabban* ti vāsattāya vā dassanattāya vā gantabbam. *na dīsā*

¹ Bp. gacchā.² Bp. omits sangham.³ Bp. °tabbam.⁴ Bp. niyyasam.⁵ Bp. etam.⁶ Bp. °tabbā.⁷ Bp. omits mā.⁸ Bp. galatī⁹ Bp. °lena.

pakkamitabbā 'tī ettha pakkamitukāmena kammaṃ ācikkhitvā yāvataṭṭhiyaṃ yācitaḥho. sace anujānāti sādhu, no ce anujānāti, taṃ nissāya vasato c' assa uddeso vā paripucchā vā kammattāṇaṃ vā na sampajjati, upajjhāyo bālo hoti abyatto kevalaṃ attano santike vasāpetukāmatāya evaṃ¹ gantaṃ na deti, evarūpe nivārente pi gantaṃ vattati. *vutthānassa āgametabban* ti gelaññato vutthānaṃ² āgametabbaṃ, na katthaci gantabbaṃ. sace añño bhikkhu upatthāko atthi, bhāsajjaṃ pariyesitvā tassa hatthe datvā bhante ayaṃ upatthahissatī 'tī vatvā gantabbaṃ.

Upajjhāyavattakathā nīttitā.

Upajjhāyena saddhivihārikamhi sammāvattanāya, sangahetabbo anuggahetabbo ti uddesādihi 'ssa sangaho ca anuggaho ca kattabbo. tattha *uddeso* ti pālīvacanaṃ. *paripucchā* 'tī pālīyā atthavannanā *ovādo* ti anotinne vatthusmiṃ idam karohi idam mā karitthā 'tī vacanaṃ. *anusāsani* 'tī otinne vatthusmiṃ. api ca otinne vā anotinne vā pathamavacanaṃ ovādo, punappunaṃ vacanaṃ anusāsani 'tī. *sace upajjhāyassa patto hoti* 'tisace atirekapatto hoti. esa nayo sabbatthe. *parikkhāro* ti añño pi samanaparikkhāro. idha *ussukkaṃ* nāma dhammikenā nayena upajjamānaupāyapariyesanaṃ. ito paraṃ dantakatthadānaṃ ādim katva ācamaṇakumbhiyā udakasiñcanapariyosānaṃ³ vattaṃ gilānass' eva saddhivihārikassa kātabbaṃ anabhīrativūpakāsanādi pana gilānassāpi kattabbaṃ eva. *cīvaraṃ rajantenā* 'tī evaṃ rajeyyāsi 'tī upajjhāyato upāyaṃ sutvā rajantenā sesaṃ vuttanāyena eva veditaḥho.

Saddhivihārikavattakathā nīttitā

Na sammā vattanti 'tī yathā paññattam upajjhāyavattam na pūrenti. *yo na sammā vattheyyā* 'tī yo yathāpaññattam vattaṃ na pūreyya,⁴ dukkataṃ āpajjati 'tī attho. *panāmetabbo* ti apasādetabbo. *nādhimattaṃ pemaṃ hoti* 'tī upajjhāyamaṃ adhimattaṃ gehasitapemaṃ na hoti. *nādhimattā bhāvanā hoti* 'tī adhimattā mettābhāvanā na hoti. vutta-

¹ Bp. eva.

² Bp. *inserts* assa *after* *itthi*.

³ Bp. udakāsīṇca°.

⁴ Bp. *inserts* so *before* dukkataṃ.

patipakkhanayena sukkapakkho vedītabbo. *alaṃ panāmetuṃ* ti yutto panāmetuṃ. *appanāmento upajjhāyo sātīsāro hotī* 'ti sadoso hoti āpattiṃ āpajjati, tasmā na sammāvattanto panāmetabbo 'va. na sammāvattanāya ca yāva cīvararajanam tāva vatte akariyamāne upajjhāyassa parihāni hoti, tasmā taṃ akarontassa nissayamuttakassāpi amuttakassāpi āpatti yeva. ekaccassa pattadānato patthāya amuttanissayass¹ eva āpatti. saddhivihārikā sammā vattanti, upajjhāyo na² sammā vattati. upajjhāyassa āpatti. upajjhāyo sammā vattati, saddhivihārikā na² sammā vattanti, tesam āpatti. upajjhāye vattaṃ sādīyante saddhivihārikā bahukāni honti, sabbesam āpatti. sace upajjhāyo mayhaṃ upatthāko atthi, tumhe attano sajjhāyamanasikārādīsu yogam karothā 'ti vadati, saddhivihārikānam anāpatti. sace³ upajjhāyo sādīyanam vā asādīyanam vā na jānāti bālo hoti, saddhivihārikā bahukā honti,⁴ tesam⁵ eko vattasampanno bhikkhu upajjhāyassa kiccaṃ ahaṃ karissāmi, tumhe apposukkā viharathā 'ti evaṃ ce attano bhāraṃ katvā itare vissajjeti, tassa bhārakaranato patthāya tesam anāpatti.

Sammāvattanādīkathā⁶ nīttitā.

Rādhabrāhmaṇavattthusmiṃ kiñcāpi āyasmā Sāriputto bhagavatā Bārāṇasīyaṃ tīhi saranagamanehi anuññātaṃ pabbajjā c' eva upasampadañ ca jānāti, bhagavā pana taṃ lahukaṃ upasampadaṃ patikkhipitvā ñatticatutthakammena garukaṃ katvā upasampadaṃ anuññātukāmo, ath' assa thero ajjhāsayaṃ viditvā *kathā 'haṃ bhante taṃ brāhmaṇaṃ pabbājemi upasampādemī* 'ti āha. buddhānaṃ hi parisā ajjhāsaya kusalā hoti. ayañ ca buddhaparisāya aggo settho.⁷ *byattena bhikkhunā paṭibalenā* 'ti ettha byatto nāma yassa sātthakathaṃ vinayapīṭakam vācuggataṃ pavattati, tasmim' asati yassa antamaso idaṃ ñatticatutthakammavācāmattam pi suggahitaṃ hoti vācuggataṃ pavattati. ayam pi māsamiṃ atthe byatto nāma.⁸ yo pana kāsasāsasemhādīnā vā gelāñ-

¹ Bp. amuttakani°.

³ Bp. omīts sace.

⁵ Bp. tesu.

⁷ Bp. omīts settho

² Bp. sammā na for na sammā.

⁴ Bp. omīts honti.

⁶ Bp. na-sammā°.

⁸ Bp. omīts nāma.

ñena otthadantajivhādīnaṃ vā asampattiyā pariyattiyā vā akataparicayattā na sakkotī parimandalehi padabyañjanehi kammavācam sāvetuṃ, byañjanaṃ vā padaṃ vā hāpeti, aññathā vā vattabbaṃ aññathā vadatī, ayaṃ appatibalo, tabbiparito imasmiṃ ettha¹ patibalo tī veditabbo. *sangho ñāpetabbo* tī sangho jānāpetabbo. tato paraṃ yaṃ sangho jānāpetabbo, taṃ dassetuṃ *sunātu me bhante* 'tī ādim āha. *upasampannasamanantarā* 'tī upasampanno hutvā 'va² sāmanantarā. *anācāraṃ ācaratī* 'tī pannattivītikkaṃ karotī. *ullumpatu maṃ* tī uddharatu maṃ. akusālā vutthāpetvā kusale patitthāpetu, sāmanerabhāvā vā uddharitvā bhikkhubhāve patitthāpetu 'tī. *anukampaṃ upādāyā* 'tī anudayaṃ³ paticca, mayī anukampaṃ katvā tī attho. *aṭṭhā*⁴ *hotī* 'tī nīcappavattinī hotī. *cattāro nissaye* 'tī cattāro paccaye. yasmā cattāro paccaye nissāya attabhāvo pavattatī, tasmā te nissayā 'tī vuccanti.

kinīyaṃ bhikkhu hotī 'tī kin te ayaṃ bhikkhu hotī. *aññehi ovadiyo anusāsiyo* tī aññehi ovaditabbo c' eva anusāsitaṃ ca. *bahullāya āvatto, yaḍ idaṃ ganabandhikaṃ* tī ganabandho⁵ etassa bāhullassa⁶ atthī 'tī ganabandhikaṃ bāhullaṃ.⁶ yaṃ idaṃ ganabandhikaṃ nāma bāhullaṃ, tad atthāya atilahuṃ tvam āpanno 'tī vuttaṃ hotī. *abyattā* 'tī paññāveyyattiyena virahitā. *aññatāro* 'pi *aññatutthiyapubbo* tī pasuro paribbājako. *so kira dhammaṃ themssāmī*⁷ 'tī Udāyittherassa santike pabbajitvā tena sahadhammikaṃ vuccamāno tassa vādaṃ āropesi. *anuyānāmi bhikkhave byattena bhikkhunā* 'tī ādimhi byatto pubbe bhikkhunovādaka-vannanāyaṃ vuttalakkhano yeva. yo pana antevāsino vā saddhivihārikassa vā gilānassa sakkotī upatthānādini kātuṃ, ayaṃ idha patibalo tī adhippeto. vuttaṃ pi c' etaṃ pañcahi Upālī aṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbaṃ, nissayo dātabbo, sāmanero upatthāpetabbo. katamehi pañcahi. patibalo hotī antevāsiṃ vā saddhivihāriṃ vā gilānaṃ upatthātūṃ vā upatthāpetūṃ vā, anabhīratūṃ vūpakāsetūṃ

¹ Bp. atthe.² Bp. omits 'va.³ Bp. anuddayaṃ.⁴ Bp. adhiṭṭhitā.⁵ Bp. gaṇo bandho.⁶ Bp. bahu° for bāhu°.⁷ Bp. thenessāmī.

vā vūpakāsāpetum vā, uppannaṃ kukkuccam dhammato vinodetum vā vinodāpetum vā, abhīdhamme vinetum, abhīvinaye vinetun ti.

pakkhasankantesū 'tī tīthiyapakkhasankantesu. *anujānāmi bhikkhave ācariyaṃ* tī ācārasamācārasikkhāpanakam ācariyaṃ anujānāmi. *ācariyo bhikkhave antevāsikamhī* 'tī ādi sabbam upajjhāyo bhikkhave saddhivihārikamhī 'tī ādinā nayena vuttavasen' eva vedītabbam nāmamattam eva hī ettha nānam. antevāsikā ācariyesu na sammā vattantī' tī ettha pana yaṃ pubbe na sammāvattanāya ca yāva cīvararajanam tāva vatte akariyamāne upajjhāyassa parihānī hotī. tasmā taṃ akarontassa nissayamuttakassāpi amuttakassāpi āpattī yevā 'tī ca ekaccassa pattadānato patthāya amuttanissayass' eva āpattī 'tī ca lakkhanam vuttam, ten 'eva lakkhanena nissayantevāsikassa āpattī vedītabbā. nissayantevāsikena hī yāva ācariyam nissāya vasatī, tāva sabbam ācariyavattam kātabbam, pabbajjāupasampadādhammantevāsikehī pana nissayamuttakehī pi ādito pattāya yāva cīvararajanam tāva vattam kātabbam, anāpucchitvā pattadānādīmhi pana etesaṃ anāpattī, etesu ca pabbajjantevāsiko ca upasampadan-tevāsiko ca ācariyassa yāvajīvaṃ bhāro, nissayantevāsiko ca dhammantevāsiko ca yāva samīpe vasantī tāvad eva, tasmā ācariyenāpi tesu dhammā vattītabbam, ācariyantevāsikesu hī yo yo na sammā vattatī, tassa tassa āpattī.

upajjhāyamhā nissayapatippassaddhīsu *upajjhāyo pakkanto vā* 'tī ādisu ayam vinicchayo, *pakkanto* tī, tasmā āvāsā vip-pavasitukāmo pakkanto disangato. evaṃ gate ca pana tasmim, sace vihāre nissayadāyako atthī, yassa santike aññadāpi nissayo vā gahītapubbo hotī, yo vā ekasambhogapariabhogo, tassa santike nissayo gahetabbo. ekadivasam pi parihāro n' atthī sace tādiso n' atthī, añño lajji pesalo atthī, tassa lajjipesalabhāvam¹ jānantena tadaheva nissayo yācītabbo. sace detīcc' etaṃ kusalam, atha pana tumbākam upajjhāyo lahum āgamissatī 'tī pucchatī, upajjhāyena ca² tathā vuttam, āma bhante 'tī vattābbam, sace pana³ vadatī

¹ Bp. pesala° for lajjipesala°.

² Bp. ce.

³ Bp. omīts pana.

tena hī upajjhāyassa āgamanam āgamethā 'tī vattatī, atha pan' assa pakatiyā pesalabhāvaṃ na jānāti, cattāri pañca divasāni tassa bhikkhuno sabhāgataṃ oloketvā okāsaṃ kāretvā nissayo gahetabbo. sace pana vihāre nissayadāyako n' atthī, upajjhāyo ca ahaṃ katipāhen'¹ eva āgamissāmi, mā ukkanthitthā tī vatvā gato, yāva āgamanā parihāro labbhatī. athāpi naṃ tattha manussā paricchinnakālato uttarim'² pi pañca vā dasa vā nivasāni vāsenti yeva tena vihāraṃ pavattī pesetabbā daharā mā ukkanthantu, ahaṃ asukadivasam nāma āgamissāmi 'tī. evam pi parihāro labbhatī. atha āgacchanto antarāmagge nadīpūrena vā corādihi vā upaddavo hotī, thero udaḥosakkanam vā āgacchati sabhāye vā pariyesatī, tañ ce pavattim daharā sunantī, yāva āgamanā parihāro labbhatī. sace pana so idh' ev' āhaṃ vasissāmi 'tī pahinātī, parihāro n' atthī. yattha nissayo labbhatī, tattha gantabbam. vibbhante pana kālakate³ vā⁴ pakkhasankante vā ekadivasam pi parihāro n' atthī, yattha nissayo labbhatī, tattha gantabbam. ⁵vibbhanto tī sāsanato cuto.⁵ ānattī 'tī⁶ nissayapaṇāmanā vuccatī. tasmā paṇāmemī tan tī vā mā idha paṭikkamī 'tī vā nīhara te pattacīvaran tī vā n' āhaṃ tayā upaṭṭhātabbo tī vā iminā pālinayena mā maṃ gāmapavesanam āpucchī⁷ 'tī ādinā pālimuttakanayena vā yo nissayapaṇāmanāya paṇāmito hotī, tena upajjhāyo khamāpetabbo. sace ādito 'va na khamatī, dandakammaṃ āharitvā tikkhattuṃ tāva sayam eva khamāpetabbo. no ce khamatī, tasmim vihāre mahāthere gahetvā khamāpetabbo no ce khamatī, sāmantavihāre bhikkhū gahetvā khamāpetabbo. sace evam pi na khamatī, aññattha gantvā upajjhāyassa sabhāgānaṃ santike vasitabbam app' eva nāma sabhāgānaṃ me santike vasatī 'tī ñatvā 'pi khameyyā 'tī. sace evam pi na khamatī, tat' eva vasitabbam. tatra ce dubbhikkhādidosena na sakkā hotī vasitūṃ, taṃ yeva vihāraṃ āgantvā aññassa santike nissayaṃ gahetvā vasitūṃ vattatī. ayam ānattiyam vinichayo. ācariyamhā nissayapaṭippassaddhīsu ācariyo pakkanto

¹ Bp. °hena for °hen' eva.³ Bp. kalankate.⁵⁻⁵ Bp. omits these four words.⁶ Bp. inserts pana after 'tī.² Bp. uttarī.⁴ Bp. omits vā.⁷ Bp. pucchī.

vā hotī tī ettha, koci ācariyo āpucchitvā pakkamatī, koci anāpucchitvā. antevāsiko 'pi evam eva. tatra sace antevāsiko ācariyam āpucchati asukam nāma bhante thānam gantum icchāmi kenaci eva karanīyena 'tī, ācariyena ca kadā gamissarī 'tī vutto, sāyanhe vā rattim vā utthahitvā gamissāmī 'tī vadati, ācariyo pi sādhu 'tī sampaticchati, tam khanañ ñeva nissayo patippassambhati. sace pana bhante asukam nāma thānam gantukāmo 'mhi 'tī vutte, ācariyo asukasmim nāma gāme piṇḍāya caritvā pacchā jānissasī 'tī vadati, so 'ca sādhu 'tī sampaticchati, tato ce gato sugato, sace pana na gacchati nissayo na patippassambhati. athāpi gacchāmī 'tī vutte, ācariyena mā tāva gaccha rattim mantetvā jānissāmā tī vutto, mantetvā gacchati sugato, no ce gacchati nissayo na patippassambhati. ācariyam anāpucchā pakkamantassa pana upacārasimātikkame nissayo patippassambhati, antoupacārasimato patinivattantassa na patippassambhati. sace pana ācariyo antevāsikam āpucchati āvuso asukam nāma thānam gamissāmī 'tī, antevāsikena ca kadā gamissathā¹ 'tī vutte, sāyanhe vā rattibhāge vā 'tī vadati, antevāsiko 'pi sādhu 'tī sampaticchati, tam khanañ ñeva nissayo patippassambhati. sace pan' ācariyo sve piṇḍāya caritvā gamissāmī 'tī vadati, itaro ca sādhu 'tī sampaticchati, ekadivasam tāva nissayo na patippassambhati, punadivase patippassaddho hoti. askasmim nāma gāme piṇḍāya caritvā jānissāmi mama gamanam vā agamanam vā 'tī vatvā sace na gacchati, nissayo na patippassambhati. athāpi gacchāmī 'tī vutte, antevāsikena mā tāva gacchatha, rattim mantetvā jānissathā 'tī vutto, mantetvāpi na gacchati, nissayo na patippassambhati. sace ubho 'pi ācariyantevāsikā kenaci karanīyena bahisīmam gacchanti, tato ce ācariyo gamiyacitte uppanne anāpucchā 'va gantvā dvinnam leddupātānam anto yeva nivattati, nissayo na patippassambhati, sace dve leddupāte atikkamitvā nivattati, nissayo² patippassaddho hoti. ācariyupajjhāyā dve leddupāte atikkamma aññasmim vihāre vasanti, nissayo patippassambhati. ācariye vibbhante kālakate pakkhasaṅkante³ tam khanañ ñeva nissayo² patippassambhati. ānattiyam pana

¹ Bp omits this.² Bp omits nissayo.³ Bp. inserts ca after this

sace 'pi ācariyo muñcitukāmo 'va¹ hutvā nissayapanāmanāya panāmeti, antevāsiko ca kiñcāpi maṃ ācariyo panāmeti, atha kho hadayena muduko 'ti sālayo 'va hoti, nissayo na patippassambhati.² sace 'pi ācariyo sālayo, antevāsiko nīrālayo na dāni imaṃ nissāya vasissāmī 'ti dhuraṃ nikkhipati, evaṃ pi na patippassambhati. ubhinnaṃ sālayabhāvena ca³ na patippassambhati yeva. ubhinnaṃ dhuraṇikkhepe patippassambhati. panāmitena dandakammaṃ āharitvā tikkhattuṃ khamāpetabbo. no ce khamatī, upajjhāye vuttanayena patipajjitabbam. upajjhāyena vā samodhānagato ti ettha dassanasavanavasena samodhānaṃ veditabbam. sace hi ācariyam nissāya vasanto saddhivihāriko ekavihāre cetiyam vā vandantam ekagāme pindāya vā carantaṃ upajjhāyam passatī, nissayo patippassambhati. upajjhāyo passatī, saddhivihāriko pana na passatī, na patippassambhati. maggapatipannaṃ vā ākāseṇa vā gacchantam upajjhāyam disvā dūrato⁴ bhikkhū 'ti jānāti, upajjhāyo ti na jānāti, na patippassambhati. sace jānāti, patippassambhati. upari-pāsāde upajjhāyo vasatī, heṭṭhā saddhivihāriko, taṃ adisvā 'va yāguṃ pivitvā pakkamatī, āsanasālāyaṃ vā nisinnaṃ adisvā⁵ ekamante bhuñjitvā pakkamatī, dhammassavanamanāpe⁶ vā nisinnaṃ pi taṃ adisvā 'va dhammaṃ sutvā pakkamatī, nissayo na patippassambhati. evaṃ tāva dassanavasena samodhānaṃ veditabbam. savanavasena pana sace upajjhāyassa vihāre⁷ antaraghare vā dhammaṃ vā kathentassa anumodanam vā karontassa saddaṃ sutvā upajjhāyassa me saddo ti sañjānāti, nissayo patippassambhati asañjānantassa na patippassambhati.⁸ ayaṃ samodhāne vinicchayo

idāni yaṃ pubbe *anujānāmi bhikkhave byattena bhikkhunā paṭibaleṇa dasavassena vā atvrekadasavassena vā upasampādetum nissayaṃ dātum* ti sankhepato upajjhāyācariyānaṃ lakhaṇaṃ vuttaṃ, taṃ vitthārato dassetuṃ *pañcahi bhikkhave angehi samannāgatenā* 'ti ādāmi āha. tattha *pañcahi angehi* 'ti pañcahi agunangehi. so hi sīlakkhandhādīhi asamannā-

¹ Bp. omits 'va.

² Bp. pana for ca na.

³ Bp. adds 'va.

⁴ Bp. adds vā.

⁵ Bp. adds eva.

⁶ Bp. dūrattā.

⁷ Bp. °ssavana°.

⁸ Bp. °bhatī 'ti.

gatattā 'va agunangehi samannāgato hoti. na upasampādetabban ti upajjhāyena hutvā na upasampādetabbam. na nissayo dātabbo ti ācariyena hutvā nissayo na dātabbo. ettha¹ pana asekkenā 'ti ādi arahato silasamādhipaññāphalapaccavekkhanāñānāni sandhāya vuttam ete ca ādito tayo pañcakā ayuttavasena vuttā, na āpattiangavasena. ettha ca² na asekkena³ silakkhandhenā 'ti ca attanā na asekkena³ 'ti ca assaddho ti ca ādisu tisu pañcakesu ayuttavasena patikkhepo kato, na āpattiangavasena. yo hi asekhehi³ silakkhandhādīhi asamannāgato, pare ca tattha samādapetum asakkonto, assaddhiyādidosehi⁴ yutto 'va hutvā⁵ parisam pariharati, tassa parisā silādīhi parihāyati yeva na vadḍhati, tasmā tena na upasampādetabban ti ādi ayuttavasena vuttam, na āpattiangavasena. na hi khināsavass' eva upajjhāyācariyabbhāvo bhagavatā anuññāto, yadi tass' eva anuññāto abhavissa, sace upajjhāyassa anabhirati uppannā hoti 'ti ādi na vadeyya. yasmā pana khināsavassa parisā silādīhi parihāyati, tasmā pañcahi bhikkhave angehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabban ti ādi vuttam. adhīsile silavipanno ti ādisu pārājikañ ca saṅghādisesañ ca āpanno adhīsile silavipanno nāma. itare pañcāpattikkhandhe āpanno ajjhācāre ācāravipanno nāma. sammāditthim pahāya antaggāhikāya ditthiyā samannāgato atiditthiyā ditthvivipanno nāma. yattakam sutam parisam pariharantassa icchitabbam, tena virahitattā appassutonāma.⁶ yam tena jānitabbam āpattādi, tassa ajānanto duppañño nāma.⁶ imasmim pana⁷ pañcake purimāni tīni padāni ayuttavasen' eva vuttāni, pacchimāni dve āpattiangavasena. āpattim na jānāti 'ti idaṃ nāma mayā katan ti vutte, imaṃ nāma āpattim ayaṃ āpanno 'ti na jānāti vutthānaṃ na jānāti 'ti vutthānagāmīnito vā desanāgāmīnito vā āpattito evaṃ vutthānaṃ hoti 'ti na jānāti. imasmim pañcake purimāni dve padāni ayuttavasena vuttāni, pacchimāni tīni āpattiangavasena. abhisamācārīkāya⁸ sikkhāyā 'ti khandha-

¹ Bp omits following eighteen words.

² Ssp. pana for ca na by mistake

³ Bp. asekkena.

⁴ Bp. °dosa.

⁵ Bp. hutvā 'va for 'va hutvā.

⁶ Bp. omits nāma.

⁷ Bp. omits pana.

⁸ Bp ābhī°.

kavagge¹ vinetum na patibalo hoti 'tī attho. *ādibrahmacariyakāyā*² 'tī sekhapannattiyam³ vinetum na patibalo tī attho. *abhidhamme* 'tī nāmarūpaparicchede vinetum na patibalo tī attho. *abhinivāse* 'tī sakale vinayapītake vinetum na patibalo tī attho vinetum na patibalo tī ca sabbattha sikkhāpetum na sakkotī 'tī attho *dharmato vivecetum* tī dhammena kāraṇena vissajjāpetum imasmim pañcake sabbapadesu āpatti. *āpattim na jānāmi* 'tī ādipañcakasmim pī sabbapadesu āpatti. tattha⁴ *ubhayāmi kho pan' assa pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti* 'tī ubhatovibhangavasena vuttāni *survibhāttāni* 'tī mātikāvibhangavasena. *suppavattinī* 'tī vācugatavasena. *survīcchitāni suttaso anubyañjanaso* 'tī mātīkāto ca vibhangato ca sutthuvīcchitāni. *ūnadasavassapariyosānapañcake* 'pī es' eva nayo. itī ādito tayo pañcakā catutthe tīni padāni pañcame dve padāni 'tī sabbe 'pī cattāro pañcakā ayuttavasena vuttā. catutthapañcake dve padāni pañcame tīni chatthasattamatthamā tayo pañcakā 'tī sabbe 'pī cattāro pañcakā āpattiangavasena vuttā. sukkapakke⁵ atthasu anāpatti yevā 'tī.

Solasapañcakavīcchayo nīttitho.

Chakkesu ūnadasavassapadam viseso. tam sabbattha āpattikaram. sesam vuttanayen' eva vedītabbam.⁶

aññatitthiyapubbavattusmim, yo tāva ayam pasuro, so titthiyapakantakattā na upasampādetabbo. yo pana añño 'pī na yidha pabbajitapubbo āgacchatī, tasmim yam kattabbam, tam dassetum *yo' bhikkhave añño 'pī* 'tī ādim āha. tattha *tassa cattāro māse parivāso dātabbo* tī ayam titthiya-parivāso nāma appaticchannaparivāso tī pī vuccatī. ayam pana naggaparibbājakass' eva ājīvakassa vā acelakassa vā

¹ Bp. °vatte.

² Bp. °cariyākāyā.

³ Bp. sekkha°.

⁴ Bp. omits following twenty-seven words

⁵ Bp. sukkha°.

⁶ Bp. inserts here the following · tattha *ubhayāmi kho pan' assa pātimokkhāni vitthārena na svāgatāni honti* 'tī ubhato vibhangavasena na vuttāni, na *survibhāttāni* 'tī mātikā vibhangavasena. na *suppavattinī* tī vācugatavasena. na *survīcchitāni suttaso anubyañjanaso* tī mātīkāto ca vibhangato ca na sutthu vīcchitāni.

⁷ Bp. yo so for yo.

dātabbo. sace so 'pī sātakam vā vālakambalādīnam aññata-
ram tittiyaddhajam vā nivāsetvā āgacchatī, nāssa parivāso
dātabbo. aññassa pana tāpasapandaraṅgādīkassa na dātabbo
'va. *pathamam kesamassun* tī ādīnā tassa ādito 'va sāmānera-
pabbajjam dasseti. evam pabbājentehi pana tasmim san-
ghamajjhe nisinne yeve tvam pabbājehi, tvam ācariyo hohi,
tvam upajjhāyo hohi 'tī¹ bhikkhū na vattabbā. evam vuttā
hī sace tassa ācariyupajjhāyabhāvena jigucchantā na sampā-
ticchantī, atha² na yime mayham saddahantī 'tī kujjhivā 'pī
gaccheyya, tasmā tam ekamantam netvā tassa ācariyupaj-
jhāyā pariyesitabbā. *evam kho bhikkhave aññatittiyapubbo
ārādhaḥko hoti, evam anārādhaḥko* tī ayam assa parivāsavatta-
dassanattam matikā thapitā.³ *kathaṃ ca bhikkhave* 'tī ādī
tassā⁴ vibhango. tattha⁵ tittiyaparivāso Nīganthajātikā-
nam yeve dātabbo, na aññesam *atikāle*⁶ *gāmaṃ pavīsati* 'tī
bhikkhūnam vattakaranavelāyam eva gāmaṃ pindāya pavī-
sati. *atidvā patikkamati* 'tī kulagharesu itthipurisādārika-
dārakādīhi⁷ saddhim gehasitakatham kathento tatti' eva
bhuñjivā, bhikkhūsu pattacīvaram patisāmetvā uddesapari-
pucchādīni vā karontesu patisallīnesu vā āgacchatī, na upaj-
jhāyavattam nācariyavattam karoti, aññadatthum⁸ vasa-
natthānam pavisitvā niddāyati. *evam pi bhikkhave aññatit-
thiyapubbo anārādhaḥko hoti* 'tī evam pī karonto parivāsavat-
tassa sampādako pūrako na hotī. *vesiyagocaro vā* 'tī ādisu
vesiyā 'tī āmisakīñcīkkhasampadānādīnā⁹ sulabhajjhācārā rū-
pajjivikā¹⁰ itthiyo. *vidhavā* 'tī matapatikā vā vipavutthapa-
tikā¹¹ vā itthiyo. tā yena kenaci saddhim mittabhāvam pat-
thenti. *thullakumārīkā* tī yobbanappattā¹² vā¹³ yobbanātītā¹²
vā kumāriyo. tā purisādhippāyā 'va vicaranti, yena kenaci
saddhim mittabhāvam patthenti *pandakā* 'tī ussannakilesā
avūpasantapariḷhā napumsakā te parilāhavegābhībhūtā ye-

¹ Bp. *inserts* therā.³ Bp. *omits* thapitā.⁵ Bp. *omits* the following six words⁷ Bp. °dārakadārikā°.⁹ Bp. °kūñjakkha°.¹¹ Bp. pavu° for vipavavū°.¹³ Bp. *omits* vā.² Bp. *inserts* kho so after this.⁴ Bp. tass' eva.⁶ Bp. *inserts* na after this.⁸ Bp. aññadatthum¹⁰ Bp. rūpūpajjī°.¹² Bp. yobbann°.

na kenaci saddhim mittabhāvaṃ patthenti. *bhikkhunyo* 'ti samānapabbajjā itthiyo. tāhi saddhim khippam eva vissāso hoti, tato silaṃ bhijjati. tattha vesiyānaṃ kulesu kulupako hutvā pīnapātacariyādini¹ vā apadisitvā sinehasanthavajātena hadayena abhinhadassanasallāpakāmatāya tāsam santi-kaṃ upasaṅkamanto vesiyagocaro ti vuccati. so na cirass' eva asukavesiyā saddhim gato ti vattabbataṃ pāpunāti. esa nayo sabbattha. sace pana vesiyādayo salākabhaddādiṃ deṇṭi, bhikkhūhi saddhim gantvā saddhim yeva bhuñjitvā vā gahetvā vā āgantum vattati. gūlānā bhikkhuniyo ovaditum vā dhammam vā desetum uddesaparipucchādini vā dātum gacchantehi bhikkhūhi saddhim gantum vattati. yo pana tathā āgantvā mittasanthavavasena gacchati, ayam anārādhako hoti. *uccāvacāni kumkaranīyāni* 'ti mahantakhuddakāni kammāni. tattha gandim² paharitvā samaggena sanghena sannipatitvā kattabbāni cetiyamahāpāsādapatisankharaṇādi³ kammāni *uccāni* nāma. cīvaradhovanarajanādini khandhakapariyāpannāni ca aggisālavattādini abhisamācārīkāni⁴ *avacāni* nāma. *tattha na dakkho hoti* 'ti tesu kammesu cheko susikkhito na hoti. *alaso*⁵ ti utthānavariyasampanno⁶ na hoti. bhikkhusanghassa kammaṃ atthi 'ti sutvā pageva bhattakiccaṃ katvā gabbhantaram pavisitvā yāvadatthaṃ supitvā sāyam nikkhamati. *tatr' upāyāyā* 'ti tesu kammesu upāyabhūtāya. *vīmaṃsāyā* 'ti thānupattikāya⁷ vīmaṃsāya idam eva⁸ kattabbam, idam eva⁸ na kattabban ti tasmim yeva khane uppannapaññāya samannāgato na hoti. *na alaṃ kātum na alaṃ samvidhātum* ti sahatthāpi kātum samattho na hoti, ganhatha bhante, ganha dahara, ganha sāmanera, sace tumhe vā na karissatha, amhe vā na karissāma, ko dāni idam⁹ karissati 'ti evaṃ ussāhaṃ janetvā samvidhātum añña-maññaṃ kāretum pi samattho na hoti. bhikkhūhi kammaṃ karissāmā ti vutte, kiñci rogaṃ apadisati, bhikkhūnaṃ kammaṃ karontānaṃ samīpen' eva vicarati, sīsam eva dasseti, ayam pi anārādhako hoti. *na tibbacchando* 'ti¹⁰ balavacchando

¹ Bp. °dīhi² Bp. ghandim.³ Bp. °nādāni⁴ Bp. ābhi°.⁵ Bp. na anālaso for alaso.⁶ Bp. °vīriya°.⁷ Bp. °ppattika.⁸ Bp. evam.⁹ Bp. imam.¹⁰ Bp. hoti 'ti for 'ti.

na hoti. *uddese* 'tī pālipariyāpunane. *paripucchāyā* 'tī atthasamvannane.¹ *adhissile* 'tī pātimokkhasile. *adhicette* 'tī lokiyasamādhībhāvanāya. *adhipaññāyā* 'tī lokuttaramagga-bhāvanāya. *sankanto hoti* 'tī idh' āgato hoti. *tassa satthuno* tī tassa tittihāyatanasāmīkassa. *tassa dūtthiyā* 'tī tassa santakāya laddhiyā. idāni sāy' eva saddhi² yasmā tassa tittihakarassa khamatī c' eva ruccatī ca idam eva saccan tī ca dalhaggāhena³ gahitā, tasmā tassa khamatī rucī ādāyo⁴ 'tī vuccatī. tena vuttam tassa khamatīyā tassa ruciyā tassa ādāyassā 'tī. *avanne bhaññamāne* 'tī garahāya bhaññamānāya. *anabhīradhho* tī aparipunnasankappo no paggaḥitacitto. *udaggo* tī abbhunnatakāyacitto *idam bhikkhave sanghātanīkam*⁵ aññatittihīyapubbassa anārādhaniyasman tī bhikkhave yadidam tassa satthuno tass' eva ca laddhiyā avanne bhaññamāne kiṃ ime param garahantī 'tī kāyavacīvikāranībhattakam anattamanattam, buddhādīnañ ca avanne bhaññamāne attamanattam, yañ ca tass' eva buddhādīnañ⁶ ca vanne bhaññamāne attamanattānattamanattam,⁷ idam aññatittihīyapubbassa anārādhaniyasman sanghātanīkam.⁸ anārādhake parivāsavattam apūrake kamme idam līgam idam lakkhanam idam acalam⁹ idam balam idam pamānan tī vuttam hoti. *evam anārādhako kho bhikkhave aññatittihīyapubbo āgato na upasampādetabbo* tī ito ekena pi angena samannāgato na upasampādetabbo. *sukkapakkhe sabbam vuttavipallāsena vedītabbam. evam ārādhako kho bhikkhave* 'tī evam nātīkāle⁹ gāmapavesanā nātīvidāppatīkkamanam¹⁰ avesiyādigocaratā,¹¹ sabrahmacārinam kiccesu dakkhatā,¹² uddesādīsu tibbaccandatā tittihīyānam avannabhanane attamanatā, buddhādīnam avannabhanane anattamanatā, tittihīyānam vannabhanane anattamanatā, buddhādīnam vannabhanane attamanatā 'tī imesam atthannam tittihīyavattānam paripūra-

¹ Bp. atthasavane² Bp. laddhi.³ Bp. dalhaggāhena.⁴ Bp. ādāyā⁵ Bp. °nīyam.⁶ Bp. satthuno tass' eva ca laddhiyā for buddhādīnañ ca.⁷ Bp. attamanattam buddhādīnañ ca vannabhanane anattamanattam.⁸ Bp. acalappamāṇam for acalam . . . pamānan.⁹ Bp. *inserts* na after *this*.¹⁰ Bp. nātīdivāpatī°.¹¹ Bp. na vesiyā° for avesiyā.¹² Bp. °tādi.

nena ārādhako paritosako bhikkhūnaṃ aññatitthiyapubbo āgato upasampādetabbo. sace pana upasampadamālake¹ 'pi ekavattam² bhindatī, puna cattāro māse parivasitabbam yathā pana bhinnasikkhāya sikkhamānāya puna sikkhāpa-dānī ca sikkhāsammattī³ ca diyatī,⁴ evaṃ na yimassa kiñci puna dātabbam atthī pubbe dinnaparivāso yeva hī tassa parivāso, tasmā puna cattāro māse parivasitabbam sace parivasanto antarā atthasamāpattiyo nibbattetī, lokiyadham-mō nāma kuppanasabhāvo n' eva upasampādetabbo. cattāro māse puritavatto⁵ 'va upasampādetabbo. sace pana pariva-santo cattārī mahābhūtānī parigganhātī,⁶ upādārūpānī paric-chindatī, nāmarūpaṃ vavatthapetī, tilakkhanam āropetvā vipassanaṃ ārabhatī, lokiyadhammo nāma kuppanasabhāvo n' eva upasampādetabbo. sace pana vipassanaṃ vaddhetvā sotāpattimaggaṃ patilabhatī, paripunnam yeva hotī vattam, samūhatānī sabbaditthigatānī, abbulham vicikicchāsallaṃ, taṃ divasam eva upasampādetabbo. sace 'pi titthiyalinge thito sotāpanno hotī, parivāsadānakiccaṃ⁷ n' atthī, tadah' eva pabbājetvā upasampādetabbo. *upajjhāyamūlakam cīvaram pariyesitabban* tī upajjhāyam issaraṃ katvā tassa cīvaram pariyesitabbam pattam pi tath' eva. tasmā yadī upajjhā-yassa pattacīvaram atthī imassa dehī 'tī vattabbo. atha n' atthī aññe dātukāmā hontī, tēhī pi upajjhāyass' eva dātab-bam imaṃ⁸ tumhākam katvā imassa dethā 'tī. kasmā. titthiyā nāma vilomā hontī, saṅghena me pattacīvaram dīn-naṃ, kiṃ mayham tumhesu āyatan⁹ tī vatvā ovādānasāsanīṃ na kareyyuṃ, upajjhāye pana āyatajīvikattā¹⁰ tassa vacana-karo bhavissatī. ten' assa upajjhāyamūlakam cīvaram pari-yesitabban tī vuttam. *bhaṇḍukammāyā* 'tī kesoropanattam. *bhaṇḍukammakathā* parato āgamissatī. *aggikā* 'tī aggipari-caranakā. *jaṭṭalakā* 'tī tāpasā. *ete bhikkhave kriyavādino*¹¹ tī ete kiriyaṃ¹² nappatibāhan¹² tī, atthī kammaṃ atthī kamma-

¹ Bp. °mālake

² Bp. °sammuttī

³ Bp. pūrita°.

⁴ Bp. parivāsakiccaṃ.

⁵ Bp. āyattan.

⁶ Bp. kriyā°.

⁷ Bp. ekam vattam

⁸ Bp. diyyatī

⁹ Bp. °nhātī.

¹⁰ Bp. idam.

¹¹ Bp. āyatta°.

¹² Bp. na patī°.

vipāko ti evaṃ dīttikā. sabbabuddhā hī nekkhamma-pāramiṃ pūrayamānā etam¹ eva pabbajjaṃ pabbajitvā pāramiṃ² pūresuṃ, mayā 'pi tath' eva pūritā, na etesaṃ sāsane pabbajjā vilomā, tasmā upasampādetabbā, na tesāṃ parivāso dātabbo.³ *imā 'haṃ bhikkhave nātināṃ āvenikāṃ parihāraṃ dammā* 'tī mam ahaṃ tesāṃ pātekkāṃ odissakāṃ parihāraṃ dadāmi. kasmā evaṃ āha, te hī tūthāyatane pabbajitāpi sāsanaassa avannakāmā na honti, amhākaṃ nā-tissethassa sāsanan tī vaṇṇavādino 'va honti, tasmā evaṃ āhā 'tī.

Aññatīttihyavattukathā nīttitā.

Magadhesu pañca ābādhā ussannā hontī 'tī Magadhanāmake janapade manussānañ ca amanussānañ ca pañca rogā ussannā vuddhippattā phātippattā honti. Jīvakaomārabhaccakathā Cīvarakkhandhake āvibhavissatī.⁴ *na bhikkhave pañcahī ābādhēhī phuttho pabbājetabbo* tī ye te kutthādayo pañca ābādhā assannā, tehi phuttho abhibhūto na pabbājetabbo. tattha *kutthan* tī rattakutthāṃ vā hotu kālakutthāṃ vā. yaṃ kiñci kītibaddukandukacchuādīppabhedam⁵ pi sabbāṃ kutthāṃ evā 'tī vuttam. tañ ca⁶ nakhapitthippamānam pi vaddhanakapakkhe thitam hoti, na pabbājetabbo, sace pana nivāsana-pārūpanehī pakatipaticchannatthāne⁷ nakhapitthippamānam⁸ avaddhanakapakkhe thitam hoti, vattatī. mukhe pana hatthapādapitthīsu⁹ vā sace 'pi avaddhanakapakkhe thitam nakhapitthito¹⁰ khuddakataram pi, na vattatī yevā 'tī Kurundiyaṃ vuttam. tīkicchāpetvā pabbājentenāpi pakatīvaṇe¹¹ jāte yeva pabbājetabbo. godhāpitthīsadīsacunnaokīranakasārīram pi pabbājetum na vattatī. *gaṇḍo* tī medagandādigando.¹² medagando vā hotu añño vā yo koci. kolatthimattako 'pi ce vaddhanakapakkhe thito gaṇḍo hoti, na pabbājetabbo. paṭicchannatthāne pana kolatthimatte avaddhanakapakkhe

¹ Bp. etad

³ Bp. *adds* tī.

⁵ Bp. kītibadaddukacchuādī°

⁷ Bp. °cchanne thāne.

⁹ Bp. °pitthesu.

¹¹ Bp. °vaṇṇe.

² Bp. pāramī.

⁴ Bp. āvī°.

⁶ Bp. ce.

⁸ Bp. °pitthippa°.

¹⁰ Bp. *adds* ca.

¹² Bp. *omits* ths.

thite¹ pabbājetum² vattatī. mukhādike appaṭicchannatthāne avaḍḍhanakapakkhe thite¹ 'pī na vattatī. tikicchāpetvā pabbājentenāpī sarīraṃ sañchaviṃ kāretvā 'va pabbājetabbo. unnigandā nāma hontī gothanikā³ viya angulikā viya ca tattha tattha lambantī, ete 'pī gandā yeva tesu satī pabbājetum na vattatī. daharakāle kharapīlakā yobbanakāle⁴ ca mukhe kharapīlakā nāma hontī, mahallakakāle nassantī, na tā gandasankhyaṃ gacchantī, tāsū satī pabbājetum vattatī. aññā⁵ pana sarīre kharapīlakā nāma, aparā padumakannikā nāma hontī, añña sāsapabijakā nāma sāsapamattā eva, sakalasarīraṃ pharantī, tā sabbā kutthajātikā eva, tāsū satī na pabbājetabbo. *kiḷāso* tī nabhiḷjanakam napaggharanakam padumapundarikapattavannam kuttham, yena⁶ gunnam viya sabalam sarīraṃ hotī, tasmīṃ kuṭṭhe vuttanayen' eva vinicchayo veditabbo. *soso* tī sosabyādhi. tasmīṃ satī na pabbājetabbo. *apamāro* tī pittummādo vā yakkhummādo vā. tattha pubbaverikena amanussena gahito duttikiccho hotī. appamattake pī pana apamāre satī na pabbājetabbo.

Pañcābādhavattthukā nūṭṭhitā.

Rājabhataavattthusmīṃ *paccantaṃ uccinathā* 'tī paccantaṃ vadḍhetha. core palāpetvā corabhayena vuṭṭhite gāme āvasāpetvā⁷ ārakkham datvā kasikammādīni pavattāpethā 'tī vuttaṃ hotī. rājā pana sotāpannattā core ghātetha hanathā 'tī na ānāpetī. upajjhāyassa deva sīsam chedetabban⁸ tī ādī sabbam pabbajjāya upajjhāyo settho, tato ācariyo, tato gano tī cintetvā idam vohāravinicchaye⁹ āgatan tī āhamso. *na bhikkhave rājabhato pabbājetabbo* tī ettha amacco vā hotu mahāmatto vā sevako vā kiñci thānantaram patto vā appatto vā, yo koci rañño bhattavetanabhato,¹⁰ sabbo rājabhato tī saṅkhyam gacchatī, so na pabbājetabbo. tassa pana puttabhātunattādayo¹¹ rājato bhattavetanam¹² na gaṇhantī, te

¹ Bp. thito.

² Bp. omits this.

³ Bp. gothanikā.

⁴ Bp. yobbanna°.

⁵ Bp. aññe.

⁶ Bp. tena.

⁷ Bp. āvāsā°.

⁸ Bp. chinditabban.

⁹ Bp. vohāre addavinicchaye.

¹⁰ Bp. °vettana°.

¹¹ Bp. puttannattabhātukādaye.

¹² Bp. °vettanam.

pabbājetum vattatī. yo pana rājato laddham nibaddhabhogam vā māsasamvaccharaparibbayaṃ vā rañño yeve niyyādetī,¹ puttabhātuke vā tam thānam sampaticchāpetvā rājānam na dān' āham devassa bhato ti āpucchati, yena vā yaṃ kammakāranā bhattavetanam² gahitaṃ, tam kammam kataṃ hotī, yo vā pabbajassū 'ti raññā anuññāto hotī, tam pi pabbājetum vattatī.

coravatthūsu manussā passivā 'ti yehi gihikāle³ ditthapubbo, ye ca ayaṃ⁴ so ti aññesaṃ sunanti, te passivā uttasanti⁵ pi ubbijjanti pi⁶ dvāraṃ pi thakenti. ye pana na jānanti, tesam gharesu bhikkham labbhati.⁷ na bhikkhave 'ti bhagavā sayam dhammasāmi, tasmā āyatam akaranattāya bhikkhūnam sikkhāpadaṃ paññāpento evam āha tattha dhajam bandhivā viya caratī⁸ ti dhajabandho. mūladevādayo viya loke pākato ti vuttaṃ hotī. tasmā yo gāmaghātam vā panthadūhanam⁹ vā nagare sandhicchedādikammam vā karonto vicarati, paññāyati ca asuko nāma idaṃ idaṃ karonti 'ti, so na pabbājetabbo. yo pana rājaputto rajjam patthento gāmaghātādīṃ karoti, so pabbājetabbo. rājāno hi tasmim pabbajite tusanti.¹⁰ sace pana na tusanti,¹⁰ na pabbājetabbo. pubbe mahājane pākato coro, pacchā corakammam pahāya pañca silāni¹¹ samādiyati. tañ ce manussā evam jānanti pabbājetabbo. ye pana ambalabujādīcorakā sandhicchedādīcoro eva vā adīssamānā theyyam karonti, pacchāpi iminā nāma idaṃ katan ti na paññāyanti, te pi pabbājetum vattatī. kāraṃ¹² bhinditvā 'ti aṭṭabandhanādīṃ bhinditvā. abhayūvarā 'ti ettha bhayena uparamanti 'ti bhayūvarā, ete pana laddhābhayattā na bhayūvarā 'ti abhayūvarā. pakārassa c' ettha vakāro kutoci¹³ veditabbo. na bhikkhave kārabhedako¹⁴ 'ti ettha¹⁵ kāra¹⁶ vuccati bandhanāgāraṃ. idha pana anduban-

¹ Bp niyyādeti.

² Bp vettanam.

³ Bp. gihī°.

⁴ Bp alam

⁵ Bp. omits uttasanti pi.

⁶ Bp pi . . . pe . . . dvāraṃ.

⁷ Bp. labhati.

⁸ Bp. vicarati

⁹ Bp. °duhanam.

¹⁰ Bp. tussanti.

¹¹ Bp. silādīni.

¹² Bp. omits kāraṃ bhinditvā 'ti aṭṭabandhanādīṃ bhinditvā.

¹³ Bp. kuto ti.

¹⁴ Bp. pabbājetabbo after this.

¹⁵ Bp. omits ettha.

¹⁶ Bp. kāro.

dhanam vā hotu sankhalikabandhanam vā rajjubandhanam vā gāma-bandhanam vā nigama-bandhanam vā nagara-bandhanam vā purisa-guttī vā janapada-bandham vā dīpa-bandhanam vā, yo etesu yaṃ kiñci bandhanam bhinditvā vā chinditvā vā muñcitvā vā vivaritvā 'va passamānānam vā apassamānam vā palāyati, so kārabhedako ti sankhyaṃ gacchati, tasmā idiso kārabhedako coro dīpa-bandhanam bhinditvā dīpantaram gato 'pi na pabbājetabbo. yo pana na coro kevalam hatthakammaṃ akaronto evaṃ no apalāyanto kammaṃ¹ karissati 'ti vā² rājuyyuttādīhi³ bandho, so kāram bhinditvā palāto 'pi pabbājetabbo. yo pana gāmanigamapattanādīni keniyā gahetvā taṃ asampādentō bandhanāgāram pavesito hoti, so palāyitvā āgato na pabbājetabbo. yo 'pi kasikammādīhi dhanam sampādetvā jīvanto nidhānam iminā laddhan ti pesuññam upasaṃharitvā kenaci bandhāpito hoti, taṃ tatth' eva pabbājetum na vattati. palāyitvā gataṃ pana gatagatatthane⁴ pabbājetum vattati. *na bhikkhave likhitako ti ettha likhitako nāma* na kevalam yattha passitabbo,⁵ tattha hantabbo ti, atha kho yo koci corikaṃ vā aññam vā garukaṃ⁶ rājāparādham katvā palāto, rājā ca naṃ panne vā potthake vā itthannāmo yattha dissati, tattha gahe-tvā māretabbo ti vā hatthapādādīni tassa⁷ chinditabbāni 'ti vā ettakan nāma daṇḍam āharāpetabbo ti vā likhāpeti, ayaṃ likhitako nāma, so na pabbājetabbo. *kasāhato kata-daṇḍakammo* ti ettha yo vacanapesanādīni akaronto haññati. na so katadandakammo. yo pana keniyā vā aññathā vā kiñci gahetvā khādītva puna dātum asakkonto, ayaṃ eva te dando hotū 'ti kasāhi haññati, ayaṃ kasāhato katadandakammo. so ca kasāhi vā hato hotu addhadandakādīnam vā aññatarena. yāva allavano hoti, tāva na pabbājetabbo. vane pana pākātike katvā pabbājetabbo. sace pana jānūhi⁸ vā kapparehi vā nālikerapāsānādīhi vā ghātetvā mutto hoti sarīre c' assa ganṭhiyo⁹ paññāyanti, na pabbājetabbo. phāsu-

¹ Bp. *omits* kammam.

² Bp. rājuyyuttādīhi.

³ Bp. passati.

⁴ Bp. 'ssa.

⁵ Bp. ganṭhuganṭhiyo.

⁶ Bp. *omits* vā.

⁷ Bp. gatattthāne.

⁸ Bp. garum.

⁹ Bp. jānūhi

kam katvā eva¹ ganthisu sannissinnāsu pabbājetabbo. lakkhanāhato katadandakammo ti ettha katadandakammabhāvo purimanayen' eva veditabbo. yassa pana laḷāte² vā urādīsu³ vā tattena lohena lakkhanam āhatam hoti, so ce⁴ bhujisso,⁵ yāva allavano hoti, tāva na pabbājetabbo. sace pi 'ssa vanā rūlā honti chaviyā samaparicchēdā, lakkhanam pana paññāyati, timandalam⁶ paticchādetvā nivatthassa uttarāsaṅge kate paticchannokāse yeva⁷ hoti, pabbājetum⁸ vattati. appaticchannokāse ce, na vattati. na bhikkhave ināyiko ti ettha ināyiko nāma yassa pitupitāmahehi⁹ vā inam gahitam hoti, sayam vā inam gahitam hoti, yam vā āthapetvā mātāpitūhi kiñci gahitam hoti, so tam inam paresam dhāretī 'ti ināyiko. yam pana aññe nātakā āthapetvā kiñci ganhanti, so na ināyiko. na hi te¹⁰ tam āthapetum issarā, tasmā tam pabbājetum vattati, itaram na vattati. sace pan' assa nā-tisālohitā mayam dassāma, pabbājetha nan ti inam attano bhāram karonti, añño vā koci tassa ācārasampattim disvā pabbājetha nam, aham inam dassāmi 'ti vadati, pabbājetum vattati. tesu asati bhikkhunā tathārūpassa upatthākassā 'pi ārocetabbam sahetuko satto inapalibodhena na pabbājeti¹¹ ti. sace so patipajjati pabbājetabbo sace 'pi attano kappiyabhaṇḍam atthi, etam dassāmi 'ti pabbājetabbo. sace pana n' eva nātakādayo patipajjanti, na attano dhanam atthi, pabbājetvā bhikkhāya caritvā mocessāmi 'ti pabbājetum na vattati. sace pabbājeti dukkatam palāto 'pi ānetvā dātabbo. no ce deti, sabbam inam gīvā hoti, ajānitvā pabbājayato anāpatti. passantena pana ānetvā inasāmikānam dassetabbo. apassantassa gīvā na hoti. sace ināyiko aññam desaṃ gantvā pucchiyamāno 'pi n' aham kassaci kiñci dhāremi 'ti vatvā pabbajati, masāmiko ca tam pariyesanto tattha gacchatī, daharo tam disvā palāyati, so¹² theram upasankamitvā ayaṃ bhante kena pabbājito. mama ettakam nāma dhanam

¹ Bp. eva.² Bp. lāte.³ Bp. urādīsu⁴ Bp. sace⁵ Bp. bhujiso.⁶ Bp. timandalavatthassa for timandalam paticchādetvā nivatthassa⁷ Bp. ce for yeva.⁸ Bp. 'jenitum.⁹ Bp. pitupitā°.¹⁰ Bp. tesam for te tam.¹¹ Bp. pabbajati.¹² Bp. adds ca.

gahetvā palāto ti vadatī, therena vattabbam-mayā upāsaka anano¹ ahan ti vadento² pabbājito. kiṃ dāni karomi. passa me pattacīvaramattan ti. ayaṃ tattha sāmīci. palāte pana gīvā na hoti. sace pana nam therassa sammukhā 'va dīsvā ayaṃ mama inayiko ti vadatī, tava ināyikam tvam eva jānāhi 'ti vattabbo. evam pi gīvā na hoti sace pi so pabbājito ayaṃ idāni kuhiṃ gamissatī ti vadatī, therena tvam yeva jānāhi 'ti vattabbo, evam pi 'ssa palāte gīvā na hoti. sace pana thero kuhiṃ dāni ayaṃ gamissatī, idh' eva acchatū 'ti vadatī, sace³ palāyatī gīvā hoti. sace so sahetukasatto hoti vattasampanno, therena idiso ayan ti vattabbam. inasāmīko ce sādhu 'ti vissajjeti, icc' etaṃ kusalaṃ, sace pana upaḍḍhupaḍḍham dethā 'ti vadatī dātabbam. aparena samayena atīrādhako hoti, sabbaṃ dethā 'ti vutte 'pi dātabbam eva. sace pana uddesaparipucchādīsu kusalo hoti bahūpakāro bhikkhūnaṃ, bhikkhācāravattena pariyesitvā pi inam dātabbam evā 'ti.

Ināyikavattthukathā nīthitā.

Na bhikkhave dāso ti ettha cattāro dāsā antojāto dhanakkīto karamarānīto sāmam dāsabyaṃ upagato ti tattha antojāto nāma jātidāso gharadāsiyā putto. dhanakkīto nāma mātā-pitūnam santikā putto vā sāmikānaṃ santikā dāso vā dhanam datvā dāsacārittam āropetvā kīto, ete dve 'pi na pabbājetabbā, pabbājentena tattha tattha cārittavasena adāsaṃ katvā pabbājetabbā. karamarānīto⁴ nāma tīroratthavilopam⁵ vā katvā upalāpetvā vā tīroratthato bhujissamānusakāni pi āharanti, antoratthe yeva vā katāparāḍham kiñci gāmaṃ rājā viluppathā⁶ 'ti ānāpeti, tato mānusakāni pi āharanti, tattha sabbe purisā dāsā, sabbā⁷ itthiyo dāsiyo, evarūpo karamarānīto dāso. yehi ānīto tesam santike vasanto vā, bandhanāgāre bandho vā purisehi rakkhīyamāno vā, na pabbājetabbo. palāyitvā pana gato, gatattthāne pabbājetabbo

¹ Bp anano.

² Bp. so ce.

³ Bp °rattham vilopam.

⁴ Bp. omis sabbā.

⁵ Bp. vadanto.

⁶ Bp karāmarānīto.

⁷ Bp viluppathā

raññā tuttḥena karamarānītake muñcathā 'tī vatvā vā sabba-sādhāranena vā nayena bandhamokkhe¹ kate, pabbājetabbo 'va. sāmaṃ dāsabyaṃ upagato nāma jīvītaḥetu vā ārakkha-
hetu vā ahaṃ te² dāso tī sayam eva dāsabhāvaṃ upagato.
rājūnaṃ hatthiassagomahīsagopakādayo³ viya, tādiso dāso
na pabbājetabbo. rañño vannadāsīnaṃ puttā hontī amac-
caputtasadisā, te 'pī na pabbājetabbā 'va⁴ bhujissitthiyo
asaññatā⁵ vannadāsīhi saddhiṃ vicarantī, tāsāṃ putte pabbā-
jetum vattatī. sace sayam eva pannaṃ āropentī na vattatī.
bhaddiputtakaganādīnaṃ⁶ dāsāpī tehi adinnā na pabbāje-
tabbā. vihāresu rājūhi ārāmīkadāsā nāma dinnā hontī, te pī
pabbājetum na vattatī bhujisse katvā pana pabbājetum vāt-
tatī. Mahāpaccariyam, antojātadhanakkītake ānetvā bhik-
khusanghassa ārāmīke demā 'tī dentī. takkaṃ sīse āsita-
kasadisā 'va hontī. pabbājetum⁷ vattatī 'tī vuttam. Ku-
rundiyaṃ pana ārāmīkaṃ demā 'tī kappiyavohārena dentī,
yena kenaci vohārena dinno hotu, n' eva pabbājetabbo tī
vuttam. duggatamanussā sanghaṃ nissāya jivissāmā 'tī
vihāre kappiyakārakā hontī, ete⁸ pabbājetum vattatī. yassa
mātāpitaro dāsā, mātā eva vā dāsī, pitā adāso, taṃ pabbāje-
tum na vattatī⁹ bhikkhussa ñātakā vā upatthākā vā dāsāṃ
dentī imāṃ pabbājetha, tumhākaṃ veyyāvaccam karissatī
'tī attano va assa dāso atthī, bhujisso kato 'va pabbājetabbo.
sāmīkā dāsāṃ dentī imāṃ pabbājetha, sace sāsane¹⁰ abhira-
missatī, adāso vibbhamissatī ce, amhākaṃ dāso 'va bhavissatī
'tī, ayaṃ tāvakālīko nāma taṃ pabbājetum na vattatī 'tī
Kurundiyaṃ vuttam. nissāmīkadāso hotīso 'pī bhujisso kato
'va pabbājetabbo. ajānanto pabbājetvā vā upasampādetvā
vā pacchā jānātī, bhujissaṃ kātum eva vattatī. imassa ca
atthassa pakāsanatthaṃ idaṃ vatthum vadantī, ekā kira
kuladāsī ekena saddhiṃ Anurādhapurā palāyitvā Rohane

¹ Bp. bandhanāmokkhe² Bp. vo for te.³ Bp. °mahimsa°.⁴ Bp. omits 'va.⁵ Bp. asaṃyatā.⁶ Bp. bhaṭṭiputta°.⁷ Bp. te pabbājetum.⁸ Bp. ete pī.⁹ Bp. insert yassa pana mātā adāsī pitā dāso, taṃ pabbājetum vattatī.¹⁰ Bp. omits sāsane.

vasamānā puttam patilabhi. so pabbajitvā upasampanna-kāle lajji kukkuccako ahosi. ath' ekadivasam mātaram pucchi kim upāsike tumhākaṃ bhātā vā bhagini vā n' atthi, na kañci ñātaṃ passāmi 'ti. tāta aham Anurādhapure kuladāsī tava pitarā saddhim palāyitvā idha vasāmi 'ti. sīlavā bhikkhu asuddhā kira me pabbajjā 'ti samvegam labhitvā mātaram tassa kulassa nāmagottam pucchitvā Anurādhapuram āgama tassa kulassa gharadvāre atthāsi. aticchatha bhante 'ti vutto¹ pi nātikkamī. te āgantvā, kim bhante 'ti pucchimsu. tumhākaṃ itthan nāmā dāsī palātā atthī 'ti. atthi bhante 'ti. aham tassā putto sace mam tumhe anujānātha, pabbajjam labhāmi, tumhe mayham sāmikā 'ti. te hatthatuttho hutvā, suddhā bhante tumhākaṃ pabbajjā 'ti tam bhujissam katvā Mahāvihāre vasāpesum catūhi paccayehi patijaggantā. thero tam kulam nissāya vasamāno yeva arahattam pāpunī 'ti.

Dāsavatthukathā nitthitā.

Kammārabhaṇḍū 'ti tulādhāramundako suvannakāraputto. pañcasikho tarunadārako ti vuttam hoti. *saṅgham apaloketum bhaṇḍūkammāyā*² 'ti saṅgham bhaṇḍūkammattāyā² āpucchitum anujānāmi 'ti attho. tatrāyam āpucchana vidhi, sīmapariyāpanne bhikkhū sannipātetvā pabbajjāpekkham tattha netvā, saṅgham bhante imassa dārakassa bhaṇḍūkammam³ āpucchāmi⁴ 'ti tikkhattum vā dvikkhattum vā sakim vā vattabbam ettha ca imassa dārakassa bhaṇḍūkammam³ āpucchāmi⁴ 'ti pi imassa samanakaranam āpucchāmi⁴ 'ti pi ayam⁵ pabbajitukāmo ti pi vattum vattati yeva. sace sabhāgatthānam hoti, dasa vā vīsati⁶ vā timsam vā bhikkhū vasanti 'ti paricchedo paññāyati, tesam thitokāsam vā nisin-nokāsam vā gantvā 'pi purimanayen' eva āpucchitabbam. pabbajjāpekkham vinā 'va daharabhikkhū vā sāmanere vā pesetvāpi, eko bhante pabbajjāpekkho atthi, tassa bhaṇḍū-

¹ Bp. vutte.

² Bp. bhaṇḍūka°.

³ Bp. bhaṇḍū°.

⁴ Bp. °mā.

⁵ Bp. *inserts* imassa pabbājanam āpucchāmi 'ti pi ayam samano hotukāmo ti pi *before* ayam.

⁶ Bp. vīsam.

kammam āpucchāmā 'ti ādinā nayena āpucchāpetum vattatī. sace keci bhikkhū senāsanam vā gumbādini vā pavisitvā niddāyanti vā samanadhammam vā karonti, āpucchakā ca pariyesantāpi adisvā sabbe āpucchitā amhehi 'ti saññino honti, pabbajjā nāma lahukam kammam, tasmā pabbajito supabbajito 'va, pabbājentassāpi anāpattī. sace pana vihāro mahā hoti anekabhikkhusahassāvāso, sabbe bhikkhū sannipātetum pi dukkaram pageva patipātīyā āpucchitum, khandasīmāyam vā thatvā nadīsamuddādini vā gantvā pabbjētabbo. yo pana navamundo vā hoti vibbhantako vā niganthādīsu vā aññataro dvaṅgulakeso vā ūnadvāṅgulakeso vā tassa kesacchedanakīccam n' atthi, tasmā bhandūkammam anāpucchitvā 'pi tādīsam pabbājetum vattatī. dvāṅgulā-tirittakeso pana yo hoti antamaso kesasikhāmattadharo 'pi, so bhandūkammam āpucchitvā 'va pabbājetabbo. Upāli-vatthum¹ Mahāvibhaṅge vuttanayam eva.

ahivūtakarogenā 'ti māribyādhinā.² yatra hi so rogo uppajjati, tam kulam sadvipadacatuppadam sabbam nassati. yo bhittim vā chadanam vā bhinditvā palāyati, tirogāmādigato vā hoti, so muccati. tathā c' ettha pitāputtā muccimsu. tena vuttam, *pitāputtakā*³ *sesā hontī* 'ti. *kākuḍḍepakan* ti yo vāmahatthena leddum gahetvā nisinno sakkoti āgatāgate kāke uddāpetvā purato nikkhittam bhattam bhuñjitum, ayam kākuḍḍepako nāma, tam pabbājetum vattatī.

uttaro ti appamattako katipāham eva vāso bhavissati 'ti attho. *oganenā* 'ti parihīnaganena, appamattakena bhikkhusaṅghenā 'ti attho. *abyattena yāvajīvan* ti ettha sac' āyam vuddhataram ācariyam na labhati, upasampadāya satthivasso vā sattativasso vā hoti,⁴ navakatarassā 'pi byattassa santike ukkutikam nisīditvā añjalim paggahetvā, ācariyo me āvuso hohi āyasmato nissāya vacchāmi 'ti evam tikkhattum vatvā nissayo gahetabbo 'va. gāmappavesanam āpucchantenā 'pi ukkutikam nisīditvā añjalim paggahetvā, gāmappavesanam āpucchāmi ācariyā 'ti vattabbam esa nayo sabbattha⁵ āpucchanesu. pañcakachakkesu c' ettha yattakam suttaṃ⁶

¹ Bp. °vatthu.² Bp. māribyādhinā.³ Bp. *inserts* va.⁴ Bp. hotu.⁵ Bp. sabba.⁶ Bp. sutam.

nissayamuttakassa icchitabbam, tam bhikkhunovādakavan-
nanāyam vuttam. tassa n' atthi tāya ca appassuto atthitāya
ca bahussuto ti veditabbo. sesam vuttanayam eva.

yena Kapilavatthu tena cārikam pakkamī¹ 'ti ettha ayam
anupubbakathā,² Suddhodanamahārājā kira bodhisattassa
abhinikkhamanadivasato patthāya, mama putto buddho
bhavissāmī 'ti nikkhanto, jāto nu kho buddho no³ ti pavatti-
savanattham ohitasoto 'va viharati. so bhagavato padhāna-
cāriyañ ca sambodhiñ ca dhammacakkappavattanādini ca
sunanto idāni kira me putto Rājagaham upanissāya viharati
'ti sutvā ekam amaccam ānāpesi, aham tāta vuddho mahalla-
ko, sādhu me jīvantass' eva puttam dassēhi 'ti. so sādhu 'ti
patissuntvā purisasahassaparivāro Rājagaham gantvā bha-
gavato pāde vanditvā nisīdi. ath' assa bhagavā dhammaka-
tham kathesi. so pasīditvā pabbajjañ c' eva upasampadañ
ca yāci. tato nam bhagavā ehibbhikkhūpasampadāya upasa-
pādesi. so sapariso arahattam patvā tatth' eva phalasamā-
pattisukham anubhavamāno vihāsi. rājā ten' eva upāyena
apare pi attha dūte pahini. te 'pi sabbe saparisā tath' eva
arahattam patvā 'va tatth' eva viharimsu. iminā nāma
kāranena te nāgacchanti 'ti rañño koci pavattimattam pi
ārocento n' atthi. atha rājā bodhisattena saddhim ekadivase
jātam Kāludāyim nāma amaccam pahinitukāmo purimanayen'
eva yāci. so sace aham pabbajitum labhāmi, dassessāmī
'ti āha. tam rājā pabbajitvā 'pi me puttam dassēhi 'ti pahini.
so 'pi purisasahassaparivāro gantvā tath' eva sapariso⁴ arahat-
tam pāpuni. so ekadivasam sambhatesu sabbasassesu vis-
satthakammantesu jānapadamanussesu⁵ pupphitesu thalaja-
jalajapupphesu patipajjanakkhame magge bhagavantam van-
ditvā satthimattāhi gāthāhi gamanavannaṃ vannesi.⁶ bha-
gavā kim etan ti pucchi. bhante tumhākam pitā Suddho-
danamahārājā mahallako 'mhi jīvantass' eva me puttam
dassēhi 'ti maṃ pesesi, sādhu bhante bhagavā nātakānaṃ
sangaham karotu, kālo dāni⁷ cārikam pakkamitun ti. tena

¹ Bp. pakkamī.

² Bp. omits no.

³ Bp. jana°.

⁴ Bp. omits dāni.

⁵ Bp. anupubbākathā.

⁶ Bp. saparivāro.

⁷ Bp. samvānnesi.

hi sanghassa ārocehi, bhikkhū gamiyavattam pūressanti 'ti. sādhu bhante 'ti therō tathā akāsi bhagavā Anga-Magadhavāsīnam kulaputtānam dasahī sahassehi Kapilavattuvāsīnam dasahī¹ sahassehi 'ti sabbeha' eva vīsatisahassehi khināsavehi parivuto, Rājagahā nikkhamitvā Rājagahato satthiyojanikam Kapilavattum divase divase yojanam gacchanto dvīhi māsehi pāpunissāmī 'ti aturitacārikam pakkāmī. tena vuttam yena Kapilavattu tena cārikam pakkāmī² 'ti. evam pakkante ca bhagavatī Udāyitthero nikkhantadivasato patthāya Suddhodanamahārājassa gehe bhattakiccam karoti. rājā theram parivisitvā pattam gandhacunnena ubbatetvā uttamabhōjanassa³ pūretvā bhagavato dassathā⁴ 'ti therassa hatthe thapesī. therō 'pī tath' eva karoti. itī bhagavā antarāmagge rañño yeva pindapātam paribhuñji. therō 'pī bhattakiccavasāne divase divase rañño ārocesī, ajja ettakam⁵ bhagavā āgato 'ti, buddhagunapatisamyuttāya ca kathāya Sākiyānam bhagavatī saddham uppādesī. ten' eva nam bhagavā etad aggam bhikkhave mama sāvakānam bhikkhūnam kulappasādakānam, yad idam Kāludāyī 'ti etad agge thapesī. Sākiyā 'pī kho anuppatte bhagavatī amhākam nātisettham passissāmā 'ti sannipatitvā bhagavato vasanatthānam vimamsamānā, nigrodhasakkassa ārāmo ramanīyo tī sallakkhetvā tattha sabbam patijagganavidhim⁶ kāretvā gandhapupphahatthā paccuggamanam karontā sabbālankārapatimandite dahare⁷ nāgaradārake⁸ ca nāgaradārikāyo⁹ ca pathamam pahīnīmsu, tato rājakumāre ca rājakumāriyo ca tesam anantarā, sāmam gantvā pupphacunnādīhi¹⁰ pūjamānā bhagavantam gahetvā Nigrodhārāmam eva agamanīmsu. tatra bhagavā vīsatisahassakhināsavaparivuto paññattapavarabuddhāsane nisīdi. Sākiyā mānājātikā mānatthaddhā te Siddhatthakumāro amhehi daharadaharo¹¹ amhākam kanitttho bhāgīneyyo putto nattā 'ti cintetvā daharadahare rājakumāre

¹ Bp dasahī for dasahī sahassehi

³ Bp °bhōjanarasassa

⁵ Bp. attekam comes after bhagavā

⁶ Bp. °vīthim.

⁸ Bp nāgarikadārake.

¹⁰ Bp. gandhapuppha°.

² Bp pakkamī

⁴ Bp. dehī.

⁷ Bp. daharadahare

⁹ Bp. dārikāyo

¹¹ Bp. adds 'va

āhaṃsu, tumhehi¹ vandatha mayam tumhākaṃ pitthito nisīdissāmā² 'ti. tesu evaṃ nisinnesu bhagavā tesam ajjhāsayam oloketvā, na mam ñāti vandanti, handa dāni te vandāpessāmī³ 'ti abhiññāpādakaṃ catutthajjhānam samāpajjtvā vutthāya iddhiyā ākāsaṃ abbhuggantvā tesam sise pādapaṃsum okīramāno⁴ viya, gandāmbarukkhamūle⁵ yama kapātihāriyasadisaṃ pātihāriyam akāsi. rājā taṃ acchariyam dīsvā āha, bhagavā tumhākaṃ maṅgaladivase brāhmaṇassa⁶ vandanattham upanītānam pāde vo parivattetvā⁷ brāhmaṇassa⁸ matthake patitthite dīsvā 'pi ahaṃ tumhe vandim, ayaṃ me pathamavandanā. vappamaṅgaladivase jambūchāyāya⁹ sirisayane nīpannānam vo jambūchāyāya aparivattanaṃ dīsvā 'pi pāde vandim, ayaṃ me dutiyavandanā. idāni imaṃ aditthapubbam pātihāriyam dīsvā 'pi tumhākaṃ pāde vandāmi, ayaṃ me tatiyavandanā 'ti. Suddhodanamahārājena pana vandite bhagavatī avanditvā thūno nāma ekasākiyo 'pi n' āhosi sabbe yeva vandimsu. itī bhagavā ñātiṃ vandāpetvā¹⁰ ākāsaṃ orūya¹¹ paññatte āsane nisīdi. nisinne bhagavatī sikhāppatto ñātisamāgamo ahosi, sabbe ekaggacittā¹² sannisinna nisidimsu. tato mahāmegho pokkharavassaṃ vassī, tāmbavannaṃ udakaṃ hetthā viravantaṃ gacchati. kassaci sarīre ekabīndumattam pi na patati. taṃ dīsvā sabbe acchariyabbhūtajātā ahesuṃ. bhagavā na idān' eva mayham ñātisamāgame pokkharavassaṃ vassati, atīte 'pi vassī 'ti imissā atthupattiyā¹³ Vessantarajātakaṃ kathesi. dhammadesanaṃ sutvā sabbe utthāya vanditvā padakkhinaṃ katvā pakkamimsu. eko 'pi rājā vā rājamahāmatto vā sve amhākaṃ bhikkhaṃ ganhathā 'ti vatvā gato nāma n' atthi. bhagavā dutiyadivase vīsati bhikkhusahassaparivāro Kapilavatthum piṇḍāya pāvāsī. na koci paccuggantvā nimantesī vā pattam vā aggahesi. bhagavā indakkhile thūto āvajjesī, kathaṃ nu kho pubbe buddhā kula-

¹ Bp. tumhe.² Bp. °payissāmī.³ Bp. okira°.⁴ Bp. kaṇḍambamūle.⁵ Bp. brāhmaṇānam.⁶ Bp. °ttitvā.⁷ Bp. jambucchā°.⁸ Bp. ñātayo.⁹ Bp. orūya.¹⁰ Bp. ekaggā sannipatimsu for ekaggacittā sannisinna nisidimsu.¹¹ Bp. atthhu°.

nagare pindāya carimsu, kiṃ uppatipātiyā issarajanānaṃ gharāṇi agamaṃsu, udāhu sapadānacārikaṃ¹ carimsu 'tī tato ekabuddhassāpi² uppatipātiyā gamanaṃ adisvā mayāpi idāni ayam eva vaṃso, ayaṃ paveni³ paggaheṭabbā, āyatiṃ ca me sāvakāpi mam' eva anusikkhantā pindacāriyavattam⁴ pūressanti 'tī kotiyaṃ nivittagehato patthāya sapadānaṃ¹ pindāya caratī. ayyo kira Siddhatthakumāro pindāya caratī 'tī catubhūmikādīsu⁵ pāsādesu sihapañjaram vivaritvā mahājano dassanabyāvaṭo ahoṣi. Rāhulamātāpi devī ayyaputto kira imasmiṃ ye va nagare mahatā rājānubhāvena suvanṇasīvīkādhī⁶ vicaritvā idāni kesamassuṃ ohāretvā kāsāyavattavasano kapālahattho pindāya caratī, sobhatī nu kho, no vā 'tī sihapañjaram vivaritvā olokayamānā, bhagavantam nānāvīragasamujjalāya sarīrappabhāya nagaravithiyo obhassetvā buddhasirīkā⁷ virocāmānaṃ disvā unhāso patthāya yāva pādatalā pa narasihagāthāhi nāma atthahi gāthāhi abhithavitvā rañño santikaṃ gantvā, tumhākaṃ putto pindāya caratī 'tī rañño ārocesi. rājā taṃ sutvā⁸ samvigghadayo⁹ hatthena sātakaṃ santhāpayamāno turitaturitaṃ nikkhamitvā vegena gantvā bhagavato purato thatvā āha, kiṃ bhante amhe lajjāpetha kiṃ atthaṃ pindāya caratha kiṃ ettakānaṃ bhikkhūnaṃ na sakkā bhattam laddhun tī evaṃ¹⁰ saññino ahuvattā 'tī. vaṃsacārittam etaṃ mahārāja amhākaṃ ti. nanu bhante amhākaṃ mahāsammatakhattiyavaṃso nāma vaṃso, tattha ca ekakhattiyō 'pi bhikkhācāro nāma n' atthī 'tī. ayaṃ mahārāja rājavāṃso nāma tava vaṃso, amhākaṃ pana buddhavaṃso nāma, sabbabuddhā 'va¹¹ pindacārikā¹² ahesun tī antaravithiyaṃ thito 'va,

uttitthe na ppamajjeyya dhammaṃ sucaritaṃ care
dhammacārī sukhaṃ seti asmim loke paramhi cā 'tī,¹³

¹ Bp. sappadā°

³ Bp paveni.

⁵ Bp. °bhūmakādīsu.

⁷ Bp. °siriya.

⁹ Bp. vigga°.

¹¹ Bp. ca.

¹³ Dhammapada, 168.

² Bp °ssa 'pi.

⁴ Bp. pindacariyavattam.

⁶ Bp. °sivi°

⁸ Bp. omits sutvā.

¹⁰ Bp eva.

¹² Bp. pindā°.

imaṃ gātham āha. gāthāpariyosāne rājā sotāpattiṭṭhālam
sacchākāsi.

dhammaṃ care sucaritaṃ na tam¹ duaccritaṃ care
dharmacāri sukhaṃ seti asmiṃ loke paramhi cā 'tī,²

imaṃ pana gātham sutvā sakadāgāmiphale patitthāsi, Dham-
mapālaajātakam sutvā anāgāmiphale patitthāsi, maranasama-
ye setacchattassa hetthā sirisayane³ nīpanno yeva arahat-
taṃ pāpunī. araññavāsena padhānānuyogakiccaṃ rañño na
ahosi. sotāpattiṭṭhālam⁴ sacchikātvā eva pana bhagavato pat-
tam gahetvā sapariṣaṃ bhagavantam mahāpāsādam oropetvā
paññena khādaniyena bhojaniyena parivisi. bhattakiccā-
vasāne sabbam itthāgāraṃ āgantvā bhagavantam vandī
thapetvā Rāhulamātaram. sā pana, gaccha ayyaputtam
vandāhi 'tī pariṇāmanena vuccamānāpi, sace mayham guno atthi,
sayam eva ayyaputto āgamissati, āgataṃ naṃ vandissāmi 'tī
vatvā na agamāsi. bhagavā rājānam pattam gāhāpetvā
dvīhi aggasāvakehi saddhiṃ rājadhītāya sirigabbham⁵ gantvā,
rājadhītā yathāruciya vandamānā na kiñci vattabbā 'tī vatvā
paññatte āsane nisīdi. sā vegena āgantvā gopphakesu gahe-
tvā pādapitthiyam sisam parivattetvā parivattetvā yathā-
jāsayam vandī. rājā rājadhītāya bhagavati snehabahumā-
nādigunasampattim kathesi. bhagavā, anacchariyam mahā-
rāja yaṃ idāni paripakke nāne tayā rakkhīyamānā rājadhītā
attānam rakkhati,⁶ sā pubbe anārakkhā pabbatapāde vicāra-
mānā aparipakke nāne attānam rakkhā 'tī vatvā Candakī-
narijātakam kathesi. tam divasam eva⁷ Nandarājakumā-
rassa kesavissajjanam pattabandho gharamangalam āvāha-
maṅgalam chattamangalan tī pañca mahāmangalāni honti.
bhagavā Nandam pattam gāhāpetvā mangalam vatvā utthā-
yāsanaṃ pakkāmi.⁸ tadā⁹ janapādakalyāṇī kumāram gacchan-
tam disvā, tuvataṃ⁹ kho ayyaputta āgaccheyyāsi 'tī vatvā
gīvaṃ pasāretvā olokesi. so 'pi bhagavantam, pattam

¹ Bp. nam.

³ Bp. sirī.

⁵ Bp. rakkhī.

⁷ Bp. pakkāmi.

⁹ Bp. tuvattam.

² Dhammapada, 169

⁴ Bp. 'lañ and adds ca.

⁶ Bp. adds ca.

⁸ Bp. omits tadā.

ganhathā 'tī vattum avisahamāno vihāram yeva agamāsi. tam aniccamānam yeva bhagavā pabbājesi. itī bhagavā Kapilapuram āgantvā dutiyadivase Nandam pabbājesi sat-tame divase Rāhulamātā kumāram alankaritvā bhagavato santikam pesesi, passa tāta etam vīsatisahassasamanapari-vutam suvannavannam brahmarūpavannam samanam, ayan te pitā, etassa mahantā nidhayo ahesum, tassa¹ nikkhamana-to patthāya na passāma, gaccha nam dāyajjam yāca, aham tāta kumāro chattam ussāpetvā cakkavattī² bhavissāmi, dhanena me attho, dhanam me dehi, sāmiko hi putto pitusan takassā 'tī. kumāro³ bhagavato santikam gantvā 'va pitu-sineham⁴ patilabbhītvā hatthatutthacitto,⁵ sukhā te samana chāyā 'tī vatvā aññam pi bahum attano anurūpam vadanto atthāsi. *bhagavā* katabhattakicco anumodanam katvā *utthā-yāsanaṃ pakkāmi*⁶ kumāro 'pi, dāyajjam me samana dehi, dāyajjam me samana dehi 'tī *bhagavantam anubandhi* tena vuttam, anupubbena cārikañ caramāno yena Kapilavatthum⁷ . . . pe . dāyajjam me samana dehi 'tī. *atha kho bhagavā āyasmantaṃ Sāriputtaṃ āmantesī* 'tī bhagavā kumāram na nivattāpesi, parijano 'pi kumāram bhagavatā saddhim gac-chantaṃ nivattetum na vīsaleti. *atha ārāmaṃ gantvā*, yam ayaṃ pitusantakam dhanam icchati, tam vattānugataṃ savighātaṃ, hand'assa bodhimande patiladdham sattavidham ariyadhamam demī, lokuttaradāyajjassa naṃ sāmikam karomī 'tī āyasmantaṃ Sāriputtaṃ āmantesi. āmantetvā ca pan'āha, *tena hi tvam Sāriputta Rāhulakumāram pabbājehī* 'tī. yasmā ayaṃ dāyajjam yācati, tasmā naṃ lokuttaradāyajjam paṭi-lābhāya pabbājehī 'tī attho idāni yā sā bhagavatā Bārānasi-yaṃtīhisaranagamanehi pabbajjā ca upasampadā ca anuññātā, tato yasmā upasampadam patikkhipitvā garubhāve thapetvā ñatticatutthena kammena upasampadā anuññātā, pabbajjā pana n'eva patikkhittā, na puna anuññātā, tasmā anāgate bhikkhūnam vimatī uppajjissati, ayaṃ pabbajjā nāma pubbe upasampadāsadisā, kiṃ nu kho idāni pi upasampadā viya

¹ Bp. tyassa.³ Bp. Rāhulakumāro.⁵ Bp. hatthacitto.⁷ Bp. °vatthu.² Bp. °vattī⁴ Bp. pitusineham.⁶ Bp. pakkāmi.

kammavācāy' eva kattabbā udāhu saranagamanehi 'tī, imaṇ ca pan' attham viditvā bhagavā puna tīhi saranagamanehi sāmanerapabbajjam anujānitukāmo, tasmā dhammasenāpati taṃ bhagavato ajjhāsayam viditvā bhagavantam puna pabbajjam anujānāpetukāmo āha, *kath' āham bhante Rāhulakumāram pabbājemī* 'tī. *atha kho āyasmā Sāriputto Rāhulakumāram pabbājesī* 'tī, kumārassa Mahāmoggallānatthero kese chinditvā kāsāyāni datvā Sāriputto¹ saranāni adāsi. Mahākassapatthero ovādācariyo ahosi yasmā pana upajjhāyamūlakā pabbajjā ca upasampadā ca, upajjhāyo 'va tattha issaro, na ācariyo, tasmā vuttam, atha kho āyasmā Sāriputto Rāhulakumāram pabbājesī 'tī evam, kumāro pabbajito 'tī sutvā uppannasamvegena hadayena atha kho Suddhodano sakkoti sabbam vattabbam. tattha yasmā uñchācariyāya jīvato pabbajitassa avisesena varam yācāmi 'tī vutte, yācassū 'tī vacanam appatirūpam, na ca buddhānam ācinnam, tasmā *atikkantavarā kho Gotama tathāgatā* 'tī vuttam. *yaṇ ca bhante kappatī yaṇ ca anavaṇṇa* tī, yam tumhākaṇ c' eva dātum kappatī anavaṇṇa ca hoti, mama² sampaticchanappaccayā viññūhi na garahitabbam, tam yācāmi 'tī attho. *tathā Nande adhimattam Rāhule* 'tī yath' eva kira bodhisattam evam Nandam pi Rāhulam pi mangaladivase nemittakā cakkavattī bhavissatī ti byākarimsu. atha rājā puttassa cakkavattisirim passissāmi 'tī ussāhajāto bhagavato pabbajjāya mahan-tam icchāvighātam pāpuni. tato Nandassa cakkavattisirim passissāmi 'tī ussāham janesi. tam pi bhagavā pabbājesi itī tam pi dukkham adhivāsetvā idāni Rāhulassa cakkavattisirim passissāmi 'tī ussāham janesi. tam pi bhagavā pabbājesi. ten' assa idāni kulavaṃso pi pacchinno, kuto cakkavattisiri 'tī adhikataṃ dukkham uppajji. tena vuttam tathā Nande adhimattam Rāhule 'tī. rañño pana ito pacchā anāgāmiṇiphalappatti vedītabbā. *sādhū bhante ayyā* 'tī idaṃ kasmā āha. so kira cintesi, yatra hi nāma aham pi buddhamāmaṃ dhammamāmaṃ sanghamāmaṃ samāno attano pi tarā³ putte pabbājiyamāne ñātiviyogadukkham adhivāsetum

¹ Bp. omits Sāriputto.

² Bp. ca after mama.

³ Bp. piyātara.

na sakkomī, aññe janā puttānattakesu pabbajantesu katham
 adhivāseṣṣanti, tasmā aññeṣam pi tāva evarūpaṃ dukkhaṃ
 mā ahoṣī 'tī āha. bhagavā sāsaṇe niyyānikakāraṇaṃ rājā
 vadatī 'tī dhammakathaṃ katvā na bhikkhave ananuññāto
 mātāpitūhi putto pabbājetabbo ti sikkhāpadaṃ paññāpesi.¹
 tattha mātāpitūhi 'tī jananijanake sandhāya vuttam. sace
 dve atthi, dve 'pi āpucchitabbā. sace pitā mato hoti² mātā
 vā, yo jīvati, so āpucchitabbo pabbājita 'pi āpucchitabbā
 'va. āpucchantaṇa sayam vā gantvā āpucchitabbaṃ, añño
 vā pesetabbo, so eva vā pesetabbo gaccha mātāpitāro āpuc-
 chitvā ehī 'tī. sace anuññāto 'mhi 'tī vadatī, saddahantaṇa
 pabbājetabbo. pitā sayam pabbājito puttam pi pabbāje-
 tukāmo hoti, mātaraṃ āpucchitvā pabbājetu. mātā vā dhī-
 taraṃ pabbājetukāmā pītaraṃ āpucchitvā 'va pabbājetu.
 pitā puttadāreṇa anattiko palāyi. mātā imam pabbājethā
 'tī puttam bhikkhūnaṃ deti pitā 'ssa kuhin ti vutte citta-ke-
 liyam kīlitaṃ palāto ti vadatī, taṃ pabbājetuṃ vattatī.
 mātā kenaci purisena saddhiṃ palātā hoti, pitā pana pabbā-
 jethā 'tī deti, etthāpi es' eva nayo pitā vippavuttho hoti,
 mātā puttam pabbājethā 'tī anujānāti pitā 'ssa kuhin ti vutte,
 kiṃ tumbhākaṃ pītārā, ahaṃ jānissāmi 'tī vadatī, pabbājetuṃ
 vattatī 'tī Kurundiyam vuttam mātāpitāro matā, dārako
 cūlamātādīnaṃ³ santike samvaddho,⁴ tasmīṃ pabbājiyamāne
 taṃ⁵ nissāya ñātakā kalahaṃ vā karonti khīyanti⁶ vā, tasmā
 vivādūpacchedanattam āpucchitvā 'va pabbājetabbo. anā-
 pucchā pabbājentassa pana āpatti n' atthi. daharakāle ga-
 hetvā posanakā mātāpitāro nāma honti, tesam pi es' eva nayo.
 putto attānaṃ nissāya jīvati, na mātāpitāro, sace 'pi rājā
 hoti, āpucchitvā 'va pabbājetabbo. mātāpitūhi anuññāto
 pabbājivā puna vibbhamati, sace 'pi sattakkhattuṃ pabba-
 jivā vibbhamati, āgatāgatakāle punappunaṃ āpucchitvā 'va
 pabbājetabbo. sace evaṃ vadanti, ayam vibbhamitvā gehaṃ
 āgato amhākaṃ kammaṃ na karoti, pabbājivā tumbhākaṃ
 vattaṃ na pūreti, n' atthi imassa āpucchana-kiccaṃ, āgatā-

¹ Bp. paññāpesi.² Bp. omits hoti.³ Bp. cūla°.⁴ Bp. samvaddho.⁵ Bp. omits tam nissāya.⁶ Bp. khīyanti.

gataṃ nam¹ pabbājeyyāthā 'tī, evaṃ nissattham puna anāpucchā 'pī pabbājetum vattatī. yo 'pī daharakāle yeva, ayaṃ tumhākaṃ dīno, yadā icchatha, tadā pabbājeyyāthā 'tī evaṃ dīno hotī, so 'pī āgatāgato² puna āpucchitvā 'va pabbājetabbo yaṃ pana daharakāle yeva imaṃ bhante pabbājeyyāthā 'tī anujānitvā pacchā vuddhippattakāle nānujānanti. ayaṃ na anāpucchā pabbājetabbo. eko mātāpītūhī saddhīṃ bhanditvā pabbājetha maṃ tī āgacchatī. āpucchitvā ehī 'tī ca vutto n' āham gacchāmi, sace maṃ na pabbājetha, vihāraṃ vā jhāpemi, satthena vā tumhe paharāmi, tumhākaṃ nātakaupatthākānaṃ vā ārāmacchedanādīhi anatthaṃ uppādemī, rukkhā vā patitvā marāmi, coramajjham vā pavissāmi,³ desantaraṃ vā gacchāmi 'tī vadatī. taṃ jīvītaṃ⁴ eva rakkhanaṭṭhāya pabbājetum vattatī. sace paṇ' assa mātāpītaro āgantvā, kasmā amhākaṃ puttāṃ pabbājayitthā 'tī vadanti, tesāṃ taṃ attham ārocetvā, rakkhanaṭṭhāya naṃ pabbājayimhā, paññāyatha⁵ tumhe puttenā 'tī vattabbā. rukkhā papatissāmi⁶ 'tī ārūhitvā pana hatthapāde muñcantāṃ pabbājetum vattatī yeva. eko videsaṃ gantvā pabbajjaṃ yācatī. āpucchitvā ce gato pabbājetabbo. no ce daharabhikkhū pesetvā āpucchāpetvā pabbājetabbo. atidūraṃ ce hotī, pabbājetvā 'pī bhikkhūhī saddhīṃ pesetvā dassetum vattatī. Kurundiyam pana vuttaṃ, sace dūraṃ hotī maggo ca mahākantāro, gantvā āpucchissāmi⁷ 'tī pabbājetum vattatī 'tī. sace pana mātāpītūnaṃ bahū⁸ puttā honti, evaṃ ca vadanti, bhante etesaṃ dāraṃ kamaṃ yaṃ icchatha taṃ pabbājeyyāthā 'tī, dāraṃ vīmaṃsitvā yaṃ icchatī so pabbājetabbo. sace 'pī sakalena kulena vā gāmena vā anuññātaṃ hotī, bhante imasmiṃ kule vā gāme vā yaṃ icchatha, taṃ pabbājeyyāthā 'tī, yaṃ icchatī, so pabbājetabbo 'tī.

Rāhulavattthukathā nīttitā.

Yāvatake vā pana ussahatī 'tī yattake sakkotī dasasu sikkhāpadesu purimānaṃ pañcannam atikkamo nāsanāvata-

¹ Bp. omits nam.

³ Bp. pavissāmi

⁵ Bp. maññātha.

⁷ Bp. "ssāmā

² Bp. °gate.

⁴ Bp. jīvassa.

⁶ Bp. patissāmi.

⁸ Bp. bahu.

thu,¹ pacchimānaṃ atikkamo dandakammavattthu. *appatissā*² 'tī bhikkhū³ jeṭṭhakatthāne issariyaṭṭhāne na thapenti. *asabhāga-vuttikā* 'tī samānajīvīkā na bhavanti, visabhāga-jīvīkā 'tī attho. *alābhāya parisakkatī* 'tī yathā lābhaṃ na labhanti, evaṃ parakkamatī. *anattāyā* 'tī upaddavāya. *anāvāsāyā*⁴ 'tī kin ti imasmim āvāse na vaseyyun ti parakkamatī. *akkosati paribhāsati* 'tī akkosati c' eva bhayadassanena ca tajjeti. *bhedeti* 'tī pesuññaṃ upasaṃharitvā bhedeti. *āvaranaṃ kātun* ti mā yidha⁵ pavisā 'tī nīvaranaṃ kātum. *yattha vā vasati yattha vā patikkamatī* 'tī yattha vasati vā pavisati vā. ubhayenāpi attano pariveṇaṇi ca vassaggena pattasenāsanāni ca vuttaṃ. *mukhadvārakaṃ āhāraṃ āvaranaṃ karonti* 'tī, aṇṇa mā khādatha mā bhuñjathā⁶ 'tī evaṃ nīvārenti. *na bhikkhave mukhadvārako āhāro āvaranaṃ kātabbo* ti ettha, mā khāda mā bhuñjā 'tī vadato 'pi, āhāraṃ nīvāressāmi 'tī pattacīvaraṃ anto nikkhipato 'pi, sabbapayogesu dukkataṃ. anācārassa pana dubbacasāmanerassa dandakammaṃ katvā yāgum vā bhattaṃ vā pattacīvaraṃ vā dassetvā, ettake nāma dandakamme āhate idaṃ lacchasi 'tī vattum vattatī. bhagavatā hi āvaranaṃ eva dandakammam vuttaṃ. dhammasaṅgāhakattherehi pana, aparādhānurūpaṃ udakadāruvālikādīnaṃ āharāpanaṃ pi kātabbānaṃ ti vuttaṃ. tasmā tam pi kātabbānaṃ. tañ ca kho oramissati viraṃissati 'tī anukampāyā, na nassissati vibbhamissati 'tī ādinayappavattena pāpajjhāsayena dandakammaṃ karomī 'tī unhapāsāne vā nīpajjāpetum, pāsānitthakādīni vā sīse nikkhipāpetum, udakaṃ vā pavasetum na vattatī. *na bhikkhave upajjhāyaṃ anāpucchā* 'tī ettha, tumhākaṃ sāmanerassa ayaṃ nāma aparādhō, dandakamm' assa karothā 'tī tikkhattum vutte, sace upajjhāyo dandakammaṃ na karoti, sayam kātum vattatī. sace 'pi ādito 'va upajjhāyo vadati, mayhaṃ sāmanerānaṃ dose satī tumhe 'va dandakammaṃ karothā 'tī kātum vattatī yeva. yathā ca sāmanerānaṃ evaṃ saddhivihārikantevāsikānaṃ pi dandakammaṃ kātum vattatī. *apalālenī* 'tī

¹ Bp. nāsanāvattthu³ Bp. bhikkhū.⁵ Bp. idha.² Bp. appatissā.⁴ Bp. avāsāyā.⁶ Bp. bhuñjā

tumhākaṃ pattam dassāmi cīvaram dassāmi 'tī attano upatthānakaranattham sanganhenti. na bhikkhave aññassa parisā apalāletabbā 'tī, ettha samānerā vā hontu upasampannā vā antamaso dussilabhikkhussāpi parassa parisabhūte bhinditvā gahitum na vattatī, ādinavam pana vattum vattatī. tayā nhāyitum āgatenā gūthamakkhanam viya katam dussilam nissāya viharittenā 'tī. sace so sayam eva jānitvā upajjham vā nissayam vā yāceti dātum vattatī. *anuyānāmi bhikkhave dasa' angehi samannāgatam sāmaneraṃ nāsetun* ti ettha Kantakasikkhāpadavannanāyaṃ vuttāsu tīsu nāsanāsu lūganāsanā 'va adhippetā, tasmā yo pānātipātādīsu ekam pi kammaṃ karotī, so lūganāsanāya nāsetabbo yathā ca bhikkhūnaṃ pānātipātādīsu nānā āpattiyo¹ hontī, na tathā sāmaneraṇaṃ sāmanero hi kunthakipillikam pi māretvā maṅkunandakam² pi bhinditvā nāsetabbataṃ yeva pāpunātī. tāvad ev' assa saranagamanāni ca upajjhāgahanañi ca senāsanagāho ca patippassambhatī saṅghalābham na labhatī, lūgamattam eva ekam avasittham hotī. so ce³ ākinnadoso 'va hotī, āyatum saṃvare na tittatī, nikkaddhitabbo. atha sahasā virajjhītvā duttham⁴ mayā katan ti puna saṃvare thātukāmo hotī, lūganāsanakiccaṃ n' atthī. yathānivatthapāruttas' eva saranāni dātābbāni, upajjhā⁵ dātābbā.⁶ sikkhāpadāni pana saranagamanen' eva ijjhanti. sāmaneraṇaṃ hi saranagamaṇaṃ bhikkhūnaṃ upasampadakkamavācāsadisam, tasmā bhikkhūnā⁷ viya catupārisuddhisīlam imināpi dasa sīlāni samādinnaṇ' eva hontī. evaṃ sante pi dalhikaranattham āyatum saṃvare patitthāpanattham puna dātābbāni. sace purimikāya puna saranāni gahitāni, pacchimikāya vassāvāsikaṃ lacchatī. sace pacchimikāya gahitāni, sanghena apaloketvā lābho dātabbo. adinnādāne tīṇasālākamattenāpi vatthunā, abrahmacariye tīsu maggesu yatthakatthaci vippatipattiyā musāvāde hassādhippāyatāya⁸ pi musābhanite assamano hotī nāsetabbataṃ āpajjati. majjapāne pana bhikkhuno ajānitvāpi bījato patthāya majjam

¹ Bp. tātā by mistake² Bp. mangurakunandakam.³ Bp. sace.⁴ Bp. dukkaṭam⁵ Bp. upajjhāyo.⁶ Bp. dātabbo.⁷ Bp. bhikkhūnam.⁸ Bp. hasādhī°

pivantassa pācittiyam. sāmanero pana¹ jānitvā 'va pivanto silābhedaṃ āpajjati, na ajānitvā. yāni pan' assa itarāni pañca sikkhāpadāni, tesu bhinnesu na nāsetabbo, dandakammam kātābham. sikkhāpade pana puna dinne 'pi adinne 'pi vattati. dandakammena pana piḷetvā² āyatim saṃvare thapanatthāya dātābham eva. sāmanerāram majjapānam sacittakam pārājikavatthu. ayam viseso. avannabhāsane pana araham sammāsambuddho 'ti ādinam paṭipakkhavaṣeṇa buddhassa vā, svākkhāto 'ti ādinam patipakkhavasena dhammassa vā, supatipanno³ 'ti ādinam patipakkhavasena saṅghassa vā. avannam bhāsanto ratanattayam nindanto garahanto, ācariyupajjhāyādīhi mā evam avacā 'ti avannabhāsane ādinavam dassetvā nivāretabbo. sace yāvatatiyam vuccamāno na oramatī, kaṇṭakanāsanāya nāsetabbo ti Kurundiyaṃ vuttam Mahāatthakathāyaṃ pana sace evam vuccamāno tam laddhim nissajjati, dandakammam kāretvā accayam desāpetabbo. sace na nissajjati, tath' eva ādāya paggayha titthati, lūganāsanāya nāsetabbo ti vuttam. tam yuttam. ayam eva hi nāsanā idh' āhippetā 'ti. micchādittike 'pi es' eva nayo. sassatucchedānañ hi aññataradittiko, sace ācariyādīhi ovadiyamāno nissajjati, dandakammam kāretvā accayam desāpetabbo, appaṭinissajjanto 'va nāsetabbo ti. bhikkhunīdūsako c' ettha kāmam abrahmacārigahanena gahito 'va. abrahmacārim⁴ pana āyatim saṃvare thātukāmam saranāni datvā upasampādetum vattati. bhikkhunīdūsako āyatim saṃvare thātukāmo 'pi pabbajjam pi na labhati, pageva upasampadan ti etam attham dassetum bhikkhunīdūsako ti imam⁵ vīsum dasamam aṅgam vuttan ti vedītabbam.

dahare dahare 'ti tarune tarune. *moligalle*⁶ 'ti thūlasarīre. *hatthibhande*⁷ *assabhande*⁸ 'ti hatthigopake ca assagopake ca. *paṇḍako bhikkhave* 'ti ettha, āsittapaṇḍako usuyyapaṇḍako⁹ opakkamiyapaṇḍako pakkhapaṇḍako napumsakaṇḍako ti

¹ Bp. omits pana.² Bp. piḷetvā.³ Bp. suppa°.⁴ Bp. °cāram.⁵ Bp. idam.⁶ Bp. moligalle.⁷ Bp. hatthigande.⁸ Bp. assagande.⁹ Bp. ussuyya°.

pañca pandakā. tattha yassa paresaṃ angajātaṃ mukhena gahetvā asucinā āsittassa pariḷāho vūpasammati,¹ ayaṃ āsittapandako. yassa pana² paresaṃ ajjhācāraṃ passato usuyyāya³ uppannāya pariḷāho vūpasammati,¹ ayaṃ usuyyapandako.⁴ yassa upakkamena bijāni apanītāni, ayaṃ opakamiyapandako. ekacco pana akusalavipākānubhāvena kāḷapakkhe pandako hoti, junhapakkhe pan' assa pariḷāho vūpasammati,¹ ayaṃ pakkhapandako. yo pana patisandhiyaṃ yeva abhāvako uppanno, ayaṃ napumsakapandako.⁵ tesu āsittapandakassa ca usuyyapandakassa⁴ ca pabbajjā na vāritā, itaresaṃ tinnaṃ vāritā. tesu pi pakkhapandakassa, yasmiṃ pakkhe pandako hoti, tasmīṃ yev' assa pakkhe pabbajjā vāritā 'ti Kurundiyaṃ vuttaṃ. yassa c' ettha pabbajjā vāritā, taṃ sandhāya idaṃ vuttaṃ *anupāsampanno*⁶ *nāsetabbo* 'ti. so 'pi lingaṇāsanen' eva nāsetabbo. ito paraṃ nāsetabbo ti vutte⁷ 'pi es' eva nayo.

purāṇakulaputto ti purāṇassa anukkamena pāriguññaṃ pattassa kulassa putto. *khīnakolañño* ti mātīpakkhapitīpakkhato kolañña khīna vinatthā matā assā 'ti khīnakolañño. *anadhigatan*⁸ ti appattaṃ. *phātūṃ kātūṃ* ti vaḍḍhetuṃ. *inghā* 'ti uyyojanatthe nīpāto. *anuyyūṇṇiyamāno* ti ekaman-taṃ netvā kesamassuoropanakāsāyapatiggahana-saranagama-na - upajjhāyagahana - kammavācānissayadhamme pucchiya-māno. *etaṃ attham ārocesī* 'ti etaṃ sayam pabbajitabhāvaṃ ādito patthāya ācikkhi. *theyyasamvāsako bhikkhave* 'ti ettha tayo theyyasamvāsakā lūgatthenako samvāsatthenako ubhayatthenako ti. tattha yo sayam pabbajitvā vihāraṃ gantvā na bhikkhuvassāni gaṇeti, na yathāvuḍḍhaṃ vanda-naṃ sādīyati, na āsanena paṭibāhati, na uposathapavāra-nādisu sandissati, ayaṃ lūgamattass' eva thenitattā lūgatthenako nāma. yo pana bhikkhūhi pabbajito sāmanero samāno⁹ videsaṃ gantvā, ahaṃ dasavasso vā vīsativasso vā 'ti musā vatvā bhikkhuvassāni gaṇeti, yathāvuḍḍhaṃ van-

¹ Bp. °samati.² Bp. *omits* pana.³ Bp. ussuyyāya⁴ Bp. ussuyyā°.⁵ Bp. *adds* ti.⁶ Bp. *adds* na upasampādetabbo upasampanno *after this*.⁷ Bp. vuttetu.⁸ Bp. anadhikatan.⁹ Bp. *adds* pi.

danam sādīyati, āsanena patibāhati, uposathapavāranādīsu sandīssati, ayam samvāsamattass' eva thenitattā samvāsathenako nāma. bhikkhuvassagananādiko hi sabbo 'pi kiriyabhedo imasmim atthe samvāso ti veditabbo. sikkham¹ paccakkhāya na me koci jānāti 'ti evam patipajjante 'pi es' eva nayo.¹ yo pana sayam pabbajitvā vihāram gantvā bhikkhuvassāni ganeti, yathāvuḍḍham vandanam sādīyati, āsanena patibāhati, uposathapavāranādīsu sandīssati, ayam lingassa c' eva samvāsassa ca thenitattā ubhayattheniko nāma. ayam tividho 'pi theyyasamvāsako anupasampanno na upasampādetabbo, upasampanno nāsetabbo, puna pabbajam yācanto 'pi na pabbājetabbo. ettha ca asammohattham idam pakinnakam veditabham,

rājadubbhikkhakantāra	rogaveribhayena ² vā
cīvarāharanattham vā	lingam ādiyati 'dha yo
samvāsam nādhivāseti	yāva so suddhamānaso
theyyasamvāsako nāma	tāva esa na vuccati 'ti.

tatra³ vitthāranayo, idh' ekaccassa rājā kuddho hoti. so evam me sotthi bhavissati 'ti sayam eva lingam gahetvā palāyati. tam disvā rañño ārocenti. rājā⁴ pabbajito na tam labbhā kiñci kātun ti tasmim kodham pativineti. so vūpasantaṃ me rājabhayan ti sanghamajjham anosaritvā 'va gihilingam gahetvā āgato pabbājetabbo. athāpi sāsanam nissāya mayā jīvitam laddham, handa dāni aham pabbajāmī 'ti uppannasamvego ten' eva lūgena āgantvā āgantukavattam na sādīyati, bhikkhūhi puttho vā aputtho vā yathābhūtam attānam āvikatvā pabbajjam yācati, lingam apanetvā pabbājetabbo sace pana vuttam sādīyati, pabbajitālayam dasseti, sabbam pubbe vuttam vassaganādibhedam vidhim patipajjati, ayam na pabbājetabbo. idha pan' ekacco dubbhikkhe jīvitum asakkonto, sayam eva lingam gahetvā sabbapāsandiyabhattāni⁵ bhuñjanto, dubbhikkhe vitivatte saṅghamajjham anosaritvā 'va gihilingam gahetvā āgato ti sabbam

¹ Bp. omits sikkham . . . nayo.

² Bp. °verī°.

³ Bp. tatrāyam.

⁴ Bp. adds sace.

⁵ Bp. °pāsandīkabhattāni.

purimasadisam eva. aparo mahākantāraṃ nittharītukāmo hoti, satthavāho ca pabbajite gahetvā gacchati. so evaṃ maṃ satthavāho gahetvā gamissatī 'ti sayam eva lūgaṃ gahetvā satthavāhena saddhim kantāraṃ nittharitvā khemaṃtaṃ patvā sanghamajjhaṃ anosaritvā 'va gihilūgaṃ gahetvā āgato ti sabbhaṃ purimasadisam eva. aparo rogabhaye uppanne jīvitum asakkonto, sayam eva lūgaṃ gahetvā sabbaṃ purimasadisam eva. aparassa eko veriko kuddho hoti ghātetukāmo maṃ vicarati, so evaṃ me sotthi bhavissatī 'ti sayam eva lūgaṃ gahetvā palāyati, veriko kuhiṃ so ti pariyesanto pabbajitvā palāto ti sutvā sace pabbajito na taṃ labbhā kiñci kātun ti tasmīṃ kodhaṃ pativineti. so vūpasantaṃ me veribhayaṃ ti saṅghamajjhaṃ anosaritvā 'va gihilūgaṃ gahetvā āgato ti sabbhaṃ purimasadisam eva. aparo nātikulāṃ gantvā sikkhaṃ paccakkhāya gihī hutvā imāni cīvarāni idha vinassanti, sace 'pi imāni gahetvā vihāraṃ gamissāmi, antarāmagge maṃ coro ti gahessanti. yaṃ nūn' āhaṃ kāyaparihāriyāni katvā gaccheyyaṃ ti cīvarāharanathaṃ nivāsetvā ca pārūpitvā ca vihāraṃ gacchati. taṃ dūrato 'va āgacchantāṃ disvā sāmaneraṃ ca daharā ca abbhugacchanti vattaṃ dassenti. so na sādīyati, yathābhūtaṃ attānaṃ āvīkaroti. sace bhikkhū na dāni mayaṃ taṃ muccissāmi 'ti balakkārena pabbājetukāmā honti, kāsāyāni apanetvā puna pabbājetabbo. sace pana na yime mama dīnāyavattabhāvaṃ jānanti 'ti taṃ yeva bhikkhubhāvaṃ paṭijānitvā sabbhaṃ pubbe vuttaṃ vassagananādibhedhaṃ vidhiṃ paṭipajjati, ayaṃ na pabbājetabbo. aparo mahāsāmaṇero nātikulāṃ gantvā uppabbajitvā kammantānutthānena ubbālho hutvā, puna dāni ahaṃ samano 'va bhavissāmi therō 'pi me uppabbajitabhāvaṃ na jānāti 'ti tad eva patta-cīvaraṃ ādāya vihāraṃ gacchati, taṃ² atthaṃ bhikkhūnaṃ n' āroceti, sāmaneraṃ bhāvaṃ paṭijānāti. ayaṃ theyyasamvāsako yeva pabbajjaṃ na labhati. sace pi 'ssa lūgagaha-

¹ Bp. °saṇḍikabha°.

² Bp. nāpi taṃ atthaṃ bhikkhūnaṃ āroceti.

nakāle evaṃ hoti, n' āhaṃ kassaci ārocessāmi 'ti, vihāraṇ ca gato āroceti. gahanen' eva theyyasaṃvāsako. athāpi 'ssa gahanakāle ācikkhissāmi 'ti cittaṃ uppannaṃ hoti, vihāraṇ ca gantvā kuhiṃ tvaṃ āvuso gato tī vutto, na dāni maṃ ime jānanti 'tī vañicetvā n' ācikkhati. n' ācikkhissāmi 't saha dhuraṇikkhepena ayam pi theyyasaṃvāsako 'va. sace paṇ' assa gahanakāle 'pi ācikkhissāmi 'ti cittaṃ uppannaṃ hoti,¹ vihāraṃ gantvāpi ācikkhoti, ayam puna pabbajjāṃ labhati. aparo daharasāmanero mahanto vā pana bālo² abyatto, so purimanayen' eva uppabbajjtvā ghare vacchakarakkhanādini³ kātuṃ na icchati. taṃ enaṃ ñātakā tāni yeva kāsāyāni acchādetvā thālakaṃ vā pattāṃ vā hatthe datvā, gaccha samano 'va hohi 'ti gharā nīharanti. so vihāraṃ gacchati. n' eva naṃ bhikkhū jānanti, ayam uppabbajjtvā puna sayam eva pabbajito ti. nāpi sayam jānāti, yo evaṃ pabbajati so theyyasaṃvāsako nāma hoti 'ti. sace taṃ paripunnāvisativassam⁴ upasampādentī sūpasampanno. sace pana anupasampannakāle yeva vinayavinicchaye vattamāne sunāti, yo evaṃ pabbajati so theyyasaṃvāsako nāma hoti 'ti. tena mayā evaṃ katan tī bhikkhūnaṃ ācikkhitabbāṃ. evaṃ puna pabbajjāṃ labhati. sace na dāni maṃ koci jānāti tī na āroceti, dhure⁵ nikkhittamatte theyyasaṃvāsako. bhikkhu sikkhaṃ paccakkhāya lūgaṃ apanetvā⁶ dussilakammam katvā vā akatvā vā, puna sabbāṃ pubbe vuttaṃ vassagananādibhedāṃ vidhiṃ paṭipajjati, theyyasaṃvāsako hoti. sikkhaṃ appaccakkhāya salūge thūto, methunaṃ patisevitvā vassagananādibhedāṃ vidhiṃ āpajjanto, theyyasaṃvāsako na hoti, pabbajjāmattaṃ labhati. Andhakathakathāyaṃ pana eso theyyasaṃvāsako tī vuttaṃ, taṃ na gaheṭabbāṃ. eko bhikkhu kāsāye saussāho 'va odātaṃ nivāsetvā methunaṃ patisevitvā puna kāsāyāni nivāsetvā vassagananādibhedāṃ sabbāṃ vidhiṃ āpajjati, ayam pi theyyasaṃvāsako na hoti, pabbajjāmattaṃ labhati. sace

¹ Bp. omits hoti³ Bp vacchagara°, and adds kammāni⁴ Bp paripunnāvisassam.⁶ Bp anapānetvā.² Bp. omits bālo.⁵ Bp dhuraṃ.

pana kāsāye dhuraṃ nikkhūpitvā odātaṃ nivāsetvā methunaṃ patisevitvā puna kāsāyāni nivāsetvā vassagananādibhedam sabbam vidhūṃ āpajjati, theyyasaṃvāsako hoti. sāmanero salinge thito methunādiṃ assamanakaranadhammam āpajjitvā ¹pi theyyasaṃvāsako na hoti sace ²pi kāsāye saussāho ³va kāsāyāni apanetvā methunaṃ patisevitvā puna kāsāyāni nivāseti, n' eva theyyasaṃvāsako hoti. sace pana kāsāye dhuraṃ nikkhūpitvā naggo vā odātanivattho vā methunasevanādīhi assamano hutvā kāsāyāni¹ nivāseti, theyyasaṃvāsako hoti. sace² gihibhāvaṃ patthayamāno kāsāyaṃ³ ovattikam vā katvā aññena vā ākārena gihinivāsanaena nivāseti, sobhati nu kho me gihilingaṃ, na sobhati ⁴'ti vīmaṃsanattham, rakkhati tāva, sobhati ⁵'ti sampaticchitvā pana puna lingam sādīyanto theyyasaṃvāsako hoti. odātam nivāsetvā vīmaṃsanasampaticchane⁶su pi es' eva nayo. sace pana nivatthakāsāyassa upari odātaṃ nivāsetvā vāmaṃsati vā sampaticchatī vā, rakkhati yeva. bhikkhunīyāpi es' eva nayo. sāpī⁴ gihibhāvaṃ patthayamānā, sace kāsāyaṃ gihinivāsanaṃ nivāseti, sobhati nu kho me gihilingaṃ na sobhati ⁵'ti vīmaṃsanattham, rakkhati tāva. sace sobhati ⁶'ti sampaticchatī, na rakkhati. odātaṃ nivāsetvā vīmaṃsanasampaticchane⁶su es' eva nayo. nivatthakāsāyassa pana upari odātaṃ nivāsetvā vīmaṃsatu vā sampaticchatu vā, rakkhati yeva. sace koci vuddhapabbajito vassāni aganetvā pāliyaṃ pi athatvā ekapassen' āgantvā mahāpeḷādīsu katacchunā ukkhitte bhattapinde pattam upanāmetvā seno viya maṃsapesiṃ gahe⁷tva gacchati, theyyasaṃvāsako na hoti. bhikkhuvassāni pana ganetvā ganhanto theyyasaṃvāsako hoti. sayam sāmanero ⁸va sāmanera⁹patipātiyā kutavassāni⁶ ganetvā ganhanto theyyasaṃvāsako na hoti. bhikkhu bhikkhupatipātiyā kutavassāni⁶ ganetvā ganhanto bhaṇḍagghena kāretabbo ti.

Theyyasaṃvāsakakathā nitthitā.

¹ Bp kāsāyam.

² Bp. kāsāvam

³ Bp. adds pi.

⁴ Bp adds pi.

⁵ Bp. adds hi.

⁶ Bp. kūtā⁷.

Titthiyapakkantako bhikkhave 'ti ettha pana titthiyesu pak-
kanto pavittho tī titthiyapakkantako. so na kevalaṃ
upasampādetabbo, atha kho na pabbājetabbo ti. tatrāyaṃ
vinicchayo, upasampanno bhikkhu titthiyo bhavissāmī 'ti
salingen' eva tesam upassayaṃ gacchatī, padavāre padavāre
dukkataṃ, tesam lūge ādinnaṃmatte titthiyapakkantako hoti.
yo 'pi sayam eva titthiyo bhavissāmī 'ti kusacīrādīni nivāsetī,
titthiyapakkantako hoti yeva. yo pana naggo nhāyanto
attānam oloketvā, sobhatī me ājīvakabhāvo, ājīvako bhavie-
san¹ tī kāsāyāni anādāya naggo 'va ājīvakānaṃ upassayaṃ
gacchatī, padavāre padavāre dukkataṃ. sace pan' assa
antarāmagge hirottappaṃ uppajjati, dukkatāni desetvā muc-
cati. tesam upassayaṃ gantvāpi tehi vā ovaḍito attanā
vā,² imesam pabbajjā atidukkhā 'ti disvā nivattanto 'pi
muccati yeva. sace pana, kīṃ tumkākaṃ pabbajjāya ukka-
than tī pucchitvā, kesamassuluñcanādī³ 'ti vutto ekakesam
pi luñcāpetī, ukkutikappadhānādīni vā vatāni⁴ ādiyati,
morapiñchādīni vā nivāsetī, tesam lūgaṃ gāhātī, ayaṃ
pabbajjā setthā 'ti setthabhāvaṃ⁵ upagacchatī, na muccati,
titthiyapakkantako hoti. sace pana sobhatī nu kho me
titthiyapabbajjā na nu kho sobhatī 'ti vīmaṃsanatthaṃ
kusacīrādīni⁵ nivāsetī, jataṃ vā bandhatī, khārikājaṃ vā
ādiyati, yāva na sampaticchatī, tāva naṃ laddhiṃ rakkhatī,
sampaticchitamatte titthiyapakkantako hoti. acchinnacī-
varo pana kusacīrādīni nivāseto rājabhayādīhi vā titthiya-
lingaṃ gāhanto laddhiyā abhāvena n' eva titthiyapakkan-
tako hoti. ayañ ca titthiyapakkantako nāma upasampanna-
bhikkhunā kathito, tasmā sāmaṇero salingena titthāyatanaṃ
gato 'pi, puna pabbajjañ ca upasampadañ ca labhatī 'ti
Kurundiyaṃ vuttaṃ. purimo pana theyyasaṃvāsako anu-
pasampanna kathito, tasmā upasampanno kuṭavassaṃ⁶
ganento 'pi assamano na hoti. lūge saussāho pārājikaṃ
āpajjitvā bhikkhuvassādīni ganento 'pi theyyasaṃvāsako na
hoti 'ti.

Titthiyapakkantakathā nitthitā.

¹ Bp. bhavissāmī

² Bp. adda disvā.

³ Bp. 'nādīni.

⁴ Bp. vattāni

⁵ Bp. adda vā.

⁶ Bp. kūṭa°.

*Nāgayoniyā attiyatī*¹ 'ti ettha kiñcāpi so pavattiyam kusala-vipākena devasampattisadisam issariyasampattiṃ anubhoti, akusalavipākapatīsandhikassa pana nāgassa sakajātiyā² methunapatīsevana ca vissatthaniddokkamanā ca nāgasarīraṃ pātubhavatī³ udakasañcārikam mañḍūkabhakkham, tasmā so tāya nāgayoniyā attiyatī.¹ *harāyatī* 'ti lajjāyatī.⁴ *jigucchatī* 'ti attabhāvaṃ jigucchatī. *tassa bhikkhuno nikkhante* 'ti tasmim bhikkhusmim nikkhante. atha vā tassa bhikkhuno nikkhamane 'ti attho. *vissattho niddam okkamī*⁵ 'ti tasmim anikkhante vissarabhayena satim avissajjitvā⁶ kapimiddhavaseneva niddāyanto, nikkhante satim vissajjitvā vissattho nīrāsanko mahāniddam paṭipajji. *vissaram akāsi* 'ti bhayavasena samanasaññaṃ pahāya virūpaṃ mahāsaddam akāsi. tumhe khv'⁷ atthā 'ti tumhe kho attha. akārassa lopaṃ akatvā vuttaṃ. tumhe kho nāgā jhānavipassanāmaggaḥāṇaṃ abhabbattā imasmim dhammavinaye avirūhi-dhammā⁸ virūhi-dhammā na bhavathā 'ti ayam ettha sankhepattho. *sajātiyā* 'ti nāgiyā eva. yadā pana manussitthiādi-bhedāya aññajātiyā patisevati, tadā devaputto viya hoti. ettha ca pavattiyam abhinham sabhāvapātukam madassanavasena *dve pacayā* 'ti vuttaṃ. nāgassa pana pañcasu kālesu sabhāvapātukammaṃ hoti, patisandhikāle taca jahanakāle sajātiyā methunakāle vissatthaniddokkamanakāle cutikāle 'ti. *tiracchānagato bhikkhave* ti ettha nāgo vā hotu supannamānavakādīnaṃ vā aññatara antamaso Sakkaṃ devarājānaṃ upādāya yo koci amanussajātiyo, sabbo 'va imasmim atthe tiracchānagato ti veditabbo. so n' eva upasampādetabbo, na pabbājetabbo, upasampanno 'pi nāsetabbo ti.

Tiracchānagatavattukathā nitthitā.

Mātughātakādivatthūsu *nikkhamtiṃ kareyyan* ti nikkhamanaṃ niggamanaṃ apavāhanaṃ kareyyan ti attho. *mātughātako bhikkhave* 'ti ettha yena manussitthibhūtā janikā

¹ Bp. attiyatī.

³ Bp. pātubbhavati.

⁵ Bp. okkamesī.

⁷ Bp. kho 'tthā.

² Bp. sajātiyā.

⁴ Bp. lajjatī.

⁶ Bp. 'jjetvā.

⁸ Bp. adda atthi.

mātā sayam pi manussajātiken' eva satā¹ sañcicca jīvītā voropitā, ayam ānantariyena mātughātakakammena mātughātako. etassa pubbajjā ca upasampadā ca patikkhittā. yena pana manussitthibhūtāpi ajanikā posāvanikā mātā vā mahāmātā vā cūlamātā vā janikāpi vā na manussitthibhūtā mātā ghātītā, tassa pabbajjā na vāritā na ca ānantariyo hoti. yena sayam tiracchānabhūtena manussitthibhūtā mātā ghātītā, so 'pi ānantariyo na hoti. tiracchānagatatā pan' assa pabbajjā patikkhittā. sesam uttānam eva. pitughātake 'pi es' eva nayo. sace 'pi hi vesiyā putto hoti, ayam me pitā 'ti na jānāti, yassa sambhavena nibbatto,² so ca³ anena ghātito, pitughātako 'tv eva saṅkham⁴ gacchati, ānantariyañ ca phusati. arahantaghātako 'pi manussaarahantavasen' eva vedītabbo. manussajātiyaṃ hi antamaso apabbajitam pi khīnāsavaṃ dāraṃ vā dārikaṃ vā sañcicca jīvītā voropento, arahantaghātako 'va⁵ hoti. ānantariyañ ca phusati, pabbajjā o' assa vāritā. amanussajātikam pana arahantaṃ manussajātiyaṃ⁶ vā avasesaṃ ariyapuggalaṃ ghātetvā ānantariyo na hoti, pabbajjā pi 'ssa na vāritā. kammam pana balavaṃ hoti. tiracchāno manussaarahantaṃ pi ghātetvā ānantariyo na hoti. kammam pana bhāriyaṃ ti ayam ettha vinicchayo. *te vadhāya onīyanti* 'ti vadhathāya onīyanti. māretuṃ nīyanti' ti attho. yam pana pāliyaṃ *sacā ca mayan* ti vuttaṃ, tassa sace mayan ti ayam ev' attho. sace 'ti hi vattabbe, ettha sacā ca iti ayam nipāto vutto. sace ca icc' eva vā pāṭho. tattha *sace* 'ti sambhāvanatthe nipāto. *ca* iti padapūranamatte. *sac'* ajja mayan ti pi pāṭho. tassa sace ajja mayan ti attho. *bhikkhunīdūsako bhikkhave* 'ti ettha yo pakatattaṃ bhikkhuniṃ tinnaṃ maggānaṃ añña-tarasmīṃ dūseti, ayam bhikkhunīdūsako nāma. etassa⁷ pabbajjā ca upasampadā ca vāritā. yo pana kāyasamsaggena silavināsaṃ pāpeti, tassa pabbajjā ca upasampadā ca na vāritā. balakkārena odātavatthavasaṇaṃ katvā anic-

¹ Bp. omits satā.² Bp. adds pitā.³ Bp. ce.⁴ Bp. sankhyam.⁵ Bp. ca for 'va.⁶ Bp. 'jātikam.⁷ Bp. tassa.

chamānaṃ yeva dūsentō 'pī bhikkhunīdūsako yeva. balakārena pana odātavattavasaṇaṃ katvā icchamānaṃ dūsentō bhikkhunīdūsako na hoti. kasmā. yasmā gihibhāve sampaticchitamatte yeva sā abhikkhunī hoti. sakim silavippannam¹ pana pacchā dūsentō sikkhamānasāmanerasū² ca vippatipajjanto n' eva bhikkhunīdūsako hoti, pabbajjam pī upasampadam pī labhati. *sanghabhedako bhikkhave* 'tī ettha yo Devadatto viya sāsanaṃ uddhammam ubbinayaṃ katvā cātunnaṃ kammānaṃ aññataravasena sanghaṃ bhindatī, ayaṃ sanghabhedako nāma, etassa pabbajjā ca upasampadā ca vāritā. *lohituppadako bhikkhave* 'tī etthā 'pī yo Devadatto viya dutthacittena vadhakacittena tathāgatassa jīvamāna-kasarīre khuddakamakkhikāya pīvanakamattam pī lohitaṃ uppādetī, ayaṃ lohitaṃ uppādeti nāma, etassa pabbajjā ca upasampadā ca vāritā. yo pana rogavūpasamanattham Jīvako viya satthena phāletvā pūtimaṃsaṃ ca lohitaṃ ca nīharitvā phāsum karotī, bahuṃ so puññaṃ pasavati 'tī. *ubhatobyañjanako*³ 'tī itthīnimittuppadanakkammato ca purisa-nimittuppadanakkammato ca ubhatobyañjanam assa atthī 'tī ubhatobyañjanako. *karotī* 'tī purisa-nimittena itthīsu methunavittikkamaṃ karotī. *kārāpetī* 'tī paraṃ samādāpetvā⁴ attano itthīnimitte kārāpetī. so duvidho hoti, itthī-ubhatobyañjanako purisaubhatobyañjanako tī. tattha itthī-ubhatobyañjanakassa itthīnimittam pākataṃ hoti, purisa-nimittam paticchannaṃ, purisaubhatobyañjanakassa purisa-nimittam pākataṃ, itthīnimittam paticchannaṃ. itthī-ubhatobyañjanakassa itthīsu purisattam karontassa itthīnimittam paticchannaṃ hoti, purisa-nimittam pākataṃ,⁵ purisaubhatobyañjanakassa purisānaṃ itthībhāvaṃ upagacchan-tassa purisa-nimittam paticchannaṃ hoti, itthīnimittam pākataṃ hoti. itthīubhatobyañjanako sayaṃ ca gabbhaṃ gāhātī, paraṃ ca gāhāpetī, purisaubhatobyañjanako pana sayaṃ na gāhātī, paraṃ gāhāpetī 'tī idam etesaṃ nānākara-naṃ. Kurundiyam pana vuttaṃ, yadi patisandhiyaṃ puri-

¹ Bp silavippannam.

³ Bp adds bhikkhave

⁵ Bp. adds hoti.

² Bp ʾnerisu.

⁴ Bp samādāpetvā

salinṅaṃ, pavatte itthilīṅgaṃ nibbattatī, yaḍi paṭisaṇḍha-
yam itthilīṅgaṃ, pavatte purisaṇḍhaṃ nibbattatī 'tī. tat-
tha vicāraṇakkamo vitthārato Atthasāliniyā¹ Dhammasaṇ-
gahatthakathāyaṃ veditaḍḍha. imassa paṇa duvidhassāpi
ubhatobyañjanakassa n' eva pabbajjā atthī na upasaṃ-
padā 'tī idam pi² 'dha veditaḍḍhaṃ.

tena kho paṇa samayenā 'tī yena samayena bhagavatā
sikkhāpadaṃ appaṇṇattam hotī, tena samayena. *anupajjhā-*
yakaṇ tī upajjhaṃ agāhāpetvā sabbena sabbam upajjhāya-
viraḥitam. evam upasaṃpannā n' eva dhammato na āmi-
sato sangahaṃ labhanti. te pariḥāyanti yeva na vadḍhan-
ti. na bhikkhave *anupajjhāyako* tī upajjhaṃ agāhāpetvā
nirupajjhāyako na upasaṃpādetabbo. *yo upasaṃpādeyya*
āpatti dukkatassā 'tī sikkhāpadapaṇṇattito patthāya evam
upasaṃpādentassa āpatti³ kammam paṇa na kuppati.
keci kuppati tī vadanti, tam na gahetabbaṃ. *sanghena*
upajjhāyenā 'tī ādisu pi ubhatobyañjanakupajjhāyapari-
yosānesu es' eva nayo *apattakā*⁴ *hatthesu pīndāya caranti*
'tī yo hatthesu pīndo labbhatī, tadatthāya caranti. *seyya-*
thāpi tittivā 'tī yathā ājivakanāmakā tittivā. sūpabyañ-
janehi missetvā hatthesu thapitapīṇḍam eva hī te bhuñjanti.
āpatti dukkatassā 'tī evam upasaṃpādentass' eva āpatti hotī.
kammam paṇa na kuppati. acīvarakā⁵ 'tī vatthūsu pi es'
eva nayo *yācītakenā* 'tī yāva upasaṃpadaṃ karomi⁶ tāva
dethā 'tī yācītvā gahitena tāvakālīkenā 'tī attho idīsena
hī pattena vā cīvarena vā pattacīvarena vā upasaṃpādentass'
eva āpatti hotī, kammam paṇa na kuppati, tasmā paripun-
napattacīvaro 'va upasaṃpādetabbo. sace tassa n' atthī,
ācariyupajjhāyā c' assa dātukāmā hontī, aññehī⁷ va bhik-
khūhī⁸ nīrapekkhehī nissajjītvā⁹ adhīttānupagaṃ patta-
cīvaraṃ dātabbam. pabbajjāpekkham paṇa pandupalāsaṃ
yācītakenāpi pattacīvarena pabbājetum vattatī. sabhā-
gattāhāne viśāsena gahetvāpi pabbājetum vattatī. sace

¹ Bp. Attha°² Bp. idha for pi 'dha.³ Bp. adda hotī.⁴ Bp. apattakam . . . pe . . . hatthesu.⁵ Bp. acīvarādi⁶ Bp. karoma⁷ Bp. aññe⁸ Bp. bhikkhū.⁹ Bp. °jjetvā.

pana apakkam pattam cīvarūpagāni ca vatthāni gahetvā āgato hoti, yāva patto paccatī cīvarāni ca kariyanti, tāva vihāre vasantassa anāmatthapindapātam dātum vattatī thālāke bhuñjitum vattatī. purebhattam sāmanerabhāgasamako āmisabhāgo dātum vattatī. senāsanagāho¹ pana salākabhattauddesabhattanmantanādini ca na vattanti. pacchābhhattam pi sāmanerabhāgasamako² telamadhuphānītādibhesajjabhāgo vattatī. sace gilāno hoti, bhesajjam assa kātum vattatī, sāmanerassa viya ca sabbam patijaggana-kamman ti.

hatthacchinnādivatthūsu *hatthacchinno* ti yassa hatthatale vā maṇibandhe vā kappare vā yatthakatthaci eko vā dve vā hatthā chinnā honti. *pādacchinno* ti yassa aggapāde vā gopphakesu vā jaṅghāya vā yatthakatthaci eko vā dve vā pādā chinnā honti. *hatthapādacchinno* ti yassa vuttappakāren' eva catūsu hatthapādesu dve vā tayo vā sabbe vā hatthapādā chinnā honti. *kannacchinno* ti yassa kannamūle vā kaṇṇasakkhalikāya vā eko vā dve vā kannā chinnā honti. yassa pana kaṇṇabandhe³ chijjanti, sakkā ca hoti saṅghātetum, so kannaṃ saṅghātetvā pabbājetabbo. *nāsacchinno* ti yassa ajapadake vā⁴ ekapūṭe vā dvepūṭe⁵ vā yatthakatthaci nāsā chinnā hoti. yassa pana nāsikā sakkā hoti sandhetum, so tam phāsum katvā pabbājetabbo. *kannanāsacchinno*⁶ 'ti ubhayavasena veditabbo. *aṅgulicchinno* ti yassa nakhasesaṃ adassetvā eko vā bahū vā aṅguliyo chinnā honti. yassa pana suttatantumattam pi nakhasesaṃ paññāyati, tam pabbājetum vattatī. *aḷacchinno* ti yassa catūsu aṅgutthakesu aṅguliyaṃ vuttanayen' eva eko vā bahū vā aṅgutthakā chinnā honti. *kaṇḍaracchinno* ti yassa kaṇḍaranāmakā mahānahārū⁷ purato vā pacchato vā chinnā honti. tesu⁸ ekassa pi chinnattā aggapādena⁹ vā mūlena vā cankamati, na vā pādam patitthāpetum sakkoti.

¹ Bp. °ggāho.

³ Bp. kannābandhe.

⁴ Bp. agge vā ekapūṭe for ekapūṭe

⁵ Bp. omits dvepūṭe vā.

⁷ Bp. mahānahārū.

⁹ Bp. adds cankamati after vā.

² Bp. °gasamo.

⁶ Bp. omits 'ti.

⁸ Bp. yesu.

phaṇahatthako ti yassa vaggulipakkhakā viya aṅguliyo sambaddhā honti, etaṃ pabbājetukāmena aṅgulantarikāyo¹ phāletvā sabbam antaracammam apānetvā phāsum katvā pabbājetabbo. yassa pi cha aṅguliyo honti, taṃ pabbājetukāmena adhikaṅgulim chinditvā phāsum katvā pabbājetabbo. *khujjo* ti yo urassa vā piṭṭhiyā vā passassa vā nikkhantattā khujjasarīro. yassa pana kiñci angapaccāṅgam isakam vaṅkam, taṃ pabbājetum vattatī. mahāpuriso eva hi brahmajugatto, avaseso satto akhujjo nāma n' atthi. *vāmano* ti jaṅghavāmano vā kaṭivāmano vā ubhayavāmano vā. jaṅghavāmanassa kaṭito patthāya hetthimakāyo rasso hoti, uparimakāyo paripunno. kaṭivāmanassa kaṭito patthāya uparimakāyo rasso hoti, hetthimakāyo paripunno. ubhayavāmanassa ubho 'pi kāyā rassā honti, yesam rassattā bhūtānam viya parivatumo mahākucchi-ghatasadisō attabhāvo hoti, taṃ tividham pi pabbājetum na vattatī. *galagaṇḍī* 'ti yassa kumbhaṇḍam viya gale gaṇḍo hoti. desanāmatam eva c' etaṃ. yasmim kismiñci pana padese gande sati na pabbājetabbo. tatha vīnicchayo, na bhikkhave pañcahi ābādhehi phuttho pabbājetabbo ti ettha vuttanāyena' eva vedītabbo. lakkhanāhatakasāhatalikhitakesu yaṃ vattabham, taṃ, na bhikkhave *lakkhaṇāhato* ti ādisu vuttam eva. *sīpadī* 'ti bhārapādo vuccati. yassa pādo thūlo hoti sañjātapīlako kharo, so na pabbājetabbo. yassa pana na tāva kharabhāvaṃ gañhāti, sakkā hoti upanāham bandhitvā udakaāvāte pavesetvā udakavālikāya pūretvā yathā sirā paññāyanti, jaṅghā ca telanālikā viya hoti evaṃ milāpetum,² tassa pādam idisaṃ katvā taṃ³ pabbājetum vattatī. sace puna vaddhati, upasampādentenāpi tathā katvā⁴ upasampādetabbo. *pāparogī* 'ti arisabhagandarapittasemhakaśasāsādisu⁵ yena kenaci rogena nicchāturo atekiccharogo jeguccho amanāpo, ayam pi⁶ na pabbājetabbo *parisādūsako*⁷ ti yo attano virūpatāya paṇisaṃ dūseti atidigho vā hoti aññesaṃ sīsappamānanābhīppadeso, atirasso vā

¹ Bp. angulī°.² Bp. adds sakkā³ Bp. omits tam.⁴ Bp. adds va.⁵ Bp. °sāsādisu.⁶ Bp. omits pi.⁷ Bp. °dūsano.

ubhayavāmanabhūtarūpaṃ viya, atikālo vā jhāpitakhetta-khānuko¹ viya, accodāto vā dadhitakkādīhi pamajjitapattatambalohavanno,² atikiso³ vā mandamamsalohito atthisirācammasarīro viya, atithūlo vā bhāriyamamso mahodaro⁴ mahābhūtasadiso, atimahantasiso vā pacchīm sise katvā thito viya, atikhuddakasiso vā sarīrassa ananurūpena atikhuddakena sisenā samannāgato, kutakutakasiso⁵ vā tāla-phalapinḍasadisena⁶ sisenā samannāgato, sikharasiso vā uddham anupubbatanukena sisenā samannāgato, nālīsiso vā mahāveḷupabbasadisena sisenā samannāgato, kappasiso vā pabbhārasiso vā catūsu passesu yena kenaci passena onatena⁷ sisenā samannāgato, vanasiso vā pūtisiso vā kanṇakakeso vā pānakehi khāyitakedāre sassasadisēhi taḥiṃ taḥiṃ utthitehi kesēhi samannāgato, nillmasiso vā thūlatthaddhakeso⁸ vā tālahīrasadisēhi kesēhi samannāgato, jātipalitehi paṇḍarakeso⁹ vā pakatitambakeso vā ādītehi viya kesēhi samannāgato, āvattasiso vā gunṇaṃ sarīre āvattasadisēhi uddhaggehi kesāvattēhi samannāgato. sīsalmehi sadḍhiṃ ekābaddhabhamukalomo¹⁰ vā jālabaddhena viya nalātena samannāgato, sambaddhabhamuko¹¹ vā nillomabhamuko vā makkaṭabhamuko vā, atimahantakkhi vā atikhuddakakkhi vā mahīsacamme¹² vāsikonena paharivā katachiddasadisēhi akkhīhi samannāgato. visamakkhī vā ekena mahantena ekena khuddakena akkhinā samannāgato. visamacakkalo vā ekena uddham ekena adho ti evaṃ visamajātehi akkhicakkalehi samannāgato, kekaro vā gambhīrakkhi vā yassa gambhīre udapāne udakatārakā viya akkhītārakā paññāyanti, nikkhantakkhi vā yassa kakkatakass' eva akkhītārakā nikkhantā honti, hatthikanno vā mahantāhi kaṇṇasakkkhalikāhi samannāgato, mūlikakanno vā jatukakanno vā khuddakāhi kannasakkkhalikāhi samannāgato, chuddamattakanno vā yassa vinā kannasakkkhalikāhi kanna-

¹ Bp. °khetto°.

² Bp. atikiso.

³ Bp. kūtākūtāsiso.

⁴ Bp. onatena.

⁵ Bp. °rasiso.

⁶ Bp. °mūko.

⁷ Bp. °maṭṭha° for °patta°.

⁸ Bp. adds vā.

⁹ Bp. °pinḍasadisena.

¹⁰ Bp. thūlatha°.

¹¹ Bp. °bhamū°.

¹² Bp. mahīsacamme.

chiddamattam eva hoti, aviddhakanno vā, Yonakajātiko pana parisadūsako na hoti, sabhāvo yeva hi so tassa kannabhagandariko vā niccapūtīnā kannena samannāgato,¹ gāṇḍakanno vā sadā paggharītapubbena kannena samannāgato,¹ vankitakanno² vā gobhattanālikāya aggasadisehi kannehi samannāgato, atipīṅgalakkhi vā, madhupīṅgalakkhi³ pana pabbājetum vattatī, nīppakhumakkhi vā assupaggharanakkhi vā pupphitakkhi akkhipākena samannāgatakkhi vā, atimahantaṇāsiko vā atikhuddakanāsiko vā vipīṭanāsiko⁴ vā majjhe appatitthahitvā ekapasse thitavankanāsiko vā dīghanāsiko vā sūkaratuṇḍasadiśāya jivhāya lehitum sakkuneyyāya nāsikāya samannāgato. niccapaggharitasīghānikanāso⁵ vā, mahāmukho vā, yassa kharamaṇḍūkass'⁶ eva mukhanūmittam yeva mahantaṃ hoti, mukham pana lābusadisam atikhuddakam, bhinnamukho vā vankamukho vā mahāottho vā ukkhalimukhavaṭṭisadisehi otthehi samannāgato tanukaottho vā bhericammasadisehi⁷ dante pīḍhitum asamatthehi otthehi samannāgato, mahāadharottho vā tanukauttarottho vā tanukaadharottho vā mahāuttarottho vā otthacchinnako vā elamukho vā upakkamukho vā, sankhatuṇḍako vā bahisetehi anto-atiratthehi otthehi samannāgato, duggandhakunapamukho vā mahādanto vā atthakadantakasadisehi dantehi samannāgato, asuradanto⁸ vā heṭṭhā vā upari vā bahi nikkhantadanto, yassa pana sakkā hoti otthehi pīḍhitam kathentass' eva paññāyati no akathentassa, tam pabbājetum vattatī, pūṭidanto vā nīddanto vā yassa pana dantantare kalandakadanto viya sukhumadanto hoti, tam pabbājetum vattatī, mahāhanuko vā gohanusadisena hanunā samannāgato, dīghahanuko vā vipīṭahanuko⁹ vā anto pavitthena viya atirassena hanukena samannāgato, bhinnahanuko vā vankahanuko vā nimmassudāthiko¹⁰ vā bhikkhunīsadisamukho, dīghagalo vā bakagalasadisena galena samannāgato, rassagalo vā anto

¹⁻¹ Bp. omits.

³ Bp. °pīṅgalam.

⁵ Bp. °ghānika°

⁷ Bp. bheri°.

⁹ Bp. cīpīṭa°.

² Bp. ṭanki°.

⁴ Bp. cīpīṭanā°.

⁶ Bp. paṭaṅga° for khara°.

⁸ Bp. asūra°.

¹⁰ Bp. °dādhiko.

paviṭṭhena viya galena samannāgato, bhinnagalo vā bhatthaṃsakūto vā, ahattho vā ekahattho vā atirassahattho vā atidīghahattho vā, bhinnauro vā bhinnapitthi vā, kacchugatto vā kaṇḍugatto vā daddugatto vā godhāgatto vā, yassa godhā viya gatto cunnāni patanti, sabbañi c' etaṃ virūpakaraṇaṃ sandhāya vitthārikavasena vuttam, vinicchayo pan' etiha, na bhikkhave pañcahi ābādhehi phuttho¹ 'ti ettha vuttanayen' eva vedītabbo, bhatthakattiko vā mahāānīsado vā uddhana-kūtasadisehi² ānīsadamasehi accuggatehi samannāgato. mahāūruko vā vātandiko vā, mahājānuko³ vā sanghattana-jānuko vā dīghajāṅgho vā yatthisadisajāṅgho vīkato vā sando⁴ vā ubbaddhapindiko⁵ vā, so duvidho hetthā orūlhāhi vā upariārūlhāhi vā mahatīhi jāṅghapindikāhi samannāgato, mahajāṅgho vā thūlajāṅghapindiko vā, mahāpādo vā mahāpanhi vā sīthakapādo⁶ vā pādavemajjhato utthitajāṅgho, vankapādo vā, so duvidho anto vā bahi vā parivattapādo, ganthikaṅguliko⁷ vā singaveraphanasadisāhi⁸ angulīhi samannāgato, andhanakho vā kālavapnehi pūtinakhehi samannāgato. sabbo 'pi esa parisadūsako. evarūpo parisadūsako⁹ na pabbājetabbo. *kāno* ti pasannandho¹⁰ vā hotu pupphādīhi¹¹ vā upahatapasādo. yo dvīhi vā ekena vā akkhinā na passati, so na pabbājetabbo. Mahāpaccariyam pana ekakkhikāno kāno ti vutto, dveakkhikāno andhena saṅgahito 'ti.¹² Mahāatthakathāyaṃ jacchandho andho ti vutto, tasmā ubhayam pi pariyāyena yujjati. *kunī* 'ti hatthakunī vā pādakunī vā aṅgulikunī vā, yassa etesu hatthādīsu yaṃ kiñci vaṅkaṃ paññāyati, eso¹³ kunī nāma. *khañjo* ti natajānuko¹⁴ vā bhinnajāṅgho vā majjhe sankutitapādattā kuṇḍapādako¹⁵ vā piṭṭhipādamajjhena caṅkamanto agge sankutitapādattā kuṇḍapādako vā piṭṭhipādaggena caṅkamanto aggapāden' eva caṅkamanakhañjo vā, panhikāya caṅka-

¹ Bp. *omits* puttho.² Bp. °kūta°.³ Bp. °jānuko.⁴ Bp. panho.⁵ Bp. upaddha°.⁶ Bp. piṭṭhikapādo.⁷ Bp. °guli.⁸ Bp. singivera°.⁹ Bp. °dūsano.¹⁰ Bp. pasannaddho.¹¹ pubbādīhi.¹² Bp. *omits* 'ti.¹³ Bp. so.¹⁴ Bp. °jānuko.¹⁵ Bp. kuṇḍapādako.

manakhañño vā, pādassa bāhīrantena caṅkamanakhañño vā, pādassabbhantarantena¹ caṅkamanakhañño vā, gopphakānaṃ uparibhaggattā sakalena piṭṭhipādena caṅkamanakhañño vā, sabbo p' esa khañño yeva² na pabbājetabbo. *pakkhahato* ti yassa eko hattho vā pādo vā aḍḍhasariraṃ vā sukham na vahaṭi. *chinniriyāpaṭho* ti piṭhasappi vuccati. *jarādubbalo* ti jinnabhāvena dubbalo attano cīvararajanādikammam pi kātuṃ asamatto. yo pana mahallako³ balavā hoti, attānaṃ patijaggituṃ sakkoti, so pabbājetabbo. *andho* ti jaccandho vuccati. *mūgo* ti yassa vacibhedo na ppavattati, yassāpi pavattati, saranagamanam pana paripunnam bhāsituṃ na sakkoti, tādisaṃ mammanam pi pabbājetuṃ na vattati, yo pana saranagamanamattaṃ paripunnam bhāsituṃ sakkoti, taṃ pabbājetuṃ vattati. *badhro* ti yo sabbena sabbaṃ na sunāti. yo pana mahāsaddaṃ sunāti, taṃ pabbājetuṃ vattati. andhamūgādayo ubhayadosavasena vuttā. yesaṃ ca pabbajjā patikkhittā, upasampadāpi tesam patikkhittā 'va. sace pana te saṅgho upasampādeti, sabbe pi hatthacchinnādayo sūpasampannā, kārakasangho pana ācariyupajjhāyā ca āpattito na muccanti. vakkhati ca atthi bhikkhave puggalo appatto osāraṇaṃ, taṃ ce sangho osāreti, ekacco suosārito ekacco duosārito ti. tass' attho āgatathāne yeva āvibhavissati 'ti.

Hatthacchinnādivatthukathā nīṭṭhitā.

Alajjīnaṃ nissāya vasantī 'ti upayogatthe sāmivacanam, alajjipuggale⁴ nissāya vasantī 'ti attho. *yāva bhikkhusabhāgatam jānāmi* 'ti nissayadāyakassa bhikkhuno bhikkhūhi sabhāgatam lajjibhāvaṃ yāva jānāmi 'ti attho. tasmā navam thānaṃ gatena, ehi bhikkhu nissayaṃ ganhāhi 'ti, vuccamānenāpi catūhapañcāhaṃ nissayadāyakassa lajjibhāvaṃ upaparikkhitvā nissayo gaḥetabbo. sace thero lajji 'ti bhikkhūnaṃ santike sutvā āgatadivase yeva gaḥetukāmo hoti, thero pana āgamehi tāva vasanto jānissati 'ti katipāhaṃ ācāraṃ upaparikkhitvā nissayaṃ deti vattati. pakatīyā

¹ Bp pādassa abban°

² Bp. *inserts* so after yeva

³ Bp adds pi.

⁴ Bp. alajji°

nissayagahanatthānaṃ gatena tadah' eva gahetabbo, eka-
divasam pi parihāro n' atthi. sace pathamayāme ācariyassa
okāso n' atthi, okāsam alabhanto paccūsasamaye gahessāmi
'ti sayati, arunaṃ uggatam pi na jānāti, anāpatti. sace pana
ganhissāmi 'ti ābhogaṃ akatvā sayati, arunuggamane duk-
kataṃ. agatapubbaṃ thānaṃ gatena dve tīni divasāni vasi-
tvā gantukāmena anissitena vasitabbam. sattāhaṃ vasis-
sāmi 'ti ālayam karontena pana nissayo gahetabbo sace
thero kiṃ sattāhaṃ vasantassa nissayenā 'ti vadati, patik-
khittakālato patthāya laddhaparihāro hoti. *nissayakaraṇīyo*
ti karaṇīyanissayo karaṇīyo mayā nissayo, gahetabbo ti
attho. *nissayam alabhamānenā* 'ti attanā saddhūm addhā-
naṃ¹ paṭipanne nissayadāyake asati, nissayaṃ na labhati
nāma, evam alabhantena anissitena bahūni pi divasāni
gantabbam. sace pubbe 'pi nissayaṃ gahetvā vutthapub-
baṃ kañci āvāsaṃ pavisati, ekarattaṃ vasantenāpi nissayo
gahetabbo. antarāmagge vissamanto vā satthaṃ vā pari-
yesanto² katipāhaṃ vasati, anāpatti. antovasse pana nibad-
dhavāsaṃ vasitabbam, nissayo ca gahetabbo. nāvāya gac-
chantassa pana vassāne āgate 'pi nissayaṃ alabhantassa
anāpatti. *yāciyamānenā* 'ti tena gilānena yāciyamānena.³
sace gilāno⁴ yācāhi man ti vuccamāno 'pi⁵ mānena na yācati,
gantabbam. *phāsu hoti* 'ti samathavipassanānaṃ patilābha-
vasena phāsu hoti. imaṃ hi parihāraṃ n' eva sotāpanno na
sakadāgāmi-anāgāmi-arahanto labhanti, na thāmagatassa
samādhino vā vipassanāya vā lābhī. vissatthakammaṭṭhāne
pana bālaputhujjane kathā 'va n' atthi. yassa kho pana
samatho vā vipassanā vā taruno⁶ hoti, ayaṃ imaṃ pari-
hāraṃ labhati. pavāranāsaṅgaho 'pi etass' eva anuññāto.
tasmā iminā puggalena temāsaccayena⁷ ācariye pavāretvā
gate pi yadā paṭirūpo nissayadāyako āgacchissati, tassa
nissāya vasissāmi 'ti ābhogaṃ katvā puna yāva āsāhapun-
nāmi,⁸ tāva anissitena vatthum vaṭṭati. sace pana āsāha-

¹ Bp. addhānapaṭipannesu.² Bp. adds vā.³ Bp. adds anissigatanavasitabbam.⁴ Bp. omits gilāno.⁵ Bp. inserts gilāno after 'pi⁶ Bp. tarunā.⁷ Bp. omits this.⁸ Bp. āsāhipunnamā.

māse¹ ācariyo n' āgacchatī, yattha nissayo labbhati, tattha gantabbam.

gottena pi anussāvetun ti Mahākassapassa upasampadā-
pekkho ti evaṃ gottam vatvā anussāvetum anujānāmi 'ti
attho. *dve ekānussāvane* ti dve² ekato anussāvane. ekena
ekassa aññena itarassā 'ti evaṃ dvīhi vā ācariyehi ekena vā
ekakkhane kammavācam anussāventehi upasampādetum
anujānāmi 'ti attho. *dve tayo ekānussāvane kātum, tañ ca*
kho ekena upajjhāyenā 'ti dve vā tayo vā jane purimanayen'
eva ekato anussāvane kātum anujānāmi. tañ ca kho anus-
sāvanakiriyaṃ³ ekena upajjhāyena anujānāmi 'ti attho.
tasmā ekena ācariyena dve vā tayo vā anussāvetabbā, dvīhi
vā tihi vā ācariyehi visum visum ekena ekassā 'ti evaṃ
ekappahāren' eva dve tisso vā kammavācā kātabbā. sace
pana nānācariyā nānupajjhāyā ca honti, Tissatthero Sumanat-
therassa saddhivihārikam, Sumanatthero Tissattherassa sad-
dhivihārikam anussāveti, aññamaññān ca ganapūreka honti,
vattatī. sace pana nānā upajjhāyā honti, eko ācariyo hoti,
na tv' eva nānupajjhāyenā 'ti patikkhittattā na vattatī.
idaṃ sandhāya hi esa patikkhepo.

pathamaṃ upajjhaṃ gāhāpetabbo ti ettha vajjāvajjam
upanijjhāyati 'ti upajjhā, tam upajjham, upajjhāyo me
bhante hoti 'ti evaṃ vadāpetvā gāhāpetabbo. *vitthāyanti*
ti vitthaddhagattā honti. *yaṃ jātan* ti yaṃ tava sarīre
jātam nibbattam vijjamānam. *taṃ sanghamajjhe pucchante*
santaṃ atthi 'ti vattabban ti ādi. *ullumpatu man* ti uddharatu
mam. *tāvad evā* 'ti upasampannasamanantaram eva *chāyā*
metabbā 'ti ekaporisā vā dvīporisā vā 'ti chāyā metabbā.
utuppamānaṃ ācikkhitabban ti vassāno hemanto gimho ti
evaṃ utuppamānaṃ ācikkhitabbam. ettha ca utu yeva
utuppamānam. sace vassānādayo aparipunnā honti, yatta-
kehi divasehi yassa yo utu aparipunno, te divase sallakkhetvā
so *divasabhāgo ācikkhitabbo*. atha vā ayaṃ nāma utu, so ca
kho paripunno vā aparipunno vā 'ti evaṃ utuppamānaṃ
ācikkhitabbam. pubbanho vā sāyanho vā 'ti evaṃ diva-

¹ Bp āsaḥhimāse.

² Bp omits dve.

³ Bp. anusāvanakiriyaṃ.

sabbhāgo ācikkhitabbo. *sanghīti* 'ti idam eva sabbam ekato katvā tvaṃ kiṃ labhasi, kā te chāyā, kiṃ utupamānam ko divasabbhāgo ti puttho, idam nāma labhāmi vassam vā hemaṇṇam vā giṃham vā, ayaṃ me chāyā, idam utupamānam, ayaṃ divasabbhāgo ti vadeyyāsi 'ti evam ācikkhitabbam.

ohāyā 'ti chaddetvā. *dutiyam dātum* ti upasampadamālato¹ parivenaṃ gacchantassa dutiyam² dātum anujānāmi, cattāri ca akaraṇīyāni ācikkhitun ti attho. *pandupalāso* ti panduvanno patto. *bandhanā pamutto* ti vantato patito. *abhabbo haritattāyā* 'ti puna harito bhavitum abhabbo. *puṭhusilā* 'ti mahāsīlā.

alabbhamānāya sāmaggīyā anāpatti sambhoge samvāse 'ti yāva tassa ukkhepanīyakammakaraṇatthāya sāmaggī na labbhati, tāva tena saddhiṃ sambhoge ca uposathapavāranādikaraṇabhede samvāse ca anāpatti 'ti. sesaṃ sabbattha Mahāvibhaṅge vuttānusārena suvīṇīyattā pakatam evā 'ti.

Samantapāsādikāya vinayavannanāya dvāsattatiadhikavattusatapattimanditassa Mahākhandaḥakassa
atthavannanā nīttitā.

Uposathakkhandhavannanā

Uposathakkhandhake *aññatitthiyā* 'ti ettha titthaṃ vuccati laddhi, aññaṃ titthaṃ aññatitthaṃ, aññatitthaṃ etesaṃ atthi 'ti aññatitthiyā. ito aññaladdhikā 'ti vuttaṃ hoti. *dhammaṃ bhāsanti* 'ti, yaṃ tesam kattabbākattabbam, taṃ kathenti. *te labhanti* 'ti te manussā labhanti. *mūgasūkarā* 'ti thūlasarīrasūkarā.

anajjhāpanno vā hoti āpajjitvā vā vutthito ti ettha yaṃ āpattim bhikkhu anajjhāpanno vā hoti āpajjitvā vā vutthito. ayaṃ asanti nāma āpatti 'ti evam attho vedittabbo *sampannamusāvādo*³ *kiṃ hoti* 'ti yv āyaṃ sampajānamusāvādo assa hoti 'ti vutto, so āpattito kiṃ hoti. katarā āpatti hoti 'ti attho. *dukkatāṃ hoti* 'ti dukkatāpatti hoti. sā ca kho

¹ Bp. °mālato.

² Bp. dutiyakam.

³ Bp. °vāde

na musāvādalakkhanena, bhagavato pana vacanena vacīdvāre akiriyaśamutthānā¹ āpatti hoti 'tī vedītabbā. vakkhatī hi

anālapanto manujena kenaci
vācāgiraṃ no ca pare bhaneyya,
āpajjeyya vācasikaṃ na kāyikaṃ
panhā² me sā kusalehi cintitā 'tī.

antarāyiko ti antarāyakaro. *kissa phāsu hoti* 'tī kim atthāya phāsu hoti. *paṭhamassa jhānassa adhigamāyā* 'tī pathamassa jhānassa adhigamanatthāya tassa bhikkhuno phāsu hoti sukhaṃ hoti. esa nayo sabbattha. itī bhagavā uddesato ca niddesato ca pathamaṃ pātimokkhuḍdesaṃ dasseti. *devasīkan* tī divase divase. *cātuddase vā pannarase vā* 'tī ekassa utuno tatiye ca sattame ca pakkhe dvikkhattuṃ cātuddase avasese chakkhattuṃ pannarase. ayan tāva eko attho. ayam pana pakaticārittavasena vutto. *sakīṃ pakkhassa cātuddase vā pannarase vā* 'tī vacanato pana tathārūpe paccaye satī yasmīṃ tasmīṃ cātuddase vā pannarase vā uddisītuṃ vattati. āvāsikānaṃ bhikkhūnaṃ cātuddaso hoti, āgantukānaṃ bhikkhūnaṃ³ pannaraso. sace āvāsikā bahutarā hontī, āgantukehi āvāsikānaṃ anuvattitabban tī vacanato 'pī c' etaṃ vedītabbam.

paṭhamam nimittā kittetabbā 'tī vinayadharena pucchītabbaṃ puratthimāya disāya kiṃ nimittan tī, pabbato bhante 'tī, puna vinayadharena eso pabbato nimittan tī evaṃ pathamaṃ⁴ nimittam kittetabbam. etaṃ pabbataṃ nimittam karoma karissāma nimittam. kato nimittam kotu hohi⁵ tī bhavissati 'tī evaṃ pana kittetuṃ na vattati. pāsāpādisu pī es' eva nayo. puratthimāya disāya puratthimāya anudisāya dakkhināya disāya dakkhināya anudisāya pacchimāya disāya pacchimāya anudisāya uttarāya disāya uttarāya anudisāya kiṃ nimittan tī, udakam bhante 'tī, etaṃ udakam nimittan tī, ettha pana aṭṭhatvā⁶ puna puratthimāya disāya kiṃ nimittan tī, pabbato bhante tī, eso pabbato nimittan tī, evaṃ

¹ Bp akriya°.

³ Bp. omīś bhikkhūnaṃ.

⁵ Bp. hoti.

² Bp. pañhā

⁴ Bp. omīś paṭhamam.

⁶ Bp. aṭṭhatvā.

paṭhamam kittitam nimittam kittetvā 'va thapetabbam.¹ evañ hi nimittena nimittam ghatitam nāma² hoti. evam nimittāni kittetvā ath' ānantaram vuttāya kammavācāya sīmā sammannitabbā. kammavācāpariyosāne nimittānam anto sīmā hoti, nimittāni sīmato bahi honti. tattha nimittāni sakim kittitāni pi sukittitān'³ eva honti. Andhakatthakathāyam pana tikkhattum sīmāmaṇḍalam sambandhantena nimittam kittetabben ti vuttam. pabbato bhante 'ti . . . pe . . . udakam bhante 'ti evam pana upasampanno vā ācikkhatu anupasampanno vā vaṭṭati yeva. idāni *pabbatanimittādisu* evam vinicchayo vedittabbo. tividho pabbato suddhapamsupabbato suddhapāsānapabbato ubhayamissako ti. so tividho 'pi vattati. vālikarāsī pana na vattati.⁴ hatthippamāṇato pana⁵ patthāya Sinerupamāno 'pi vattati. sace catūsu disūsu cattāro tisu vā tayo pabbatā honti, catūhi vā tihi vā pabbatanimittēh' eva sammannitum pi vattati. dvīhi pana nimittēhi ekena vā sammannitum na vattati. tato⁶ paresu pāsānanimittādisu⁷ es' eva nayo. tasmā pabbatam⁸ nimittam karontena pucchitabbam ekābaddho na ekābaddho ti. sace ekābaddho hoti na kātabbo. tam hi catūsu vā atṭhasu vā disūsu kittentenāpi ekam eva nimittam kittitam hoti. tasmā yo evam cakkasanṭhānena vihāram parikkhipitvā thito pabbato tam ekāya⁹ disāya kittetvā aññāsu disūsu tam bahiddhā katvā anto aññāni nimittāni kittetabbāni sace pabbatassa tatīyabhāgam vā upaddhabhāgam¹⁰ vā antosīmāya kattukāmā honti, pabbatam akittetvā yattakam padesam anto kattukāmā, tassa parato tasmim yeva pabbate jātarukkhavammikādisu aññataram nimittam kittetabbam. sace ekayojanadvīyojanappamānam sabbam pabbatam anto kattukāmā honti, pabbatassa parato bhūmiyam jātarukkhavammikādini nimittāni kittetabbāni. *pāsānanimittē* ayagulam pi pāsānasankhyam eva gacchati. tasmā

¹ Bp. *ṭhātabbam*.

² Bp. *omits nāma*.

³ Bp. *kittitān'*.

⁴ Bp. *inserts* itare pi hatthippamāṇato omakataro na vaṭṭati.

⁵ *Omits* pana.

⁶ Bp. *ito*.

⁷ Bp. *adds* pi.

⁸ Bp. *pabbata*.

⁹ Bp. *eka*.

¹⁰ Bp. *upaddham*.

yo koci pāsāno vattatī. pamānato pana hatthippamāno pabbatasankham¹ gato, tasmā so na vaṭṭatī. mahāgona-mahāmāhīsappamāno² pana vattatī. heṭṭhimaparicchena dvattimsapalagūlapīṇḍaparimāno vattatī. tato khuddakataro, iṭṭhakā vā mahantāpi³ na vaṭṭatī. animitṭupagapāsānānam⁴ rāsi pi na vattatī, pageva paṃsuvālīkarāsi. bhūmi-samo khalamaṇḍalasadiso pitthipāsāno vā bhūmito khāṇuko viya utthitapāsāno vā hoti so 'pi pamāṇupago ce, vattatī. piṭṭhipāsāno atimahanto 'pi pāsānasankham¹ yeva⁵ gacchātī. tasmā sace mahato piṭṭhipāsānassa ekapadesam⁶ antosīmāya kattukāmā honti, tam akittetvā tass' upari añño pāsāno kittetabbo. sace piṭṭhipāsān' upari vihāram karonti, vihāramajjhena vā piṭṭhipāsāno vinivijjhivā gacchatī, evarūpo piṭṭhipāsāno na vattatī. sace hi tam kittenti, nimittassa upari vihāro hoti, nimittañ ca nāma bahisīmāya hoti, vihāro 'pi bahisīmāyam āpajjati. vihāram parikkhipitvā thitavannamutte⁶ tinavanam vā tacasāratālanāḷikerādirukkhavanam vā na vattatī, antosārānam pana sākāsālādinam antosāramissukānam⁷ vā rukkhānam vanam vattatī. tañ ca kho heṭṭhimaparicchena catupañcarukkhamaṭṭem pi, tato oram na vattatī, tato⁸ param yojanasatikam pi vattatī. sace⁹ vanamajjhe vihāram karonti, vanam na kittetabbam. ekadesam¹⁰ antosīmāya kātukāmehi¹⁰ pi vanam akittetvā tattha rukkhapāsānādayo kittetabbā. vihāram parikkhipitvā thitavanam ekattha kittetvā aññattha na kittetabbam. *rukkhavannamutte* tacasāro tālanāḷikerādirukkho na vaṭṭatī. antosāro jīvamānako antamaso ubbedhato atthaṅgulo parimānato¹¹ sūcidandakappamāno 'pi vattatī, tato oram na vattatī, tato⁸ param dvādasayojano suppatitṭhitānigrodho 'pi vaṭṭatī. vaṃsanalakasārāvādīsu bijam ropetvā vaddhāpito pamānupago 'pi na vattatī. tato apanetvā pana tamkhaṇam

¹ Bp. °sankhyam.

³ Bp. mahantī.

⁵ Bp. eva

⁷ Bp. °missakānam.

⁹ Bp. adds pana.

¹¹ Bp. parimāhato.

² Bp. °mahim sappamāno.

⁴ Bp. °pāsāna.

⁶ Bp. °tabbo.

⁸ Bp. omits tato.

¹⁰ Bp. kattukāmehi.

pī bhūmiyaṃ ropetvā koṭṭhakaṃ katvā udakaṃ āsiñcitvā kittetum vattati. navamūlasākhāṇḍgamanam akāraṇam. khandham chinditvā ropite pana etaṃ yujjati. kittentena ca rukkho ti pī vattum vattati, sākarukkho¹ sālarukkho ti pī. ekābaddham pana suppatitthitaṇḍrodhasadisaṃ ekattha kittetvā aññattha kittetum na vattati. *magganimitte* arañña-khettanadīḷākamaggādayo na vattanti. jaṅghamaggo vā sakaṭamaggo vā vattati, yo vinibbijjhivā dve tīni gāmantaraṃ gacchati. yo pana jaṅghamaggo² sakaṭamaggato ukkamitvā³ puna sakaṭamaggam eva otarati, ye vā jaṅghamagga-sakaṭamaggā avalaṇṇā,⁴ te na vattati. jaṅghasatthasakatasatthehi valaṇṇiyamānā⁵ yeva vattanti. sace dve maggā nikkhamitvā pacchā sakatadhuraṃ iva ekī bhavanti, dvīdha bhinnaṭṭhāne vā sambandhatthāne vā sakim kittetvā puna na kittetabbo. ekābaddham nimittam h' etaṃ hoti. sace vihāraṃ parikkhipitvā cattāro maggā cattūsu disāsu gacchanti, majjhe ekaṃ kittetvā aparaṃ kittetum na vattati. ekābaddham nimittaṃ h' etaṃ.⁶ konaṃ vinibbijjhivā⁷ gatam⁸ pana parabhaḅge kittetum vaṭṭati. vihāramajjhena vinibbijjhivā gatamaggo pana na kittetabbo. kittite nimittassa upari vihāro hoti. sace sakaṭamaggassa antima-cakkamaggaṃ nimittaṃ karonti, maggo bahisīmāya hoti. sace bāhira-cakkamaggaṃ⁹ karonti, bāhira-cakkamaggo 'va bahisīmāya hoti, sesaṃ antosiṃam bhajati. maggaṃ kittentena maggo pantho patho pakkho ti ādisu¹⁰ yena kenaci nāmena kittetum vaṭṭati. parikkhāsanthānena vihāraṃ parikkhipitvā gatamaggo ekattha kittetvā aññattha kittetum na vaṭṭati. *vammikammitte* hetthimapaṇicchedena taṃ divasaṃ jāto aṭṭhaṅgulubbedho govisānappamāno pī vammiko vaṭṭati, tato oraṃ na vaṭṭati, tato¹¹ paraṃ Himavantapabbatasadiso 'pī vattati. vihāraṃ parikkhipitvā tṭitam pana ekābaddham ekattha kittetvā aññattha kittetum na vaṭṭati. *nāḍṇimīte* yasā

¹ Bp. *inserts* ti pī.

³ Bp. okkamitvā.

⁵ Bp. vaḷaṇṇi°.

⁷ Bp. nibbi°.

⁹ Bp. *adds* nimittaṃ,

¹¹ Bp. *omits* taṭo.

² Bp. jaṅgha.

⁴ Bp. avalaṇṇā.

⁶ Bp. *adds* hoti.

⁸ Bp. gatamaggam.

¹⁰ Bp. dasasu *for* ādisu.

dhammikānaṃ rājūnaṃ kāle anvaddhamāsaṃ¹ anudasāhaṃ anupañcāhan ti evaṃ anatikkamitvā deve vassante valāha-kesu vīgatamattesu sotam pacchijjati, ayaṃ nadīsankhyaṃ na gacchatī. yassā pana īdisesu vutthikālesu² vassānassa cātummāse sotam na pacchijjati, tumaṇḍalaṃ paticchādetvā tatthakatthacī uttarantiyā bhikkhuniyā antaravāsako temiyati,³ ayaṃ nadīsankhyaṃ gacchatī, nadīsīmaṃ⁴ bandhantānaṃ nimittam hotī. bhikkhuniyā nadīpāragamane 'pi uposathādisaṅghakammakarane 'pi nadīpārasīmasammanane 'pi ayaṃ eva nadī yā pana maggo viya sakatādhurasanthānena vā parikkhāsanthānena vā vihāraṃ parikkhipitvā gatā, tam ekattha kittetvā aññattha kittetum na vattati. vihārassa catūsu disāsu aññamaññaṃ vinibbijjhītvā gate nadīcatukke 'pi es' eva nayo. asammissanadiyo pana catasso 'pi kittetum vattati. sace vatim karontā viya rukkhapāde nikkhanitvā⁵ vallīpalāsādīhi⁶ nadīsotam rumbhanti, udakañ ca ajjhottharītvā āvaranaṃ pavattati yeva, nimittam kātum vattati. yathā⁷ udakaṃ nappavattati evaṃ setumhi kate appavattamānā nadī nimittam kātum na vattati. pavattanattāne nadīnimittam appavattanattāne udakanimittam kātum vattati. yā pana duvutthikāle⁸ vā gīmhe vā nirudakabhāvena nappavattati, sā vattati. mahānadito udakamātikam nīharanti, sā kunnadīsadisā hutvā tīni sassāni sampādentī niccam pavattati, kiñcāpi pavattati, nimittam kātum na vattati. yā pana mūle mahānadito nīhatāpi⁹ kālantare¹⁰ ten' eva nīhatamaggena¹¹ nadim bhinditvā sayam va¹² gacchantī parato sumsumārādīsamākiṇṇā¹³ nāvādīhi sañcaritabbā nadī hotī, tam nimittam kātum vattati. *udakanimitte* nirudake thāne nāvāya vā kumbhiyaṃ¹⁴ vā pātīādīsu¹⁵ vā udakaṃ pūretvā udakanimittam kittetum na vattati, bhūmigatam eva

¹ Bp anvaddha°³ Bp temiyati.⁵ Bp nikkhanitvā⁷ Bp adds pana.⁹ Bp niggaṭṭā¹¹ Bp niggaṃmaggena.¹³ Bp samsumarā°¹⁴ Bp omiṭṭe kumbhiyaṃ vā.² Bp °kāle.⁴ Bp sīmaṃ.⁶ Bp vallīpalāsādīhi.⁸ Bp. dubbuṭṭhi°.¹⁰ Bp °tarena.¹² Bp ca gacchatī for va.¹⁵ Bp. cāṭīādīsu.

vattatī. tañ ca kho appavattanaudakam āvātapokkharanītaḷākajātassaronisamuddādisu¹ thitāṃ. atthitāṃ paṇa oghanadīudakavāhakamātīkādisu udakam na vattatī. Andhakatthakathāyam pana gambhiresu āvātādisu ukkhep'imaṃ udakam nimittam na kātabban ti vuttam tam dūvuttam attano matimattam eva. thitam pana antamaso sūkarakhatāya pi gāmadārakānam kilānavāpiyam pi tamkhañ ñeva pathaviyam āvātam² katvā kūtehi³ āharitvā purītaudakam pi, sace yāvakammavācāpariyosānam⁴ tūtthati, appam vā hotu bahum⁵ vā, vattatī. tasmim pana thāne nimittasaññākaranattham pāsānavālikāpaṃsuādīrāsī vā pāsānatthambho vā dārutthambho vā kātabbo. tam kātuñ ca karetuñ ca bhikkhussa vattatī. lābhasīmāyam pana na vattatī. samānasamvāsakasīmā pana⁶ kassaci pīḷanam na karoti, kevalam bhikkhūnam vinayakammam eva sādheti, tasmā ettha vattatī. imehi ca atthahī nimittehi asarmissēhi pi aññamaññasammissēhi⁷ pi sīmā⁸ sammannitum vattatī yeva. sā evam sammannitvā bajjhamānā ekena dvīhi vā nimittehi abaddhā hoti. tīpi pana ādim katvā vuttappakārānam nimittānam satenāpi baddhā hoti. sā tīhi sūghāṭakasanthānā hoti, catūhi⁹ caturassa vā sūghātakaadḍha-candamudīṅgādisanthānā vā, tato adhikehi nānāsanthānā vā. tam¹⁰ bandhitukāmehi sāmantaavihāresu bhikkhū tassa tassa vihārassa sīmāparicchedam pucchitvā baddhasīmāvihārānam sīmāya sīmantarīkam abaddhasīmāvihārānam sīmāya upacāram thapetvā disācārīkabhikkhūnam nissāñcārasamaye,¹¹ sace ekasmim gāmakkhette sīmam bandhitukāmā, ye tattha baddhasīmā viharā, tesu bhikkhūnam mayam ajja sīmam bandhissāma, tumhe sakasakasīmāparicchedato¹² mā nikkhamitthā 'tī pesetabbam. ye abaddhasīmā¹³ viharā, tesu bhikkhū ekajjham sannipātetabbā, chandārahānam chando

¹ Bp. °ranīta°.

³ Bp. kūtehi

⁵ Bp. bahu.

⁷ Bp. °maññam samī°.

⁹ Bp. adds nimittehi.

¹¹ Bp. nissāñcāra°.

¹³ Bp. °sīma.

² Bp. āvāṭakam.

⁴ Bp. °sānā.

⁶ Bp. omits pana

⁸ Bp. sīmam.

¹⁰ Bp. omits tam.

¹² Bp. saka° for sakasaka°.

āharāpetabbo. sace aññānī pī gāmakkhettānī anto kātukāmā,
tesu gāmesu ye bhikkhū¹ santi, tehi pī āgantabbam, anā-
gacchantānam chando āharitabbo tī Mahāsumatthero āha.
Mahāpadumatthero pana nānāgāmakkhettānī nāma pāṭek-
kam baddhasīmasadīsā,² na tato chandapārisuddhi āgacchatī,
antonimittagatehi pana bhikkhūhi āgantabban tī vatvā
puna āha, samānasamvāsakasīmāya³ sammannanakāle tesam⁴
āgamanam pī anāgamanam pī vattatī, avippavāsasīmāya
sammannanakāle pana antonimittagatehi āgantabbam, anā-
gacchantānam chando āharitabbo tī. evam sannipatitesu pana
bhikkhūsu chandārahānam chandesu⁵ āhatesu tesu⁶ maggesu
nadititthagāmadvārādīsū ca āgantukabhikkhūnam sīgham
sīgham hatthapāsānayanatthañ ca bahisīmakaranatthañ⁷ ca
ārāmike c' eva samanuddese ca thapetvā bherisaññam⁸ vā
sankhasaññam vā katvā nimittakittanānantaram vuttāya,
sunātu me bhante saṅgho tī ādikāya kammavācāya sīma
bandhitabbā. kammavācāpariyosāne yeva nimittānī bahi
katvā hetthā pathavīsandhāraṇakaudakam⁹ pariyantam katvā
sīmā gatā hotī, imam pana samvāsakasīmam¹⁰ sammannantehi
pabbajjūpasampadādīnam¹¹ saṅghakammānam sukhakara-
nattham pathamam khaṇḍasīmā bandhitabbā. tam pana
bandhantehi vattam jānitabbam. sace hi bodhicetiyabhatta-
sālādīnī sabbavatthūnī patitthāpetvā katavihāre bandhanti,
vihāramajjhe bahūnam samosaranatthāne abandhitvā vihāra-
paccante vivittokāse bandhitabbā. akatavihāre bandhantehi
bodhicetiyādīnam sabbavatthūnam thānam sallakkhetvā,
yathā patitthātesu vatthūsu vihārapaccante vivittokāse hotī,
evam bandhitabbā sā hetthimāparicchedena sace ekavīsati
bhikkhū ganhātī vattatī, tato oram na vaṭṭatī, param bhik-
khusahassam ganhantī pī vattatī. tam bandhantehi sīmamā-
lakassa¹² samantā nimittupagā pāsānā thapetabbā. na khan-

¹ Bp. *adds* va.² Bp. °disānī.³ Bp. °sīmā.⁴ Bp. *omits* tesam.⁵ Bp. chande āhate.⁶ Bp. *repeats* tesu.⁷ Bp. bahisīmā°.⁸ Bp. bherī°.⁹ Bp. °dhārakam udakam¹⁰ Bp. samānasamvāsā°.¹¹ Bp. °jupa°.¹² Bp. °mālakassa,

dasīmāyaṃ¹ thitehi mahāsīmā bandhitabbā, na mahāsīmāya thitehi khaṇḍasīmā bandhitabbā.² khaṇḍasīmāyaṃ eva pana thatvā khaṇḍasīmā bandhitabbā,² mahāsīmāyaṃ eva thitehi³ mahāsīmā bandhitabbā, tatrāyaṃ bandhanavidhi. samantā c' eso⁴ pāsāno nimittan tī evaṃ nimittāni kittetvā kammavācāya sīmā sammannitabbā. atha tassā eva dalhikammatthaṃ avippavāsakammavācā kātabbā evañ hi sīmaṃ samūhaṇissāmā tī āgatā samūhanitum na sakkhissanti. sīmaṃ sammannitvā bahi sīmantarīkapāsānā thapetabbā. sīmantarīkā pacchimakotiyā ekaratanappamānā vattati. vidatthippamānā pi vattati 'ti Kurundiyaṃ, caturaṅgulappamānā pi vaṭṭati 'ti Mahāpaccariyaṃ vuttam. sace pana vihāro mahā hotī, dve 'pi tisso 'pi taduttari⁵ 'pi khaṇḍasīmāyo bandhitabbā. evaṃ khaṇḍasīmaṃ sammannitvā mahāsīmā-sammatikāle⁶ khaṇḍasīmato nikkhamitvā mahāsīmāya thatvā samantā anupariyāyantehi sīmantarīkapāsānā kittetabbā, tato avasesanimit्तāni kittetvā hatthapāsāṃ avijahantehi kammavācāya samānasamvāsakasīmaṃ sammannitvā tassā dalhikammatthaṃ avippavāsakammavācāpi kātabbā. evaṃ⁷ hi sīmaṃ samūhaṇissāmā 'ti āgatā samūhanitum na sakkhissanti. sace pana khaṇḍasīmāya nimittāni kittetvā tato sīmantarīkāya nimittāni kittetvā mahāsīmāya nimittāni kittenti, evaṃ tīsu thānesu nimittāni kittetvā, yaṃ sīmaṃ icchanti, taṃ pathamam bandhitum vattati. evaṃ sante 'pi yathāvuttena⁸ nayena khaṇḍasīmato⁹ patthāya bandhitabbā. evaṃ baddhāsu pana sīmāsu khaṇḍasīmāya thitā bhikkhū mahāsīmāya kammaṃ karontānam na kopenti, mahāsīmāya vā thitā khaṇḍasīmāya¹⁰ karontānaṃ sīmantarīkāya pana thitā ubhinnam pi na kopenti. gāmakkhette thatvā kammaṃ karontānam pana sīmantarīkāya thitā kopenti, sīmantarīkā hi gāmakkhettaṃ bhajati. sīmā ca nām' esā na kevalaṃ pathavītale yeva baddhā baddhā nāma hotī. atha kho piṭṭhipāsāne 'pi kuṭigehe¹¹ 'pi lene¹² 'pi pāsāde

¹ Bp. °māya.³ Bp. thatvā.⁵ Bp. °ttari.⁷ Bp. evañ.¹⁰ Bp. adds kammaṃ.² Bp. omits bandhitabbā.⁴ Bp. eko for c' eso.⁶ Bp. °sammutikāle⁸ Bp. °vutta.¹¹ Bp. kuṭi°.⁹ Bp. adds va.¹² Bp. lene.

'pī pabbatamatthake 'pī baddhā baddhā yeva hoti. tattha pitthipāsāne bandhantehi pāsānapitthiyaṃ rājiṃ vā koṭetvā¹ udukkhalaṃ vā khaṇitvā nimittaṃ na kātabbaṃ. nimittu-
page² pāsāne thapetvā nimittāni kittetabbāni, kammavācā-
ya³ sammannitabbā. kammavācāpariyosāne sīmā pathavī-
sandhārakaudakaṃ⁴ pariyaṇtaṃ katvā oṭarati. nimittapā-
sānā yathāthāne na tittḥanti, tasmā samantato rāji vā upaṭ-
thāpetabbā,⁵ catūsu vā koṇesu pāsānā vijjhatabbā ayaṃ
sīmāparicchedo tī vatvā akkharāni vā chinditabbāni. keci
usuyyakā⁶ sīmaṃ jhāpessāmā 'ti aggīṃ denti, pāsānā 'va
jhāyanti, na sīmā. kutigehe⁷ pi⁸ bhittim akittetvā ekavīsa-
tiyā bhikkhūnaṃ okāsathānaṃ anto karitvā pāsānanimittāni
thapetvā sīmā sammannitabbā. antokuddaṃ⁹ eva sīmā hoti.
sace antokudde¹⁰ ekavīsatiyā bhikkhūnaṃ okāso n' atthi,
pamukhe 'pī¹¹ nimittapāsāne thapetvā sīmā¹² sammanni-
tabbā. sace etam¹³ pī na ppahoti, bahinimbodakapata-
natthāne¹⁴ 'pī nimittāni thapetvā sammannitabbā. evaṃ
sammattāya pana sabbam kutigeham¹⁵ sīmattham eva hoti.
catubhittiyalene¹⁶ 'pī¹⁷ kuddaṃ¹⁸ akittetvā pāsānā 'va kitte-
tabbā. anto¹⁹ okāse²⁰ asati²¹ pamukhe 'pī nimittāni thapeta-
bbāni sace na ppahoti, bahinimbodakapatanatthāne²² nimittapā-
sāne thapetvā nimittāni kittetvā sīmā sammannitabbā.
evaṃ lenassa²³ anto ca bahi ca sīmā hoti. uparipāsāde 'pī
bhittim akittetvā anto pāsāne thapetvā sīmā sammannitabbā.
sace na ppahoti, pamukhe 'pī pāsāne thapetvā sammannitabbā.
evaṃ sammattā uparipāsāde yeva hoti, hetthā na oṭarati.
sace pana bahūsu thambhesu tulānaṃ upari katapāsādassa

¹ Bp koṭetvā² Bp. °upaga³ Bp omits kammavācāya sammanitabbā⁴ Bp °dhāraṇam udakam⁵ Bp utthāpe°⁶ Bp ussuyyakā.⁷ Bp kutigehe⁸ Bp adds bandhantehi.⁹ Bp °kuttam¹⁰ Bp °kutte.¹¹ Bp omits 'pī¹² Bp omits sīmā¹³ Bp evam¹⁴ Bp bahinimbodaka°¹⁵ Bp kutigeham¹⁶ Bp °lepe¹⁷ Bp inserts bandhantehi after 'pī.¹⁸ Bp kuttam.¹⁹ Bp. inserts sace before anto²⁰ Bp. okāse²¹ Bp n' atthi for asati²² Bp bahinimbo° and adds pī²³ Bp. lenassa

hetthimatale kuḍḍo,¹ yathā nimittānaṃ anto hoti, evaṃ uṭṭhahitvā tulārukkhehi ekasambaddho thito, hetthāya² otarati. ekatthambhapāsādassa pana uparitale³ baddhā sīmā, sace thambhamatthake ekavīsatiyā bhikkhūnaṃ okāso hoti, hetthā otarati. sace pāsādassa⁴ bhittito niggaṭṭesu niyyu-hakādisu⁵ pāsāne thapetvā sīmaṃ bandhanti, pāsādabhitti antosīmāyā⁶ hoti, hetthā pan' assā otaranānotaranaṃ vuttanāyen' eva vedittabbam. hetthāpāsāde kittentehi pi bhitti ca rukkhathambhā ca na kittetabbā. bhittilagge pana pāsānatthambhe kittetum vattati. evaṃ kittitā sīmā hetthāpāsādassa pariyaṇatthambhānaṃ anto yeva hoti. sace pana hetthāpāsādassa kuḍḍo⁷ uparimatale⁸ sambaddho hoti, uparipāsādam pi abhirūhati. sace pāsādassa bahinmbodakapatanatthāne⁹ nimittāni karonti, sabbo pāsādo sīmattho hoti. sace¹⁰ pabbatamatthake talaṃ hoti ekavīsatiyā bhikkhūnaṃ okāsārahaṃ, tattha piṭṭhipāsāne viya sīmaṃ bandhanti, hetthāpabbate 'pi ten' eva paricchedena sīmā otarati. tālamūlakapabbate 'pi upari sīmā baddhā hetthā otarat' eva. yo pana vitānasanthāno hoti, upari ekavīsatiyā bhikkhūnaṃ okāso atthi, hetthā n' atthi, tassa upari baddhā sīmā hetthā na otarati. evaṃ mudingasanthāno vā hotu paṇavasanthāno vā, yassa hetthā vā majjhe vā sīmappamānaṃ n' atthi, tassa upari baddhā sīmā hetthā na¹¹ otarati. yassa pana dve kūtāni āsanne thitāni ekassa pi upari sīmappamānaṃ na ppahoti, tassa kūtantaraṃ cinitvā vā pūretvā vā ekābaddhaṃ katvā upari sīmā sammannitabbā. eko sappaphanasadiso pabbato, tassa upari sīmappāmānassa atthitāya sīmaṃ bandhanti, tassa ce hetthā ākāsapabbhāraṃ hoti, sīmā na otarati. sace pan' assa vemajjhe sīmappamāno susirapāsāno hoti, otarati. so ca pāsāno sīmattho yeva hoti. athāpi 'ssa hetthā lenassa¹² kuḍḍo¹³ aggakoṭṭim āhacca

¹ Bp kuṭṭo³ Bp. uparimatale⁵ Bp niyyūha°.⁷ Bp kuṭṭo⁹ Bp. bahinubbo°¹¹ Bp. n' eva for na¹³ Bp kuṭṭo.² Bp hetthāpi.⁴ Bp. pāsāda.⁶ Bp °sīmāyam⁸ Bp °talena.¹⁰ Bp omits sace¹² Bp lenassa

tiṭṭhati, otarati, hetthā ca upari ca sīmā yeva hoti. sace pana hetthā uparimassa sīmāparicchedassa pārato antolenam¹ hoti, bahi sīmā na otarati. athāpi 'ssa² uparimassa sīmāparicchedassa orato bahilenam¹ hoti, anto sīmā na otarati. athāpi 'ssa² upari sīmāparicchedo³ khuddako, hetthā lenam⁴ mahantaṃ sīmāparicchedam atikkamivā thitaṃ, sīmā upari yeva hoti, hetthā na otarati. yadi pana lenam⁴ khuddakaṃ sabbapacchimasīmāparimāṇaṃ upari sīmā mahati taṃ aj-jhottharivā thita sīmā otarati. atha lenam⁴ atikhuddakaṃ sīmappamānaṃ na hoti, sīmā upari yeva hoti, hetthā na otarati. sace tato upaḍḍhaṃ bhijjivā sāmaṃ⁵ patati, sīmappamānaṃ ce 'pi hoti, bahi patitaṃ asīmā. apatitam pana yadi sīmappamānaṃ, sīmā hoti yeva. khaṇḍasīmā⁶ nīcavattukā hoti, taṃ pūretvā uccavatthukam karonti, sīmā yeva. sīmāya gehaṃ karonti, sīmattakam eva hoti. sīmāya pokkharaniṃ khananti, sīmā yeva. ogho sīma-maṇḍalaṃ ottharivā gacchati, sīmamālake⁷ attam bandhivā kammaṃ kātuṃ vattati. sīmāya hetthā ummaṅganadi⁸ hoti, iddhiṃ bhikkhu tattha nisīdati. sace sā nadi pathamaṃ gatā, sīmā pacchā baddhā, kammaṃ na kopeti. atha pathamaṃ sīmā baddhā, pacchā nadi gatā, kammaṃ kopeti. hetthāpathavītale thito pana kopeti yeva. sīmamālake⁷ pana⁹ vattarukkho¹⁰ hoti, tassa sākāhā vā tato niggaṭapāroho vā mahāsīmāya pathavītaṃ vā tattha jātarukkhādiṃ vā āhacca tiṭṭhati, mahāsīmaṃ sodhetvā vā kammaṃ kātabbaṃ, te vā sākāhāpārohā chindivā bahitthakā kātabbā. anāhaccaṭṭhasākāhādisu ārūḥhabhikkhu hatthapāsaṃ ānetabbo. evaṃ mahāsīmāya jātarukkhassa sākāhā vā pārohā¹¹ vā vuttanayen' eva sīmamālake patiṭṭhāti. vuttanayen' eva sīmaṃ sodhetvā kammaṃ kātabbaṃ te vā sākāhāpārohā chindivā bahitthakā kātabbā. sace sīmamālake kamme kayirāmaṇe koci bhikkhu mālakassa¹² anto pavisitvā vehāsaṃ thitasākāhāya

¹ Bp °lenam.

³ Bp sīmāyapari°

⁵ Bp omits sāmaṃ

⁷ Bp °mālake

⁹ Bp. omits pana.

¹¹ Bp pārōho

² Bp. omits 'ssa.

⁴ Bp lenam.

⁶ Bp. khaṇḍhasīmā

⁸ Bp umanganadi.

¹⁰ Bp. vaṭarukkho

¹² Bp sīmamālakassa.

dhuvanāvā 'va hoti, uḍaḍe ogate thalaṃ ussāditāpi¹ sudhākasatādhi² pūretvā thapitāpi dhuvanāvā 'va. sace bhinnanāvā visankhatapadarā vā na vaṭṭati. Mahāpadummatthero pan' āha sace 'pi tāvakālikāṃ nāvaṃ ānetvā sīma-bandhanatthāne thapetvā nimittāni kittenti, dhuvanāvā yeva³ hoti 'ti. tatra Mahāsummatthero āha nimittāṃ vā sīmā vā kammavācāya gacchati, na nāvāya, bhagavatā ca dhuvanāvā anuññātā, tasmā nibbaddhanāvā yeva vaṭṭati 'ti. *dhuvasetu vā* 'ti yattha rukkhasanghāṭamayo vā padarabaddho vā jaṅghasatthasetu vā hatthiassādīnaṃ sañcaraṇayoggo mahāsetu vā atthi antamaso taṃ khaṇaṃ ñeva rukkhāṃ chinditvā manussānaṃ sañcāranayoggo ekapadikasetu pi⁴ dhuvasetu tv' eva saṅkham⁵ gacchati. sace pana uparibaddhāni vettalatādīni hatthena gahetvāpi na sakkā hoti tena sañcaritum na vattati. *evarūpaṃ nadīpārasīmaṃ sammannitun* ti yatth' āyaṃ vuttappakārā dhuvanāvā vā dhuvasetu vā abhimukhatitthe yeva atthi, evarūpaṃ nadīpārasīmaṃ sammannitaṃ anuññāmi 'ti attho. sace dhuvanāvā vā dhuvasetu vā abhimukhatitthe n' atthi, isakaṃ uddham abhirūhitvā adho vā orohitvā atthi, evaṃ pi vattati. Karavikatissatthero pana gāvutamattabbhantare 'pi vaṭṭati 'ti āha. imaṃ ca pana nadīpārasīmaṃ sammannantena ekasmiṃ tīre ṭhatvā uparisote nadītīre nimittāṃ kittetvā tato paṭṭhāya attānaṃ parikkhipantena, yattakaṃ paricchedaṃ icchati, tassa pariyosāne adhosote 'pi nadītīre nimittāṃ kittetvā paratīre sammukhatṭhāne nadītīre nimittāṃ kittetabbāṃ, tato paṭṭhāya, yattakaṃ paricchedaṃ icchati, tassa vasena yāva uparisote paṭhamakittitānanimittassa sammukhā nadītīre nimittāṃ, tāva kittetvā paccāharitvā⁶ paṭhamakittitānanimittena saddham ghatetabbāṃ. atha sabbanimittānaṃ anto thite bhikkhū hatthapāsagate katvā kammavācāya sīmā sammannitabbā. nadiyaṃ thitā anāgatāpi kammaṃ na kopenti. sammatipariyosāne⁷ thapetvā nadī⁸ nimittānaṃ anto paratīre⁹ ca orimatīre ca ekā¹⁰ sīmā hoti.

¹ Bp. ussāritāpi.³ Bp. 'va.⁴ Bp. *omits* pi.⁶ Bp. *omits* paccāharitvā.⁸ Bp. nadīm.⁹ Bp. paratīre.² Bp. sudhākasavādhi.⁵ Bp. sankhyam.⁷ Bp. sammuti°.¹⁰ Bp. eka.

nadī pana baddhasīmasaṅkhaṃ¹ na gacchatī, viṣuṇṇaṃ nadīsīmā eva hi sā. sace antonadiyaṃ dīpako hotī, taṃ antosīmāyaṃ² kātukāmena purīmanayen' eva attanā tthitatīre nimit्तānī kittetvā dīpakassa orimante ca pārīmanante ca nimit्तāṃ kittetabbāṃ, atha paratīre nadiyā orimatīre nimit्तassa sammukkhāṭṭhāne nimit्तāṃ kittetvā tato paṭṭhāya purīmanayen' eva yāva uparīsote paṭṭhamakittitanīmittassa sammukkhā nimit्तāṃ, tāva kittetabbāṃ, atha dīpakassa pārīmanante ca orimante ca nimit्तāṃ kittetvā paccāharitvā paṭṭhamakittitanīmittena saddhūṃ ghaṭetabbāṃ, atha dīsu tīresu dīpake ca bhikkhū sabbe 'va hatthapāsagate katvā kammavācāya sīmā sammannitabbā. nadiyaṃ tthitā anāgacchantāpī kammaṃ na kopentī. sammattapariyosāne³ tthapetvā nadīṃ nimit्तānaṃ anto tīradvayaṃ ca dīpako ca ekasīmā hotī. nadī pana nadīsīmā yeva. sace pana dīpako vihārasīmaparicchato uddhaṃ vā adho vā adhikataro hotī, atha vihārasīmaparicchadanīmittassa ujukam eva sammukkhībhūte dīpakassa orimante nimit्तāṃ kittetvā tato paṭṭhāya dīpakasīkharaṃ parikkhīpantena puna dīpakassa orimante nimit्तassa⁴ sammukhe pārīmanante nimit्तāṃ kittetabbāṃ. tato paraṃ purīmanayen' eva paratīre⁵ sammukhanīmittāṃ ādīṃ katvā paratīre⁵ nimit्तānī ca dīpakassa pārīmanantaorimante⁶ nimit्तānī ca kittetvā paṭṭhamakittitanīmittena saddhūṃ ghaṭanā kātābbā. evaṃ kittetvā sammattā sīmā pabbata-saṇṭhānā hotī. sace pana dīpako vihārasīmaparicchato uddhaṃ pi adho 'pi adhikataro hotī, purīmanayen' eva dīpakassa ubho 'pi sikkharānī parikkhīpitvā nimit्तānī kittentena nimit्तaghaṭanā kātābbā. evaṃ kittetvā sammattā sīmā mudīngasaṇṭhānā hotī. sace dīpako vihārasīmaparicchadassa anto khuddako hotī, sabbapaṭṭhamena⁷ nayena⁸ nimit्तānī kittetabbānī. evaṃ kittetvā sammattā sīmā pana-vasaṇṭhānā hotī.

anupariveṇṇiyaṃ ti ekasmiṃ⁹ vihāre tasmiṃ tasmiṃ parivene.

¹ Bp. °sankhyaṃ.

² Bp. sammuttī°.

³ Bp. pārīmanante.

⁴ Bp. °paṭṭhama.

⁵ Bp. °ekasīmamahā for ekasmiṃ.

⁶ Bp. °sīmāya.

⁷ Bp. nimit्तā.

⁸ Bp. °mante.

⁹ Bp. adds dīpake.

asanketenā 'ti saṅketam akatvā. *ekaṃ samūhanitvā* tī kam-mavācāya samūhanitvā. *yato pātimokkham sunātī* 'tī yat-thakattahaci bhikkhūnam hatthapāse nisinnō yasmā pātimokkham sunātī, kato v' assa uposatho tī attho. idaṇi ca vatthuvāsena vuttam. hatthapāse nisinnasā pana asunan-tassāpi kato 'va hoti uposatho. *nimittā kittetabbā* 'tī uposa-thapamukhassa khuddakāni vā mahantāni vā pāsānaitha-kadārukhandaṇḍakādāni yānikānī nimittāni abbhokāse vā mālakādīsu¹ vā yatthakattahaci saṇṇam katvā kittetum vattati. athavā *nimittā kittetabbā* 'tī nimittupagāni² vā animittupagāni³ vā pariccheda jānanattham nimittāni³ kittetabbāni. *therēhi bhikkhūhi paṭhamataram sannipatitum* tī ettha, sace mahāthero paṭhamataram na āgacchatī dukkatam. *sabbeḥ' eva ekaṃham sannipatitvā uposatho kātabbo* tī ettha sace porānako āvāso majjhe vihārassa hoti, pahoti c' ettha bhikkhūnam nisajjattānam,⁴ tattha sannipatitvā uposatho kātabbo. sace porānako paridubbalo c' eva sambādho ca, añño pacchā utthito āvāso asambādho, tattha uposatho kātabbo. *yattha vā pana thero bhikkhu viharatī* 'tī etthāpi sace therassa vihāro sabbesam pahoti, phāsuko hoti *tattha uposatho kātabbo* sace pana so paccante visamappadeso hoti, therassa vattabham bhante tumhākam vihāro aphāsukadeso, n' atthi ettha sabbesam okāso, asukasmim nāma āvāso okāso atthi, tattha gantum vattati 'tī. sace thero n' āgacchatī, tassa chandapārisuddhim ānetvā sabbesam pahonake phāsu-katthāne uposatho kātabbo.

Andhakavindā 'tī Rājagahato gāvutamattam⁵ eva⁶ Andha-kavindam nāma, tam upanissāya thero vasatī, tato *Rājaga-ham uposatham āgacchanto*. Rājagaham hi parikkhīpitvā atthārassa mahāvihārā sabbe ekasīmā, Dhammasenāpatinā n' esam sīmā baddhā, tasmā Veluvane sanghassa sāmaggī-dānattham āgacchanto tī attho. *nadim taranto* tī Sippiniyam nāma nadim atikkamanto. *manam vūha*⁷ ahoṣī 'tī isakam appattavūhabbhāvo ahoṣī. sā kira nadī Gijjhakūtato otari-

¹ Bp. māla°.² Bp. omits nimittāni.³ Bp. gāvutattaye.⁴ Bp. vūho.⁵ Bp. °upagā.⁶ Bp. nissa°.⁷ Bp. omits eva.

tva caṇḍena sotena¹ vahatī, tattha vegena āgacchantam uda-
kam amanasikaronto thero manam vūḷha² ahosi, na pana
vūḷha,² udakabbhāhatānissa cīvarānī allānī jātānī sammatā
sīmā saṅghena ticīvarena avippavāso ṭhapetvā gāmañ ca gāmū-
pacārañ cā 'ti imissā Kammavācāya uppannakālato patthā-
ya bhikkhūnam purimakammavācā na vattatī. ayam eva³
thāvarā hoti bhikkhunīnam pana ayam na vattatī purimā
yeva vattatī kasmā. bhikkhunīsaṅgho hi antogāme vasatī.
yadi evam siyā, so etāya kammavācāya ticīvaraparihāram
na labheyya, atthi c' assa parihāro tasmā purimā yeva vat-
tati. bhikkhunīsaṅghassa hi dve 'pī sīmāyo labbhanti.
tattha bhikkhūnam sīmam ajjhottharitvāpī tassā anto 'pī
bhikkhunīnam sīmam sammannitum vattatī. bhikkhūnam pī
bhikkhunīsimāya es' eva nayo. na hi te aññamaññassa
kamme ganapūrakā hontī na kammavācāvaggam⁴ karonti.
ettha ca nigamanagarānam pī gāmen' eva saṅgaho veditabbo.
gāmūpacāro tī parikkhuttassa parikkhepo. aparikkhuttassa
parikkhepokāso. tesu adhitthitatecīvariko bhikkhu pari-
hāram na labhatī. itī bhikkhūnam avippavāsasīmā gāmañ
ca gāmūpacārañ ca na ottharati, samānasamvāsakasīmā 'va
ottharati. samānasamvāsakasīmā c' ettha attano dhamma-
tāya gacchatī. avippavāsā⁵ pana yattha samānasamvāsa-
kasīmā, tatth' eva gacchatī, na hi tassā visum nimittakit-
tanam atthi, tattha sace avippavāsāya sammatikāle⁶ gāmo
atthi, tam sā na ottharati, sace pana sammatāya sīmāya
pacchāgāmo nivīsati so 'pī sīmāsankham⁷ yeva gacchatī.
yathā ca pacchā nivīṭṭho, evam pathamam nivīṭṭhassa pacchā
vaḍḍhitappadeso 'pī sīmāsankham⁸ eva gacchatī. sace 'pī
sīmāya sammatikāle⁹ gehānī katānī, pavississāmā 'tī ālayo
'pī atthi, manussā pana appaviṭṭhā¹⁰ porānakagāmañ vā sace
geham eva chaḍḍetvā aññattha gatā, agāmo yeva esa, sīmā

¹ Bp. inserts theram after this.

² Bp. vūḷho.

³ Bp. cam vaggam.

⁴ Bp. sammuti°.

⁵ Bp. °sankhyam for °sankham, sic passim.

⁶ Bp. sammuti° for sammati°, sic passim.

⁷ Bp. °sankhyam eva.

⁸ Bp. apaviṭṭhā.

⁹ Bp. adds hi.

¹⁰ Bp. avippavāsasīmā.

ottharati. sace pana ekam pi kulam pavittham vā āgataṃ¹
vā atthi gāmo yeva sīmā na ottharati.

evaṃ ca pana bhikkhave ticīvarena avippavāso samūhantabbo
ti ettha samūhantena bhikkhunā vattaṃ jānitabbaṃ. tatr'²
idaṃ vattaṃ khandasīmāya² tthatvā avippavāsasīmā na
samūhantabbā, tathā avippavāsasīmāya² tthatvā khaṇḍasīmā-
pi. khandasīmāya² pana thitena khaṇḍasīmā va samūhani-
tabbā, tathā itarāya thitena itarā. sīmaṃ nāma dvīhi kārā-
nehi samūhanan ti pakatiyā khuddakaṃ puna āvāsavaḍ-
ḍhanatthāya mahatiṃ vā kātaṃ, pakatiyā mahatiṃ puna
aññesaṃ vihārokaśādanatthāya khuddakaṃ vā kātaṃ.
tatha sace khandasīmaṃ ca avippavāsasīmaṃ ca jānanti,
samūhanituṃ c' eva bandhītuṃ ca sakkhissanti. khaṇḍa-
sīmam pana jānantā avippavāsaṃ ajānantapi, samūhanituṃ
c' eva bandhītuṃ ca sakkhissanti. khaṇḍasīmaṃ ajānantā
avippavāsaṃ yeva jānantā, cetiyanganabodhiyaṅganaupo-
sathāgārādisu nirāsankatthānesu tthatvā app' eva nāma
samūhanitum sakkhissanti. patibandhitum pana na sak-
khissant' eva. sace bandheyyum, sīmasambhedaṃ katvā
vihāraṃ avihāraṃ kareyyum, tasmā na samūhanitabbā. ye
pana ubho 'pi na jānanti, te n' eva samūhanitum na bandhi-
tum sakkhissanti. ayaṃ hi sīmā nāma kammavācāya vā
asīmā hoti, sāsanantaradhānena vā. na ca sakka sīmaṃ
ajānentehi kammavācaṃ³ kātum, tasmā na samūhanitabbā.
sādhukam pana ñatvā yeva samūhanitabbā ca bandhitabbā
cā 'ti.

evaṃ baddhasīmāvasena samānasaṃvāsaṃ ca ekuposatha-
bhāvaṃ⁴ ca dassetvā idāni abaddhasīmesu pi okāsesu taṃ
dassento *asammatāya bhikkhave sīmāya atthapitāyā* 'ti ādim
āha. tatha *atthapitāyā* 'ti aparicchināya. gāmagahaṇena
c' ettha nagaram pi gahitam eva hoti. tatha yattake padese
tassa⁵ gāmassa bhojakā balim labhanti, so padeso appo vā
hotu mahanto vā, gāmasīmā 'tv eva saṅkhaṃ⁶ gacchati.
nagaraniḡamasīmāsu pi es' eva nayo. yam pi ekasmiṃ⁷

¹ Bp. agataṃ

² Bp. °māyam.

³ Bp. °vācā.

⁴ Bp. ekūpo°.

⁵ Bp. *repeats* tassa.

⁶ Bp. sankhyam.

⁷ Bp. etasmiṃ.

yeva gāmakkhette ekaṃ padesaṃ, ayaṃ viṣuṃ gāmo hotū 'ti paricchinditvā rājā kassaci deti, so 'pi viṣuṃ gāmasimā hoti yeva. tasmā sā ca itarā ca pakatigāmanagaranigamasimā baddhasimāsadisā yeva honti. kevalam pana ticīvara-vippavāsaparihāraṃ na labhanti. evaṃ gāmantavāsīnam simāparicchedaṃ dassetvā idāni araṇṇakānam¹ dassento *agāmake ce* 'ti ādim āha. tattha agāmake ce 'ti gāmanigamanagaraśimāhi aparicchinne aṭavippadese. atha vā agāmake ce 'ti Vijjhāṭavāsadisē² araṇṇe bhikkhu vasati, ath' assa thitokā-lato sammatā sattabbhantarā samānasamvāsakasimā 'ti attho. ayaṃ simā ticīvaravippavāsaparihāraṃ pi labhati. *samantā sattabbhantarā* 'ti tattha ekaṃ abbhantaraṃ atthavīsatiṭhatthappamānaṃ hoti. majjhe thitassa samantā sattabbhantarā vinivedhena³ cuddasa honti. sace dve saṅghā viṣuṃ vinayakammāni karonti, dvinnam sattabbhantarānam antare aññaṃ ekaṃ sattabbhantaraṃ upacāratthāya thapetabbam. sesā sattabbhantarasiṃmakathā Mahāvibhaṅge uddesitasikkhāpadavannanāyaṃ vuttanayena gahetabbā. *sabbā bhikkhave nadī asimā* 'ti yā kāci nadīlakkhanapattā nadī nimittāni kittetvā etaṃ baddhasiṃmaṃ karomā 'ti katāpi asimā 'va hoti sā pana attano sabhāven' eva baddhasiṃmasadisā,⁴ sabbam ettha sanghakammaṃ kātum vaṭṭati. samuddajātasaresu⁵ pi es' eva nayo. ettha ca *jātasaro*⁶ nāma yenakenaci khanitvā akato sayaṇjātasobbho samantato āgatenā udakena pūrito tittḥati. evaṃ nadīsamuddajātasarānam⁵ baddhasimathāvaṃ patikkhipitvā puna tattha abaddhasiṃmaparicchedaṃ dassento *nadīyā vā bhikkhave* 'ti ādim āha. tattha *yaṃ majjhimaṃ purisassa samantā udakukkhepā* 'ti yaṃ ṭhānaṃ majjhimaṃ purisassa samantato udakukkhepena paricchinnam. kathaṃ pana udakaṃ ukkhipitabbam. yaṭhā akkhadhuttā dāruḷaṃ khipanti, evaṃ udakaṃ vā vālikaṃ vā hatthena gahetvā thāmamajjhimena purisena sabbathāmena khipitabbam. yattha evaṃ khittam udakaṃ vā vālikā vā patati, ayaṃ eko udakukkhepo. tassa anto

¹ Bp. āraṇṇa° and adds simāparicchedaṃ.

² Bp. Viñjāṭavī°.

³ Bp. vinibbedhena.

⁴ Bp. °simā°.

⁵ Bp. °jātasaresu.

⁶ Bp. jātasaro.

hatthapāsaṃ vijahitvā tṛito kammaṃ kopeti. yāva parisā vaḍḍhati, tāva sīmāya¹ vaḍḍhati. parisapariyantato udakukkhepo yeva pamānaṃ jātasarasamuddesu² pi es' eva nayo. ettha ca sace nadi nātidighā hoti, pabhavato patthāya yāva mukhadvārā³ sabbattha sangho nisidati, udakukkhepa-sīmākammaṃ nāma⁴ n' atthi, sakalāpi nadi etesaṃ yeva bhikkhūnaṃ pahoti. yam pana Mahāsummattherena vuttaṃ, yojanaṃ pavattamānā yeva nadi, tatrāpi upari aḍḍhayojanaṃ pahāya hetthā aḍḍhayojanaṃ⁵ kammaṃ kātum vattati 'ti taṃ Mahāpadumattheren' eva patikkhittaṃ. bhagavatā hi tīmaṇḍalaṃ paṭicchādetvā yatthakattācā uttarantiyā bhikkhuniyā antaravāsako temiyati⁶ 'ti idaṃ nadiyā pamānaṃ vuttaṃ, na ca⁷ yojanaṃ vā aḍḍhayojanaṃ⁸ vā, tasmā yā imassa suttassa vasena pubbe vuttalakḥhanā nadi, tassā pabhavato patthāya sanghakammaṃ kātum vattati.⁹ sace paṇ' ettha bahū bhikkhū viṣuṃ viṣuṃ kammaṃ karonti, sabbehi attano ca aññesañ ca udakukkhepaparichedassa antarā añño udakukkhepo sīmantarikatthāya thepetabbo. tato adhikam vattati yeva. ūnakam pana na vattati 'ti vuttaṃ. jātasarasamuddesu² es' eva nayo. nadiyā pana sanghakammaṃ¹⁰ karissāmā 'ti gatehi, sace nadi paripunnā hoti samatittikā udakasātikaṃ nivāsetvāpi antonadiyaṃ yeva kammaṃ kātabbāṃ. sace na sakkonti, nāvāya pi thatvā kātabbāṃ. gacchantiyā pana nāvāya kātum na vattati kasmā udakukkhepamattam eva hi sīmāpamānaṃ,¹¹ tam nāvā saṅgham eva atikkameti, evaṃ sati aññissā sīmāya ñatti aññissā anussāvanā¹² hoti, tasmā nāvaṃ arittena vā thapetvā pāsāne vā lambitvā antonadiyaṃ jātārukkhe vā bandhitvā kammaṃ kātabbāṃ. antonadiyaṃ baddhe¹³ aṭṭake 'pi antonadiyaṃ jātārukkhe pi thitehi kātum vattati. sace pana rukkhassa sākhā vā tato

¹ Bp. sīmāpi.³ Bp. °dvāram.⁵ Bp. °yojane⁷ Bp. omits ca.⁹ Bp. vattati 'ti.¹⁰ Bp. sanghakammaṃ¹² Bp. anusāvanā.² Bp. jātassara°.⁴ Bp. omits nāma.⁶ Bp. temiyati⁸ Bp. addha°.¹¹ Bp. sīmā.¹³ Bp. baddha.

nikkhantapāroho vā bahinadītire vihārasīmāya vā gāmasīmāya vā patitthito, sīmam vā sodhetvā sākhaṃ vā chinditvā kammam kātabbam. bahinadītire jātarukkhaṣṣa antonadiyaṃ pavitthasākhāya vā pārohe vā nāvaṃ bandhitvā kammam kātum na vaṭṭati. karontehi sīmā vā sodhetabbā, chinditvā vā 'ssa bahipatitthitabhāvo nāsetabbo. nadītire pana khānukaṃ kotetvā¹ tattha baddhanāvāya na vattati yeva. nadiyaṃ setuṃ karonti, sace antonadiyaṃ yeva setu vā setupādā vā, setumhi thitehi kammaṃ kātum vattati. sace pana setu vā setupādā vā bahitire patitthitā, tattha² thitehi kammaṃ kātum na vattati, sīmam sodhetvā kammaṃ kātabbam. atha setupādā anto, setu pana ubhinnam pi tirānaṃ upari ākāse thito vaṭṭati. antonadiyaṃ pāsāno vā dīpako vā hoti, tassa yattakaṃ padesaṃ pubbe vuttappakāre pakativasakāle vassānassa catūsu māsasu udakaṃ ottharati, so nadisaṅkham eva gacchati. ativutthikāle³ pana⁴ oghena otthato kāso na gaheṭabbo, so hi gāmasīmasaṅkham eva gacchati. nadito mātikaṃ nīharantā nadiyaṃ āvaranaṃ karonti, tañ ca⁵ ottharitvā vā vinibbijjhitvā vā udakaṃ gacchati, sabbattha pavattanattthāne kammaṃ kātum vattati. sace pana āvaranena vā kotthakabandhanena⁶ vā sotaṃ pacchijjati, udakaṃ na ppavattati appavattanattthāne kammaṃ kātum na vattati. āvaranamattthake pi kātum na vaṭṭati. sace koci āvaranapadeso pubbe vuttapāsānadīpakappadeso viya udakena ajjhotthariyati, tattha vattati. so hi nadisaṅkham eva gacchati. nadiṃ vināsetvā taḷākaṃ karonti, hetthā pālī baddhā, udakaṃ āgantvā taḷākaṃ pūretvā titthati, ettha kammaṃ kātum na vaṭṭati, upari pavattanattthāne hetthā ca chaḍḍitamodakaṃ nadiṃ ottharitvā sandanattthānato patthāya vaṭṭati. deve avassante hemantagimhesu vā sukkhanadiyāya vattati. nadito nīhatamātikāya⁷ na vattati. sace sā kālantarena bhijjitvā nadī hoti, vaṭṭati. kāci nadī kālantarena uppatitvā gāmanigamasīmaṃ ottharitvā pavattati, nadī yeva hoti, hammaṃ kātum vaṭṭati. sace pana vihārasīmaṃ ottharati, vihārasīmā tv eva saṅkham gacchati. samudde

¹ Bp. kotṭetvā.² Bp. omits tattha thitehi.³ Bp. °kālena.⁴ Bp. omits pana.⁵ Bp. ce.⁶ Bp. kottā°.⁷ Bp. nīhata°.

'pi kammaṃ karontehi, yaṃ padesaṃ uddham vaḍḍhana-udakaṃ vā pakativīci vā vātavegena¹ āgantvā ottharati, tattha kātuṃ na vattati. yasmim̐ pana padese pakativīciyo osaritvā santhahanti, so udakantato patthāya antosamuddo nāma, tattha thitehi kammaṃ kātabbaṃ. sace ūmivego bādhati nāvāya vā attake vā thatvā kātabbaṃ. tesu vinicchayo nadiyaṃ vuttanayen' eva veditabbo. samudde pitthipāsāno hoti, taṃ kadāci ūmiyo āgantvā ottharanti, kadāci na ottharanti, tattha kammaṃ kātuṃ na vattati. so hi gāmasīmāsaṅkham eva gacchati. sace pana vicīsu āgatāsu pi anāgatāsu pi pakatiudaken' eva otthariyati, vattati. dīpako vā pabbato vā hoti, so ce dūre hoti macchabandhānaṃ agamanapathe, araṇṇasīmāsaṅkham eva gacchati. tesam gamanapariyantassa orato pana gāmasīmāsaṅkham gacchati. tattha gāmasīmaṃ asodhetvā kammaṃ kātuṃ na vattati. samuddo gāmasīmaṃ vā nigamasīmaṃ vā ottharitvā tiṭṭhati samuddo 'va hoti, tattha kammaṃ kātuṃ vattati. sace pana vihārasīmaṃ ottharati, vihārasīmā tv eva saṅkham gacchati jātasare² kammaṃ karontehi pi yattha pubbe vuttappakāre vassakāle vasse pacchinnamatte pivituṃ vā nhāyituṃ³ vā hatthapāde vā dhovituṃ udakaṃ na hoti sukkhati, ayam na jātasaro,² gāmakkhettasaṅkham eva gacchati, tattha kammaṃ na kātabbaṃ. yattha pana vuttappakāre vassakāle udakaṃ santitthati, ayam eva jātasaro.² tassa yattake padese vassānaṃ cātummāse⁴ udakaṃ tiṭṭhati, tattha kammaṃ kātuṃ vattati. sace gambhīraṃ udakaṃ, attakaṃ bandhitvā tattha thitehi pi jātasarassa⁵ anto jātarukkhamaṃ baddhaattake 'pi kātuṃ vattati. pitthipāsānadīpakesu pan' ettha nadiyaṃ vuttasadiso 'va vinicchayo. samavassadevakāle pahonaka-jātasaro⁶ pana sace 'pi duvutthikāle⁷ vā gimhahemantesu vā sukkhati nīrudako hoti, tattha sanghakammaṃ kātuṃ vattati. yaṃ Andhakatthakathāyaṃ vuttaṃ, sabbo jātasaro⁶ sukkho anodako gāmakkhettaṃ yeva bhajati 'ti, taṃ na gahetabbaṃ. sace pan' ettha udakatthāya āvātaṃ vā

¹ Bp. vegena.³ Bp. omis nhāyituṃ vā.⁴ Bp. cātummāse.⁶ Bp. jātassaro.² Bp. jātassare.⁵ Bp. jātassarassa.⁷ Bp. dubbutthikāle.

pokkharaniādini vā khananti. taṃ thānaṃ ajātasaro¹ hoti, gāmasīmāsaṅkhaṃ gacchati. lābutipusakādivappe kate 'pi es' eva nayo. sace pana taṃ pūretvā thalaṃ vā karonti, ekasmiṃ disābhāge paḷaṃ bandhivā sabbam eva taṃ mahā-talākaṃ vā karonti, sabbo 'pi jātasaro² na hoti, gāmasīmāsaṅkham eva gacchati. loṇi³ pi jātasarasāṅkham eva gacchati. vassike cattāro māse udakatthānokāse kammaṃ kātum vattatī 'ti.

śīmāya śīmaṃ sambhindanti 'ti attano śīmāya paresaṃ baddhasīmaṃ sambhindanti. sace hi porānakassa vihārassa puratthimāya disāya ambo c' eva jambū cā 'ti dve rukkhā aññamaññaṃ saṃsatthavitapā honti, tesu ambassa pacchimadisābhāge jambū. vihārasīmā ca jambuṃ anto katvā ambam kittetvā baddhā hoti, atha pacchā tassa vihārassa puratthimāya disāya vihāraṃ katvā śīmaṃ bandhantā bhikkhū⁴ taṃ ambam anto katvā jambuṃ kittetvā bandhanti, śīmāya śīmā sambhinnā hoti, evaṃ chabbaggyā akāṃsu, ten' āha śīmāya śīmaṃ sambhindanti 'ti. *śīmāya śīmaṃ ajjhottharanti* 'ti attano śīmāya paresaṃ baddhasīmaṃ ajjhottharanti paresaṃ baddhasīmaṃ sakaleṃ vā tassā padesaṃ vā anto katvā attano śīmaṃ bandhanti. *śīmantarikāṃ thapetvā śīmaṃ sammannitum* ti ettha sace pathamataraṃ katassa vihārassa śīmā asammattā hoti, śīmāya upacāro thapetabbo. sace sammattā hoti, pacchimakotiyā hatthamattam⁵ śīmantarikā thapetabbā. Kurundiyaṃ vidatthimattam pi, Mahāpaccariyaṃ caturangulamattam pi vattatī 'ti vuttaṃ. ekarukkho pi ca dvīnaṃ śīmānaṃ nimittam hoti, so pana vaddhanto śīmāsaṅkaraṃ karoti, tasmā na kātabbo.

Śīmākathā nitthitā.

Cātuddasiko ca pannarasiko cā 'ti ettha cātuddasikassa pubbakicce ajjuposatho cātuddaso 'ti vattabbaṃ. *adhammena vaggan* ti ādisu sace ekasmiṃ vihāre catūsu bhikkhūsu vasantesu ekassa chandapārisuddhiṃ āharitvā tayo pārisud-

¹ Bp. ajātassaro.

² Bp. loṇi.

³ Bp. hatthamattā.

⁴ Bp. ajātassaro and omits na.

⁵ Bp. omits bhikkhū.

dhiuposatham karonti, tīsu vā vasantesu ekassa chanda-pārisuddhiṃ āharitvā dve pātimokkham uddisanti, *adhammena vaggam uposathakammaṃ* hoti. sace pana cattāro 'pi sannipatitvā pārisuddhiuposatham karonti, tayo vā dve vā pātimokkham uddisanti, *adhammena samaggaṃ* nāma hoti. sace catūsu janesu ekassa pārisuddhiṃ āharitvā tayo pārisuddhiuposatham¹ karonti, tīsu vā janesu ekassa pārisuddhiṃ āharitvā dve pārisuddhiuposatham karonti, *dhammena vaggam* nāma hoti. sace pana cattāro ekattha vasantā sabbe 'va sannipatitvā pātimokkham uddisanti, tayo pārisuddhiuposatham karonti, dve aññamaññaṃ pārisuddhiuposatham karonti, *dhammena samaggaṃ* nāma hontī 'ti.

nidānaṃ uddisitivā avasesaṃ sutena sāvetabban ti sunātu me bhante sangho . . . pe . . . āvikatā hi 'ssa phāsu hoti 'ti imaṃ nidānaṃ uddisitivā, uddittam kho āyasmanto nidānaṃ. tatth' āyasmante pucchāmi, kaccittha parisuddhā. dutiyam pi pucchāmi . . . pe . . . evam etaṃ dhārayāmi 'ti vatvā, sutā kho pan' āyasmantehi cattāro pārājikā dhammā . . . pe . . . avivadamānehi sikkhitabban ti evaṃ avasesaṃ sutena sāvetabbaṃ. etena nayena sesā² cattāro pātimokkhuddesā veditabbā. *sañcarabhayaṃ*³ ti aṭṭavīmanus-sabhayaṃ. *rājantarāyo* ti ādisu sace bhikkhūsu uposatham karissāmā 'ti nisinnesu rājā āgacchati, ayaṃ rājantarāyo. corā āgacchanti, ayaṃ corantarāyo. davadāho vā āgacchati, āvāse vā aggi utthahati, ayaṃ agyantarāyo.⁴ megho vā utthahati,⁵ ogho vā āgacchati, ayaṃ udakantarāyo. bahū manussā āgacchanti, ayaṃ manussantarāyo. bhikkhum yakkho ganhāti, ayaṃ amanussantarāyo. byagghādayo candamigā āgacchanti, ayaṃ vālantarāyo. bhikkhum sappādayo damsanti, ayaṃ sūriṃsapantarāyo.⁶ bhikkhu gilāno⁷ hoti, kālā vā karoti, verino vā taṃ māretukāmā ganhanti, ayaṃ jīvitarāyo. manussā ekaṃ vā bahū vā bhikkhū brahmacariyā cāvetukāmā ganhanti, ayaṃ brahmacariyantarāyo. evarūpesu antarāyesu sankhittena pātimokkho

¹ Bp. pātimokkham uddisanti.

² Bp. *adds* pi.

⁴ Bp. *aggantarāyo*

⁶ Bp. *sūrisapa*°.

³ Bp. *savarabhayaṃ*.

⁵ Bp. *uttheti*.

⁷ Bp. *adds* vā.

uddisatabbo. pathamo vā uddeso uddisatabbo, ādimhī dve vā¹ tayo vā¹ cattāro vā. ettha ca dutiyādīsu uddesesu yasmim̐ apariyosite antarāyo hotī, so 'pi suten' eva sāvetaḥḥo.

anajjhittā ti anānattā ayācitā vā. ajjhesanā c' ettha saṅghena sammatadhammajjhesakāyattā vā saṅghattherāyattā vā. tasmim̐ dhammajjhesake asati saṅghattheraṃ āpucchitvā vā tena yācito vā bhāsituṃ labhati. saṅghattherenāpi sace vihāre bahū dhammakathikā hontī, vārapatīpātīyā vattabbā, tvam dhammam bhana, dhammaṃ² kathehi, dhammadānaṃ dehi 'ti vā vuttena tihī pi vidhihi dhammo bhāsitaḥḥo. osārehī 'ti vutto pana osāretum eva labhati, kathehi 'ti vutto kathetum eva, sarabhaññaṃ bhanāhi 'ti vutto sarabhaññaṃ eva. saṅghatthero 'pi ca uccatare āsane nisinnō yācituṃ na labhati. sace upajjhāyo c' eva saddhivihārīko ca hontī, upajjhāyo ca taṃ³ uccāsane nisinnō bhanāhi 'ti vadati, sajjhāyaṃ adhitthahitvā bhaṇitabbam. sace pan' ettha daharabhikkhū hontī, tesam̐ bhanāmi 'ti bhanitabbam. sace vihāre saṅghatthero attano yeva nissitake bhanāpetī, aññe madhurabhānake 'pi nājjesatī, so aññehī vattabbo. bhante asukan nāma bhanāpemā 'ti. sace bhanāpethā 'ti vā vadati, tunhī vā hotī, bhanāpetuṃ vattati. sace pana paṭibāhati, na bhanāpetabbam. yadī anāgate yeva saṅghatthere dhammassavanaṃ āraddhaṃ, puna āgate ṭhāptevā āpucchana-kiccaṃ n' atthī. osāretvā pana kathentena āpucchitvā vā atthāpetvā yeva vā kathetabbam. kathentassa puna āgate 'pi es' eva nayo. upanissinnakathāya pi saṅghatthero 'va sāmī, tasmā tena sayam̐ vā kathetabbam, añño vā bhikkhu kathehi 'ti vattabbo, no ca kho uccatare āsane nisinnena. manussānaṃ pana bhanāhi 'ti vattuṃ vaṭṭati. manussā attano jānanakaṃ bhikkhuṃ pucchanti,⁴ tena therāṃ āpucchitvā kathetabbam. sace saṅghatthero, bhante ime pañhaṃ maṃ⁵ pucchanti 'ti puttḥo kathehi 'ti vā bhaṇati, tunhī vā hotī, kathetum vaṭṭati. antaraghare anumodanādīsu pi es' eva nayo. sace saṅghatthero, vihāre vā antaraghare vā maṃ

¹ Bp. omits vā.

² Bp. omits dhammaṃ kathehi.

³ Bp. naṃ.

⁴ Bp. āpucchanti.

⁵ Bp. omits maṃ.

anāpucchitvā 'pi katheyyāsi 'ti anujānāti, laddhakappiyam hoti, sabbatttha vattum vaṭṭati. sajjhāyaṃ karontenāpi therō āpucchitabbo yeva ekam āpucchitvā sajjhāyantassa aparo āgacchati, puna āpucchana-kiccam n' atthi. sace vis-samissāmī 'ti ābhogaṃ¹ katvā t̥hitassa āgacchati, puna ārabhantena āpucchitabbam. saṅghatthere anāgate yeva āradham sajjhāyantassāpi es' eva nayo. ekena saṅghattherena maṃ anāpucchitvāpi² yathāsukham sajjhāyāhi 'ti anuññātena yathāsukham sajjhāyitum vaṭṭati, aññasmiṃ pana āgate taṃ āpucchitvā 'va sajjhāyitabbam.

attanā vā attānaṃ sammannitabban ti attanā vā attā sammannitabbo. pucchantena pana parisam oloketvā, sace attano upaddavo n' atthi, vinayo pucchitabbo. *kate 'pi okāse puggalaṃ tulayitvā* 'ti atthi nu kho me ito upaddavo, n' atthi 'ti evaṃ upaparikkhitvā. puggalaṃ tulayitvā okāsaṃ kātun ti, bhūtam eva nu kho āpattiṃ vadati abhūtan ti evaṃ upaparikkhitvā okāsaṃ kātum anujānāmī 'ti attho. *pur' amhākan* ti paṭhamam amhākam. *paṭikacc' evā* 'ti paṭhamata-ram eva. adhammakammaṃ vuttanayam eva. *paṭikkosutun* ti nīvāretum. *ditṭhim pi āvīkātun* ti adhammakammaṃ idaṃ, na m' etaṃ³ khamatī 'ti evaṃ aññassa santike attano ditṭhi⁴ pakāsetum. *catūhi pañcahi* 'ti ādi tesam anupaddavatthāya vuttam. *sañcicca na sāventī* 'ti yathā na sunanti, evaṃ bhaṃsāma⁵ 'ti sañcicca saṇikaṃ uddisanti. *therādhīkan* ti therādhīnam therayattam bhavitun ti attho. therādheyyan ti pi pāṭho. tasmā therena sayam vā uddisitabbam, añño vā ajjhesitabbo. ajjhesanavidhānañ c' ettha dhammajjhesane vuttanayam eva. *so na jānāti uposatham vā* 'ti ādisu cātuddasikapannarasikasāmaggibhedena⁶ tividhañ⁷ ca saṅghuposathādhībhedenā⁸ navavidhañ ca uposatham na jānāti, catubbidham uposathakammaṃ na jānāti, dubbidham⁸ pātumokkham na jānāti, navavidham pātumokkhuddesaṃ na jānāti. *yo tattha bhikkhu byatto paṭibalo* ti ettha kiñcāpi daharassāpi byattassa pātumokkho anuññāto. atha kho

¹ Bp. t̥hapitassa for ābhogaṃ katvā t̥hitassa.

² Bp. anāpucchā.

³ Bp. tam.

⁴ Bp. ditṭhim.

⁵ Bp. °sīkabhedena.

⁶ Bp. duvidhañ.

⁷ Bp. sanghaupo°.

⁸ Bp. duvidham.

ettha ayam adhippāyo, sace therassa pañca vā cattāro vā tayo vā pātimokkhuddesā n' āgacchanti, dve pana akhaṇḍā suvisadā vācuggatā honti, therāyatto 'va pātimokkho. sace pana ettakam pi visadam kātuṃ na sakkoti, byattassa bhikkhuno āyatto 'va hoti. *sāmantā āvāsā* 'ti sāmantam āvāsam. *sajjukan*¹ ti tadah' eva āgamanatthāya. *navakam*² *bhikkham ānāpetun* ti ettha yo sakkoti uggaheṭṭum, eṇarūpo ānāpetabbo, na bālo. *katimā bhante* 'ti ettha katinam³ pūranī⁴ katimī. ko divaso ti adhippāyo. ayyāyattam kusalakammam sandhāya vadanti kittakā bhante bhikkhū 'ti. *salākam vā gāhetun* ti salākam gahetvā saṃharitvā ganeṭṭun ti attho. *kālavato* ti kālass' eva, pagevā 'ti attho. *yaṃ kalam saratī* 'ti ettha sāyam pi ajjhuposatho samannāharatthā 'ti ārocetum vaṭṭati. *therena bhikkhunā navam bhikkhum ānāpetun* ti etthāpi kiñci kammam karonto vā sadākālam eva eko⁵ bhāranittharanako vā sarabhāṇakadhammakathikādīsu aññataro vā na uposathāgārasamajjanattham ānāpetabbo, avasesā pana vārena ānāpetabbā. sace ānatto sammunjanam⁶ tāvakālikam pi na labhati, sākhābhaṅgam kappiyam kāretvā sammajjitabbam. tam pi alabhantassa laddhakappiyam hoti. āsanapaññāpanāṇattiyam pi vuttanayen' eva ānāpetabbo. ānattena ca, sace uposathāgāre āsanāni n' atthi, saṅghikāvāsato āharitvā paññāpetvā puna āharitabbāni. āsanesu asati kaṭasārake 'pi tatthikāyo 'pi paññāpetum vaṭṭati, tatthikāsu pi asati sākhābhaṅgāni kappiyam kāretvā paññāpetabbāni, kappiyakārakam alabhantassa laddhakappiyam hoti. padīpakaraṇe 'pi vuttanayen' eva ānāpetabbo. ānāpentena ca amukasmim⁷ nāma okāse telam vā vattī vā kapallikā vā atthi, tam gahetvā karotī 'ti vattabbo. sace telādīni n' atthi, pariyesitabbāni, pariyesitvā alabhantassa laddhakappiyam hoti. api ca kapāle agga pi jāletabbo. *saṅgahetabbo* ti sādhu bhante āgatattha,⁸ idha bhikkhā sula bhā sūpabyañjanam atthi, vasatha anukkanthamānā 'ti evam piyavacanena *saṅgahetabbo*, punappunam kathākarāṇa-

¹ Bp. ajjukan.² Bp. katinam.³ Bp. adds vā.⁴ Bp. asukasmim.⁵ Bp. navam.⁶ Bp. adds ti.⁷ Bp. °janī.⁸ Bp. āgatāttha.

vasena¹ *anuggahetabbo*, āma vasissāmi 'tī pativacanadāpanena *upalāpetabbo*. atha vā² catūhi paccayehi sangahetabbo c' eva anuggahetabbo ca piyavacanena upalāpetabbo, kannasukhaṃ ālapitabbo tī attho, cunnādīhi *upatthāpetabbo*. *āpatti dukkaṭṭassā* 'tī sace sakalo 'pi saṅgho na karotī, sabbesaṃ dukkataṃ. idha n' eva therā na daharā muccanti. sabbehi vārena upatthāpetabbo. attano vāre anupatthahantassa āpatti. tena pana mahātherānaṃ parivenasammajjanadantakattha-dānādīni na sādītābāni. evaṃ pi satī mahātherehi sāyaṃ pātaṃ upatthānaṃ āgantabbaṃ. tena pana tesāṃ āgama-naṃ nītvā pathamataraṃ mahātherānaṃ upatthānaṃ gantabbaṃ. sac' assa saddhiṃcarā bhikkhū upatthākā atthi, mayhaṃ upatthākā atthi, tumhe appossukkā vihārathā 'tī vattabbaṃ athāpi 'ssa saddhiṃcarā bhikkhū³ n' atthi, tasmim yeva pana vihāre eko vā dve vā vattasampannā vadanti mayhaṃ therassa kattabbakiccaṃ⁴ karissāma, eva sesā phāsuṃ⁵ vihārantū 'tī sabbesaṃ anāpatti. *so āvāso gantabbo* tī uposathakaranatthāya anvaddhamāsaṃ⁶ gantabbo, so ca kho utuvasse yeva, vassāne pana yaṃ kattabbaṃ taṃ dassetuṃ *vassaṃ vasaṃti bālā abyattā* 'tī ādīmi āha. tattha *na bhikkhave tehi bhikkhūhi tasmim āvāse vassaṃ vasitabban* tī purimikāya pātimokkhuḍdesakena vinā na vassaṃ upagantabbaṃ. sace so vassupagatānaṃ⁷ pakkamatī vā vibbhamaṃti vā kālaṃ vā karotī, aññasmim satī yeva pacchimikāya vasitum vattati, asatī aññattha gantabbaṃ, agacchantānaṃ dukkaṭṭaṃ. sace pana pacchimikāya pakkamatī vā vibbhamaṃti vā kālaṃ vā karotī, māsadvayaṃ vasitabbaṃ.

kāyena viññāpeti 'tī pārisuddhidānaṃ yena kenaci aṅga-paccangena viññāpeti jānāpeti, vācam⁸ pana nicchāretum sakkonto vācāya viññāpeti, ubhayathāpi sakkonto kāyavācāhi⁹ 'tī. *sanghena tattha gantvā uposatho kātabbo* tī sace bahū tādīsā gilānā honti, saṅghena paṭipāṭiyā tathā vā sabbe hatthapāse kātābbā. sace dūre honti, saṅgho na ppahoti.

¹ Bp. tathā°.³ Bp. omits bhikkhū.⁵ Bp. phāsu.⁷ Bp. vassūpa°.⁹ Bp. °hi and omits 'tī.² Bp. atthā.⁴ Bp. kattabbaṃ.⁶ Bp. anvaddha°.⁸ Bp. paṭivācam.

taṃ divasaṃ uposatho na kātabbo, na tv eva vaggena sanghena uposatho kātabbo. *tatth' eva pakkamatī* 'ti sanghamajjhaṃ anāgantvā tato 'va katthaci gacchati. *sāmaṇero patijānāti* 'ti sāmaṇero ahan ti evaṃ patijānāti, bhūtaṃ yeva vā sāmaṇerabhāvaṃ āroceti, pacchā vā sāmaṇerabhūmiyaṃ titṭhati 'ti attho. esa nayo sabbattha. *sanghappatto pakkamatī* 'ti sabbantimena paricchadena uposathatīhāya sarnipatitānaṃ catunnaṃ bhikkhūnaṃ hatthapāsaṃ patvā pakkamatī. esa nayo sabbattha. ettha ca ekena bahūnaṃ pi āhatā pārisuddhi, āhatā 'va hoti. sace pana so antarāmagge aññaṃ bhikkhūnaṃ disvā yesaṃ tena¹ pārisuddhi gahitā tesaṃ ca attano ca pārisuddhiṃ deti, tass' eva pārisuddhi āgacchati, itarā pana bilālasankhalikapārisuddhi² nāma hoti, sā na āgacchati. *sutto na āroceti* 'ti āgantvā supatī asukena bhante pārisuddhi dinnā 'ti na āroceti. *pārisuddhihārakassa anāpatti* 'ti ettha sace sañcicca n' āroceti, dukkaṭaṃ āpajjati, pārisuddhi pana āhatā 'va hoti. asañcicca anārocitattā pan' assa anāpatti, ubhinnaṃ pi ca uposatho kato yeva hoti. chandaḍāne 'pi pārisuddhiḍāne vuttasadiṣo yeva vinicchayo. *pārisuddhiṃ dentena chandaṃ pi dātun* ti ettha sace pārisuddhiṃ eva deti na chandaṃ, uposatho kato hoti, yaṃ pana sangho aññaṃ kammaṃ karoti, taṃ akataṃ hoti. chandaṃ eva deti na pārisuddhiṃ, bhikkhusaṅghassa uposatho 'pi kammaṃ pi katam eva hoti, chandaḍāyakassa pana uposatho akato yeva³ hoti. sace 'pi koci bhikkhu nadiyā vā sīmāya vā uposathaṃ adhiṭṭhahitvā āgacchati, kato mayā uposatho ti acchitum na labhati, sāmaggī vā chando vā dātabbo.

sarati pi uposathaṃ na pi sarati 'ti ekadā sarati, ekadā na sarati. *atthi n' eva sarati* 'ti yo ekantaṃ n' eva sarati, tassa sammatidānakkiccaṃ⁴ n' atthi.⁵

so deso sammajjivā 'ti taṃ desaṃ sammajjitvā. upayogatthe paccattaṃ. *pāṇiyaṃ paribhojanāya* ti ādi⁶ uttā-

¹ Bp. anena.

² Bp. bilāla°.

³ Bp. omits yeva.

⁴ Bp. sammuti°.

⁵ Bp. adds anāgacchanto 'pi kammaṃ na kopeti.

⁶ Bp. adds pana.

nattham eva. kasmā pan' etaṃ vuttaṃ. uposathassa pubbakaranādīdassanattaṃ, ten' āhu atthakathācariyā

samajjanī padīpo ca   udakaṃ āsanena ca
uposathassa etāni   pubbakaranan ti vuccatī¹ 'ti.

iti iminā² cattāri kammāni³ pubbakaranan ti akkhātāni.

chandapārisuddhi utukkhānaṃ bhikkhugananā ca ovādo
uposathassa etāni   pubbakiccan ti vuccati,

imāni⁴ pañca pubbakaraṇato pacchā kātābhattā⁵ pubbakiccan
ti akkhātāni.

uposatho yāvatikā ca bhikkhū kammam⁶ pattā
sabhāgāpattiyo ca na vijjanti
vajjanīyā ca puggalā tasmim na honti
pattakallan ti vuccati,

imāni⁴ cattāri pattakallan ti akkhātāni.⁷ *tehi saddhīm* ti tehi
āgatehi saddhīm etāni pubbakaranādīni katvā *uposatho*
kātabbo. *ajja me uposatho* ti ettha sace pannaraso hoti, ajja
me uposatho pannaraso ti pi adhiṭṭhātum vattati. cātudda-
sike pi es' eva nayo.

bhagavatā paññattaṃ na sāpattikena uposatho kātabbo ti
idaṃ yassa siyā āpatti' ti ādivacanena ca pārisuddhidāna-
paññāpanena ca pārisuddhi uposathapaññāpanena ca pañ-
ñattaṃ hoti 'ti veditabbam. *utthan nāmaṃ āpattin* ti thul-
laccayādīsu ekissā nāmaṃ gahetvā thullaccayaṃ āpattim
pācittiyaṃ āpattin ti evaṃ vattabbam. *taṃ paṭidesemī* 'ti
idaṃ taṃ tumhamūle paṭidesemī 'ti vuttam pi suvuttam eva
hoti. *passasī* 'ti idaṃ ca passasī āvuso taṃ āpattim, passatha
bhante taṃ āpattin ti evaṃ vattabbam. *āma passāmī* 'ti
idaṃ pana āma bhante passāmi, āma āvuso passāmi 'ti evaṃ
vuttam pi suvuttam eva hoti. *āyatim samvareyyāsī* 'ti ettha
pana āpattipatiggāhakena,⁸ sace vuḍḍhataro, āyatim samva-
reyyāthā 'ti vattabbo, evaṃ vuttana pana sādhu sutthu

¹ Bp. vuccatī and omits 'ti.

³ Bp. omits kammāni

⁵ Bp. °bbattāni.

⁷ Bp. °tanī 'ti.

² Bp. imāni.

⁴ Bp. iti imāni.

⁶ Bp. kammappattā.

⁸ Bp. omits thus.

saṃvarissāmi 'ti vattabbam eva. *yadā nibbematiko* ti ettha sace n'¹ eva nibbentiko hoti, vatthum kittetvāpi desetum vattatī 'ti Andhakatthakathāyaṃ vuttaṃ. tatrāyaṃ desanāvīdhi, sace meghacchanne suriye² kālo nu kho vikālo³ ti vematiko bhuñjati, tena bhikkhunā, ahaṃ bhante vematiko bhuñjīm, sace kālo atthi, sambahulā dukkatāpattiyo āpanno 'mhi, no ce atthi, sambahulā pācittiyā āpanno 'mhi 'ti evaṃ vatthum kittetvā ahaṃ bhante yā tasmim vatthusmim sambahulā dukkatā vā pācittiyā vā āpattiyo āpanno, tā tumhamūle patidesemi 'ti vattabbam.⁴ esa nayo sabbāpattisu. *na bhikkhave sabhāgāpattī* 'ti ettha yam dve 'pi janā vikālabhojanādīnā sabhāgavatthunā āpattim āpajjanti, evarūpā vatthusabhāgā 'ti vuccatī. vikālabhojanappaccayā āpanno⁵ pana anāpattibhojanappaccayā āpannassa santike desetum vattatī. yāpi c' āyaṃ vatthusabhāgā, sāpi desitā sudesitā 'va, aññam pana desanāpaccayā desako paṭiggahanappaccayā paṭiggahako⁶ cā 'ti ubho 'pi dukkaṭaṃ āpajjanti, taṃ nānāvatthukaṃ hoti, tasmā aññamaññam desetum vattatī. *sāmanto bhikkhu evam assa vacanīyo* ti ettha sabhāgo yeva vattabbo. vīsa-bhāgassa hi vuccamāne bhaṇḍanakalahasaṅghabhedādīni⁷ pi honti, tasmā tassa avatvā ito vuṭṭhahitvā paṭikarissāmi 'ti ābhogaṃ katvā uposatho kātabbo ti Andhakatthakathāyaṃ vuttaṃ.

anāpattipannarasake, *te na jānimsū* 'ti sīmaṃ okkantā 'ti⁸ vā okkamantī⁹ 'ti vā na jānimsu. *ath' aññe āvāsikā bhikkhū āgacchantī* 'ti gāmaṃ vā araññaṃ vā kenaci karaniyena gantvā tesam nisinnatthānaṃ āgacchanti. *vaggā samaggasaññino* ti tesam sīmaṃ okkantattā vaggā, sīmaṃ okkantabhāvassa ajānanato samaggasaññino. *vaggāsamaggasaññinopannarasake*,¹⁰ *te jānantī* 'ti pabbate vā thale vā thitā sīmaṃ okkante vā okkamante vā passanti.¹¹ *samaggasaññino pana*

¹ Bp pan' esa for n' eva.

² Bp. omits vikālo.

³ Bp āpannaṃ.

⁴ Bp. bhedādī.

⁵ Bp. okkamantī vā ti na jānimsu for these five words.

⁶ Bp. vaggāvaggasaññīpannarasake.

⁷ Bp. omits following ten words.

⁸ Bp. sūriye.

⁹ Bp. omits vattabbam.

¹⁰ Bp. paṭiggāhako.

¹¹ Bp omits 'ti.

aññena vā, āgatā bhavissanti 'ti saññāya vā honti. vemati-kapannarasakam uttānattham eva. kukkuccapakatapan-narasake yathā icchāya abhihūto icchāpakato ti vuccati, evam pubbabhāge sannitthānam katvāpi karanakkhane akappiye kappiyasaññitāsāṅkhātena kukkuccena abhihūtā kukkuc-pakatā 'ti veditabbā. bheda purekkhārapannarasake akusala-balavatāya thullaccayam vuttam. āvāsikena āgantuka-peyyāle yathā purime āvāsikena āvāsika-peyyāle *te na jānanti atthaññe*¹ *āvāsikā* 'ti ādi vuttam, evam te na jānanti atthaññe¹ āgantukā 'ti ādinā nayena sabbam veditabbam. āgantukena āvāsika-peyyāle pana yathā purima-peyyāle *āvāsikā bhikkhū sannipatanī* 'ti āgataṃ, evam āgantukā bhikkhū sannipatanti 'ti ānetabbam. āgantukena āgantuka-peyyālo pana ubhaya-padesu āgantukavasena yojetabbo ti.

āvāsikānam bhikkhūnam cātuddaso hoti, āgantukānam pan-naraso ti ettha yesam paṇnaso, te tioratthato vā āgatā atītam vā uposatham cātuddasikam akamsū ti veditabbā. *āvāsikānam anuvattitabban* ti āvāsikehi ajju posatho cātuddaso ti pubbakacce kayiramāne, anuvattitabbam na patikkosita-bbam. *nākāmā*² *dātabbā* 'ti na anicchāya dātabbā. *āvāsikā-kāraṇ* ti āvāsikānam ākāram, ācāran³ ti attho. esa nayo sabbattha. *ākāro* nāma yena tesam vattasampannā vā na vā 'ti ācārasaṅghānam gayhatī. *līṇam* nāma yaṃ te tattha tattha līṇe gamayati, adissamāne⁴ 'pi jānāpetī 'ti attho. *nimittam* nāma yaṃ disvā te atthī 'ti ñāyanti. *uddeso* nāma yena te evarūpaparikkhārā 'ti uddissanti, apadesam labhanti 'ti attho. sabbam etaṃ supaññattamañcapīṭhādīnañ c' eva padasaddādīnañ ca adhivacanam. yathāyogam pana yojetabbam. āgantukākārādīsu pi es' eva nayo. tattha *aññā-takan* ti aññesam santakam. *pādānam dhotam udakanissekan* ti pādānam dhotānam udakanissekam. bahuvacanassa ekavacanam veditabbam. pādānam dhotaudakanissekan ti vā pātho. pādānam dhovanaudakanissekan ti attho.

nānāsamvāsakādivatthūsu *samānasamvāsakaditthi* ti samānasamvāsakā ete 'ti ditthim. *na jucchanī* 'ti tesam

¹ Bp. athaññe.² Bp. na akāmā.³ Bp. omits ācāran ti attho.⁴ Bp. ādissamāne

laddhim na pucchanti. apucchitvā 'va vattapativattam¹ katvā ekato uposatham karonti. *nābhvutaranti* 'tī nānāsaṃvāsakabhāvaṃ madditum abhivavītum na sakkonti, taṃ dīttim na nissajjāpentī 'tī attho.

sabhiikkhukā āvāsā 'tī yasmim āvāse uposathakārakā bhikkhū atthī, tamhā āvāsā yaṃ na sakkotī tadah' eva gantum so āvāso uposatham akatvā na gantabbo *aññatra sanghenā* 'tī. saṅghapahonakehi² bhikkhūhi vinā. *aññatra antarāyā* 'tī pubbe vuttam dasavidham antarāyam vinā sabbantimena pana paricchedena attacattutthena vā³ attapañcamena vā antarāye 'pi⁴ vā sati gantum vattatī. *anāvāso* tī navakamma-sālādiko yo koci padeso yathā ca āvāsādayo na gantabbā, evaṃ sace vihāre uposatham karonti, uposathādhitthānattham sīmāpi nadī 'pi na gantabbā. sace pan' ettha koci bhikkhu hotī, tassa santikam⁵ gantum vattatī. vissatthauposathāpi āvāsā gantum vattatī, evaṃ gato adhitthātum pi labhatī. araññakenāpi⁶ bhikkhunā uposathadivase gāme piṇḍāya caritvā attano vihāram eva āgantabbam. sace aññam vihāram okkamati, tattha uposatham katvā 'va āgantabbam, akatvā na vattatī. *yaṃ jāññā sakkomi ayy' eva gantum* tī, *yaṃ jāneyya ayy'* eva tattha gantum sakkomi 'tī, evarūpo āvāso gantabbo. tattha bhikkhūhi saddhim uposatham karontenāpi hī iminā n' eva uposathanarāyo kato bhavissatī 'tī.

bhikkhuniyā nissinnaparisāyā 'tī ādisu hatthapāsūpagama-nam eva pamāṇam. *aññatra avutthitāya parisāyā* 'tī idam hī pārivāsīyapārisuddhidānam nāma parisāya vutthitakālato patthāya na vattatī, avutthitāya pana vaṭṭatī, ten' āha aññatra avutthitāya parisāyā 'tī. tassa lakkhanam Bhikkhunīvibhaṅge pārivāsīyachandadānavannanāto⁷ gahetabbam. *anuposathe* 'tī cātuddasiko ca pannarasiko cā 'tī ime dve uposathe thapetvā aññasmim divase. *aññatra sanghasāmaggiyā* 'tī yā Kosambhikabhikkhūnam viya bhinne saṅghe puna saṅghasāmaggi kayirati, tathārūpim sanghasāmaggim

¹ Bp. °paṭipattim.

² Bp. sanghappaho°.

³ Bp. omits vā.

⁴ Bp. omits 'pi.

⁵ Bp. santike.

⁶ Bp. ārañña°.

⁷ Bp. °nato.

thapetvā. tadā ca suṇātu me bhante saṅgho ajjuposatho sāmaggī 'tī vatvā kātabbo. ye pana kismiñcid eva appamattake satī¹ uposathaṃ thapetvā puna samaggā honti, tehi uposatho yeva kātabbo tī.

Uposathakkhandhakavannanā nitthitā.

Vassupanāyikakkhandhakam.

Vassūpanāyikakkhandhake *appaññatto* tī ananuññāto asaṃvihito vā. *te 'dha*² *bhikkhū* tī te bhikkhū, idha saddo nīpātamatto. *sakuntakā* 'tī sakunā. *sankāsayissanti*³ 'tī aposukkā nībaddhavāsaṃ vasissanti. *sanghātaṃ āpādentā* 'tī vināsaṃ āpādentā. *vassāne vassaṃ upagantun* tī vassāne⁴ temāsaṃ⁵ vassaṃ upagantun tī attho. *katī nu kho vassupagamanā*.⁶ *aparajjugatāya*⁷ *āsālhīyā* 'tī ettha aparajju gatāya assā 'tī aparajjugatā, tassā aparajjugatāya atikkantāya, aparasmīṃ divase 'tī attho. dutiyanaye 'pī māso gatāya⁸ assā 'tī māsagatā, tassā māsagatāya atikkantāya, māse paripunne 'tī attho. tasmā āsālhīpunnamāya⁹ anantare pātipadadivase āsālhīpunnamito⁹ vā aparāya punnamāya anantare pātipadadivase yeva vihāram patijaggitvā pāṇīyaṃ paribhojanīyaṃ upatthapetvā sabbam cetiyavandanādisāmicikammaṃ nitthapetvā imasmīṃ vihāre imam temāsaṃ vassaṃ upemi 'tī sakim vā dvikkhattum¹⁰ vā vācaṃ nicchāretvā vassaṃ upagantabbam. *yo pakameyyā* 'tī ettha anapekkhagamanena vā aññattha aruṇaṃ utthāpanena vā āpatti veditabbā. *yo atikkameyyā* 'tī ettha vihāragananāya āpattiyo veditabbā. sace hi taṃ divasaṃ vihārasatassa upacāraṃ okkamitvā atikkamati, satam āpattiyo. sace pana vihārūpacāraṃ atikkamitvā aññassa vihārassa upacāraṃ anokkamitvā 'va nivattati, ekā yeva āpatti. kenaci antarāyena purimikaṃ anupagatena pacchimikā upagantabbā. *vassaṃ ukkaḍḍhutukāmo* 'tī vas-

¹ Bp. omits satī.

² Bp. idha

³ Bp. sankāpa°.

⁴ Bp. vassānanāmake

⁵ Bp. temāse.

⁶ Bp. °manāni.

⁷ Bp. °tāyā and omits āsālhīyā

⁸ Bp. gatā.

⁹ Bp. āsālhī°.

¹⁰ Bp. dvattikkhattum.

saṃ¹ nāma pathamamāsaṃ ukkaḍḍhitukāmo, sāvanamāsaṃ akatvā puna āsāḍham² eva kattukāmo 'ti attho. āgame junhe 'ti āgame māse 'ti adhippāyo.³ anujānāmi bhikkhave rājūnam anuvattitum ti ettha vassukkaḍḍhane bhikkhūnaṃ kaci parihāni nāma n' atthi 'ti anuvattitum anuññātaṃ. tasmā aññasmiṃ ca⁴ dhammike kamme anuvattitabbaṃ, adhammake pana na kassaci anuvattitabbaṃ⁵ ti.

sattāhakaraṇīyesu *sattāhakaraṇīyena gantum* ti sattāhabhantare yaṃ kattabbaṃ, taṃ sattāhakaraṇīyaṃ, tena sattāhakaraṇīyena karanabhūtena gantum anujānāmi 'ti attho. *paḥṭe gantum* ti imehi sattaḥi bhikkhuādihi dūte patite yeva gantum anujānāmi 'ti attho. *sattāhaṃ sannivatto kātabbo* ti sattāhe yeva sannivattitabbo. aṭthamo aruno tath' eva na upatthāpetabbo ti attho. *bhikkhunī-saṅgham uddissa* ti ito patthāya vaccaḥkūtī jantāgharam jantāgharasālā 'ti imāni tīni parihīnāni. uddositādini⁶ uddositasikkhāpadādisu⁶ vuttān' eva. *rasavatī* 'ti pan' ettha⁷ bhatagehaṃ vuccati. *vāreyyaṇ*⁸ ti sañcarittasikkhāpade vuttam eva. *pur' āyaṃ suttanto na⁹ palujjati* 'ti yāva ayaṃ suttanto na palujjati. yāva ayaṃ suttanto na vinassati. *aññātaram vā pan' assa kiccaṃ hoti karaṇīyaṃ vā* 'ti etena parisāṅkhataṃ yaṃ kiñci karaṇīyaṃ saṅgahitaṃ hoti. sabbattha ca icchāmi dānañ a dā'uṃ dhammañ ca sotuṃ bhikkhū ca passitum ti iminā 'va kappiyavacanena p' esite gantabbaṃ, etesaṃ vā vevacanena. peyyālakkamo pana evaṃ veditabbo, yathā upāsakena saṅghaṃ uddissa vihārādayo kārāpitā honti, sambahule bhikkhū uddissa, ekaṃ bhikkhuṃ uddissa, bhikkhunisaṅghaṃ uddissa, sambahulā bhikkhuniyo, ekaṃ bhikkhunī, sambahulā sikkhamānāyo, ekaṃ sikkhamānaṃ, sambahule sāmanere, ekaṃ sāmaneraṃ, sambahulā samaneriyo, ekaṃ sāmaṇerim uddissa attano atthāya nivesanaṃ kārāpitaṃ hoti 'ti vuttaṃ, evam eva upāsikāya, bhikkhunā, bhikkhuniyā, sikkhamānāya, sāmaṇerena, sāmaṇerāya saṅghaṃ uddissā 'ti sabbaṃ vattabbaṃ. etesu sattappakāresu

¹ Bp. vassanāmakam.

⁴ Bp. pi.

⁶ Bp. udosi°.

⁸ Bp. 'yyaṃ and omits ti.

² Bp. āsaḥhīmāsam.

³ Bp. attho.

⁵ Bp. 'tabbam and omits ti.

⁷ Bp. omits pan' ettha.

⁹ Bp. omits na.

karaniyesu pahite gantabbam. pañcannam sattāhakaranīyenā 'tī etesaṃ bhikkhuādinam sahadhammukānam gilānabhattam vā gilānupaṭṭhākabhattam vā bhesajjam vā pariyesissāmi vā pucchissāmi vā upaṭṭhahissāmi vā 'tī evam ādinā parato vitthāretvā dassitena kāranena appahite 'pi gantabbam. *pageva pahite*. bhikkhu gilāno hoti, anabhiratī uppannā hoti, kukkucam uppannam hoti, ditthigatam uppannam hoti, garudhammam ajjhāpanno hoti parivāsāraho, mūlāya patikkassanāraho hoti, mānattāraho, abbhānāraho, saṅgho kammam kattukāmo hoti, katam vā saṅghena kammam hoti, 'tī etehi dasahi kāraṇehi bhikkhussa santikam gantabbam. bhikkhuniyā santikam navahi kāraṇehi gantabbam. sikkhamānāya santikam chahi, ādito catūhi sikkhā kuppitā hoti upasampajjitukāmā hoti 'tī. sāmānerassāpi chahi, ādito catūhi vassam pucchitukāmo upasampajjitukāmo hoti 'tī. sāmaneriya upasampadam apanetvā sikkhāpadam dātukāmo hoti 'tī iminā saddhim pañcahi. parato mātāpitūnam anuññātattāhāne 'pī es' eva nayo. Andhakatthakathāyam pana ye mātāpitūnam upaṭṭhākā¹ nātakā vā aññātakā vā tesam pi appahite gantum vaṭṭatī 'tī vuttam. tam n' eva atthakathāyam na pāliyā vuttam, tasmā na gahetabbam. *bhikkhubhatiko*² ti ekasmiṃ vihāre bhikkhūhi saddhim vasanakapuriso. *udriyati*³ 'tī palujjati. *bhaṇḍam chedāpitan* ti dabbasambhārabhaṇḍam chindāpitaṃ⁴ *avaharāpeyyun* ti āharāpeyyum. *dajjāhan* ti dajje aham. *saṅghakaranīyenā* 'tī ettha yaṃkiñci uposaṭhāgārādīsu senāsanesu cetiyacchattavedikādīsu vā kattabbam, antamaso bhikkhuno puggalīkasenāsanam pi sabbam saṅghakaranīyam eva. tasmā tassa nippādanattham dabbasambhārādīni vā āharitum vaddhakippabhūtīnam⁵ bhattavetanādīni⁶ vā dāpetum gantabbam. ayam pan' ettha pāḷimuttakaratticchedavinicchayo dhammassavanatthāya animantitena gantum na vaṭṭati. sace pana⁷ ekasmiṃ mahāvāse⁸ pathamam yeva katikā katā hoti asukadivasan nāma

¹ Bp. *add*s vā.³ Bp. *undriyati*.⁵ Bp. *vaḍḍhakippabhūtīnam*⁷ Bp. *omits* pana.² Bp. *bhikkhugatikō*.⁴ Bp. *chedāpitaṃ*.⁶ Bp. *°vettanādīni*.⁸ Bp. *mahāvāse*.

sannipatitabban tī, nūmantito yeva nāma hoti, gantum vattatī. bhaṇḍakaṃ dhovissāmī 'tī gantum na vattatī. sace pana ācariyupajjhāyā pahinantī vattatī. nātidūre vihāro hoti, tattha gantvā ajj' eva āgamiṣṣāmī 'tī sampāpūnuttam na sakkoti vattatī. uddesaparipucchādīnaṃ atthāya pi gantum na labhati.¹ ācariyaṃ passissāmī 'tī pana gantum labhati. sace² naṃ ācariyo ajja mā gacchā 'tī vadatī, vattatī. upatthākakulaṃ vā nātikulam vā dassanattāyā³ gantum na labhati⁴

paripātenti pī 'tī samantato āgantvā palāpentī bhayaṃ vā janenti jīvita voropenti. *āvisanti* 'tī sarīraṃ anupavāsanti. *yena gāmo tena gantum* tī ādisu sace gāmo avidūraṃ⁵ gato hoti, tattha pindāya caritvā vihāraṃ eva āgantvā vasitabbam. sace dūraṃ gato hoti,⁶ sattāhavārena aruno utthāpetabbo. na sakkā ce hoti, tat' eva sabhāgaṭṭhāne vasitabbam. sace manussā yathāpavattāni salākabhaddādīni denti, na mayaṃ tasmīṃ vihāre vasāmā⁷ tī vattabbā. mayaṃ vihārasa vā pāsādassa vā na dema, tumhākaṃ⁸ yatthakattācī vasitvā bhuñjathā 'tī vutte pana, yathāsukhaṃ bhuñjitabbam, tesam yeva taṃ pāpupāti. tumhākaṃ vasanattāhāne pāpunāpetvā bhuñjathā 'tī vutte pana, yattha vasanti, tattha netvā vassaggena pāpunāpetvā bhuñjitabbam. sace pavāritakāle vassā-vāsikaṃ denti, yadi sattāhavārena arunaṃ utthāpayimsu gahetabbam, chinnavassehi pana na mayaṃ tattha vasimhā,⁹ chinnavassā mayan tī vattabbam, yadi yesam amhākaṃ senāsaṇaṃ pāpitaṃ, te gaṇhantū 'tī vadanti, gahetabbam. yam pana vihāre upanikkhattakaṃ mā vinassī¹⁰ 'tī idha āhataṃ cīvarādivebhangiyabbandam, taṃ tatth' eva gantvā apaloketvā bhājetabbam. ito ayyānaṃ cattāro paccaye dethā 'tī kappiyakārakānaṃ dinne khattavatthuādike tatrūppāde 'pi es' eva nayo. saṅghikaṃ hi vebhaṅgiyabbandam antovihāre vā bahisīmāya vā hotu, bahisīmāya tthitānaṃ apaloketvā

¹ Bp. vattatī.

² Bp. dassanāya.

³ Bp. avidūre.

⁴ Bp. vasimhā.

⁵ Bp. vasimhā,

⁶ Bp. adds pana.

⁷ Bp. labhatī 'tī.

⁸ Bp. omits hoti.

⁹ Bp. adds dema.

¹⁰ Bp. vinassā,

bhājetum na vattatī. ubhayatratthitam¹ pana antosīmāya
 t̥hitānaṃ apaloketvā bhājetum vattatī yeva. *sangho bhinno*
 ti ettha bhinne sanghe² gantvā karaniyam n' atthi, yo pana
 bhujjissatī 'ti āsankito taṃ sandhāya bhinno ti vuttam
sambahulāhi bhikkhunāhi sangho bhinno ti ettha na bhikkhu-
 nāhi sangho bhinno ti datthabbo. vuttañ h' etaṃ, na kho
 Upālī bhikkhunī saṅghaṃ bhīdatī 'ti. etā pana nissāya
 etā anubalaṃ katvā yaṃ saṅghaṃ bhikkhū³ bhindeyyun ti
 āsaṅkā hoti, taṃ sandhāy' etaṃ vuttam.

vajo ti gopālakānaṃ nivāsanatthānaṃ.⁴ *yena vajo* 'ti
 ettha vajena saddhīṃ gatassa vassacchede anāpatti. *upakat-
 thāyā* 'ti āsannāya. *satthe vassaṃ upagantum* ti ettha vassū-
 panāyikadivase tena bhikkhunā upāsakā vattabbā kutikā
 laddhum vattatī 'ti. sace karitvā denti, tatth⁵ eva pavisitvā
 idha vassaṃ upemī 'ti tikkhattum vattabbam. no ce denti,
 sālāsankhepena thitasakatassa hetthā upagantabbam, taṃ
 pi alabhantena ālayo kātabbo. satthe pana vassaṃ upa-
 gantum na vattatī. ālayo nāma idha vassaṃ vasissāmī ti
 cittuppādamattam. sace maggapatīppanne⁶ yeva satthe pa-
 vāranādivaso⁷ hoti, tatth' eva pavāretabbam atha sattho
 antovasse yeva bhikkhunā patthitattānaṃ patvā atikka-
 mati, patthitattāne vasitvā tattha bhikkhūhi saddhīṃ
 pavāretabbam. athāpi sattho antovasse yeva antarā ekas-
 miṃ gāme tittatī vā vipakkiriyatī⁸ vā, tasmīṃ yeva gāme
 bhikkhūhi saddhīṃ vasitvā pavāretabbam. appavāretvā⁹
 tato paraṃ gantum na vattatī. nāvāya¹⁰ vassaṃ upagac-
 chantenāpi kuṭiyam yeva upagantabbam. pariyesitvā ala-
 bhantena ālayo kātabbo. sace anto temāsaṃ nāvā samudde
 yeva hoti, tatth' eva pavāretabbam. atha sace¹¹ nāvā kulam¹²
 labhatī, ayañ ca parato gantukāmo hoti, gantum na vattatī,
 nāvāya laddhagāme yeva vasitvā bhikkhūhi saddhīṃ pavā-

¹ Bp. ubhayattha t̥hitam and adds pi

² Bp. omits sanghe

⁴ Bp. nivāsaṭṭhānaṃ.

⁶ Bp. maggapatīppanne,

⁸ Bp. °kiratī.

¹⁰ Bp. nāvāyam.

¹² Bp. kūlam.

³ Bp. omits bhikkhū.

⁵ Bp. tattha and omits eva.

⁷ Bp. °nadivaso

⁹ Bp. appavā°.

¹¹ Bp. omits sace.

retabbam. sace 'pi nāvā anutīram eva aññattha gacchatī, bhikkhu ca pathamaṃ laddhagāme yeva vasitukāma, nāvā gacchatu, bhikkhunā tatth' eva vasitvā bhikkhūhi saddhīm pavāretabbam. itī vaje satthe nāvāyan ti tīsu thānesu n' atthi vassacchede āpatti, pavāretuñ ca labhati 'tī. purimesu pana vālehi ubbālā hontī 'tī ādisu saṅghabhedapariyosānesu¹ vatthūsu kevalaṃ anāpatti hotī, pavāretuṃ pana na labhati.

pisācullikā 'tī pisācā yeva pisācullikā. na bhikkhave rukkhassusīre 'tī ettha suddhe rukkhasusīre yeva na vaṭṭatī. mahan-tassa pana susirassa² anto padaracchadanam kutikaṃ katvā pavisanadvāram yojetvā upagantum vattatī. rukkham chinditvā khānukamatthake padaracchadanam kutikaṃ katvāpi vattatī yeva. *rukkhaviṭapiyā* 'tī etthāpi suddhe vitapamatte na vattatī. mahāviṭape pana attakaṃ bandhitvā tattha padaracchadanam kuṭikaṃ katvā upagantabbam. *asenā-samkenā* 'tī yassa pañcannaṃ chadanānaṃ aññatarena channaṃ yojitadvārabandham³ senāsanam n' atthi, tena na upagantabbam. na bhikkhave chavakutikāyā⁴ 'tī ettha⁵ chavakutikā nāma ṭaṃkitamañcādiḥhedā kuṭī, tattha upagantum na vattatī. susāne pana aññaṃ kutikaṃ katvā upagantum vaṭṭatī. na bhikkhave chatte 'tī etthāpi catūsū thambhesu chattaṃ thapetvā āvaranam katvā dvāram yojetvā upagantum vattatī. chattaḥkutikā nām' esā hotī. *cāṭiyā*⁶ 'tī etthāpi mahantena kapallena chatte vuttanayena kutim katvā upagantum vattatī. *evarūpā katikā* 'tī etthāpi⁷ aññāpi yā idisā⁸ adhammikā katikā hotī, sā na kātabbā 'tī attho. tassā lakkhanaṃ Mahāvibhange vuttam.

vassāvāso paṭissuto hotī. purimikāyā 'tī tumhākaṃ āvāse purimikāya vassupanāyikāya vassaṃ vasissāmī 'tī paṭiññā katā hotī. *purimikā ca na paññāyati* 'tī yattha paṭiññātam tattha vassupagamanam na dissatī 'tī *patissave ca āpatti dukkaṭassā* 'tī ettha na kevalaṃ imaṃ temāsaṃ idha vassaṃ vasathā 'tī etass' eva patissave āpatti imaṃ temāsaṃ bhikkham ganhatha, ubho 'pi mayam idha⁹ vasissāma, ekato uddisā-

¹ Bp. °pariyantesu.

² Bp. °bandha.

³ Bp. omits ettha.

⁴ Bp. ettha.

⁵ Bp. idisī.

⁶ Bp. rukkhasusirassa.

⁷ Bp. °kāyan.

⁸ Bp. caṭiyā.

⁹ Bp. inserts vassaṃ.

pessāmā 'ti evam ādināpi tassa tassa patissave dukkatam. tañ ca kho pathamam suddhacittassa pacchā viṣaṃvādana-paccayā. pathamam pi asuddhacittassa pana patissave pācittiyam, viṣaṃvādane dukkatan ti pācittiyena saddhim dukkatam yujjati. so tadah' eva akaranāyo ti ādisu, sace vassam anupagantvā vā pakkamati, upagantvā vā sattāham bahiddhā vitināmeti, purimikā ca na paññāyati patissave ca āpatti. vassam upagantvā pana arunam anuttāpetvā¹ tadah' eva sattāhakaraniyena pakkamantassāpi² antosattāhe nivattantassa anāpatti, ko pana vādo dvīhatīham vasitvā antosattāhe nivattantassa. dvīhatīham³ vasitvā 'ti etthāpi nīrapekkhagamanen' eva upacārātikkame vassacchedo vedītabbo. sace⁴ idha vasissāmī 'ti ālayo atthi, asatiyā pana vassam na upeti, gahitasenāsanam sugahitam,⁵ chinnavasso na hoti, pavāretum labhati yeva. sattāham anāgatāya pavāranāyā 'ti ettha navam ito paṭṭhāya gantum vattati, āgacchatu vā mā vā, anāpatti. sesam uttānam evā 'ti.

Vassūpanāyīkakkhandhakavannanā nīthitā.

Pavāranākkhandhakam.

Pavāranākkhandhake, n' eva ālapeyyāma na sallapeyyāma⁶ 'ti ettha ālāpo nāma pathamavacanam, sallāpo nāma⁷ pacchimavacanam. hatthavīlanghakenā 'ti hatthukkhepakena. pasusaṃvāsan ti pasūnam viya saṃvāsam. pasavo 'pi hi attano uppannam suhādukkham aññamaññassa na ārocenti, patisanthāram na karonti, tathā ete 'pi⁸ akāmsu. tasmā nesaṃ saṃvāso pasusaṃvāso ti vuccati. esa nayo sabbattha. na bhikkhave mūgavattam⁹ tīthiyasamādānan ti imam temāsam na kathetabban ti evarūpam vattasamādānam¹⁰ na kātabbam. adhammīkathikā hi esā. aññamaññānulomatā 'ti aññamaññam vattum anulamabhāvo. vadantu maṃ āyasmanto

¹ Bp. anuttāha°.

² Bp. pakkantassāpi.

³ Bp. dvīhatīham

⁴ Bp. inserts 'pana vādo dvīhatīham vasitvā antosattāhe nivattantassa. sace pi'

⁵ Bp. suggahitam.

⁶ Bp. sallāpe°.

⁷ Bp. omits nāma

⁸ Bp. ādis na.

⁹ Bp. mūgabbattam.

¹⁰ Bp. vatasa°.

tī hī vadantaṃ sakkā hotī kiñci vattum, na itaraṃ. *āpatti-vutthānatā vinayapurekkhānatā* 'tī āpattihi vutthānabhāvo, vinayaṃ purato katvā caranabhāvo. vadantu maṃ āyasmanto tī hī¹ vadanto āpattihi vutthahissatī vinayañ ca purakkhītvā viharatī² 'tī vuccatī. *sunātu me bhante sangho. ajja pavāranā. yadī sanghassa pattakallam, sangho pavāreyyā* 'tī ayam sabbasangāhikā nēma ñattī. evaṃ hī vutte, tevācikaṃ dvevācikañ ca ekavācikañ ca pavāretum vattatī, samānavassikam eva³ na vattatī. tevācikaṃ pavāreyyā 'tī vutte pana tevācikaṃ eva vattatī, aññaṃ⁴ na vattatī. dvevācikaṃ pavāreyyā 'tī vutte dvevācikañ ca tevācikañ ca vattatī, ekavācikañ ca samānavassikañ ca na vattatī. ekavācikaṃ pavāreyyā 'tī vutte pana ekavācikaḍvevācikatēvācīkānī vattanti, samānavassikam eva na vattatī. samānavassikan tī vutte sabbam vattatī. *acchantī* 'tī nīsinā⁵ 'va hontī na utthahanti. *tad anantarā*⁶ 'tī tad anantaram,⁶ tāvattakam⁷ kālan tī attho. *cātuddasikā ca pañnarasikā cā* 'tī ettha cātuddasikāya ajja pavāranā cātuddasī 'tī evaṃ pubba-kiccaṃ kātābham, pañnarasikāya ajja pavāranā pañnarasi 'tī.

pavāranākammesu sace ekasmiṃ vihāre pañcasu bhikkhūsu vasantesu, ekassa pavāraṇaṃ āharitvā cattāro ganañattim thapetvā pavārentī, catūsu vā⁸ tīsu vā vasantesu, ekassa pavāraṇaṃ āharitvā tayo vā dve vā sanghañattim thapetvā pavārentī, sabbam etaṃ adhammena vaggam pavāranākammam.⁹ sace pana sabbe 'pi pañca janā ekato sannipatitvā ganañattim thapetvā pavārentī, cattāro vā⁸ tayo vā dve vā vasantā ekato sannipatitvā sanghañattim thapetvā pavārentī, sabbam etaṃ adhammena samaggaṃ pavāranākammam sace pañcasu janesu ekassa pavāraṇaṃ āharitvā cattāro sanghañattim thapetvā pavārentī, catūsu vā⁸ tīsu vā ekassa pavāraṇaṃ āharitvā tayo vā dve vā ganañattim thapetvā pavārentī, sabbam etaṃ dhammena vaggam pavāranā-

¹ Bp. *inserts* evaṃ *after* hī.

³ Bp. *omits* eva.

⁵ Bp. *amantarā*.

⁷ Bp. *tāvatakam*.

⁹ Bp. *pavāranākammam, sic passim*.

² Bp. *viharissatī*.

⁴ Bp. *añña*.

⁶ Bp. *anantarā*.

⁸ Bp. *omits* vā.

kammaṃ. sace pana sabbe 'pi pañcajanā ekato sannipatitvā sanghaññattim thapetvā pavārenti, cattāro vā tayo vā ekato sannipatitvā ganaññattim thapetvā pavārenti, dve aññamaññam pavārenti, eko¹ vasanto adhithānapavāranam karoti, sabbam etaṃ dhammena samaggaṃ pavāranākammaṃ ti.

dinnā hoti pavāranā 'ti ettha evaṃ dinnāya pavāranāya pavāranāhārakena sanghaṃ upasankamitvā evaṃ pavāretabbam Tisso bhante bhikkhu saṅghaṃ pavāreti ditthena vā sutena vā parisankāya vā, vadatu tam bhante saṅgho anukampaṃ upādāya, passanto patikarissati. dutiyam pi bhante . . . pe . . . tatiyam pi bhante Tisso bhikkhu sanghaṃ pavāreti ditthena vā sutena vā parisankāya vā . . . pe . . . patikarissati 'ti. sace pana vuddhataro hoti, āyasmā bhante Tisso ti vattabbam. evañ hi tena tass' atthāya pavāritam hoti 'ti. *pavāraṇaṃ dentena chandaṃ pi dātun* ti ettha, chandaḍānaṃ Uposathakkhandhake vuttanayen' eva veditabbam. idhāpi ca chandaḍānaṃ avasesasanghakammatthāya,² tasmā sace pavāraṇaṃ dento chandaṃ deti, vuttanayen'³ eva āhatāya pavāranāya ārocitāya⁴ tena ca bhikkhunā sanghena ca pavāritam eva hoti. atha pavāranam eva deti na chandaṃ, tassa ca pavāranāya ārocitāya saṅghena ca pavārite sabbesaṃ suppvāritam hoti, aññam pana kammaṃ kuppati. sace pana⁵ chandaṃ eva deti na pavāranam, sanghassa pavāranā ca sesakammāni ca na kuppanti, tena pana bhikkhunā appavāritam hoti. pavāranādivase pana bahisīmāya⁶ pavāraṇaṃ adhithahitvā āgatenā pi chando dātabbo, tena saṅghassa pavāranākammaṃ na kuppati.

ajjaṃ⁷ me pavāranā 'ti ettha sace cātuddasikā hoti, ajja me pavāranā cātuddasī,⁸ sace pannarasikā, ajja me pavāranā pannarasī 'ti evaṃ adhithātabbam. tadahu pavāranāya āpattin ti ādi vuttanayam eva puna pavāretabban ti puna pubbakiccam katvā ñattim thapetvā saṅghattherato patthāya pavāretabbam. sesaṃ Uposathakkhandhakavannanāyaṃ vuttanayen' eva veditabbam.

¹ Bp. ekato.

³ Bp °nayaena and omits eva

⁵ Bp omits pana.

⁷ Bp ajjaṃ.

² Bp avasesakammatthāya.

⁴ Bp omits this.

⁶ Bp. °yam.

⁸ Bp adds 'ti.

āgantukehi āvāsikānaṃ anuvattitabban tī ajja pavāraṇā cātuddasī 'tī etad eva pubbakiccaṃ kātabbhaṃ. paṇṇarasika-pavāraṇāya¹ pi es' eva nayo. āvāsikehi nissīmaṃ gantvā pavāretabban 'tī vassāvasāne ayaṃ pāḷimuttakavinicchayo, sace purimikāya pañca bhikkhū vassaṃ upagatā, pacchimikāya pi pañca, purimehi ñattim thapetvā pavārite pacchimehi tesam santike pārisuddhuposatho kātabbo, na ekasmim uposathagge dve ñattiyo thapetabbā. sace 'pi pacchimikāya upagatā cattāro tayo dve eko vā hoti es' eva nayo. atha purimikā² cattāro, pacchimikāya 'pi cattāro tayo dve eko vā, es' eva nayo. athāpi purimikāya tayo, pacchimikāya pi tayo dve eko³ vā, es' eva nayo. idam h' ettha lakkhanaṃ, sace purimikāya upagathehi pacchimikāya upagatā thokatarā c' eva hontī samasamā vā⁴ sanghapavāraṇāya ca⁵ ganaṃ pūrentī, sanghapavāraṇāvasena ñattim⁶ thapetabbā 'tī. sace pana purimikāya tayo, pacchimikāya eko hoti, tena saddhim⁷ cattāro hontī, catunnaṃ saṅghañattim thapetvā pavāretum na vattati. ganañattiyā pana so ganapūraako hotī, tasmā ganavasena ñattim thapetvā purimehi pavāretabbaṃ, itarena tesam santike pārisuddhuposatho kātabbo.⁸ purimikāya dve, pacchimikāya dve vā eko vā hoti, es' eva nayo. purimikāya eko, pacchimikāya eko⁹ hoti, ekena ekassa santike pavāretabbaṃ, ekena pārisuddhuposatho kātabbo. sace¹⁰ purimavassūpagathehi pacchimavassūpagatā ekena pi adhikatarā hontī, pathamaṃ pātimokkhaṃ uddisitvā pacchā thokatarehi tesam santike pavāretabbaṃ. kattikacātummāsiniyā pavāraṇāya pana, sace pathamaṃ vassūpagathehi mahāpavāraṇāya pavāritehi pacchā upagatā adhikatarā vā samasamā vā hontī, pavāraṇāñattim thapetvā pavāretabbaṃ. tehi pavārite pacchā itarehi nesaṃ¹¹ pārisuddhuposatho kātabbo. atha mahāpavāraṇāya pavāritā bahū¹² hontī,

¹ Bp. °rasikavāre.

² Bp. omits eko.

³ Bp. omits ca.

⁴ Bp. inserts te.

⁵ Bp. inserts sace before puri°.

⁶ Bp. pi eko tī for eko hoti.

⁷ Bp. omits nesaṃ.

⁸ Bp. purimikāya.

⁹ Bp. ca for vā.

¹⁰ Bp. ñatti.

¹¹ Bp. adds pana.

¹² Bp. inserts bhikkhū.

pacchā¹ vassūpagatā thokā² vā eko vā, pātīmokkhe udditthe pacchā tesam santike tena pavāretabbam.

na ca bhikkhave appavāraṇāya pavāretabbam aññatra saṅghasāmagguyā 'ti ettha Kosambikasāmaggīsā³ 'va sāmaggi veditabbā. ajja pavāraṇā sāmaggi 'ti evañ c' ettha pubba-kiccaṃ kātabbam. ye pana kismiñcid eva appamattake pavāraṇam thapetvā samaggā honti, tehi pavāraṇāyam eva pavāraṇā kātabbā. sāmaggi-pavāraṇam karontehi ca pathamapavāraṇam thapetvā patipadato patthāya yāva kattikacātummāsipunnamā⁴ etth' antare kātabbā, tato pacchā vā pure vā na vattatī.

dvevācikaṃ pavāretun ti ettha ñattim thapentenāpi yadi sanghassa pattakallam, saṅgho dvevācikaṃ pavāreyyā 'ti vattabbam, ekavācike ekavācikaṃ pavāreyyā 'ti. samānavassike 'pi samānavassikaṃ pavāreyyā 'ti vattabbam, ettha ca bahū 'pi samānavassā ekato pavāretum labhanti.

bhāsītāya lapitāya apariyositāyā 'ti ettha sabbasangāhikaṃ ca puggalikaṃ cā 'ti dubbidham⁵ pavāraṇātthapanam. tattha sabbasangāhike sunātu me bhante sangho . . . pe . . . sangho tevācikaṃ pavāre iti sukārato yāva rekāro, tāva bhāsītā lapitā, apariyositā 'va hoti pavāraṇā, etthantare ekapade 'pi thapentena thapitā hoti pavāraṇā. yakāre pana patte pariyositā hoti, tasmā tato patthāya thapentena⁶ atthapitā hoti. puggalikaṭthapane pana sangham bhante pavāremi . . . pe . . . dutiyam pi . . . , tatiyam pi bhante sangham pavāremi diṭṭhena vā sutena vā parisankāya vā . . . pe . . . passanto pati 'ti saṅkārato yāva ayam sabapacchimo ṭikāro, tāva bhāsītā lapitā, apariyositā 'va⁷ pavāraṇā, etth' antare ekapade 'pi thapentena thapitā hoti pavāraṇā. karissāmi 'ti vutte pana pariyositā 'va⁸ hoti, tasmā karissāmi 'ti vutte pana pariyositā 'va hoti tasmā karissāmi 'ti ekasmiṃ⁹ pade patte thapitā 'ti¹⁰ atthapitā 'va⁸ hoti. esa nayo dvevācikaekavācikasamānavassikāsu.¹¹ etāsu

¹ Bp. pacchumavassūpagatā

² Bp. thokatarā.

³ Bp. Kosambaka°.

⁴ Bp. °lumāsiniṇipunnamā

⁵ Bp. duvidham.

⁶ Bp. inserts thapitāpi after thus.

⁷ Bp. inserts hoti after 'va.

⁸ Bp. omits 'va.

⁹ Bp. etasmiṃ.

¹⁰ Bp. pi for 'ti.

¹¹ Bp. adds pi.

pi hi pavāranāsu¹ sankārato tikārāvasānaṃ yeva thapanak-khettan ti. *anuyuññyamāno* ti anuyogam² katvā kimhi nam thapesi 'ti parato vuttanayena pucchiyamāno. omad-ditvā 'ti etāni alam bhikkhu mā bhaṇḍanan ti ādini vacanā-ni vatvā. vacanomaddanā hi idha omaddanā 'ti adhippetā *anuddhamṣitam patijānāti* 'ti amūlakena pārājikena anud-dhamṣito ayam mayā 'ti evam patijānāti. *yathādhamman* ti saṅghādiseṣena anuddhamṣane pācittiyam, itarehi dukkatam. *nāsetvā* 'ti lingaṇāsanāya nāsetvā. *sāssa yathādhammam patikatā* 'ti ettakam eva vatvā pavārethā 'ti vattabbo,³ asukā nāma āpatti 'ti idam pana na vattabbam, etañ hi kalahassa mukham hoti.

idam vatthum paññāyati, na puggalo ti ettha corā kira araññavihāre pokkharanito macche gahetvā pacitvā khāditvā agamaṃsu, so taṃ vipākāraṃ disvā⁴ bhikkhussa iminā kammrena bhavitabban ti sallakkhetvā evam āha vatthum thapetvā sangho pavāreyyā 'ti yadā taṃ puggalaṃ jānis-sāma, tadā taṃ⁵ codessāma, idāni pana sangho pavāretū 'ti ayam ettha attho. *idān' eva naṃ vadehī* 'ti sace iminā vatthunā kañci⁶ puggalaṃ parisaṅkasi, idān' eva naṃ apadisāhī 'ti attho. sace apadisati, taṃ puggalaṃ anuvijjivā pavāretabbam, no ce apadisati, upaparikkhitvā jānissāmā 'ti pavāretabbam. *ayam puggalo paññāyati*, na vatthun⁷ ti ettha eko bhikkhu mālāgandhavilepanehi cetiyam vā pūjesi, aritthaṃ vā pivi, tassa tad anurūpo sarīragandho hoti,⁸ so taṃ gandham sandhāya imassa bhikkhuno⁹ gandho ti vatthum¹⁰ pakāsento evaṃ āha. *puggalaṃ thapetvā sangho pavāreyyā* 'ti etaṃ puggalaṃ thapetvā sangho pavāretū¹¹ 'ti. idān' eva naṃ vadehī 'ti yaṃ tvaṃ puggalaṃ thapāpesi, tassa pugga-lassa idān' eva dosam vadehī.¹² sace ayam assa doso ti vadati,

¹ Bp. *omits* pavāranāsu sankārato.

² Bp. *omits* anuyogam katvā.

³ Bp. vattabbo

⁴ Bp. *inserts* 'ārāme vā kiñci duttena katam vipākāraṃ disvā' after disvā.

⁵ Bp. nam

⁶ Bp. kiñci.

⁷ Bp. vatthū.

⁸ Bp. ahoṣi.

⁹ Bp. evarūpo sarīragandho for gandho.

¹⁰ Bp. vutthum.

¹¹ Bp. 'retu and *omits* 'ti.

¹² Bp. vada.

taṃ puggalam sodhetvā pavāretabbam, atha ca¹ n' āham jānāmi 'ti vadati, upaparikkhivā jānissāmā 'ti pavāretabbam. idaṃ vatthuñ² ca puggalo ca paññāyati 'ti purimanayen' eva corehi macche gahetvā pacitvā paribhuttatthānañ ca gandhā-dīhi nhānatthānañ ca disvā pabbajitass' edaṃ³ kamman ti maññamāno so evam āha. idān' eva naṃ vadehī 'ti idān' eva tena vatthunā parisankītapuggalam⁴ vadehī. idaṃ pana ubhayam⁵ disvā dīttakālato patthāya vinicchinivā 'va pavāretabbam. kallaṃ vacanāyā 'ti kallacodanāyā⁶ codetum vattati 'ti attho. kasmā. pavāranato pubbe avinicchittatā pacchā ca disvā coditattā 'ti ukkotanakam pācittīyan ti idañ hi ubhayam pubbe pavāranāya disvā vinicchinivā 'va bhikkhū pavārenti, tasmā puna taṃ ukkoṭentassa āpatti.

dve tayo uposathe cātuddasike kātun ti ettha catutthapañcamā dve cātuddasikā⁷ tatiyo pana pakatiyāpi cātuddasiko yevā 'ti tasmā tatiyacatutthā vā tatiyacatutthapañcamā vā dve tayo cātuddasikā kātabbā. atha catutthe kate te⁸ sunanti, pañcamo cātuddasiko kātabbo. evam pi dve cātuddasikā honti evam karontā bhandanakārakānam terase vā cātuddase vā ime pannarasīpavāranam pavāressanti. evaṃ pavārentehi ca bahisīmāya sāmanere thapetvā te āgacchanti 'ti sutvā lahum lahum sannipatitvā pavāretabbam. etaṃ atthaṃ dassetum te⁹ *ce bhikkhave . . . pe . . . tathā karontū* 'ti vuttam. *asamvīhutā* 'ti asamvidahitā¹⁰ āgamanajānanatthāya akatasamvidahanā,¹¹ aviññātā 'va hutvā 'ti attho. *tesaṃ vikkhuvā* 'ti kilantattha muhuttam vissamathā 'ti ādinā nayena sammoham katvā 'ti attho. *no ce labhethā* 'ti no ce bahisīmam gantum labheyyum, bhandanakārakānam sāmanerehi c' eva daharabhikkhūhi ca nīrantaram anubaddhā¹² 'va honti. *āgame junhe* 'ti yaṃ sandhāya āgame junhe pavāreyyāmā 'ti ñattim thapesum, tasmim āgame junhe.

¹ Bp omits ca.³ Bp etaṃ.⁵ Bp adds pi.⁷ Bp. omits this.⁹ Bp. te hi for te¹¹ Bp. °vidahitā.² Bp vatthu.⁴ Bp. °kitam puggalam.⁶ Bp kallaṃ coda°.⁸ Bp. omits te.¹⁰ Bp °vidahanarahitā.¹² Bp anubandhā.

komudiyā cātummāsīniyā akāmā pavāretabban ti avassam pavāretabbam, na hi tam atikkamitvā pavāretum labbhati. *tehi ce bhikkhave bhikkhūhi pavāriyamāne* 'ti evaṃ cātummāsīniyā pavāriyamāne.

aññataro phāsuvhāro ti tarunasamatho vā tarunavipassanā¹ vā paribāhirā bhavissāmā 'ti anibaddharattitthānadivātthānādibhedena² bhāvanānuyogam sampādetum asakkontā bāhirā bhavissāma. *sabbehi' eva ekajjhaṃ sannipatitabban* ti immā chandaḍānaṃ patikkhipatī. bhinnasā hi saṅghassa samaggakaranakāle tinavattthārakasamathe imasmiñ ca pavāranasangahe 'ti imesu tisu thānesu chandaṃ dātum na vattatī. pavāranasangahe ca nāma 'āyaṃ vissatthakammatthānānaṃ thāmagatasamathavipassanānaṃ sotāpannādīnañ ca na dātabbo. tarunasamathavipassanālabhino pana sabbe vā hontu upadḍhā vā ekapuggalo vā ekassa pi vasena dātabbo yeva. diṇne pavāranasangahe antovassaṃ³ parihāro 'va hoti, āgantukā tesāṃ senāsanaṃ gahetum na labhanti, tehi pi chinnavassehi na bhavitabbaṃ, pavāretvā pana antarāpi cārikaṃ pakkamitum labhanti 'ti dassanattamaṃ, *tehi ce bhikkhave* 'ti ādima āha. sesaṃ sabbattha uttānaṃ eva 'ti.

Pavāranākkhandhakavaṇṇanā nitthitā.

Cammakkhandhakaṃ.

*Issarādhīpaccaṃ*⁴ ti issarabhāvena ca adhipatibhāvena ca samannāgataṃ. *rajan* ti rājabhāvaṃ, raññā kattabbakiccaṃ vā. *Sono nāma Koliviso*⁵ ti ettha Sono ti tassa nāma, Koliviso⁵ ti gottaṃ. *pādatalesu lomāni* 'ti uthosu⁶ rattesu pādatalesu sukhumānaṃ⁷ añjanavannāni kammacittakatāni lomāni jātāni honti. so kira pubbe asītisahassānaṃ purisānaṃ jetthapuriso hutvā tehi saddhiṃ paccekabuddhassa vasanattthāne paṇnasālaṃ katvā attano sassirikaṃ upapāvārakaṃ⁸ paccekabuddhassa pādehi akkamanattthāne pādapuñchanikaṃ katvā thapesi. temāsam pana sabbe 'va paccekabuddhaṃ upatthahimsu. ayaṃ tassa ca tesaṃ ca

¹ Bp. vipassano.

² Bp. °bhāvena.

³ Bp. antovasse.

⁴ Bp. *begins with* Cammakkhandhake.

⁵ Bp. Koliviso.

⁶ Bp. *omits* ubhosu.

⁷ Bp. °māni.

⁸ Bp. °ranam.

asītigāmikasahassānaṃ¹ pubbaṇṇaṃ. *gāmikasahassānā*² 'ti tesu gāmesu vasantānaṃ kulaputtānaṃ asītisahassāni. *kenacid eva karaṇīyena* 'ti kenaci karaṇīyena viya. na pan' assa kiñci karaṇīyaṃ atthi aññatara tassa dassanattāya.³ rājā kira tāni pi asītikulaputtasahassāni sannipātento⁴ evaṃ aparisaṅkanto Sono āgamaṃsatī 'ti sannipātāpesi. *duṭṭha-dhammike atthe* 'ti Kasīvaṇṇijjādini⁵ dhammena kattabbāni, mātāpitaro dhammena posittabbā 'ti evaṃ ādinaṃ nayeṇa idhalokahite atthe anusāsivā. *so no bhagavā* 'ti so amhākaṃ bhagavā tumhe samparāyike atthe anusāsissatī 'ti attho. *bhagavantam paṭivedemī* 'ti bhagavantam jānāpemi. *paṭi-kāya nimmuṃjivā* 'ti sopānassa hetthā adbhacandapāsāne nimmuṃjivā. *yassa dāni bhante bhagavā kalam maññatī* 'ti yassa tesam hitakiriyatthassa bhagavā kalam jānāti. *vihā-rappacchāyāyan* ti vihārapaccante chāyāyam. *samannā-haranī* 'ti pasādavaseṇa punappunaṃ manasikaronti. *bhuy-yoso mattāyā* 'ti bhuyyoso mattāya puna viṣittataram dassehi 'ti attho. *antaradhāyati* 'ti adassanam hoti. *lohiteṇa phut-tho* 'ti lohiteṇa makkhito hoti. *gavāghātanan* ti yattha gāvo haññanti, tādiso ti attho. *kusalō*⁶ 'ti vīnāya vādanakusalo. *vīnāya tantissare* 'ti vīnāya tantiyā⁷ sare. *accāyikā*⁸ 'ti atīyātā kharamucchitā. *saravatī* 'ti sarasampannā. *kam-maṇṇā* 'ti kammakkhamā. *atisukhā* 'ti mandamucchitā.⁹ *same guṇe patitthitā* 'ti majjhime sare tthapetvā mucchitā. *viriyasamatham*¹⁰ *adhutthāhi* 'ti viriyasampayuttam samatham¹¹ adhutthāhi, viriyasamathena yojehi 'ti attho. *indriyānaṃ ca samatam paṭivijjhā* 'ti saddhādīnaṃ indriyānaṃ samatam samabbhāvaṃ, tattha saddham paññāya paññaṃ ca saddhāya, viriyaṃ samādhinā samādhin ca viriyena yojīyamānānaṃ¹² indriyānaṃ samatam pativijjha. *tattha ca nimuttam gaṇhāhi* 'ti tasmim samathe satī, yena ādāse mukhanimittena¹³ uppaj-

¹ Bp asītiyāgāmi°² Bp. asītim before gāmi°.³ Bp. dassanā.⁴ Bp °pātāpento.⁵ Bp. Kasīvaṇṇi°⁶ Bp. kusalatā nāma for kusalo 'ti.⁷ Bp. tantissare for tantiyā sare⁸ Bp accāyatā⁹ Bp °mucchanā.¹⁰ Bp. viriyasamatam adhutthāhi.¹¹ Bp. °yuttam samatam.¹² Bp. yojayamāno¹³ Bp. mukhabimben' eva nimittena.

jitabbam, tam samathanimittam vipassanānimittam magganimittam phalanimittam¹ ganhāhi, nibbattehī 'ti attho. aññaṃ byākareyyaṃ tī arahā ahaṇ tī jānāpeyyaṃ. chatthānāni 'ti cha kāraṇāni. adhimutto hohi 'ti pativijjhivā paccakkhaṃ katvā thito hoti. nekkhammādhimutto ti² sabbaṃ arahattavasena vuttaṃ. arahattaṃ hi sabbakilesehi nikkhantattā nekkhammaṃ. pavivittatā³ parveko, byāpajjhābhāvato⁴ abyāpajjhaṃ,⁵ tanhāya⁶ khayante uppannattā tanhakkhaya,⁷ upādānassa khayante uppannattā upādānakkhaya, sammohābhāvato⁸ asammoho 'ti vuccatī kevalaṃ saddhāmattakaṇ tī pativedharahitaṃ kevalaṃ pativedhapaññāya asammissaṃ saddhāmattakam. patīcayan tī punapunaṃ kareṇa vuddhiṃ.⁹ vītarāgattā maggapativedhena rāgassa vigatattā yeva nekkhammasankhātā arahattaṃ pativijjhivā thito hoti phalasaṃpattivihāreṇa¹⁰ viharatī, taṇ ninnamānaso yeva hotī 'ti attho. sesapadesu pi es' eva nayo. lābhasakkārasūlokaṇ tī catupaccaya lābhañ ca tesāṃ yeva sukata bhāvañ ca vanna bhānañ ca. nikāmayamāno 'ti icchayamāno patthayamāno. parvekādhimutto tī paviveke¹¹ adhimutto ahaṇ tī evaṃ arahattaṃ byākarotī 'ti attho. sīlabbataparāmāsaṇ tī sīlañ ca vatañ ca parāmasitvā gahitaṃ gahanamattam. sārato paccāgacchantaṃ tī sārābhāvena jānanta. abyāpajjhādhimutto¹² tī abyāpajjhaṃ¹³ arahattaṃ byākarotī 'ti attho. iminā¹⁴ nayeṇa sabbavāresu attho vedītabbo. bhusā 'ti balavanto. n' ev' assa cittaṃ pariyādayanti¹⁵ 'ti etassa khīṇāsavassa cittaṃ gahetvā thātum na sakkonti. amissīkantaṃ tī amissakataṃ kilesehi¹⁶ ārammaṇāni¹⁷ saddhiṃ cittaṃ missaṃ karonti, tesāṃ abhāvā amissīkataṃ. thitaṇ tī patitthitaṃ. āneñjappattaṇ tī acalanappattaṃ. vayañcas-

¹ Bp. °ttañ ca

³ Bp. teh' eva pavivittattā

⁵ Bp. °pajjam

⁷ Bp. taṇhakkhaya.

⁹ Bp. vuddhi

¹¹ Bp. viveke.

¹³ Bp. abyāpajjham.

¹⁵ Bp. °yādayanti.

¹⁷ Bp. °ṇa.

² Bp. add's ādi.

⁴ Bp. byāpajjā°

⁶ Bp. tanhakkhayaṇte.

⁸ Bp. °vayo

¹⁰ Bp. °vihāreṇa.

¹² Bp. °pajjādhi°.

¹⁴ Bp. add's 'va.

¹⁶ Bp. kilesāhi.

sānupassatī 'tī tassa cīttassa uppādam pi vāyam pi passatī. *nekkhammaṃ adhimuttassā* 'tī arahattam pativijjhītvā tti-tassa sesapadehi pi arahattam eva kathitam. *upādānak-khayassā* 'tī upayogatthe sāmivacanam¹ *asammohaṇ ca cetaso* tī cīttassa ca asammoho² adhimutto³ *disvā āyatanup-pādan* tī āyatanānam uppādaṇ ca vāyaṇ ca disvā. *sammā cīttam vimuccatī* 'tī sammā hetunā nayena imāya vipassanāya patipattiyā phalasamāpattivasena cīttam vimuccatī, nibbā-nārammane adhimuccatī. *santacīttassā* 'tī nibbutacīttassa. *tādīno* tī itthānitthesu⁴ anunayapatighehi akampitattā⁵ tādīno. *aññam*⁶ *byākarontī* 'tī arahattam byākarontī. *attho ca vutto* tī yena arahā 'tī ñāyatī, so attho ca⁷ vutto. suttattho pana suttantavannanāto yeva gahetabbo. *attā ca anupanīto* tī aham arahā 'tī evam byañjanavasena attā ca⁷ na upanīto. *attha ca paṇḍh' ekacce moghapurisā* 'tī aññe pana tucchapurisā hasamānā viya asantam eva aññam vacanamattena santam katvā byākarontī. *ekapālāsikan* tī ekapatalam. *astīsaka-tavāhe* 'tī ettha dve sakatabhārā eko vāho tī veditabbā. *sattahatthikaṇ ca anīkan* tī ettha cha hatthiniyo eko ca hatthī 'tī idam ekaṃ anikaṃ, idīsāni sattam anīkāni sattahatthikaṃ anikaṃ nāma. *digunā* 'tī dvīpatalā. *ṭṭigunā* 'tī tipa-talā. *gananganupāhanā*⁸ 'tī catupatalato patthāya vuccatī.

*sabbanīlakā*⁹ 'tī sabbā 'va nīlakā¹⁰ es' eva¹¹ nayo sabbapi-takādīsu¹² pi. tattha ca *nīlakā*¹⁰ ummārapupphavannā hotī, *pītākā*¹⁰ kannīkārappupphavannā,¹³ *lohītikā* jayakusumapuppha-vannā,¹⁴ *mañjetthikā*¹⁵ mañjetthakavannā¹⁶ eva, *kanhā* alārit-ṭhikavannā,¹⁷ *mahārangarattā* satapadīpīttivannā,¹⁸ *mahānā-marattā* sambhinnavannā hotī pandupalāsavannā, Kurundiyam

¹ Bp sāmī°² Bp °moham.³ Bp °muttassa⁴ Bp. °nitthe⁵ Bp anappiyattā akampiyattā ca tādī for akampitattā tādīno⁶ Bp. *inserts* tassa dādīno before this.⁷ Bp omits ca⁸ Bp gunangunūpahanā.⁹ Bp. sabbanīlikā¹⁰ Bp nīlikā¹¹ Bp. esa for es' eva¹² Bp. °pītākādīsu¹³ Bp. kanīkā°¹⁴ Bp jayasuma°¹⁵ Bp. mañjetthīkā¹⁶ Bp. mañjetthīvannā.¹⁷ Bp addāritthika°¹⁸ Bp satapadīpi°.

pana padumapupphavannā 'ti vuttam.¹ etāsu yaṃ kañci labhivā rajanam colakena² puñchivā vannaṃ bhindivā dhāretuṃ vattati. appamattake³ 'pi bhinne vattati yeva. *nīlavaddhikā* 'ti yāsaṃ vaddhā yeva nīlā. es' eva⁴ nayo sabbattha. etāyo⁵ 'pi vannabhedam katvā dhāretabbā. *khallakabaddhā* 'ti pañhipidhānattham⁶ tale khallakam bandhivā katā. *pūtabaddhā*⁷ 'ti Yonakaupāhanā vuccati, yāva jaṅghato sabbapādam paṭicchādeti. *pāliguṇṭhīmā* 'ti pālim guṇṭhivā katā⁸ uparipādamattam eva paticchādeti, na jaṅgham. *tūlapunnikā* 'ti tūlapicunā pūretvā katā. *tittirapattilā* 'ti tittirapattasadisā vicittavaddhā⁹ *meṇḍavisānavaddhikā*¹⁰ 'ti kannikatthāne mendakasīṅgasanthāne vaddhe¹¹ yojetvā katā. ajavisānavaddhikādīsu¹² pi es' eva nayo. *vicchikālīkā*¹³ 'ti tatth' eva vicchikānam¹⁴ naṅgutthasanthāne vaddhe¹¹ yojetvā katā. *morapiṇṇaparīsibbitā*¹⁵ 'ti talesu vā vaddhesu¹⁶ vā morapiṇṇehi¹⁷ suttakasadiṣehi parīsibbitā. *cutrā* 'ti vicitrā. etāsu pi yaṃ kañci¹⁸ labhivā, sace tāni khallakādīni apanetuṃ¹⁹ sakkā hoti,²⁰ valaṇṇetabbā.²¹ tesu pana satī valaṇṇentassa²² dukkaṭam. *sīhacammaparikkhatā* nāma pariyañtesu cīvare anuvātaṃ viya sīhacammaṃ yojetvā katā. *ulūkacammaparikkhatā* 'ti pakkhībilālacammaparikkhatā.²³ etāsu pi yā kāci²⁴ taṃ cammaṃ apanetvā dhāretabbā.

omukkan ti patimuñcitvā apanītaṃ. *navā* 'ti aparibhuttā. *abhiṇvānikassā* 'ti yena sippena abhiṇvanti jīvitaṃ kappenti, tassa kāraṇā 'ti attho. *idha kho taṃ bhikkhave* ti ettha tan ti nipātamattaṃ, idha kho bhikkhave

¹ Bp. vuttā.

² Bp. °ttakena.

³ Bp. etā.

⁴ Bp. puṇṇa°.

⁵ Bp. puṇṇa°.

⁶ Bp. °sānabaddhikā.

⁷ Bp. baddhe

⁸ Bp. pi for 'ti

⁹ Bp. °puñcha°

¹⁰ Bp. °puñchehi.

¹¹ Bp. apanetvā.

¹² Bp. honti valaṇṇijitum for hoti

¹³ Bp. valaṇṇetabbā.

¹⁴ Bp. °bīla°.

¹⁵ Bp. colakena.

¹⁶ Bp. esa for es' eva

¹⁷ Bp. panhi°.

¹⁸ Bp. °inserts yā.

¹⁹ Bp. °sānabaddhikā.

²⁰ Bp. °baddhi° for °vaddhi°

²¹ Bp. vicchika.

²² Bp. baddhesu.

²³ Bp. kiñci

²⁴ Bp. °bīla°.

²⁵ Bp. adds labhivā after kāci.

sobheyyā¹ 'tī attho. *yam tumhe* 'tī ye tumhe. atha vā yadī tumhe 'tī vuttaṃ hoti. yadī saddassa hi atthe yam² nipāto. *ācariyesū* 'tī ādīmi, pabbajjācariyo upasampadācariyo nissayācariyo uddesācariyo tī ime cattāro 'pī idha ācariyā eva, avassikassa chabbasso ācariyamatto, so hī catuvassakāle taṃ nissāya vacchatī, evaṃ ekavassassa sattavasso duvassassa atthavasso tīvassassa navavasso catuvassassa dasavasso 'tī³ ime 'pī ācariyamattā eva, upajjhāyassa sandittasambhattā pana sahāyakā⁴ bhikkhū, ye vā pana keci dasahi vassehi mahantatarā, te sabbe 'pī upajjhāyamattā nāma, ettakesu bhikkhūsu anupāhaneṣu caṅkamantesu saupāhanassa caṅkamato āpattī. *pādakkhīlābādho* nāma, pādato khilasadisam maṃsaṃ nikkhantaṃ hoti.

tinapādukā 'tī yena kenaci tinena katā⁵ pādukā. *hīntālapādukā* 'tī khajjūripattehi⁶ katapādukā, hīntālapattehi pī na vattatī yeva. *kamalapādukā* 'tī kamalavannaṃ⁷ nāma tīnaṃ⁸ atthī, tena katapādukā usīrapādukā 'tī pī vadantī. *kambalapādukā* 'tī unnāhi katapādukā. *asankamanīyāyo*⁹ 'tī bhūmiyaṃ suppatitthitā niccalā asamhāriyā.

angajātaṃ chupantī 'tī angajāten' eva angajātaṃ chupantī. *ogāhetvā mārentī* 'tī antoudake dāḷhaṃ gahetvā mārentī. *utthīyuttanā* 'tī dhenuyuttana. *purīsantarenā* 'tī purīsasārathinā. *purīsayuttanā* 'tī gonayuttana. *utthāntarenā* 'tī itthīsārathinā. *Gāṅgā-Mahvyāyā* 'tī Gāṅgā-Mahikīlikā.¹⁰ *purīsayuttaṃ hatthavattakan* tī ettha purīsayuttaṃ itthīsārathi vā hotu purīsasārathi vā, vattatī. hatthavattakam pana itthīyo vā vaṭṭentu purīsā vā vattatī yeva. *yā-nuggātenā* 'tī yānapatighaṃsa¹¹ sabbo kāyo calatī, tapaccayā rujjatī.¹² *suvākan* tī pitakasivikam.¹³ *pātānkan*¹⁴ tī vaṃse laggetvā kataṃ patapottalikam.¹⁵

¹ Bp. sobheyyāthā

² Bp. omits 'tī

³ Bp. kata

⁴ Bp. kamalatīnam

⁵ Bp. °niyā

⁶ Bp. yānam abhirūhantassa

⁷ Bp. pīghskasivikam

⁸ Bp. °paṭalikam

⁹ Bp. ayam

¹⁰ Bp. sahāya.

¹¹ Bp. khajjūri°.

¹² Bp. omits tīnam

¹³ Bp. °kīlikāya

¹⁴ Bp. omits rujjatī.

¹⁵ Bp. pātānki

*uccāsayanamahāsayanā*¹ 'tī ettha uccāsayanān tī pamānā-
tikkanāṃ mañcam, mahāsayanān tī akappiyapaccatthara-
naṃ² āsandiādīsu³ āsandī 'tī pamānātikkanāṣaṇaṃ *pal-*
laṅko tī pādesu vā⁴ vālarūpānī thapetvā kato. *gonako* tī
dīghalomako mahākojavo caturaṅgulādhikānī kira tassa
lomānī. *cittako*⁵ tī vālacittāunnāmayattharako⁶ *patikā* 'tī
unnamayo setattharako.⁷ *patāhikā* 'tī ghanapupphako un-
nāmayattharako,⁸ Yonaka-Daṃḍa-pato⁹ tī vuccatī. *tūhikā*
'tī pakatitūhikā yeva. *vikatīkā* 'tī sīhabyagghādīnūpavi-
citto¹⁰ unnāmayattharako¹¹ *uddhalomī*¹² 'tī ekato uggata-
lomāṃ unnāmayattharanāṃ, uddhamlomi¹³ 'tī pī pātho.
ekantalomī 'tī ubhato uggatalomāṃ unnāmayattharanāṃ.
*katissan*¹⁴ tī ratanaparīsibbitāṃ koseyyakattissamayam¹⁵ pac-
cattharanāṃ. *koseyyan* tī ratanaparīsibbitāṃ koseyyasutta-
mayam¹⁶ paccattharanāṃ. suddhakoseyyam pana vattatī.
kuttakan tī soḷasannaṃ nātakittināṃ thatvā naccayoggaṃ¹⁷
unnāmayapaccattharanāṃ¹⁸ *hatthattiharaassattiharā*¹⁹ hatthi-
assapitthisu attharakā²⁰ eva. *rathattihare* 'pī es' eva nayo.
*ajīnappavenī*²¹ 'tī ajīnacammehī mañcappamānena sibbitvā
katā pavēni.²² *kadalīmagapavarapaccattharanā*²³ tī kadalīmi-
gacammaṃ nāma atthī, tena kaṭṭam pavarapaccattharanāṃ.
uttamapaccattharanān tī attho. taṃ kira setavattassa
uparī kadalīmagacammaṃ pattharitvā sibbetvā²⁴ karontī.
sauttaracchadan tī saha uttaracchadena²⁵ uparībaddhena²⁶

¹ Bp. °yanānī.² Bp akappiyattharanakam³ Bp āsandiādīsu.⁴ Bp omits vā.⁵ Bp cittakā⁶ Bp vānacitraunnāmayattharano⁷ Bp °raṇo.⁸ Bp. °mayalohittharano.⁹ Bp. yo āmalakapaṭṭo tī pī vuccatī for 'Yonaka-Daṃḍa-pato tī vuccatī.'¹⁰ Bp. °entro¹¹ Bp °ttharano¹² Bp uddhalomī¹³ Bp. uddhalomī.¹⁴ Bp. kaṭṭissan¹⁵ Bp. °kaṭṭissamayam.¹⁶ Bp kosiya°.¹⁷ Bp. naccanayoggaṃ.¹⁸ Bp °mayaattharanam.¹⁹ Bp. add's 'tī.²⁰ Bp attharanakāattharanā.²¹ Bp. ajīna°.²² Bp pavēni.²³ Bp. kadalī for kadalī, sic passim.²⁴ Bp sibbitvā.²⁵ Bp °danena²⁶ Bp. °bandhena.

rattavitānena saddhin tī attho. setavitānam pī hetthā akappiyapaccattharane satī na vattatī, asatī pana vattatī. *ubhañtolohitakupadhāna*¹ tī sīsūpadhānañ² ca pādūpadhānañ³ cā 'tī mañcassa ubhato lohita-kupadhānaṃ, etaṃ na vattatī.⁴ yam pana ekam eva upadhānaṃ ubhosu passesu rattam vā hotu⁵ padumavannam vā cittaṃ vā, sace pamānayuttam, vattatī. mahāupaddhānaṃ pana patikkhittam. *ḍīpicchāpo* tī dīpipotako. *ogupphiyanti* 'tī bhittidandakādisu vethetvā bandhanti. *abhimsīditun* tī abhinissāya nisīdituṃ⁶ *gilānena bhikkhunā saupāhanenā* 'tī ettha gilāno nāma yo na sakkotī anupāhano gāmaṃ pa-visituṃ.

*Kurarahare*⁷ 'tī evam nāmake nagare. eten' assa go-caragāmo vutto. *Papāte*⁸ *pabbate* 'tī Papātanāmake⁹ pabbate. eten' assa nivāsanatthānaṃ vuttaṃ. *Sono* tī tassa nāmaṃ. kotīagghanakam pana kannapīlandhanakam¹⁰ dhāreti, tasmā *Kutikanno* tī vuccatī. kotīkanno tī attho.¹¹ *ekaseyyan* tī ekakassa¹² seyyam anuyuñjakālayuttan¹³ tī¹⁴ attho. *pāsāḍṛkan* tī pāsāḍajanakam¹⁵ *pasādanīyan* tī idam tass' eva atthavevacanam. *uttamadamaṭṭhasamathan* tī uttamaṃ damathañ ca samathañ ca paññañ ca samādhūñ ca, kāyupasamañ¹⁶ ca cittupasamañ¹⁷ cā 'tī pī attho. *dantan* tī sabbesaṃ visūkāyikavipphanditānaṃ¹⁸ upacchinnattā dantam, khīnakilesan tī attho. *guttan* tī samvaraguttiyā guttam. *yatindriyan* tī jīndriyam.¹⁹ *nāgan* tī āgūvirahitaṃ, kilesavirahitaṃ tī attho. *tinnam me vassānaṃ accayenā* 'tī mama pabbajjādivasato patthāya tinnam vassānaṃ accayena. *upasampadam alatti* tī aham upasampadam

¹ Bp °kūpa°² Bp sīsūpa°³ Bp pādūpa°⁴ Bp kappatī⁵ Bp hotī.⁶ Bp. *inserts* 'apassayam katvā nisīditun tī attho'⁷ Bp Kurura°.⁸ Bp. Papatake.⁹ Bp Papata°.¹⁰ Bp. °pīlandha°.¹¹ Bp. pātho for attho¹² Bp. ekassa¹³ Bp. kālayuttan¹⁴ Bp *inserts* 'uposathakālayuttam uposathakālan tī,' after tī.¹⁵ Bp pasāda°¹⁶ Bp kāyū°.¹⁷ Bp. cittū°.¹⁸ Bp visu°.¹⁹ Bp vīriyindriyam.

labbhiṃ.¹ *kanhuttarā* 'ti kanhamattikuttarā, uparivaddhi-takanhamattikā 'ti attho. *gokantakakatā* 'ti gunnaṃ khurehi akkantabhūmito samutthitehi gokantakehi upahatā. te kira gokantaṅke ekapatalikā upāhanā rakkhituṃ na sakkonti, evaṃ kharā honti. *eragu. moragu majjāru jantū* 'ti imā catasso 'pi tinajātiyo, etehi katasāraṅke ca tattikāyo ca karonti. tattha *eragū* 'ti erakatinam, taṃ olārikam, moragutinaṃ tambasīsam sukhumaṃ² mudukam sukhasamphasam, tena katā³ tattikā nipajjitvā vutthitamatte puna ud-dhumānā⁴ hutvā tittatī, majjāvunā sātaka 'pi karonti, jantussa manisadiso vanno hoti. *senāsanaṃ paññāpesi* 'ti bhisim vā katasārakam vā paññāpesi.⁵ paññāpetvā ca pana Sonassa ārocesi,⁶ āvuso satthā tayā saddhim ekāvāse vasitukāmo, gandhakutiyam yeva te senāsanaṃ paññattan tī.⁷ *paṭibhātu taṃ bhikkhu dhammo bhāsitaṃ* tī paṭibhāna-saṅkhātassa nānassa bhāsitaṃ abhimukho hotu. *Atthaka-vaggikāni* 'ti tāni akāsi. *vissatthāyā* 'ti vissatthakkarāya. *anelagalāyā* 'ti elakabhāvo na hoti. *ariyo na ramati pāpe, pāpe na ramati suci* 'ti yo hi kāyavācāmanosoceyyena samannāgato, so pāpe na ramati, tasmā ariyo 'pi pāpe na ramati 'ti visesadassanattaṃ pāpe na ramati suci 'ti vuttaṃ. *ayaṃ khv assa kālo* tī ayaṃ kho kālo bhaveyya. *pari-dassī* 'ti paridassesi. idañcidaṇ ca vadeyyāsī 'ti yaṃ me upajjhāyo jānāpesi, tassa ayaṃ kālo bhaveyya, handa dāni ārocemi taṃ sāsanaṃ tī ayaṃ ettha adhippāyo *vinaya-dharapañcamenā* 'ti anussāvanakaācariyapañcamena.⁸ *anujānāmi bhikkhave sabbapaccantīmesu janapadesu gananganu-pāhanan*⁹ tī ettha manussacammaṃ thapetvā yena kenaci cammena upāhanā vattati. upāhanakosakasatthakosakuñcikakosakesu pi es' eva nayo. *cammāni attharanāni* 'ti ettha pana yaṃ kiñci elakacammaṇ ca ajacammaṇ ca atthariv-tvā nipajjitum vā nisīditum vā vattati. migacamme eni-migo¹⁰ vātamigo pasadamigo kuraṅgamigo¹¹ migamātuko

¹ Bp alabbhiṃ.² Bp omits this.³ Bp kata.⁴ Bp. °mātā.⁵ Bp paññāpesi.⁶ Bp. ārocesi.⁷ Bp. omits following eight lines (to vuttam).⁸ Bp. anusāvanaācariya°.⁹ Bp. gunangunūpāhanan¹⁰ Bp. eṇimigo.¹¹ Bp. kuraṅga°.

rohītamigo ti etesaṃ yeṇa cammāni vattanti, aññesaṃ pana na¹ vaṭṭati.

makkato kālasiho ca sarabho kadalīmigo,
ye ca vālamigā keci tesāṃ cammaṃ na vattati.

tattha vālamigā 'ti sīhabyagghadīpacchataracchā.² na kevalaṇ ca ete yeṇa, yesāṃ pana cammaṃ na³ vattati 'ti vuttam, te thapetvā avasesā antamaso gomahisasasavilārādayo⁴ 'pi, sabbe imasmim atthe vālamigā tv' eva veditabbā. etesaṇ hi sabbesāṃ cammaṃ na vattati. na tāva taṃ ganānūpagam, yāva na hatthaṃ gacchatī 'ti, yāva āharitvā vā na dinnam, tumhākaṃ bhante cīvaraṃ uppannaṃ ti pahinitvā vā n' ārocitam, tāva gananam na upeti,⁵ anadhitthitam vattati, adhitthātabbagahanam⁶ na upeti 'ti attho. yadā pan' ānetvā vā dinnam hoti, pahinitvā⁷ vā ārocitam, uppannaṃ ti vā sutam, tato patthāya dasāham eva parihāram labhati 'ti.

Cammakkhandhakavannanā niṭṭhitā.

Bhesajjakkhandhakavannanā.

Bhesajjakkhandhake sārādikena ābādhenā 'ti saradakāle uppannena pītābādhenā. tasmim hi kāle vassodakena pi tementi kaddamam pi maddanti, antarantarā ātapo pi kharo hoti, tena tesāṃ pittaṃ kotthabbhantaragataṃ hoti. āhāratthaṇ ca phareyyā 'ti āhāratthaṃ sādheyya. nacchādentī 'ti na jīranti,⁸ na vātarogaṃ paṭippassambhetum sakkonti. sinesikānī⁹ 'ti siniddhāni. bhattachādakenā¹⁰ 'ti bhattassa¹¹ anārocakena. kāle paṭiggahitaṃ ti ādisu majjhan-tike¹² avitvatte paṭiggahetvā pacitvā parissāvetvā¹³ 'ti attho.

¹ Bp. omits na vaṭṭati   ² Bp. omits dīpi.   ³ Bp. omits na

⁴ Bp. gomahim sasasabilā°.   ⁵ Bp. inserts sace before anadhi°.

⁶ Bp. adhitthāṇ ca gananam.

⁷ Bp. omits 'pahinitvā vā ārocitam.'

⁸ Bp. jiranti.

⁹ B² sene°; Bp. senesitānī

¹⁰ B²Bp. °cehandakenā.

¹¹ B²Bp. bhattam arocikena, and inserts 'acchavasanti ādisu nis. saggiyavannanāyam vuttanayen' eva vinicchayo veditabbo.'

¹² Bp. majjanhike.

¹³ B²Bp. cā 'ti

telaparibhogena paribhuñjitun tī sattāhakālikatēlaparibhogena paribhuñjitum.¹ *vacatthan* tī sesavacam² *nsadam nsadapota*³ tī pimsanasilā⁴ ca pimsanapotako⁵ ca *paggavan*⁶ tī latājāti. *nattamālan*⁷ tī karañjam⁸ *acchavasan*⁹ tī ādisu nissaggiyavannanāyam vuttanayen' eva vinicchayo vedītabbo. mūlabhesajjādīvinicchayo¹⁰ 'pī Khuddakavannanāyam vutto yeva, tasmā idha yaṃ yaṃ pubbe avuttam, tam tad eva vannayissāma. hinguṇḡgūjatu hinguṣipātīkā hinguṇḡjātiyo yeva, takatakapattitakapanṇiyo lākhājātiyo yeva¹¹ *sāmuḍḍikā*¹² 'tī samuddatīre vālukā viya santitthati. *kāḷalonan*¹³ tī pakatilonam *sindhavan* tī setavannam pabbate utthahati. *ubbhidan*¹⁴ tī bhūmito ankuraṃ utthahati. *bilan* tī sabbasambhārehi¹⁵ saddhim pacitam, tam rattavannam. *kāyo vā duggandho* 'tī kassaci assādīnam viya kāyagandho hoti, tassāpī sirīsakosambādīcunnāni¹⁶ vā gandhacunnāni vā sabbāni vattanti. *chakanan*¹⁷ tī gomayaṃ *rajananipakkam* tī rajanakasatam. pakatīkacunnam pī kottetvā udakena temetvā nhāyītum vattati. etam pī rajananipakkasankham¹⁸ eva gacchati āmakamaṃsañ ca khādi āmakalohitañ ca pivīti, na taṃ bhikkhu khādi na pivī, amanusso khādītvā ca pivītvā ca pakkanto, tena vuttam *tassa so amanussikābādho patippassambhī* 'tī. *añjanan* tī sabbasangāhikavacanānam etam. *kāḷañjanan* tī ekā añjanajāti sabbasambhārapakkam¹⁹ vā. *rasañjanan* tī nānāsambhārehi kataṃ. *sotañ-*

¹ B²Bp. *insert here* 'mūlabhesajjādi vinicchayo pī khuddakavannanāyam vutto eva, tasmā idha yaṃ yaṃ pubbe avuttam tam tad eva vannayissāma'

² B²Bp. setavacam

³ B² °podan

⁴ Bp pīsana°.

⁵ B²Bp pīsanaṇḡpoto.

⁶ B² paggavakasāvan tī, Bp phaggavan

⁷ B² °mālakasāvan.

⁸ B²Bp karañcam.

⁹ B²Bp *omit the following eight words*

¹⁰ B²Bp. *omit the following fifteen words, which are inserted before in these two texts*

¹¹ B²Bp. *omit* yeva

¹² Bp. sāmuḍḍan.

¹³ B² kāḷalonan.

¹⁴ B² ubbhīran

¹⁵ B²Bp. dabbā°.

¹⁶ B²Bp. °kosumbā°.

¹⁷ B²Bp chakanan.

¹⁸ Bp. °sankhepaṃ

¹⁹ B²Bp. *omit this and next* vā.

janan tī nadīsoṭādisu uppajjanakaañjanam.¹ *geruko* nāma suvannageruko. *kapillan*² tī dīpasikhāto³ gahitam asi. *candanan* tī lohita candanādīkaṃ yaṃ kiñci. tagarādīni⁴ pākātāni. aññāni pī niluppālādīni vattanti yeva. *añjanupapīmsanehi*⁵ 'tī añjanena saddhīṃ ekato pimsitabbhehi.⁶ na hī kiñci añjanupapīmsanam⁷ na vattati. *atthimayan* tī manussatthīṃ thapetvā avasesam atthimayam. *dantamayan* tī hatthidantādi sabbam dantamayam. vīsānamaye 'pi akappīyam nāma n' atthī, nalamayaādayo ekantakappīyā yeva. *salākodhāmyan*⁸ tī yattha salākaṃ odahanti, tam susiradandakam vā thavīkaṃ vā anujānāmī 'tī attho. *amsavaddhako*⁹ tī añjanatthavīkāya¹⁰ amsavaddhako⁹ *yamakaṃ*¹¹ *natthukaranin* tī samasotādi dvīhi pī¹² nālikāhi ekam natthukaranīṃ. *anujānāmī bhikkhave telapākan* tī yaṃ kiñci bhesajjam pakkhipitum¹³ sabbam anuññātam eva hotī. *atīpakkhittamajjāni*¹⁴ 'tī atīviya khittamajjāni, bahum majjam pakkhipitvā yojitāni 'tī attho *angavāto* tī angaman-gesu¹⁵ vāto *sambhārasedan* tī nānāvīdhapannabhaṅgase-dam. *mahāsedan* tī¹⁶ porisappamānam āvātam angārānam pūretva paṃsuvālīkādihi pīdahitvā tattha nānāvīdhāni vāta-haranapannāni santharītvā telamakkhītena gattena tattha nīpajjitvā samparivattanena¹⁷ sarīraṃ sedetum anujānāmī 'tī attho. *bhaṅgodakan* tī nānāpannabhaṅgehi¹⁸ kutthitam¹⁹ udakam. tehi pannehi ca udakena ca siñcitvā²⁰ siñcitvā sedetabbo. *udakotthakan* tī udakakotthakaṃ²¹ pātīṃ vā donīṃ vā unhodakassa pūretvā tattha pavisitvā sedakamma-karanam anujānāmī 'tī attho. *pabbavāto hotī* 'tī pabbe pabbe vāto vijjhati. *lohitaṃ mocetun* tī satthakena lohī-

¹ Bp °kam añjanam² Bp kapallan³ B²Bp. °khato.⁴ B²Bp tagga°.⁵ B²Bp añjanūpapīsanēhi.⁶ Bp pīsītabbhehi⁷ B²Bp. añjanūpapīsanam.⁸ B²Bp salākatthāmyan⁹ Bp sambaddhako¹⁰ Bp añjanittha°.¹¹ Bp yamaka.¹² Bp pana for pī¹³ Bp pakkhipantam.¹⁴ B²Bp atikkhitta°¹⁵ B²Bp hatthapāde for this.¹⁶ B²Bp insert mahantam sedam.¹⁷ B²Bp. °vattantena¹⁸ B²Bp. °bhanga¹⁹ B² kudhitam²⁰ B² °cetvā²¹ B² °kottha cātīṃ, Bp °kotthe cātīṃ.

tam mocetum. *majjam*¹ *abhisankharitun* tī yena phālita-pādā pākātikā honti, tam nālīkerādīsu nānābhesaṃjāni pak-khīpivā *majjam*¹ *abhisankharitum*, pādānam sappāyabhesaṃjam pacitun tī attho. *tilakakkena attho* tī pitthehi tilehi attho. *kabalākan* tī vanamukhe sattupīdam pakkhīpitum *sāsapakuddenā*² 'tī sāsapapīṭthena. *vaḍḍhamamsan* tī adhi-kamamsaṃ ānī³ viya utthahati.⁴ *vikāsikan* tī telarundhanapilotikam⁵ *sabbam vanapaṭīkamman*⁶ tī yam kiñci vana-paṭīkamman⁶ nāma atthi, sabbam anujānāmi 'tī attho. *sāmaṃ*⁷ *gahetvā* 'tī idaṃ na kevalaṃ sappadatthass'⁸ eva, aññasmiṃ pi datthavise sati sāmaṃ gahetvā paribhuñjitabbaṃ, aññesu pana kāraṇesu paṭiggahitam eva vattati *na*⁸ *paṭiggāhāpetabbo* ti sace bhūmipatto, paṭiggahetabbo appattam pana sayam⁹ gahetum vaṭṭati. *gharadinnakābādho* tī vasikaranapānakasamutthitarogo.¹⁰ *sītālolin*¹¹ ti nāngalena kasantassa phāle laggamattikaṃ udakena āloletvā¹² pāyetum anujānāmi 'tī attho. *duṭṭhagahaniko* 'tī vipannagahaniko.¹³ kicchena uccāro nikkhamati 'tī attho. *āma-sakhāran* ti sukkhodanaṃ jhāpetvā tāya chārikāya paggharitakhārodakaṃ.¹⁴ *muttahaṇṇakān* ti gomuttaparibhāvitam haritakaṃ. *abhisannakāyo* ti ussannadosakāyo. *acchakāñjikan*¹⁵ tī taṇḍulakamandā.¹⁶ *akāṭayūsan* ti asiniddho muggapacitapāniyo.¹⁷ *katākāṭan* ti so 'va thokaṃ¹⁸ siniddho. *paṭicchādanāyena* 'tī māṃsarasena. *sace bhikkhave pakkāpi muggā jāyanti* 'tī pakkā muggā sace 'pi jāyanti, yathā-sukhaṃ paribhuñjitabbā, pakkattā hi te kappiyā eva. *anto-*

¹ Bp. pajjam.² B² °kuṭṭena³ Bp. ānī.⁴ B²Bp. insert here 'lonasakkharikāya chinditun tī khurena chinditum.'⁵ B² °ruddhana°.⁶ B² °parika°.⁷ B²Bp. add yeva.⁸ B² sabbada°, B²Bp kato puna paṭiggahetabbo.⁹ Bp. omits sayam¹⁰ Bp. vasi°.¹¹ Bp. sītālolin.¹² Bp. āloletvā.¹³ B² vippa°.¹⁴ B²Bp °ritam khārodokam.¹⁵ B² acchakāñjikan; Bp. °yan.¹⁶ B² °kamatto; Bp. taṇḍulodakamattā.¹⁷ Bp. °niyo.¹⁸ Bp. dhota for thokam.

vutthan tī akappiyakutiyam vuttham. *sāmaṃ pakkam* tī ettha yam kiñci āmisam bhikkhunā¹ pacitum na vattatī. pakkam² eva pacitum vattatī. sace 'pi 'ssa unhayāguyā gulasipannānā³ vā singaveram⁴ vā lonam vā pakkhipanti, tam pi cāletum na vattatī, yāgum nibbāpemi⁵ 'tī pana cāletum vattatī. uttandulabhattam labhītvā⁶ pidahitum na vattatī sace pana manussā pidahitvā 'va denti, vattatī, bhattam vā mā nibbāyatū⁷ 'tī pidahitum vattatī. khīra-takkādīsu pana sakim kutthitesu⁸ aggim kātum⁹ vattatī puna pākassa anuññātabbā. *ukkapindakāpi*¹⁰ *khādanti* 'tī biḷāramūsikāgodhamangusā¹¹ khādanti. *damakā* 'tī vighāsādā. *tato nīhatan*¹² tī yattha nīmantitā bhuñjanti, tato nīhatam.¹³ *vanattham pokkharatthan* tī vane c' eva padumini-gacche¹⁴ ca jātam. *abījan* tī taruṇam¹⁵ yassa bījam na ankuram janeti. *nibbatābījan*¹⁶ tī bījam *nibbatetvā*¹⁷ apanetvā paribhuñjatabbam¹⁸ ambapanasādīphalam.¹⁹

*duropayo*²⁰ *vano* tī dukkhena rūhatī, dukkhena pākatiko hotī 'tī attho. *dupparihāram satthan* tī sambādhe dukkhena sattham pahareyya²¹ *satthakammam vā vatthikammam vā* 'tī yathā paricchinne okāse yena kenaci satthena vā sūciyā vā kantakena²² vā santikāya²³ vā pāsānasakalīkāya²⁴ vā nakhena vā chindanam vā phālanam²⁵ vā vijjhanam vā lekhanam vā na kātabbam, sabbam h' etam satthakammam eva hotī. yena kenaci pana cammena vā vatthena vā vatthipīlanam²⁶ pi²⁷ na kātabbam, sabbam h' etam vatthikammam eva hotī. ettha ca *sambādhassa samantā*²⁸ *dvangulā* 'tī idaṃ satthakammam eva²⁹ sandhāya vuttam. vatthikammam pana

¹ B²Bp. bhikkhuno.² B²Bp. *omit* kakkam eva pacitum vattatī.³ B²Bp. sulasi°.⁴ B²Bp. singiveram.⁵ B² kudhitesu, Bp. kuthitesu⁶ B²Bp. dātum⁷ B²Bp. °pindikā⁸ B²Bp. °mūsikāgodhamangusā⁹ Bp. nīhatan¹⁰ Bp. °nīgacche.¹¹ B²Bp. tarunaphalam.¹² Bp. nippaṭṭabījan.¹³ Bp. nippaṭṭetvā.¹⁴ B²Bp. paribhuñjatabbakam.¹⁵ B²Bp. °sādi¹⁶ B² dūro°.¹⁷ B² parihareyyā 'tī; Bp. parihareyya.¹⁸ B² kaṇḍakena.¹⁹ B²Bp. sattikāya.²⁰ Bp. °sakkhalī°²¹ B² phālanam.²² B²Bp. *omit* pi.²³ B²Bp. sāmantā.²⁴ B²Bp. yeva.

sambādhe yeva patikkhittam. tattha pana khāram vā dātum¹ yena kenaci rājjukena vā bandhitum vattati. yadi tena chijjati, succhinnam. andavuddhīroge 'pi sattha-kammaṃ na vattati, tasmā andam phāletvā bijāni uddharitvā arogaṃ karissāmi 'ti na kattabbam aggitāpanabhesajjalepanesu² pana patikkhepo n' atthi. vaccamagge bhesajjamakkhitā³ ādānavatti vā vejunālikā vā vattati, yāya khārammaṃ vā karonti telam vā pavesenti⁴

ṭṭavattamaṃsan ti matass'⁵ eva maṃsam *māghāto* 'ti tam divasam na labbhā kenaci kiñci jīvita voropetum. *potthanakan* ti mamsacchedanasatthakam vuccati. *kim-pīmāyā* 'ti kim pi imāya. *na bhagavā ussahatī*⁶ 'ti na bhagavā sakkoti. *yatra hi nāmā* 'ti yasmā nāma. *pativvekkhī* 'ti vīmaṃsi. *patipucchī* 'ti vuttam hoti. *appatvvekkhitvā* 'ti appatipucchitvā sace pana asukamaṃsam ti jānāti, patipucchanakiccam n' atthi, ajānantena pana pucchitvā 'va khādītabbam. *sunakhamāṃsan* ti ettha araṇṇākokā nāma sunakhasadisā honti, tesam maṃsam vattati. yo pana gāmasunakhiyā vā kokena kokasunakhiyā vā gāmasunakhena samyogena⁷ uppanno, tassa maṃsam na vattati. so hi ubhayam bhajati 'ti. *ahumaṃsan* ti yassa kassaci apādakassa dīghajātikassa maṃsam na vattati. sihamamsādini pākātān' eva. ettha ca manussamaṃsam sajātikatāya⁸ patikkhittam, hatthiassamaṃsam rājangatāya, sunakhamamaṃsañ ca ahimaṃsañ ca patikkulatāya,⁹ sihamamsādini pañca attano anupaddavattthāyā 'ti. iti¹⁰ imesam manussādīnam dasannam maṃsam pi atthi pi lohitaṃ pi cammaṃ pi lomam pi sabbam na vattati. yaṃkiñci ñatvā vā añatvā vā khādantassa āpatti yeva. yadā jānāti tadā desetabbā. apucchitvā khādissāmi 'ti gaṇhato patiggahane 'pi dukkatam pucchitvā khādissāmi 'ti gaṇhato anāpatti. uddissakatam pana jānitvā khādantass' eva āpatti, pacchā jānanto āpattiyā na karetabbo.¹¹

¹ B²Bp. ādātum for vā dātum.

² Bp. °sajjālīmpanesu

⁴ B² pavesanti.

⁶ B² ussahatī

⁸ B²Bp. sajātitāya

¹⁰ B²Bp. omī iti.

³ B² °makkhī, Bp. °makkhivā

⁵ B²Bp. matassa for matass' eva.

⁷ Bp. samyogā.

⁹ Bp. paṭikūlatāya

¹¹ Bp. adda 'pi.

ekako¹ 'ti² n' atthi me dutiyo 'ti attho. *pahūtam yāguṇ*
*ca madhugolikaṇ*³ *ca patiyādāpetvā* 'ti so kira satasahassam
vayaṃ katvā patiyādāpesi anumodanagāthāya⁴ pariyoṣāne
patthayataṃ icchatan ti padānaṃ *alam eva dātun* ti iminā
sambandho sace pana patthayatā acchatā⁵ 'ti pātho atthi,
so yeva gahetabbo. *bhojjayāgun* ti yā pavāranam janeti.
yad aggenā 'ti yam ādīṃ katvā. *saggā te āradadhā* 'ti sagga-
nibbattanakaṃ⁶ puññaṃ upacitan ti attho. *yathādhhammo*
kāretabbo 'ti paramparabhōjanena kāretabbo,⁷ bhojjayāguyā
hi pavāranā hoti 'ti. *nāhantaṃ Kaccānā* 'ti tasmīṃ kira
avasitthagule devatā sukhumojam pakkhipiṃsu, so⁸ aññesaṃ
parināmaṃ na gacchatī, tasmā evam āha. *gīlānassa gulān*
ti tathārūpena byādhinā gīlānassa pacchābhattaṃ gulāṃ
anuñānāmi 'ti attho. *sabbasantharin*⁹ ti yathā sabbattha¹⁰
santhataṃ hoti, evam santharitvā¹¹

Sundha-Vassakārā 'ti Sunidho ca Vassakāro ca dve
brāhmanā Magadharañño¹² mahāmaccā. *Vajjīnaṃ paṭibāhā-*
yā 'ti Vajjirājakulānaṃ āyamukhānaṃ¹³ pacchundanathāya.¹⁴
vatthūnī 'ti gharavatthūnī. *cittāni namanti nivesanāni māpe-*
tun ti tā¹⁵ kira devatā vatthuvijjāpāthakānaṃ sarīre adhimuc-
civā evam cittāni nāmenti. kasmā. ambhākam yathā-
nurūpaṃ sakkāram karissanti 'ti attho *Tāvatiṃsehi* 'ti
loke kira Sakkam devarājānaṃ Vissukammañ¹⁶ ca upādāya
Tāvatiṃsā panditā 'ti saddo abbhuggato, ten' ev' āha Tāva-
tiṃsehi¹⁷ ti. Tāvatiṃsehi¹⁸ saddhiṃ mantetvā viya māpentī
'ti attho. *yāvātā ariyānaṃ*¹⁹ āyatanan ti yattakaṃ ariyama-
nussānaṃ osaranatthānaṃ nāma atthi. *yāvātā vanijjapatho*²⁰

¹ B² ekattakoci, Bp ekattako

³ Bp °golakañ

⁵ B²Bp. icchatā.

⁷ Bp. kātabbo

⁹ Bp. °santhatan.

¹¹ B²Bp. omit this.

¹² B²Bp insert here mahāmattī

¹³ B² °mūkkam; Bp °mukha.

¹⁵ B² tāni.

¹⁷ B²Bp omit Tāvatiṃsehi ti.

¹⁹ B² Ānandaariyam, Bp ariyam

²⁰ B²Bp vaniṃppatho.

² B²Bp. insert ekako after 'ti.

⁴ Bp. °gāthā.

⁶ B²Bp. °ttakam.

⁸ B²Bp. sā.

¹⁰ B²Bp. sabbam

¹⁴ B²Bp °nattham

¹⁶ Bp Visu°

¹⁸ B² inserts devehi.

'ti yattakam vāṇijānaṃ āhaṭṭabhandassa¹ rāsivasen' eva kayavikkayatthānaṃ nāma atthi² 'ti attho. *idaṃ aggana-garaṃ* ti tesam ariyāyatanāṃ vaṇijjatthānaṃ³ idaṃ aggana-garaṃ bhavissatī. *putabhedanaṃ* ti bhandaputabhedanatthānaṃ,⁴ *bhandagandikānaṃ*⁵ mocanatthānaṃ ti vuttam hotī. *aggito vā* 'ti ādisu samuccayatthe⁶ vā saddo, tatra hi ekassa kotthāsassa aggitto ekassa *udakato* ekassa *abbhantarato* aññamañña⁷ bheda antarāyo bhavissatī. *uḷumṇaṃ* ti pāraṃ gamanatthāya āniyo⁸ ākoṭetvā⁹ kataṃ. *kullaṃ* ti vallādhī bandhītvā kataṃ. *annaṃ* ti sabbantimena paricchedena yojanamattaṃ gambhīrassa ca puthulassa ca udakatthānass' etaṃ adhi vacanaṃ. *saraṃ* ti idha nadī adhippetā. idaṃ vuttaṃ hotī ye gambhīravittataṃ tanhāsaraṃ taranti, te ariyamaggasankhātāṃ *setuṃ katvāna vassajja pallalāni* anāmasītvā 'va udakabharitāni ninnatthānāni, ayam pana idaṃ appamattakam udakam uttaritukāmo 'pi kullaṃ hi jano¹⁰ pabandhatī, buddhā pana buddhasāvaka ca vīnā eva kullena *tinnā medhāvino jantū* 'ti. *ananubodhā* 'ti abujjhanena. *sandhāvitāṃ* ti bhavato bhavangam anavasena sandhāvitāṃ. *samsaritaṃ* ti punappunaṃ gamanavasena samsaritaṃ. *mamañ c' eva tumhākañ cā* 'ti mayā ca tumhehi ca. atha vā sandhāvitāṃ samsaritaṃ ti sandhāvitāṃ¹¹ samsaritaṃ mamañ c' eva tumhākañ ca aho si 'ti evam ettha attho datthabbo. *samsitaṃ* ti samsaritaṃ. *bhavanetti samūhatā* 'ti bhavato gamanā¹² sandhāvanā tanhārajju sutthu hatā chinnā appavatti¹³ katā.

nīlan¹⁴ ti idaṃ sabbasangāhikam¹⁵ nīlavannā ti ādi tass' eva vibhāgadassanattāṃ.¹⁶ tattha na tesam pakativannā nīlā,

¹ B² ābhata°, Bp vā āhata°.

² B²Bp. atthī and omī 'ti attho

³ B² vaṇippathānaṃ

⁴ Bp. puṭa° for bhandapuṭa°.

⁵ B²Bp cmit this.

⁶ Bp °atthe

⁷ B²Bp aññamañña

⁸ B² āniyo.

⁹ Bp. akoṭetvā.

¹⁰ Bp pari jano bandhatī for hi jano pa°.

¹¹ Bp. sandhāvantāṃ samsarantāṃ.

¹² B²Bp. bhavagamanā.

¹³ Bp. °vattī.

¹⁴ B²Bp. nīlā.

¹⁵ Bp °gāhatam.

¹⁶ B²Bp vibhāgassa dassa°.

nilavilepanānaṃ vicittatāvasen'¹ etam vuttaṃ. *pativattesī* 'tī pahāresi. *sāhāraṃ dajjeyyāthā* 'tī sajanapadaṃ dadeyyātha. *angulī pothesun*² tī aṅgulim cālesum. *ambakāyā* 'tī itthikāya.³ *olokethā* 'tī passatha. *apalokethā* 'tī punappunam passatha. *upasaṃharathā* 'tī upanetha, imaṃ Licchavīpaṃsaṃ tumhākaṃ cittaṇa Tāvatisassa paṃsaṃ haratha Tāvatisassa samakam katvā passathā 'tī attho.

dhammassa ca anudhammaṃ byākaronī 'tī bhagavato⁴ vuttakāraṇassa anukāraṇaṃ kathenti. *sahadhammiko vādānuvādo* tī aparehī vuttakāraṇo⁵ hutvā tumhākaṃ vādo hī⁶ viññūgarahitabbakāraṇaṃ⁷ koci appamattako pi kim na āgacchatī. idaṃ vuttaṃ hotī, kiṃ sabbakāraṇena⁸ pī tumhākaṃ pavādo⁹ gārayhaṃ kāraṇaṃ n' atthī 'tī. *anabbhak-khātukāmā* 'tī abhībhavitvā¹⁰ acikkhitukāmā. *anuvuccakāraṇa*¹¹ tī anuvīditvā cintetvā tulayitvā kātābbam karohī 'tī vuttaṃ hotī *ñātamanussānaṃ* tī loke pākatānaṃ *sādhū hotī* 'tī sundaraṃ hotī. *patākam parihareyyun* tī patākam ukkhipitvā nagare ghosantā āhindeyyuṃ kasmā. evaṃ¹² amhākaṃ mahantabhāvo bhavissatī 'tī. *opānabhūtaṃ* tī patiyattaṃ udapāno viya patītaṃ.¹³ *kulaṃ* tī nivesanaṃ. *dātābbaṃ maññeyyāsī* 'tī mā imesaṃ deyyadhammaṃ upacchin-dittha, sampattānaṃ hī dātābbam evā 'tī ovadatī. *okāro* tī avakāro lāmakabhāvo. *sāmuikkamsikā* 'tī attanā yeva uddharitvā gahitā, asādhāraṇā¹⁴ aññesaṃ tī attho. *uddissa-kataṃ* tī uddisitvā katam. *paticcakammaṃ* tī attānaṃ paticca katan tī attho. atha vā paticcakammaṃ tī nimittakammas' etam adhivacanam. taṃ paticcakammaṃ ettha atthī 'tī maṃsam pi paticcakammaṃ tī vuttaṃ. yo hī evarūpaṃ maṃsam bhuñjati¹⁵ so 'pī tassa kammaṃsā dāyādo hotī, vadhakassa viya tassā 'pī pānaghātakammaṃ honti¹⁶ 'tī

¹ B² vilittagattavasen'

² Bp. angulim pothesun

³ B² itthiyikāya

⁴ B²Bp °vatā

⁵ Bp. °raṇena and adds sahāraṇo

⁶ Bp omits hī

⁷ Bp °tabbam kāraṇam

⁸ Bp. sabbākāraṇa.

⁹ B² vāde; Bp vādo.

¹⁰ B² na āci°, Bp. āci° for aci°.

¹¹ Bp anuvijja°.

¹² B²Bp. insert no after evam

¹³ Bp. tītam for this.

¹⁴ B² °raṇam.

¹⁵ B² paṃsbhuñjati.

¹⁶ Bp hotī.

adhippāyo. *na*¹ *jīrantī*² 'ti abbhācikkhantā na jīranti,³ abbhakkhānassa⁴ antaṃ na gacchanti 'ti attho. tikoti-pari-suddhikathā⁵ Saṅghabhedasikkhāpadavannanāyaṃ vuttā.

sakataparivattakan ti sakatehi parikkhepam viya katvā acchanti. *paccantiman* ti abhulāpamattam etaṃ. *yaṃ saṅgho ākaṅkhatī* 'ti vuttatā pana dhuravihāro pi sammannitum vattatī. kammavācam avatvā apalokanenāpi vattatī yeva. *kākoravasaddan* ti tattha tattha apavittā⁶ āmisakhādanatthāya anupage⁷ yeva sannipatitānam kākānaṃ orava-saddam *Yasojo* nāma Kapilasuttapariyosāne pabbajitānam pañcannaṃ satānam aggapuriso.

ussāvanantīkan ti ādisu ussāvanantikā tāva evam kātābbā,⁸ yo thambhānaṃ vā upari bhittipāde vā nikhanitvā vihāro kayirati, tassa hetthā thambhapaticchakā pāsānā bhūmigaṭikā eva. pathamathambham pana paṭhamabhittipādaṃ vā patitthāpentehi bahūhi samparivāretvā kappiyakutim karomā⁹ 'ti vācam nicchārentehi, manussesu ukkhipitvā patitthāpentesu, āmasitvā vā sayam ukkhipitvā vā thambho vā bhittipāde vā patitthāpetabbo. Kurundī Mahāpaccariṣu pana kappiyakutī kappiyakutī 'ti vatvā patitthāpetabban ti vuttam. Andhakatthakathāyaṃ saṅghassa kappiyakutim adhitthāmi 'ti vuttam. tam pana avatvāpi atthakathāsu vuttanāyena eva vutte doso n' atthi. idam pan' ettha sādharanalakkhaṇaṃ thambapatitthānaṃ ca vacanapariyosānaṃ ca samakālaṃ vattatī. sace hi anitthite vacane thambho patitthāti, appatitthite vā tasmim vacanaṃ nitthāti, akatā hoti kappiyakutī, ten' eva Mahāpaccariyaṃ vuttam bahūhi samparivāretvā vattabbaṃ, avassaṃ hi ettha ekassā 'pi vacananitthānaṃ ca thambhapatitthānaṃ ca ekato bhavissati 'ti. itthakasilāmatṭikakutīkāsu¹⁰ pana kutīsu hetthā c' ayam bandhitvā vā abandhitvā vā karontu, yato patthāya bhittim

¹ B²Bp. *omit* na.

² B²Bp. *jiridanti* 'ti *jiranti for jiranti* 'ti

³ B²Bp. *jiranti*.

⁴ Bp. abbhākkhānassa.

⁵ B²Bp. °suddhakathā.

⁶ B² pavittā āmisa°, Bp pavittānaṃ āmisa°

⁷ Bp. anuppage.

⁸ Bp. kātābbā.

⁹ Bp *repeats* kappiyakutim karaṇa

¹⁰ Bp °kutīkāsu

utthāpetukāmā honti, taṃ sabbapathamam itthakam vā silam vā mattikāpindam vā gahetvā vuttanayen' eva kappiyakutī kātābbā. itthakādayo hi bhittiyā pathamitthakādīnam hetthā na vattanti. thambhā pana upari uggacchanti,¹ tasmā vattanti. Andhakatthakathāyam thambhehi kayira-māne catūsu koṇesu cattāro thambhā, itthakādīkudde catūsu konesu dve tisso itthakā adhitthātabbā 'tī vuttam. tathā pana akatāya 'pi doso n' atthi. atthakathāsu hi vuttam eva pamānam. *gonisādīkā* duvidhā āramagonisādīkā vihāragonisādīkā 'tī. tāsu yattha n' eva āramo² na senāsanāni parikkhittāni honti, ayam āramagonisādīkā nāma, yattha senāsanāni sabbāni vā ekaccāni vā parikkhittāni, āramo aparikkhittito, ayam vihāragonisādīkā nāma. iti ubhayatrā'pi āramassa aparikkhittābhāvo yeva pamānam. āramo pana upaddhaparikkhittito 'pi bahutaraparikkhittito³pi parikkhittito yeva nāmā 'tī Kurundi Mahāpaccarīsu⁴ vuttam ettha kappiyakutim⁵ laddhum vattati. *gahapatī* 'tī manussā āvāsam katvā kappiyakutim dema, paribhuñjathā 'tī vadanti, esā gahapatī nāma. kappiyakutim kātum demā 'tī vutte 'pi vattati yeva. Andhakatthakathāyam pana yasmā bhikkhum thapetvā sesasahadhammikānam sabbesañ ca devamanussānam hatthato patiggaho ca sannidhi ca antovutthañ ca tesam santakam bhikkhussa vattati, tasmā tesam gehāni vā tehi dinnā kappiyakutī vā gahapatī 'tī vuccatī 'tī vuttam. puna pi vuttam bhikkhusaṅghassa vihāram thapetvā bhikkhunīnam⁶ upasayo⁷ āramikānam vā titthiyānam vā devatānam vā nāgānam vā api brāhmānam vā vimānam kappiyakutī hotī 'tī, tam suvuttam, saṅghasantakam eva hi bhikkhusantakam vā geham gahapatikutī⁸ na hotī. sammatikā⁹ nāma kammavācāya¹⁰ sāvetvā katā 'tī. yam imāsu catūsu kappiyabhūmisu vuttam āmisam, tam sabbam antovutthasaṅkham na gacchatī, bhikkhūnañ va bhikkhunīnañ ca antovutthasantopakkamocanattam hi kappiyakutīyo anuññatā. yam pana akappi-

¹ Bp gacchanti² B²Bp. insert parikkhittito after āramo.³ B²Bp. bahutarāma pari°.⁴ B² °ccariyādisu⁵ Bp. °kutī.⁶ B² °nī.⁷ Bp. inserts vā after this.⁸ B²Bp. °kutikā⁹ B² sammutikā.¹⁰ Bp. °vācam.

yabhūmiyam sahasēyyāpahonake¹ gehe vuttham sanghikaṃ vā puggalikaṃ vā bhikkhussa bhikkhuniyā vā santakam ekarattam pi thapitaṃ, tam antovuttham, tattha pakkañ ca antopakkaṃ nāma hoti, etaṃ na pakkati. sattāhakālikam pana yāvajīvikañ ca vattati. tatrāyam vimicchayo, sāma-nero bhikkhussa tandulādikaṃ āmisam āharitvā kappiya-kutiyaṃ nikkhīpitvā punadivase pacitvā deti, antovuttham na hoti. tattha akappiyakutiyaṃ nikkhittasappiādiēu yam kiñci pakkhīpitvā deti, mukhasannidhi nāma hoti. Mahā-paccariyaṃ pana antovuttham hotīti vuttam tattha nāma-mattam eva nāmakaranam. bhikkhu akappiyakutiyaṃ thapitasappiñ ca yāvajīvikapannañ ca ekato pacitvā pari-bhuñjati, sattāham nirāmisam vattati. sace āmisasam-sattham katvā paribhuñjati, antovutthañ c' eva sāmapakkañ² ca hoti. eten' upāyena sabbasamsaggā veditabbā. imā pana kappiyakutiyo kadā jahitavattukā hontīti³ ussāva-nantikā tāva yā thambhānam upari bhittipāde vā nikhanitvā katā, sā sabbesu thambhesu ca bhittipādesu ca apanītesu jahitavattukā hoti. sace pana thambhe vā bhittipāde vā parivattanti,⁴ yo yo tthito tattha tattha patitthāti, sabbesu pi parivattitesu jahitavattukā⁵ 'va hoti. itthakādīhi katā ca yas-sa uparibhittiatthāya thapitaṃ itthakam vā sīlam vā mattikā-pindaṃ vā ādiṃ katvā vināsita-kāle jahitavattukā hoti. yehi pana itthakādīhi adhitthitā, tesu apanītesu pi tad aññesu⁶ patitthitesu⁷ ajahitavattukā 'va hoti. gonisādikā pākārā-dīhi parikkhepe kate jahitavattukā hoti. puna tasmim ārāme kappiyakutim⁸ laddhum vattati sace pana puna pi pākārādayo tattha tattha khandā honti, tato tato gāvo pavisaṃti, puna kappiyakutī hoti. itarā pana dve gopānasī-mattam thapetvā sabbasmim chadane vinatthe jahitavattukā honti. sace gopānasīnam upari ekam pi pakkhapāsaka-maṇḍalam atthi, rakkhati. tatra⁹ pan'¹⁰ imā catasso 'pi kappiyabhūmiyo, n' atthi, tattha kiṃ kātābbaṃ ti.¹¹ anupa-

¹ Bp °seyyappahonake.

² B²Bp. honti.

³ B²Bp. ajahita°.

⁴ B²Bp. °tāsu.

⁵ B² tattha; Bp. yatra.

⁶ B²Bp. sāmam pākāñ

⁷ Bp. °vattenti.

⁸ B²Bp aññāsu.

⁹ Bp. °kuṭi.

¹⁰ B² pana.

¹¹ Bp. omis ti.

sampannassa datvā tassa santakam katvā paribhūñjitabbam tatr' idam vatthu Karavīkatissatthero¹ kira vinayadharapā-mokkho Mahāsivattherassa santikam agamāsi. so dipālo-kena sappikumbham² passivā bhante kim etan ti pucchi. thero āvuso gāmato sappikumbho² ābhato lūkhadivasesappinā bhuñjanatthāyā 'ti āha. tato nam Tissatthero na vattati bhante 'ti āha. thero punadivase pamukhe³ nikkhīpāpesi Tissatthero puna ekadivasam⁴ āgato tam disvā tath' eva pucchitvā bhante sahaseyyāpahonakattthāne⁵ thapetum na vattati 'ti āha. thero punadivase bahi nīharāpetvā nikkhīpāpesi. tam corā harimsu. so puna ekadivasam āgataṃ Tissattheram āha āvuso tayā na vattati 'ti vutte,⁶ so kumbho bahi nikkhitto corehi āvahato 'ti. tato nam Tissatthero āha nanu bhante anupasampannassa dātabbo assa anupasampannassa hi datvā tassa santakam katvā paribhūñjitum vattatīti.

Mendakavatthum uttānam eva. api c' ettha *anujānāmi bhikkhave pañca gorase* 'ti ime pañca gorase visum paribhogena paribhūñjitum pi anujānāmi 'ti attho. *pātheyyam pariyesitum* ti ettha sace keci sayam eva ñatvā denti, icc' etaṃ kusalam, no ce denti, ñātipavāritattthānato vā bhikkhācāravattena vā pariyesitabbam, tathā alabhantena aññātikaapavāritattthānato yācivāpi gahetabbam, ekadivasena gamaniye magge ekabhattattthāya⁷ pariyesitabbam. dighe addhāne, yattakena kantāram nittharati, tattakam pariyesitabbam.

kāgehi gāhāpetvā 'ti pañcahi kājasatehi susamkhatassa badarapānassa kutasahassam gāhāpetvā. *etasmim nidāne etasmim pakaraṇe dhammim katham katvā* 'ti sādhu bhikkhave pānam apivantā samanassa Gotamassa sāvaka pac-cayabāhullikā 'ti vādam na uppādayittha, mayi ca gāravam akatttha, mama ca tumhe sugāravam janayittha, iti vo aham iminā kāranena suṭṭhu pasanno ti ādmā nayena dhammim katham katvā *anujānāmi bhikkhave atttha pānāni* 'ti ādim āha. *tattha ambapānan* ti āmehi vā pakkehi vā ambehi katapānam.

¹ Bp Karavika°.

² B² sabbi° for sappi°.

³ B² inserts pana after this.

⁴ Bp °divase

⁵ B² °honake thāne, Bp °seyyappahona°.

⁶ Bp vutto.

⁷ Bp. ekam bhattattthāya.

. tattha āmehi karontena ambatarunāni bhinditvā udae pakkhipitvā ātape ādiccapākena pacitvā parissāvetvā tadahupāṭiggahitehi madhusakkharākappurādihi¹ yojetvā kātābham. evaṃ kataṃ purebhattam eva kappatī. anupasampannehi kataṃ labhitvā pana purebhattaṃ paṭiggahitaṃ purebhattaṃ sāmisa-paribhogena² vattati, pacchābhattaṃ nīrāmisaparibhogena yāva arunuggamanā vattati.³ esa nayo sabba-pānesu. tesu pana *jambupānan* ti jambuphalehi katapānaṃ. *cōcapānan* ti atthikehi⁴ kadaliphalehi katapānaṃ. *mocapānan* ti anattḥikehi kadaliphalehi katapānaṃ. *madhupānan*⁵ ti madhukānaṃ jātirasena katapānaṃ. taṃ pana udakasanbhinnaṃ vattati, suddhaṃ na vaṭṭati. *muddikapānan* ti muddikā udae⁶ madditvā ambapānaṃ viya katapānaṃ. *sālūkapānan*⁷ ti rattuppalaniluppalādinaṃ sālūke⁸ madditvā katapānaṃ. *phārusakatapānan*⁹ ti phārusakehi¹⁰ ambapānaṃ viya katapānaṃ. imāni atṭhapānāni sītāni pi ādiccapākāni pi vattanti, aggipākāni na vattanti. *dhañña-phalarasan* ti sattannaṃ dhaññaṃ phalarasaṃ. *ḍākara-san* ti pakkadākarasaṃ. yāvakālikapattānañ hi purebhattam eva raso kappatī. yāvajuvikānaṃ¹¹ paṭiggahetvā thapitasappiādīhi saddhiṃ pakkānaṃ sattāhaṃ kappatī. sace pana suddhodakena paccati,¹² yāvajivam pi vaṭṭati khīrādīhi¹³ saddhiṃ pacitum na vaṭṭati. aññehi pakkam pi ḍākarasasaṅkham¹⁴ gacchati. Kurundiyam pana yāvakālikapattānaṃ pi sītodake¹⁵ madditvā kataraso vā ādiccapāko vā vaṭṭati 'ti vuttaṃ. *thapetvā madhukapuppharasan* ti ettha madhukapuppharaso aggipāko vā hotu ādiccapāko vā, pacchābhattaṃ na vattati. purebhattam pi yaṃ pākam¹⁶ gahetvā majjam karonti, so ādito paṭṭhāya na vattati. madhukapuppham pana allam vā sukkhaṃ vā bhajjitaṃ vā

¹ Bp. °ppurādihi.

² B²Bp. atṭhika.

³ B² udakena.

⁴ Bp. sālūke.

⁵ B² °rusaphalehi; Bp. °rusakaphalehi.

⁶ B² inserts raso after this.

⁷ B²Bp. insert pana after this.

⁸ B²Bp. °dakena.

⁹ B²Bp. add yeva.

¹⁰ Bp. madhukapānan.

¹¹ Bp. sālūka°.

¹² Bp. °sakapānan.

¹³ Bp. pacati.

¹⁴ Bp. adds eva.

¹⁵ B²Bp. pānaṃ.

tena kataphānitam vā, yato patthāya majjam na karoti,¹ tam sabbam purebhattam vattati. ucchuraso nikkasato pacchābhattam vattati. itī pānāni anujānantena ime 'pi cattāro rasā anuññātā 'tī.²

Rojavatthum³ uttānam⁴ eva. tattha⁵ sabbañ ca ḍākan ti sappiādihi pakkam vā apakkam vā yam kiñci dākam. *pitthakhādānīyam* ti pitthamayam khādānīyam. rojo kira idam ubhayam pi satasahassam vayam katvā paṭiyādāpesi. *sangaram*⁶ *akamsū* 'ti katikam akamsu. ulāram kho te idam ti sundaram kho te idam. *n' āham bhante Ānanda bahukato* ti n' āham buddhādīgatapasādabahumānena idh' āgato ti dasseti. *mañjikā* 'ti madhuravacanā *paṭibhāneyyakā* 'ti sake sippe patibhānasampannā. *dakkhā* 'ti chekā analasā vā. *pariyodātasippā* 'ti niddosasippā *nāhyāvāpakenā* 'ti nāliya ca āvāpakena ca. āvāpako ca nāma yattha laddham laddham āvapanti, pakkhipanti 'ti vuttam hoti. *na bhikkhave nhāptapubbena khurabbandan*⁷ ti ettha gahetvā pariharitum eva na vattati, aññassa santakena pana kese chettum⁸ vattati. sace vetanam⁹ gahetvā chindati, na vattati. yo anhāpita-pubbo, tassa pariharitum pi vattati, tam vā aññam vā gahetvā kese chettum⁸ pi vattati. *bhāgam datvā* 'ti dasamam bhāgam datvā idam kira Jambūdipe porānakacārittam, tasmā dasa kotthāse katvā eko kotthāso bhūmisāmikānam dātabbo.

yam bhikkhave mxyā idam na kappatī 'ti ime cattāro mahāpadese bhagavā bhikkhūnam nayaggahanatthāya āha. tattha dhammasangāhakattherā suttam gahetvā parimaddantā idam addasamsu, thapetvā dhaññaphalarasan ti satta dhaññāni¹⁰ pacchābhattam na kappanti 'ti patikkhittāni. tāla-nālikera-

¹ B²Bp karonti.

² B²Bp insert here 'aggihutam mukham yaññī' 'ti ādisu aggihutam seṭṭham aggihutam mukham ti vuttam hoti.'

³ Bp °vatthu.

⁴ B²Bp uttānattham.

⁵ B²Bp. insert here the sentence which comes soon after, 'sankaram akamsū 'ti . . idh' āgato ti dasseti'

⁶ B²Bp sankaram.

⁷ B² khūra°.

⁸ Bp. chedetum.

⁹ Bp. vettanam.

¹⁰ Bp. dhaññarasāni.

panasa-labuja-alāvu¹-kumbhanda-pusaphala²-tipusaelālūkā³'ti nava mahāphalāni sabbañ ca aparannaṃ dhaññegatikā meva. taṃ kiñcāpi na patikkhittaṃ, atha kho akappiyaṃ anulometi, tasmā pacchābhattam na kappatīti atthapānāni anuññātāni, avasesāni vettatintinikamātulūṅgakaṃ pitthakosambakaraman-dādikhuddakaphalapānāni atthapānagatikān' eva. tāni kiñcāpi na anuññātāni, atha kho kappiyaṃ anulomenti, tasmā kappanti. thapetvā hi sānulomam dhaññaphalarasaṃ aññam phalapānaṃ nāma akappiyaṃ n' atthi, sabbam yāmakālikam yevā' ti Kurundiyam vuttam bhagavatā cha cīvarāni anuññātāni, dhammasangāhakattherehi tesam anulomāni dukulam pattunnam⁴ cinapatam⁵ somārapatam⁶ iddhimayikaṃ devadattiyaṃ tī aparāni cha anuññātāni. tattha pattunnaṇ' tī pattunnadese⁸ pānakehi sañjātavattham dve patā desanāmen' eva vuttā tāni tīni koseyyassānulomāni, dukulam sānassa, itarāni dve kappāsīkassa vā sabbesam vā. bhagavatā ekādasapatte patikkhupitvā dve pattā anuññātā, lohapatto c' eva mattikāpatto ca. lohathālakaṃ mattikathālakaṃ tambalohathālakan tī tesam yeva anulomāni. bhagavatā tayo tumbā anuññātā lohatumbo katthatumbo phalatumbo ti kundikā kañcanako udakatumbo ti tesam yeva anulomāni Kurundiyam pana pānīyasankhapānīyasārāvākāni etesaṃ anulomāni 'tī vuttam pattikā sūkarantakan⁹ tī dve kāyabandhanāni anuññātāni, dussapaṭṭena rajjukena ca katakāyabandhanāni tesam anulomāni setacchattam kilāñjacchattam pannacchattan tī tīni chattāni anuññātāni, ekapannacchattam tesam yeva anuloman tī iminā nayena pālīñ ca atthakathañ ca anupekkhitvā aññāni pi kappiyākappiyānaṃ anulomāni vedītabbāni.

tadahupatiggahitaṃ kāle kappatī 'ti ādi sabbam sambhinna-rasaṃ sandhāya vuttam. sace hi challm pi anapanetvā sakalen' eva nālīkeraphalena saddhim pānakaṃ paṭiggahitaṃ

¹ Bp. -alābu.

² Bp. -pusaphala.

³ B² -tipusaphala-elālūkāni; Bp. -tipusaphala-elālūkāni, and *cmuts* 'ti.

⁴ Bp. °nnam.

⁵ Bp. cinapaṭṭam.

⁶ Bp. °paṭṭam.

⁷ Bp. °nnan.

⁸ Bp. °nnadese.

⁹ Bp. sūkarantan.

hoti, nālīkeram apanetvā tam vikāle 'pi vattatī¹ upari sappipindam thapetvā sītalapāyāsam denti, yaṃ pāyāsena asaṃsattham sappi, tam apanetvā sattāham paribhuñjitum vattatī. thaddhamadhuphānitādisu² pi es' eva nayo. takkolajātiphalādīhi pi alankaritvā pīṇapātāma denti, tāni uddharitvā dhovitvā yāvajīvam paribhuñjitabbāni. yāguyam pakkhipitvā dinnasingaverādisu³ pi telādisu pi pakkhipitvā dinnalatthimadhukādīsu pi es' eva nayo. evam yaṃ yaṃ asambhinnarasam hoti, tam tam ekato patiggahitam pi, yathā suddham hoti, tathā dhovitvā vā tacchetvā vā tassa tassa kālavasena paribhuñjitum vattatī. sace pana sambhinnarasam hoti saṃsattham, na vattatī yāvakālikam hi attanā saddhim sambhinnarasāni tīni pi yāmakālikādīni attano sabhāvam upaneti, yāmakālikam pi⁴ dve 'pi sattāhakālikādīni attano sabhāvam upaneti, sattāhakālikam pi attanā saddhim saṃsattham yāvajīvikam attano sabhāvam yeva upaneti, tasmā tena tadahupatiggahitena saddhim tadahupatiggahitam vā pure patiggahitam vā yāvajīvikam sattāham kappatī, dvīhapatiggahitena chāham, tīhapatiggahitena pañcāham, sattāhapatiggahitena tadah' eva kappatī 'ti veditabbam. tasmā yeva hi sattāhakālikena bhikkhave yāvajīvikam tadahupatiggahitena ti avatvā patiggahitam sattāham kappatī 'ti vuttam kālayāmasattāhātikkamesu c' ettha vikālabhojanasannidhūbhesajjasikkhāpādānesu vasena āpattiyo veditabbā. imesu ca pana catūsu kālīkesu yāvakālikam yāmakālikam ti idam eva dvayam anto vutthakaṇ c' eva sannidhikārakaṇ ca hoti, sattāhakālikaṇ ca yāvajīvikaṇ ca akappīyakutiyam nikkhipitum pi vattatī, sannidhim pi na janeti 'ti. sasam sabbattha uttānam evā 'ti.

Bhesajjakkhandhakavannanā nīttitā.

Kathinakkhandhakavannanā

Kathinakkhandhake *pāṭheyyakā*⁵ 'ti Patheyyaratthavāsino.⁵ Patheyyam⁵ nāma Kosalesu pacchīmadisābhāge rattham,

¹ Bp kappatī

² Bp baddha°.

³ Bp °singi°.

⁴ B²Bp omīti pi.

⁵ Bp. pāve° for pāṭhe°.

c tattha vāsino ti vuttaṃ hoti. Kosalarañño ekapitubhātūnaṃ bhaddavaggiyattherānaṃ etaṃ adhivacanaṃ. tesu sabbajetthako anāgāmi,¹ sabbapacchimako sotāpanno, eko 'pi arahā vā puthujjano vā n' atthi. āraññakā 'ti dhutaṅgasamādānavasena āraññakā, na araññāvāsamattena. pīṇapātikādi-bhāve pi tesam es' eva nayo. sisavasena c' etaṃ vuttaṃ. ime pana terasāpi dhutangāni samādāya yeva vattanti. udakasangahe 'ti udakena saṅgahite ghātite saṃsatthe, thale ca ninne ca ekodakibhūte 'ti attho udakacikkhalle 'ti akkanta-kantatthāne² udakacikkhallo utthahitvā yāva ānisadā paharati, idise cikkhalle 'ti attho. ckaṇṇunehi 'ti udaka-punnehi. tesam kīva cīvarāni ghanāni, tesu patitam udakaṃ na paggharati ghanattā, putabaddham³ viya titthati, tena vuttaṃ okappaṇnehi cīvarehi 'ti oghapunnehi 'ti pi pātho avivadamānā vassaṃ vasimhā 'ti ettha āgantukatthāne senāsanaphāsutāya abhāvena ca bhagavato dassanālābhena ukkanthitātāya ca te bhikkhū phāsum na vasimsu, tasmā avivadamānā phāsukaṃ vassaṃ vasimhā 'ti na avocum. dhammaṃ kathaṃ katvā 'ti bhagavā tesam bhikkhūnaṃ anamataggiyakatham kathesi. te sabbe 'va⁴ kathāpariyosāne arahattaṃ pāpunitvā nisinnatthānato⁵ yeva ākāse uppatitvā agamamsu. taṃ sandhāya vuttaṃ dhammaṃ kathaṃ katvā 'ti. tato bhagavā sace kathinatthāro paññatto abhavissa, ete bhikkhū ekaṃ cīvaraṃ thapetvā santaruttarena āgacchantā na evaṃ kilantā assu, kathinatthāro ca nām' esa sabbabuddhehi anuññāto ti cintetvā kathinatthāraṃ anujānitukāmo bhikkhū āmantesi, āmantetvā ca pana anujānāmi bhikkhave 'ti ādim āha.

tattha atthatakathinānaṃ vo 'ti ettha⁶ nīpātamattam vo-kāro, atthatakathinānaṃ ti attho. evañ hi satī parato so nesam bhavissati 'ti yujjati. atha vā vo ti sāmivacanaṃ ev' etaṃ. so nesan ti ettha pana so cīvaruppādo, yeva⁷ atthatakathinā, nesam⁸ bhavissati 'ti attho. tattha anāmantacāro ti yāva kathinaṃ na uddharīyati, tāva anāmantetvā caranaṃ

¹ Bp. °gāmī.² Bp. °taakkanta°.³ Bp. puṭasattam.⁴ Bp. pi for 'va.⁵ Bp. °nayo, and omits next yeva.⁶ Bp. omits ettha.⁷ Bp. ye.⁸ Bp. tesam.

kappissatī, cārittasikkhāpade¹ anāpatti bhavissatī² attho. *asamādānacāro* ti ticivaraṃ asamādāya caranaṃ, cīvaravippavāso kappissatī attho. *ganabhojanan* ti ganabhojanam pi kappissatī. *yāvad atthacīvaran* ti yāvatakena³ cīvarena attho, tāvatakam⁴ anadhitthitaṃ avikappitaṃ kappissatī attho. *yo ca tattha cīvaruppadō* ti tattha kathinattathasīmāyam mata-kacīvaram vā hotu saṅghaṃ uddissa dinnam vā saṅghikena tatr' uppādena ābhatam vā yena kenaci ākārena yaṃ sanghikam cīvaram uppajjati, taṃ tesam bhavissatī 'ti attho. *evaṃ ca pana bhikkhave kathinaṃ attharitatthān* ti ettha kathinattahāraṃ ke labhanti ke na labhantīti. gananasena⁵ tāva pacchimakotiya pañca janā labhanti, uddham satasahasam pi. pañcannaṃ hetthā na labhanti vutthavassavasena purimikāya vassaṃ upagantvā pathame pavāranāya pavaritā labhanti, chinnavassā vā pacchimikāya upagatā vā na labhanti, aññasmim vihāre vutthavassāpi na labhanti 'ti Mahāpaccariyaṃ vuttam. purimikāya upagatānam pana sabbe pacchimikā⁶ ganapūrakā honti, ānisaṃsam na labhanti, ānisaṃso itaresaṃ yeva hoti. sace purimikāya upagatā cattāro vā honti tayo vā dve vā eko vā, itare ganapūrake katvā kathinaṃ attharitatthānam. atha cattāro bhikkhū upagatā, eko paripunnavasso sāmanero, so ce pacchimikāya upasampajjati, ganapūrako c'eva hoti ānisaṃsaṃ ca labhati tayo bhikkhū dve sāmanerā, dve bhikkhū tayo sāmanerā, eko bhikkhu cattāro sāmanerā 'ti etthāpi es'eva nayo sace purimikāya upagatā kathinattahāraṃ kusalā na honti, atthāraṃ kusalā khandhakabhānakattherā pariyesitvā ānetabā, kammavācam sāvetaṃ kathinaṃ attharāpetvā dānaṃ ca bhuñjitvā gamissanti. ānisaṃso pana itaresaṃ yeva hoti. kathinaṃ kena dinnam vattati. yena kenaci devena vā manussena vā pañcannaṃ vā sahadhammikaṇaṃ aññatarena dinnam vattati. kathinadāyakassa vattaṃ atthi, sace so taṃ ajānanto pucchati bhante kathaṃ kathinaṃ dātābbaṃ ti tassa evaṃ ācikkhitābbaṃ tinnam cīvarānaṃ aññatarapahonakaṃ suriyuggamanasamaye vatthaṃ kathinacīvaram demā 'ti dātum

¹ Bp. °padena.³ Bp. yāvattakena⁵ Bp. ganavasena² Bp. kappissatī.⁴ Bp. tāvattakam.⁶ Bp. omits this

vattatī, tassa parikkammattam ettakā nāma sūciyo ettakam
suttam ettakam rajanam parikkammam karontānam ettakā-
nam bhikkhūnam yāgubhattaṇi ca dātum vattatī 'tī kathinat-
thārakenāpi dhammena samena uppannam kathinam atthari-
tabbam.¹ attharantena vattam jānitabbam, tantavāyagehato
hi ābhatasantānen' eva khalimakkhitasātako 'pi na vattati,
malinasātako² 'pi na vattati, tasmā kathinatthārasātakam
labhītvā sutthu dhovītvā sūciādini cīvarakammupakaranāni
sajjetvā bahūhi bhikkhūhi saddhim tadah' eva sībbetvā³
niṭṭhitasūcikkammam rajitvā kappabindum datvā kathinam
attharitabbam. sace tasmim anattahate yeva, añño⁴ kathi-
nasātakam āharatī, aññāni ca bahūni kathinānisamsavatthāni
deti, yo ānisamsam bahum deti, tassa santaken' eva atthari-
tabbam. itaro yathā⁵ tathā ovaditvā saññāpetabbo. kathi-
nam pana kena attharitabbam. yassa sangho kathinacīvaram
deti. sanghena pana kassa dātabbam. yo jinnacīvaro hoti.
sace bahū jinnacīvarā,⁶ vuddhassa dātabbam. vuḍḍhesu pi
yo mahāpuriso tadah' eva cīvaram katvā attharitum sak-
kotī, tassa dātabbam sace vuddho na sakkotī, navakataro
sakkotī, tassa dātabbam. api ca sanghena mahātherassa
sangham kātum vattatī, tasmā tumhe bhante ganhatha,
mayam katvā dassāmā 'tī vattabbam. tisu cīvaresu yam
jinnam hoti, tad atthāya dātabbam. pakatīyā dupattacī-
varassa dupattatthāya yeva dātabbam sace pi 'ssa ekapat-
tacīvaram ghanam hoti, kathinasātakā⁷ ca pelavā, sārūppat-
thāya dupattapahonakam eva dātabbam. aham alabhanto
ekapattam pārupāmi 'tī vadantassāpi dupattam dātum vat-
tati. yo pana lobhapakatiko hoti, tassa na dātabbam. tenāpi
kathinam attharītvā pacchā visībbetvā³ dve cīvarāni karis-
sāmi 'tī na gahetabbam. yassa pana diyatī, tassa yena
vidhinā dātabbam, tam dassetum evaṇi ca pana bhikkha-
ve kathinam attharitabban ti ārabhītvā *sunātu me bhante*
'tī ādikā dānakammavācā tāva vuttā. evam dinne pana
kathine, sace tam kathinadussam niṭṭhitaparikkammam eva

¹ Bp. omits this² Bp. sībbetvā³ Bp. tathā.⁴ Bp. 'tako.⁵ Bp. malina°⁶ Bp. aññam.⁷ Bp. adds honti.

hoti, 1cc' etam kusalam, no ce nitthitaparikkammaṃ hoti, ahaṃ theṛo ti vā bahussuto ti vā ekenāpi akātum na labbhati, sabbehi' eva sannipatitvā dhovanasibbanarajanāni nitthapetabbāni.¹ idam hi kathinavattam nāma buddhappasattham,² atīte Padumuttaro hi³ bhagavā kathinavattam akāsi tassa kira aggasāvako Sujātatthero nāma kathinam ganhi. tam satthā atthasatthiyā bhikkhusatasahashehi saddhim nisiditvā akāsi. katapariyositam pana kathinam gahetvā atthārakena bhikkhunā sace saṅghātiyā kathinam attharitukāmo hoti, porānikā saṅghāti paccuddharitabbā, navā saṅghāti adhitthātabbā, imāya saṅghātiyā kathinam attharāmi 'ti vācā bhinditabbā 'ti ādinā Parivāre vuttavidhānena kathinam attharitabbam. attharitvā ca pana tena kathinatthārakena bhikkhunā sangham upasaṅkamitvā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā añjalim paggahe tvā evam assa vacaniyo, atthatham bhante sanghassa kathinam dhammiko kathinatthāro anumodathā 'ti tehi anumodakehi bhikkhūhi ekamsam uttarāsaṅgam karitvā añjalim paggahe tvā evam assa vacaniyo atthatham āvuso sanghassa kathinam, dhammiko kathinatthāro, anumodamā 'ti evam ādinā Parivāre vuttavidhānen' eva anumodāpetabbam, itarehi ca anumoditabbam. evam sabbesaṃ atthatham hoti kathinam. vuttam h' etam Parivāre dvinnam puggalānam atthatham hoti kathinam, atthārakassa ca anumodakassa cā 'ti. puna pi vuttam na sangho kathinam attharati, na gano kathinam attharati, puggalo kathinam attharati, saṅghassa anumodanāya⁴ ganassa anumodanāya puggalassa atthārā saṅghassa atthatham hoti kathinam, ganassa atthatham hoti kathinam, puggalassa atthatham hoti kathinam ti. evam atthate pana kathine, sace pana⁵ kathinacivarena saddhim ābhatam ānisaṃsaṃ dāyakā yena ambhakaṃ kathinam gahitam, tass' eva demā 'ti denti, bhikkhusangho anissaro atha avicāretvā datvā gacchanti, bhikkhusangho issaro, tasmā sace kathinatthārakassa sesacivarāni pi dubbalāni honti, saṅghena apaloketvā tesam pi atthāya vatthāni dātābāni. kammavācā pana ekā yeva vattati. avasesa-

¹ Bp nitthā°.² Bp °pasattham.³ Bp pi⁴ Bp °danā.⁵ Bp. omits pana

˘kathinānisamsavatthāni¹ vassāvāsikatthitukāya dātabbāni. ˘thitukāya abhāvena² therāsanato patthāya dātabbāni. garubhandam na bhājetabbam sace pana ekasīmāya bahū viharā honti, sabbe bhikkhū sannipātetvā ekattha kaṭṭhinam attharittabbam, visum visum attharittum na vattatī. idāni yathā ca kaṭṭhinam atthataṃ hotī yathā ca anatthataṃ, tam vidhiṃ vitthāratō dassetum *evaṃ ca pana bhikkhave atthataṃ hotī kaṭṭhinam, evaṃ anatthatan* tī vatvā akaraṇīyaṃ c' eva mahābhūmikaṃ ca anatthatalakkhanam tāva dassento *ullikkhitamattenā* 'tī ādike catuvīsati ākāre dasseti, tato param atthatalakkhanam dassento *ahatena atthatan* tī ādike sattarasa ākāre dassesi. Parivāre 'pi hi catuvīsatiyā ākārehi anatthataṃ hotī kaṭṭhinam, sattarasah' ākārehi atthataṃ hotī kathinan tī idam eva lakkhanam vuttam. tattha *ullikkhitamattenā* 'tī dīghato ca puthulato ca pamānagahanamattena pamānam hi ganhanto tassa tassa padesassa sañjānanattham nakhādīhi vā tam paricchedam dassento ullikhati, nalāṭādīsu vā ghaṃsatī, tasmā tam pamānagahanam ullikkhitamattan tī vuccatī. *dhovanamattenā* 'tī kathinadussadhovanamattena. *cīvaravvicāranamattenā* 'tī pañcakaṃ vā sattakaṃ vā navakaṃ vā ekādasakaṃ vā hotū 'tī evaṃ vicāranamattena.³ *chedanamattenā* 'tī yathāvicāritassa vatthassa chedanamattena. *bandhanamattenā* 'tī moghasuttakāropanamattena. *ovattiyakuranamattenā* 'tī moghasuttakānusārena dīghasibbitamattena. *kandūsakaranamattenā* 'tī muddhiyapaṭabandhanamattena.⁴ *dalhikkammakaranamattenā* 'tī dve cimilikāyo ekato katvā sibbitamattena. atha vā pathamacimilikā ghaṭetvā thapitā hotī, kaṭṭhinasātakam tassā kucchismim⁵ cimilikaṃ katvā sibbitamattenā 'tī pi attho. Mahāpaccariyam pakatīcīvarassa upassayadānenā 'tī vuttam. Kurundiyam pana pakatipattabaddhacīvaram⁶ dupattam kātum kucchicimilika⁷ alliyāpanamattenā 'tī vuttam. *anuvātākaranamattenā* 'tī piṭṭhianuvātāropanamattena. *paribhandākaranamattenā* 'tī kucchianuvātāropanamattena. *ovattēyyakaranamattenā*⁸ 'tī

¹ Bp. avasese kathinānisamase balavavatthāni

² Bp. abhāve.

³ Bp vicāritamattena

⁴ Bp. °patta° for °paṭa°.

⁵ Bp kucchi

⁶ Bp °pattabandha°.

⁷ Bp °likam alliyā°.

⁸ Bp ovadeyya°.

āgantukapatāropanamattena.¹ kaṭṭhinacīvarato vā patam²
 gahetvā aññasmim kaṭṭhinacīvare³ patāropanamattena.⁴ kam-
 balamaddanamattena⁵ 'ti ekavāram yeva rajane pakkhittena
 dantavannena pandupalāsavannena vā. sace pana sakim
 vā dvikkhattum vā rattam pi sārappam hoti, vattati. *nimittakatenā* 'ti iminā dussena kaṭṭhinam attharissāmi 'ti evam
 nimittakatenā. ettakam eva hi Parivāre vuttam. attha-
 kaṭṭhāsu pana ayam sātako sundaro, sakkā iminā kaṭṭhinam
 attharittun ti evam nimittakammam katvā laddhenā 'ti
 vuttam. *parikkathākatena* 'ti kaṭṭhinam nāma dātum vattati,
 kaṭṭhinadāyako bahum puññam pasavati 'ti evam parikkathāya
 uppāditena. kaṭṭhinam nāma atikkattham vattati, mātaram
 pi viññāpetum na vattati, ākāso otīnasadisam eva vattati.⁶
kukkukatenā 'ti tāvakālikena. *sannidhikatenā* 'ti ettha duvi-
 dho sannidhi karanasannidhi ca nicayasannidhi ca. tattha
 tadah' eva akatvā thapetvā karanam, karanasannidhi nāma.⁷
 saṅgho ajja kaṭṭhinadussam labhivā punadivase deti, ayam
 nicayasannidhi nāma.⁸ *nissaggiyenā* 'ti rattinissaggiyena.
 Parivāre 'pi vuttam nissaggiyam nāma kayiramāne⁹ aruno
 udriyati¹⁰ 'ti. *akappakatenā* 'ti anādinakappabindunā. *aññatra*
sanghātīyā 'ti ādisu thapetvā saṅghātiuttarāsangaantara-
 vāsake aññena paccattharanādinā atthataṃ, anattataṃ
 hoti 'ti. *aññatra pañcakena vā atirekapañcakena vā* 'ti,
 pañcakāni¹¹ vā atirekapañcakāni¹² vā khaṇḍāni katvā mahā-
 maṇḍalaadḍhamanḍalāni dassetvā katen' eva vattati. evaṃ
 hi samanḍalikatam hoti, tam thapetvā aññena acchinnakena
 vā dvitticatukkhaṇḍakena¹³ vā na vattati. *aññatra puggalassa*
atthārā 'ti puggalassa atthāram thapetvā na aññena sanghassa
 vā gaṇassa vā atthārena atthataṃ hoti. *nissimatto anumoda-*
dati 'ti bahuupacārasīmāya¹³ phito anumodati. *ahatenā* 'ti
 aparibhuttana *ahatakappena* 'ti ahatasadisena ekavāram vā
 dvikkhattum vā dhotena. *piṭṭikāyā* 'ti gatavatthukasā-

¹ Bp °pattāropa°.² Bp pattam.³ Bp. akathina°.⁴ Bp. pattāropa°.⁵ Bp kambalamattena.⁶ Bp vatthi 'ti.⁷ Bp. omits nāma.⁸ Bp. kariyamāne.⁹ Bp. utthahanti.¹⁰ Bp. pañca.¹¹ Bp. atirekāni.¹² Bp. °tukhaṇḍena¹³ Bp. bahuropa°.

takena.¹ *paṃsukūlenā* 'ti tevisatīyā khettesu uppannapaṃsukūlena. paṃsukūliyabhikkhunā colakabhikkhaṃ² āhīḍḍitvā laddhacolakhehi³ katacīvarenā 'ti Kurundī-Mahāpac-carīsu vuttaṃ. *āpanikenā*⁴ 'ti āpanadvāre patitapilotikam gahetvā kathinatthāya deti, tenāpi vattatī 'ti attho. sesam vuttavipallāsenā⁵ veditabbaṃ. imasmiṃ pana thāne saha kathinassa atthārā katī dhammā jāyantī 'ti ādi bahūsu⁶ atthakathāsu vuttaṃ, tam sabbam Parivāre pāḷim ārūḷham eva, tasmā tattha āgatanāyena⁷ eva veditabbaṃ. na hi tena idha avuccamānena kathinatthārassa⁷ kiñci parihāyati. evaṃ kathinatthāraṃ dassetvā idāni ubbhāraṃ dassetuṃ *kathaṇ ca bhikkhave ubbhataṃ hoti kathinan* ti ādīm āha. tattha *mātikā* 'ti mātaro janettīyo ti attho. kaṭhinubbhāraṃ hi etā atthā janettīyo. tāsu pakkamanam anto assā 'ti *pakkamanantīkā*. evaṃ sesāpi veditabbā. *na paccessan* ti na puna āgamissam. etasmiṃ pana pakkamanantike kaṭhinuddhāre paṭhamam cīvarapalibodho chijjati, pacchā āvāsapalibodho, evaṃ pakkamato hi cīvarapalibodho antosīmāyam eva chijjati, āvāsapalibodho sīmātikkame. vuttam pi c' etaṃ Parivāre:

• pakkamanantiko kaṭhinuddhāro vutto ādiccabandhunā etaṇ c'⁸ āham vissajjissam cīvarapalibodho paṭhamam chijjati.

pacchā āvāsapalibodho chijjatī 'ti.

cīvaram ādāyā 'ti akatacīvaram ādāya. *bahīsīmāgatassā* 'ti aññaṃ sāmantaṃ⁹ vihāraṃ gatassa. *evaṃ hotī* 'ti tasmim vihāre senāsanaphāsukaṃ vā sahāyasampattim vā disvā evaṃ hoti. etasmiṃ pana niṭṭhānantike kaṭhinuddhāre āvāsapalibodho paṭhamam chijjati, so hi na paccessan ti citte uppannamatte 'va¹⁰ chijjati. vuttam pi c' etaṃ:

niṭṭhānantiko kaṭhinuddhāro vutto ādiccabandhunā, etaṇ c'⁸ āham vissajjissam āvāsapalibodho pathamaṃ chijjati.

cīvare niṭṭhite cīvarapalibodho chijjatī 'ti.

¹ Bp. hatavatthaka°.

² Bp. colaka°.

³ Bp. °colakehi.

⁴ Bp. pāpanikena.

⁵ Bp. °sen' eva.

⁶ Bp. bahu.

⁷ Bp. °rakassa.

⁸ Bp. ca tāham.

⁹ Bp. sāmanta.

¹⁰ Bp. eva.

etena nayena sesamātikāvibhajane¹ 'pi attho veditabbo. ayam pan' ettha viseso, sannitthānantike dve 'pi palibodhā n' ev' imam cīvaram kāressam, na paccessan ti citte uppannamatte yeva ekato chijjanti.² vuttañ h' etam:

sannitthānantiko kathinuddhāro vutto ādiccabandhunā,

etañ c'³ āham vissajjissam dve palibodhā apubbam acarimam chijjanti 'ti. evam sabbakathinuddhāresu palibodhu-pacchedo veditabbo. so pana yasmā iminā ca vuttanayena Parivāre ca āgatabhāvena sakkā jānitum, tasmā vitthārato na vutto. ayam pan' ettha saṅkhepo, nāsanantike āvāsapalibodho pathamam chijjati, cīvare natthe cīvarapalibodho chijjati. yasmā cīvare natthe cīvarapalibodho chijjati, tasmā nāsanantiko 'ti vuttam savanantike cīvarapalibodho paṭhamam chijjati,⁴ tassa saha savanena āvāsapalibodho chijjati. āsāvaccchedike āvāsapalibodho paṭhamam chijjati, cīvarāsāya upacchinnāya cīvarapalibodho chijjati. ayam pana yasmā anāsāya labhati āsāya na labhati, tassa evam hoti idh' ev' imam cīvaram kāressam, na paccessan ti ādinā nayena itarehi uddhārehi saddham vomissakadesanānekappabhedo⁵ hoti, tasmā parato visum vitthāretvā vutto, idha na vutto. idha pana savanantikassa anantaram sīmātikantiko vutto. tattha cīvarapalibodho paṭhamam chijjati, tassa bahisīme āvāsapalibodho chijjati. sahubbhāre dve palibodhā apubbam acarimam chijjanti.⁶ evam ādāyavāre satta kathinuddhāre dassetvā, puna samādāyavāre 'pi vipakatacīvarassa ādāyasa-mādāyavāresu pi yathāsambhavam te yeva dassitā. tato param antosīmāyam paccessam na paccessan ti imam vidhim anāmasitvā 'va, na paccessan ti imam eva āmasitvā 'va anadhiṭṭhitenā 'ti ādinā nayena ca ye ye yujjanti, te te dassitā. tato param cīvarāsāya pakkamati 'ti ādinā nayena itarehi saddham vomissakanayena anekakkhattum āsāvaccchedikam dassetvā. puna disaṅgamiyavasena ca phāsuvihārikavasena ca nitthānantikādisu⁷ yujjamānā kathinuddhārā dassitā.

¹ Bp. °bhajane.

² Bp. ca tāham.

³ Bp. vomissadesananeka°.

⁴ Bp. chijjanti 'ti.

⁵ Bp. °ti 'ti.

⁶ Bp. inserts tasmā.

⁷ Bp. °tikesu.

evam pabhedato kathinuddhāraṃ dassetvā, idāni ye ye tena .
tena kathinuddhārena palibodhā chijjanti 'ti vuttā, tesam
tesam patipakkhe dassento *dve 'me bhikkhave kathinassa
palibodhā* 'ti ādim āha. *tattha cattenā* ti yena cattenā so
āvāso catto hoti, taṃ cattaṃ nāma, tena cattenā. vanta-
muttesu pi es' eva nayo sesam sabbattha uttānam evā 'ti.

Kathinakkhandhakavannanā nittitā

Cīvarakkhandhakavannanā.

Cīvarakkhandhake *padakkhā*¹ 'ti chekā kusalā. *abhisaṭā*
'ti abhigatā. *kehi abhigatā*.² *atthikehi*³ manussehi. kara-
natthe pana sāmivacanam katvā *atthikānam atthikānam*
manussānam ti vuttam. *paññāsāya ca rattim gacchatī* 'ti
paññāsakahāpane gahetvā ca rattim rattim gacchatī. *negamo*
ti kutumbikagano.⁴ *Sālavatim kumārīm ganikam vutthā-*
pesī 'ti nāgarā dve satasahassāni rājā⁵ tīni satasahassāni
aññañ ca ārāmyānavāhanādiparicchedam datvā vuttha-
pesum,⁶ ganikatthāne thapesun ti attho. *paṭisatena ca rattim*
gacchatī 'ti rattim rattim paṭisatena gacchatī. *gilānam*
paṭivedeḍḍayan ti gilānabhāvaṃ jānāpeyyam. *kattarasuppe*
ti jinnasuppe. (*disāpāmokkho* ti sabbadisāsu vidito pākato
padhāno 'vā 'ti attho.) *kā me deva mātā*?⁷ 'ti, kasmā pucchi.
taṃ kira aññe rājādārakā kīlantā kalahe utthite nimmātiko
nippitiko ti vadanti, yathā ca aññesaṃ dārakānaṃ chanā-
disu cūlamātāmahāmātādayo kiñci kiñci pannākāraṃ pe-
senti, tathā tassa na koci kiñci pesesi. iti so taṃ sabbam
cintetvā nimmātiko yeva nu kho ahan ti jānanattham *kā me*
deva mātā, ko pitā 'ti pucchi. *yan nūn' āham sippam*⁸ ti
yan nūn' āham vejjasippam sikkheyyan ti cintesi. tassa
kira etad ahoṃ imāni kho hatthiassasippādini parupaghāta-
paṭisaṃyuttāni, vejjasippam mettāpubbabhāgaṃ sattānaṃ
hitapaṭisaṃyuttan ti, tasmā vejjasippam eva sandhāya yan
nūn' āham sippam sikkheyyan ti cintesi. api c' āyam ito

¹ Bp padakkhinā.

² Bp. *adds* 'ti.

³ Bp. *repeats this*.

⁴ Bp. °biyagano.

⁵ Bp. *inserts* satasahassan ti *after* rājā.

⁶ Bp. vutthāpesum.

⁷ Bp. *adds* ko pitā.

⁸ Bp. sippam sikkheyyam.

kappasatasahassassa upari Padumuttarassa bhagavato upatthākam buddhupatthāko ayan tī catuparisabbhantare¹ patthatagunaṃ vejjam disvā aho vatā 'ham pi evarūpaṃ thānantaraṃ pāpuneyyan tī cintetvā sattāham buddhappamukhassa bhikkhusanghassa dānaṃ datvā bhagavantaṃ vanditvā aham pi bhagavā tumhākam upatthāko asukavejjo viya anāgate buddhupatthāko bhaveyyan tī patthanam akāsi. tāya purimapatthanāya codiyamāno 'p' esa vejjasippam eva sandhāya yan nūn' āhaṃ sippaṃ sikkheyyan tī cintesi. *disāpāmokkho* ti sabbadisāsu vidito pākato, patthāno vā 'ti attho. tasmīñ ca samaye Takkasīlakā² vāṇijā Abhayarājakumāraṃ dassanāya agamaṃsu³ te Jīvako kuto tumhe āgatā 'tī pucchi. Takkasīlato 'tī vutto. atthi tattha vejjasippācariyo tī pucchitvā,⁴ āma kumāra *Takkasīlāyaṃ disāpāmokkho vejjo pativasati* 'tī sutvā, tena hi yadā gacchatha, mayham āroceyyāthā 'tī āha. te tathā karimṣu. so pitaraṃ anāpucchitvā tehi saddhīm Takkasīlam agamāsi. tena vuttam *Abhayarājakumāraṃ anāpucchā* 'tī ādi *icchām' ahaṃ ācariya sippaṃ sikkhitun* tī tam kira upasaṅkamantaṃ disvā so vejjo ko 'sī tvam tātā 'tī pucchi. so Bimbisāramahārājassa nattā Abhayakumārassa putto 'mbhī 'tī āha. kasmā pana tvam asi tātā idh' āgato 'tī. tato so tumhākam santike sippaṃ sikkhitun tī vatvā icchām' aham ācariya sippaṃ sikkhitun tī āha. *bahuñ ca ganhāti* 'tī yathā aññe khattiyarājakumārādayo ācariyassa dhanam datvā kiñci kammam akatvā sippaṃ sikkhanti yeva, na so evaṃ. so pana kiñci dhanam adatvā dhammantevāsiko 'va hutvā ekam kālam upajjhāyassa kammaṃ karoti, ekam kālam sikkhati. evaṃ sante 'pi, abhinīhārasampanno⁵ kulaputto attano medhāvitāya *bahuñ ca ganhāti, lahuñ ca ganhāti, sutthu ca upadhāreti, gahitañ c' assa na pamussati*.⁶ *satta ca me vassāni adhīyantaṃ nay' imassa sippassa anto paññāyati* 'tī ettha ayaṃ kira Jīvako, yattakaṃ ācariyo jānāti, yaṃ aññe soḷasahi vassehi uggaṇhanti, taṃ sabbam sattahi vassehi⁷

¹ Bp °parisantare.² Bp. āga°.³ Bp. abhinīhāra°⁴ Bp māsehi.² Bp °sīlato.⁴ Bp. pucchi.⁶ Bp sammussati.

uggahesi. Sakkassa pana devarañño etad ahosi ayam bud-
dhānam upatthāko aggavissāsiko¹ bhavissati, handa naṃ
bhesajjayojanam sikkhāpemi 'ti. ācariyassa sarīre ajjhāva-
sitvā yathā t̥hapetvā kammavipākam avasesarogam eken'
eva bhesajjayogena tikicchitum sakkoti, tathā naṃ bhe-
sajjayojanam sikkhāpesi. so pana ācariyassa santike sik-
khāmi 'ti maññati, tasmā samattho idāni Jivako tikicchitun
ti Sakkena vissatthamatto² evaṃ cintetvā ācariyaṃ pucchī
ācariyo pana na iminā mam' ānubhāvena uggahitaṃ, deva-
tānubhāvena uggahitaṃ tī ñatvā 'va tena hi bhane 'tī ādim
āha. *samantā yojanam āhīndanto* ti divase divase ekekena
dvārena nikkhamitvā cattāro divase āhīndanto. *parittaṃ
pātheyyaṃ adāsi* 'ti appamattakam adāsi. kasmā. tassa
kira etad ahosi ayaṃ mahākulassa putto gatamatto yeva
pitupitāmahanam³ santikā mahāsakkāram labhissati, tato
mayhaṃ vā sippassa vā gunam na jānissati, antarāmagge
pana khīnapātheyyo sippaṃ payojetvā, avassaṃ mayhañ
ca sippassa ca gunam jānissati 'ti, parittaṃ dāpesi. *pa-
sa-tenā* 'ti ekahatthapūtena.⁴ *picunā* 'ti kappāsapaṭalena.
yatra hi nāmā 'ti yā nāma. *kimpimāyan* ti kim pi me ayaṃ.
upajānām etassa samyamassā 'ti katassa ca rogūpasamassa ca
upakāram jānāmā 'ti adhippāyo. *sabbālaṅkāram tuyhaṃ hotū*
'ti rājā kira sace imaṃ gaṇhissati, pamānayutte t̥hāne taṃ⁵
t̥hapessāmi, sace na gaṇhissati, abbhantarikaṃ naṃ vissā-
sikaṃ⁶ karissāmi 'ti cintetvā evaṃ āha. Abhayarājaku-
mārassā 'pi nātakānam pi cittaṃ uppajji aho vata na gan-
heyyā 'ti. so 'pi tesam cittaṃ ñatvā viya idaṃ me deva
ayyikānam ābharanam, na pan' idaṃ mayhaṃ ganhitum
paṭirūpan ti vatvā *alam devā* 'ti ādim āha. *adhikāram me
deva*⁷ *saratū* 'ti katassa upakāram⁸ saratū 'ti attho. rājā
pasanno sabbālaṅkārasampannam⁹ gehaṃ ca ambavanuyyā-
nañ ca anusamvaccharaṃ satasahassautthānakam gāmañ
ca mahāsakkārañ ca datvā *tena hi bhane* 'ti ādim āha. *sak-*

¹ Bp. °ssāsako.² Bp. viṭṭhassamatto.³ Bp. pitupitā°⁴ Bp. °pūtena.⁵ Bp. nam.⁶ Bp. vissāsakaṃ⁷ Bp. devo.⁸ Bp. inserts me devo after *thū*.⁹ Bp. sabbākāra°.

khasi pana tvaṃ gahapati 'ti, kasmā āha. iriyāpathasamparivattanena kira matthaluṅgaṃ na santhāti, tassa ca tīhi sattāhehi niccalassa nipannassa matthaluṅgaṃ santhahissati 'ti ñatvā app' eva nāma satta satta māse patijānitvā satta satta divase 'pi nipajjeyyā 'ti¹ evam āha. ten' eva parato vuttaṃ api ca paṭikacco' eva asi mayā ñāto 'ti. *sisacchaviṃ uppādetvā* 'ti sisacammaṃ apanetvā. *sibbinuṃ vināmetvā* 'ti sibbinuṃ vivaritvā. *n' āhaṃ ācariya sakkomī* 'ti tassa kira sarīre mahādāho uppajji, tasmā evam āha. *tīhi sattāhehā*² 'ti tīhi passehi ekekena sattāhena. *janāṃ ussāretvā* 'ti janāṃ niharāpetvā. *jegucchāṃ me sappī* 'ti ayaṃ kira rājā vicchikassa jāto, vicchikavisapatighātāya ca sappi bhesajjaṃ hoti vicchikānaṃ paṭikkūlaṃ tasmā evam āha. *uddekaṃ dassatī* 'ti uggāraṃ³ dassati. *paññāsayaohanikā hotī* 'ti paññāsayaohanāni gantuṃ samatthā hoti. na kevalaṇ c' assa rañño hatthini yeve, nālāgiri nāma hatthi yojanasataṃ gacchati, velukanno⁴ ca muñjakeso cā 'ti dve assā vīsayaojanasataṃ gacchanti, kāko nāma dāso satthi yojanāni gacchati. ekassa kira kulaputtassa anuppanne buddhe ekadivasāṃ bhuñjituṃ nisinnassa paccekabuddho dvāre thatvā agamāsi. tass' eko puriso paccekabuddho āgantvā gāto ti ārocesi. so sutvā gaccha, vegena pattaṃ āharā 'ti āharāpetvā āttano sajjitabhaddam⁵ sabbāṃ datvā pesesi. itaro taṃ niharitvā⁶ paccekabuddhassa hatthe ṭhapetvā ahaṃ bhante tumhākaṃ katena iminā kāyaveyyāvatikena, yattha yattha nibbattāmi,⁷ vāhanasampanno homī 'ti patthanaṃ akāsi. so ayaṃ etarahi pajjoto nāma rājā jāto, tāya patthanāya ayaṃ vāhanasampattī. *sappiṃ pāyetvā* 'ti sappiṇ ca pāyetvā paricārikānaṃ ca āhāravidhiṃ⁸ ācikkhitvā. *nakhena bhesajjaṃ olumpetvā* 'ti nakhena bhesajjaṃ odahitvā pakkhipitvā 'ti attho. *nicchāresī* 'ti virecesi. *siveyyakan* nāma Uttarakurūsu sīvattikaṃ⁹ avamaṅgalavatthaṃ. tattha kira manussā matāṃ ten'¹⁰ eva vatthena vethetvā nikkhipanti.

¹ Bp. *inserts* nam after 'ti.³ SSp. *uttāraṃ by mistake*.⁵ Bp. *sajjitaṃ bhaddam*.⁷ Bp. *nibbatto* 'pi.⁹ Bp. *sivattikam*.² Bp. *sattāhehi*.⁴ Bp. *celakanno*.⁶ Bp. *āharitvā*.⁸ Bp. *āhārācārevidhiṃ*.¹⁰ Bp. *tena for ten* eva.

taṃ mamsapesi 'ti sallakkhetvā hatthīsondasakunā ukkhipi-
tvā nīharitvā¹ Himavantakūte thapetvā vatthaṃ apānetvā
khādanti. atha vanacarakā vatthaṃ disvā rañño āharanti.
evam idaṃ Pajjotena laddham hoti.² Siviratte kusalā
itthiyo tihi amsūhi suttam kantan ti, tena³ suttana vāyi-
tavatthaṃ etan ti pi vadanti. ten' āha siveyyakan ti Uta-
rakurūsu sivatthikavatthaṃ, Siviratte uppannavatthan ti
pi vadanti. *sinehethā*⁴ 'ti kiṃ pana bhagavato kāyo lūkho.⁵
na' lūkho. bhagavato hi āhāre sadā devatā dībbojam pakkhi-
panti, sinehapānam pana sabbattha dose temeti, sirā mudukā
karoti, ten' āyaṃ evam āha. *īm uppalahatthānī* 'ti ekaṃ
uppalahattham⁶ olārikadosaharanattham ekaṃ majjhimado-
saharanattham ekaṃ sukhumadosaharanattham. *na cirass'*
eva pakatatto ahoṣi 'ti evam pakatatte⁷ pana kāye nāgarā
dānaṃ sampādesuṃ. Jivako āgantvā bhagavantam etad
avoca, bhagavā ajja nāgarā tumhākam dānam dātukāmā⁸
antogāmaṃ pindāya pavisathā 'ti. Mahāmoggallānatthero
cintesi kuto nu kho ajja bhagavato pathamapīṇapāto⁹
laddhum vattati 'ti. tato cintesi Sono setthiputto khetta-
parikammato paṭṭhāya aññehi asādhāranānam khīrodaka-
secanaṣaṃvaddhānam¹⁰ gandhasālīnaṃ odanaṃ bhuñjati, tato
bhagavato pīṇapātaṃ āharissāmi 'ti, iddhiyā gantvā tassa
pāsādāle attānaṃ dassesi. so therassa pattam gahetvā
paññaṃ pīṇapātaṃ adāsi, therassa ca gamanākāraṃ disvā
bhuñjatha bhante 'ti āha. therō tam atthaṃ ārocesi. bhuñ-
jatha bhante, ahaṃ aññaṃ bhagavato dassāmi 'ti theram
bhojetvā gandhehi pattam ubbattitvā¹¹ pīṇapātaṃ¹² adāsi.
taṃ therō āharitvā bhagavato adāsi. rājā 'pi kho Bimbi-
sāro ajja bhagavā kim bhuñjissati 'ti vihāraṃ āgantvā pavi-
samāno 'va pīṇapātāgandham ghāyitvā bhuñjitukāmo aho-

¹ Bp. *omits this*.² Bp. *omits* hoti.³ Bp. *te*.⁴ Bp. *sinehathā*.⁵ Bp. *adds* ti.⁶ Bp. *omits this*.⁷ Bp. *pakatte*.⁸ Bp. *inserts* mā before antogāmaṃ.⁹ Bp. *pathamam* pīṇapāto.¹⁰ Bp. *khīrodakasecanavavaddhānam*.¹¹ Bp. *ubbattitvā*.¹² Bp. *°pātassa* pūretvā adāsi.

si. bhagavato ca dvīsu yeva pindapātesu bhājanagatesu, devātā ojam pakkhipimsu, yañ ca Sujātā adāsī, yañ ca parinibbānakāle Cundo kammāraputto, aññesu kavaḷe¹ kavale pakkhipanti, tasmā bhagavā rañño iccham jānitvā apakkhittojam eva thokaṃ pindapātam rañño dāpesi. so paribhuñjitvā pucchi kiṃ bhante Uttarakuruto ābhatam bhojanan² ti. na mahārāja Uttarakuruto, api ca kho tav' eva ratthavāsino gahapatiputtassa bhojanam etan ti vatvā Sonassa sampattiṃ ācikkhi. taṃ sutvā rājā Sonam dattūkāmo hutvā Cammakhandhake vuttanayena asitīyā kulaputtasahasseehi saddhiṃ Sonassa āgamanam akāsī. te bhagavato dhammadesanam sutvā sotāpannā jātā. Sono pana pabbajitvā arahatte patitthito. bhagavāpi etad attham eva rañño pindapātam dāpesi. evam katabhattakicce bhagavati, atha kho Jivako Komārabhacco tam siveyyakaṃ dusasugam ādāya . . . pe . . . etad avoca *atikkantavarā* 'ti ettha vinicchayo Mahākhandhake vuttanayen' eva veditabbo. *bhagavā bhante paṃsukūḷiko bhikkhusangho cā* 'ti bhagavato hi buddhattappattito³ patthāya yāva idam vatthum⁴ etthantare vīsati⁵ vassāni, na koci bhikkhu⁶ gahapatīcivaram sādīyi, sabbe paṃsukūḷikā 'va ahesum, ten' āyam evam āha. *gahapatīcivaram* ti gahapatīhi dinnacivaram. *dhammīyā kathāyā* 'ti vatthadānānisamsapatisammuttāya kathāya. *utartarenā pi* 'ti appagghena pi mahagghena pi, yena kenaci 'ti attho. *pāvāro* ti salomako kappāsikapāvāro.⁷ *anujānāmi bhikkhave kojavan* ti ettha pakatikojavam eva vattati, mahāpiṭṭhiyakojavam na vattati. kojavan⁸ ti unṇāmayo pāvārasadiso.⁹

Kāsirājā 'ti Kāsīnam rājā, Pasenadissa ekapitukabhātā esa. *aḍḍhakāsiyan* ti ettha kāsī 'ti sahassa¹⁰ vuccati, taṃ agghanako kāsīyo, ayam pana pañcasatāni agghati, tasmā aḍḍhakāsiyo ti vutto, ten' ev' āha upaḍḍhakāsiyam khamaṃnan ti. *uccāvacānī* 'ti sundarāni ca asundarāni ca. bhañ-

¹ Bp kabale kabale.

² Bp buddhattam pattato

³ Bp. vīsati by mistake.

⁴ Bp. kappāsīdibhedo.

⁵ Bp adds kojavo.

⁶ Bp. bhājanan by mistake.

⁷ Bp. vattham.

⁸ Bp. omits bhikkhu.

⁹ Bp. mahāpiṭṭhiyakojavam.

¹⁰ Bp. sahassam.

gan nāma khomaādīhi¹ pañcahi suttehi missetvā² kataṃ. vākamayam eva 'ti pi vadanti. ekaṃ yeva bhagavatā cīvaram anuññātaṃ, na dve 'ti te kira itaritarena cīvarenā 'ti ekassa³ gahapatikena vā pamsukūlena vā 'ti evaṃ attham sallakkhayimsu.⁴ *nāgamesun* ti yāva te susānato āgacchanti, tāva te na icchimsu, pakkamimsu yeva. *nākāmā bhāgaṃ dātun* ti na anicchāya dātum, yadi pana icchanti, dātabbo. *āgamesun* ti upacāre acchimsu. tena bhagavā⁵ āha *anuyā-nāmi bhikkhave āgamentānaṃ akāmā bhāgaṃ dātum* ti. yadi pana manussā idh' āgatā eva gāhantū 'ti denti, saññānaṃ vā katvā gacchanti sampattā gāhantū 'ti sampattānaṃ sabbesaṃ pi pāpunanti. sace chaḍḍetvā gatā, yena gahitam, so eva sāmī. *sadīsā⁶ okkamimsū* 'ti sabbe⁷ okkamimsu, ekadisāya vā okkamimsū 'ti⁸ attho. *te katikaṃ katvā* 'ti laddhapamsukūlaṃ⁹ sabbesaṃ bhājetvā gāhissāmā 'ti bahi¹⁰ yeva katikaṃ katvā.

cīvarapatiggāhakaṃ ti yo gahapatikehi sanghassa dīyamānaṃ cīvaraṃ gāhāti. *yo na chandāgaṭṭiṃ gacchati*¹¹ 'ti ādisu cīvarapatiggāhakesu pacchā āgatānaṃ pi attano nātakādīnaṃ pathamataram: patiggaṇhanto vā ekaccasmiṃ pemaṃ dassetvā gāhanto vā, lobhapakatitāya attano parināmento vā, chandāgaṭṭiṃ gacchati nāma. *yo*¹² pathamataram āgataṃ pi kodhavasena pacchā gāhanto vā, duggatamanussesu avannaṃ¹³ katvā gāhanto vā, kiṃ vo ghare ṭhapitokāso¹⁴ n' atthi, tumhākaṃ santakaṃ gahetvā gacchathā 'ti evaṃ saṅghassa lābhantarāyaṃ karonto vā, dosāgaṭṭiṃ gacchati nāma. *yo* pana muṭṭhassati asampajāno, ayaṃ mohāgaṭṭiṃ gacchati nāma. pacchā āgatānaṃ pi issarānaṃ¹⁵ bhayena pathamataram patiggaṇhanto vā, cīvarapatiggāhakatṭhānantaram¹⁶ etaṃ bhāriyaṃ ti santasanto vā, bhayāgaṭṭiṃ gac-

¹ Bp. khomādīhi.² Bp. misstivā³ Bp. etassa.⁴ Bp. sallakkhimsu⁵ Bp. ten' āha bhagava for tena bhagavā āha.⁶ Bp. *inserts* susānaṃ after this.⁷ Bp. *inserts* samam.⁸ Bp. *adds* pi.⁹ Bp. laddham pamsu°.¹⁰ Bp. balim eva.¹¹ Bp. gaccheyyā.¹² Bp. omits yo.¹³ Bp. avamaññam.¹⁴ Bp. ṭhapanokāso.¹⁵ Bp. °nam pi.¹⁶ Bp. °ṭṭhānaṃ nām'.

chati nāma. mayā idañcidañ ca gahitaṃ, idañ¹ ca na gahitaṃ, ti jānanto,² gahitāgahitañ³ ca jānāti nāma. tasmā yo na chandāgatiādivasena gacchati, ñātakaaññātakaadḍhadug-gatesu visesaṃ akatvā āgatapatipātīyā ganhāti, silācāra-patipattisaṃyutto⁴ hoti satimā medhāvī bahussuto, sakkoti dāyakānaṃ vissatṭhāya⁵ vācāya parimaṇḍalehi padabyañ-janehi anumodanam karonto pasādaṃ janetuṃ evarūpo sammannitabbo 'ti.⁶ *evaṃ ca pana bhikkhave sammannitabbo* ti ettha pana, etāya yathāvuttāya kammavācāya pi apālo-kanena pi antovihāre sabbasaṅghamajjhe 'pi khaṇḍasīmāya pi sammannituṃ vattati yeva. evaṃ sammatena ca vihāra-paccante vā padhānaghare vā na acchitabbaṃ. yattha pana āgatā⁷ manussā sukhaṃ passanti, tādise dhuravihārathāne vijānī⁸ passe thapetvā sunivattthena supārutena nisīditabban ti. *tatth' eva ujjhivā* 'ti patiggahanam eva amhākaṃ bhāro ti vatvā gahitatthāne yeva chaddetvā gacchanti. ⁹*cīvarapatiggāhakaṃ* ti yo gahapatikehi saṅghassa dīyamānaṃ cīvaraṃ ganhāti.⁹ *cīvaramaṇḍāhakaṃ*¹⁰ ti cīvara-patisāmanakaṃ.¹¹ *yo na chandāgataṃ*¹² ti ādisu c' ettha ito paraṃ sabbattha vuttanāyena' eva vinicchayo veditabbo. sammativinicchayo¹³ 'pi kathitānusārena' eva jānitabbo. *vihāraṃ vā* 'ti ādisu yo ārāmaṃmajjhe ārāmaṃkāsaṃānerādīhi avivitto sabbesaṃ samosaranatthāne vihāro vā adḍhayogo vā hoti, so na¹⁴ sammannitabbo. paccantāsenaṣaṇaṃ pana na sammannitabbaṃ. idaṃ pana bhaṇḍāgāraṃ khaṇḍasī-maṃ gantvā khaṇḍasīmāyaṃ nisinnehi sammannituṃ na vattati, vihāraṃmajjhe yeva sammannitabbaṃ. *guttāguttañ ca jāneyyā* 'ti ettha yassa tāva chandādisu koci doso n' atthi, taṃ guttaṃ nāma.¹⁵ yassa pana chadanatīnaṃ vā chadanī-thakā vā yatthakatthaci patitā, yena ovassatī vā mūsikādī-

¹ Bp. idañcidañ.² Bp. °hitam, and omits ca³ Bp. vissatṭha.⁴ Bp. āgatā gatā.⁵ Bp. omits these eight words⁶ Bp. °sāmakam.⁷ Bp. sammuti°.⁸ Bp. omits nāma.⁹ Bp. evaṃ jānanto¹⁰ Bp. °pattiyutto¹¹ Bp. omits ti.¹² Bp. bijānī¹³ Bp. °nidahakan.¹⁴ Bp. adds gaccheyya¹⁵ Bp. omits na.

nam vā paveso hoti bhittiādīsu vā katthacī chuddam hoti upacikā vā utthahanti, tam sabbam aguttam nāma. tam sallakkhetvā patisaṅkharitabbam. sītasamaye dvāraṇi ca vātapānaṇi ca supīdahitaṃ kātabbam, sītena hi cīvarāni kannakitāni honti. unhasamaye antarantarā vātapavesanattam vivaritabbam. evaṃ karonto hi guttāguttam jānāti nāma. imehi pana cīvarapatiggāhakādihi tīhi pi attano vattam jānitabbam, tattha cīvarapatiggāhakena tāva yaṃ yaṃ manussā kālacīvaran ti vā akālacīvaran ti vā accekacīvaran ti vā vassikasātikan ti vā nisīdanan ti vā paccattharanan ti vā mukhapuñchanacolan¹ ti vā denti, tam sabbam ekarāsim katvā missetvā² na ganhitabbam, vīsum vīsum katvā 'va ganhitvā cīvaranidāhakassa³ tath' eva ācikkhitvā dātabbam. cīvaranidāhakenā³ 'pi bhandāgārikassa dadamānena idaṃ kālacīvaram . . . pe . . . idaṃ mukhapuñchanacolan⁴ ti ācikkhitvā 'va dātabbam bhandāgārikenāpi tath' eva vīsum vīsum saññānam katvā thapetabbam tato sanghena kālacīvaram āharā 'ti vutte, kālacīvaram eva dātabbam . . . pe . . . mukhapuñchanacolakam⁵ āharā 'ti vutte, tad eva dātabbam. itī bhagavatā cīvarapatiggāhako anuññāto cīvaranidāhako⁶ anuññāto⁷ bhandāgāriko anuññāto na bāhullikatāya⁸ na asantutthiyā, api ca kho saṅghasānuggahāya. sace hi āhatāhaṭam gahetvā bhikkhū bhājeyyum, n' eva āhatam na anāhatam na dinnam nādinnam na laddham nāladdham jāneyyum, āhatāhatam therāsane vā dadeyyum, khandākhandam vā chinditvā ganheyyum, evaṃ sati, ayuttaparibhogo ca hoti, na ca sabbesaṃ saṅgaho kato hoti. bhandāgāre pana cīvaram thapetvā ussanakāle ekekassa bhikkhuno ticīvaram vā dve dve vā ekekaṃ vā cīvaram dassanti. laddhāladdham jānissanti aladdhabhāvaṃ jānitvā⁹ sangham kātum maññissanti 'ti. na bhikkhave bhandāgāriko vuttāpetabbo ti ettha aññe 'pi avutthāpaniyā jānitabbā, cattāro hi na vuttāpetabbā, vuddha-

¹ Bp. °colan.² Bp. missitvā.³ Bp. °nidaha° for °nidāha°.⁴ Bp °colakan⁵ Bp. °colakam.⁶ Bp. °nidahako.⁷ Bp. *inserts* bhandagārikam anuññātam *after this*.⁸ Bp. bāhullikatāya.⁹ Bp. ñatvā.

taro bhandāgāriko gilāno sanghato laddhasenāsano ti. tattha-
 vuddhataro attano vuddhatāya navakatarena na vutthā-
 petabbo, bhandāgāriko sanghena sammannitvā bhandāgārassa
 dinnatāya, gilāno attano gilānatāya, sangho pana bahussu-
 tassa uddesaparipucchādihi bahūpakārassa bhāranitthara-
 kassa¹ phāsukam āvāsam anutthāpanīyaṃ katvā deti, tasmā
 so upakāratāya ca sanghato laddhatāya ca na vutthāpetabbo
 tī. *ussannaṃ hoti* 'ti bahū rāsikatam² hoti, bhandāgāraṃ
 na ganhāti. *sammukhābhūtenā* 'ti antoupacārasimāyaṃ thi-
 tena. *bhājetum* ti kālam ghosāpetvā³ patipātiyā bhājetum
kolāhalaṃ akāsi 'ti amhākam ācariyassa detha, upajjhāyassa
 dethā 'ti evaṃ mahāsaddam akāsi. cīvarabhājakangesu⁴
 sabhāgānaṃ bhikkhūnaṃ apāpunantaṃ pi mahagghacīvaram
 dento, chandāgatiṃ gacchati nāma. aññesaṃ vuddhatārā-
 naṃ pāpunantaṃ pi mahagghaṃ cīvaraṃ adatvā appagghaṃ
 dento dosāgatiṃ gacchati nāma. mohamūlho cīvaradāna-
 vattaṃ ajānanto mahāgatiṃ gacchati nāma. mukharānaṃ
 navakānaṃ pi bhayena apāpunantaṃ eva mahagghacīvaram
 dento bhayāgatiṃ gacchati nāma. yo evaṃ na gacchati,
 sabbesaṃ tulābhūto pamānabhūto⁵ majjhatto hoti, samman-
 nitabbo.⁶ *bhājitābhājitaṃ* ti ettakāni vatthāni bhājitāni
 ettakāni abhājitāni 'ti jānanto *bhājitābhājitāni ca jāneyyā*
 'ti vuccati. *uccitvā* 'ti idaṃ thūlaṃ idaṃ sanhaṃ idaṃ
 ghaṇaṃ idaṃ tanukaṃ idaṃ paribhuttaṃ, idaṃ aparibhut-
 taṃ idaṃ dīghato ettakaṃ idaṃ puthulato ettakaṃ ti evaṃ
 vatthāni vicinitvā. *tulayitvā* 'ti idaṃ ettakaṃ agghāti idaṃ
 ettakaṃ ti evaṃ agghaparichedaṃ katvā. *vannāvannaṃ*
katvā 'ti sace sabbesaṃ ekekam eva dasa dasa agghanakaṃ⁷
 pāpunāti, icc' etaṃ kusalaṃ, no ce pāpunāti, yam nava vā
 attha vā agghati, taṃ aññena ekaagghanakena ca dvīaggha-
 nakena ca saddhiṃ bandhitvā eten' ev' upāyena same pati-
 vimse⁸ thapetvā 'ti attho. *bhikkhū gaṇetvā vaggaṃ bandhitvā*
 'ti sace ekekassa dīyamāne⁹ divaso nappahoti, dasa dasa

¹ Bp. °nitthāra°.³ Bp. ghosetvā.⁵ Bp. *omits this*⁷ Bp. ghanakam.⁹ Bp. dīyamāne² Bp. bahu rāsikatam⁴ Bp. °bhājakesu.⁶ Bp. *inserts so before this.*⁸ Bp. paṭivise.

bhikkhū ganetvā dasa dasa cīvarapativimse¹ ekeka² vaggam bandhītvā ekaṃ bhandikaṃ katvā ekaṃ³ cīvarapativimsaṃ⁴ thapetum anujānāmi 'ti attho. evam thapītesu cīvarapativimsesu⁵ kuso pātetabbo, tehi pi bhikkhūhi puna kusa-pātaṃ katvā bhājetabbaṃ. *sāmanērānaṃ upaḍḍhapativimsaṃ*⁴ ti ettha ye sāmanērā attissarā bhikkhusaṅghassa kattabbakammaṃ na karonti, uddesaparipucchāsu yuttā ācariyupajjhāyānaṃ yeva vattapatipattiṃ karonti, na⁶ aññesaṃ karonti, etesaṃ yeva upaḍḍhabhāgo dātabbo. ye pana purebhattañ ca pacchābhattañ ca bhikkhusaṅghassa' eva kattabbakiccaṃ karonti, tesāṃ samako dātabbo. idaṃ ca piṭṭhisamaye uppannena bhaṇḍāgāre thapitena akāla-cīvaren' eva kathitaṃ. kālacīvaram pana samakam eva dātabbaṃ. tatrappādaṃ vassāvāsikaṃ sammuñjanibandhanādim⁷ saṅghassa phātikammaṃ katvā gahetabbaṃ. etaṃ h' ettha sabbesaṃ vattaṃ bhaṇḍāgārikacīvare 'pi. sace sāmanērā āgantvā āgantvā bhante mayā yāgum pacāma bhattaṃ pacāma khajjakaṃ pacāma apaharitaṃ⁸ karoma dantakatthaṃ āharāma raṅgachallim kappiyaṃ katvā dema, kim pana amhehi na katan nāmā 'ti ukkatthim⁹ karonti, samabhāgo 'va dātabbo. etaṃ, ye ca virajjhītvā karonti, yesaṃ ca karanabhāvo na paññāyati, te sandhāya vuttaṃ. Kurundiyaṃ pana sace sāmanērā kasmā mayā bhante saṅghakammaṃ na karoma, karissāmā 'ti yācanti, samapativimso dātabbo ti vuttaṃ. *uttaritukāmo* ti naḍim vā kantāraṃ vā uttaritukāmo satthaṃ labhitvā disāpakkamitukāmo ti attho. *sakaṃ bhāgaṃ dātun* ti idaṃ bhaṇḍāgārato cīvarāni niharitvā puñje kate gaṇḍiyā pahatāya¹⁰ bhikkhusaṅhe sannipatite, satthaṃ labhitvā gantukāmo satthato mā parihāyī 'ti etaṃ atthaṃ sandhāya vuttaṃ. tasmā anīhatesu vā cīvaresu appahatāya¹¹ vā gaṇḍiyā¹² asannipatite

¹ Bp. °vise.³ Bp. evaṃ.⁵ Bp. °vīsesu.⁷ Bp. °nādi.⁹ Bp. ukkuṭṭhim.¹¹ Bp. appahatāya.² Bp. ekaeka.⁴ Bp. °vīsam.⁶ Bp. omits na.⁸ Bp. appaharītakam.¹⁰ Bp. pahatāya.¹² Bp. ghaṇḍiyā.

vā sanghe dātum na vattatī. cīvaresu pana nīhatesu gandim¹, paharivā bhikkhusaṅghe sannipatīte, cīvarabhājakena imas-
sa bhikkhuno kottḥāsena ettakena bhavitabban tī takketvā
nayaggāhena cīvaram dātabbam, tulāya tulitam iva hī
samasaṃ dātum na sakkotī,² tasmā ūnaṃ vā hotu adhi-
kaṃ vā, evaṃ takkena nayena dinnam sudinnam eva, n'
eva ūnaṃ puna dātabbam nātirittam patiggaṇhitabban
tī. *atirekabhāgenā* 'ti dasa bhikkhū hontī sātakāpi das'
eva, tesu eko dvādasa agghatī, sesā dasagghanakā, sabbesu
dasagghanakavasena kuse pātite, yassa bhikkhuno dvādasag-
ghanake³ kuso pātito, so ettakena mama cīvaram pahotī 'ti
tena atirekabhāgena gantukāmo hotī, bhikkhū atirekam
āvuso saṅghassa santakan tī vadanti, taṃ sutvā bhagavā
saṅghike ca ganasantake ca appakaṃ nāma n'atthi, sabbat-
tha saṃyamo kātabbo, gāhantena 'pi kukkucāyītabban
tī taṃ dassetum *anujānāmi bhikkhave anukkhepe dinne* 'tī
āha. tattha anukkhepo nāma, yaṃ kiñci anukkhīpitabban
anuppādātabbam kappiyabhāṇaṃ yattakaṃ tassa pati-
vimse adhikaṃ tattake agghanake yasmim kismiñci kappiya-
bhande dinne 'tī attho. *vikalake tosetvā* 'ti ettha cīvaravi-
kalakaṃ puggalavikalakan tī 'dve vikalakā cīvaravikalakaṃ
nāma, sabbesaṃ pañca pañca vatthāni pattāni, sesāni pi
atthi, ekekaṃ pana na pāpunāti, chinditvā dātabbāni, chin-
dantehi ca addhamandalādīnaṃ vā upāhanatthavikādīnaṃ
vā pahonakāni khaṇḍāni katvā dātabbāni, hetthimapaṇi-
chedena caturāṅgulavittḥāram pi anuvātapahonakāyāmaṃ
khaṇḍaṃ katvā dātum vattatī. aparibhogam pana na kātabban
tī evaṃ ettha cīvarassa appahonakabhāvo cīvaravikalakaṃ.
chinditvā dinne pana taṃ tositaṃ hotī, atha kusapāto kā-
tabbo, sace 'pi ekassa bhikkhuno kottḥāse ekaṃ vā dve vā
vatthāni nappahontī, tattha aññaṃ samanaparikkhāraṃ⁴
ṭhapetvā, yo tena tussatī, tassa taṃ bhāgaṃ datvā pacchā
kusapāto kātabbo, idaṃ pi cīvaravikalakan tī Andhakat-
thakathāyaṃ vuttaṃ. puggalavikalakaṃ nāma dasa dasa
bhikkhū ganetvā vaggam karontānaṃ eko vaggo na pūratī

¹ Bp. ghaṇḍim.² Bp. sakkā.³ Bp. 'nako.⁴ Bp. sāmaṇakam parikkhāraṃ.

attha vā nava vā hoti,¹ tesam attha vā nava vā kothhāsā, tumhe ime bhāge² ganetvā³ visum bhājetthā 'tī dātabbā, evam ayaṃ puggalānaṃ appahonakabhāvo puggalavikalakam. visum dinne pana tam tositam hoti, evam tosetvā kusapāto katabbo ti. atha vā vikalake tosetvā 'tī yo cīvara-bhāgo⁴ ūnako, tam aññena parikkhārena samam katvā kusapāto katabbo.

chakanenā 'tī gomayena. *paṇḍumattikāyā* 'tī tambamat-tikāyā. mūlarajanādīsu haliddam thapetvā sabbam mūlara-janam vaṭṭatī. mañjetthañ⁵ ca tungahāraṇi ca thapetvā sabbam khandharajanam vattatī. tungahāro nāma eko kantakarukkho,⁶ tassa haritālavanṇam khandharajanam hoti. loddañ ca kaṇḍalañ⁷ ca thapetvā sabbam tacarajanam vat-tatī. allipattañ ca nīlipattañ ca thapetvā sabbam pattara-janam vattatī. gīhiparibhuttaṃ pana allipattena ekavāram rajitum vattatī kimsukapupphañ ca kusumbhapupphañ ca thapetvā sabbam puppharajanam vattatī. phalarajane pana na kiñci na vattatī. *sītudakā* 'tī apakkarajanam vuccatī. *uttarāluvaṇa*⁸ ti vattādhārakam. rajanakumbhiyā majjhe tha-petvā tam ādhārakam parikkhipitvā rajanam pakkipitum anujānāmi 'tī attho. evam hi kate rajanam na uttaratī. *udake vā nakhapiṭṭhikāyā vā* 'tī sace hi pakkam⁹ hoti, udaka-pātiyā dinno thevo¹⁰ sahasā na vīsaratī, nakhapiṭṭhiyaṃ pi avisaranto titthatī. *rajanulunka* ti rajanulūṇkam. *danda-kathālīkan*¹¹ tī tam eva sadandakam *rajanakolamban*¹² tī rajanakundaṃ. *maddantī*¹³ 'tī omaddantī.¹⁴ na ca acchinne theve pakkamutun tī yāva rajanabindu galitam¹⁵ na chijjati, tāva aññatra¹⁶ na gantabbam. *patthinnan* tī atirajitattā thaddham,¹⁷ atibharitan¹⁸ tī attho. *udake osādetun*¹⁹ tī udake

¹ Bp. honti.

² Bp. gahetvā.

³ Bp. mañjattāñ.

⁴ Bp. kaṇḍalañ.

⁵ Bp. paripakkam

⁶ Bp. 'thālakan

⁷ Bp. omaddantī.

⁸ Bp. galitam.

⁹ Bp. baddham.

¹⁰ Bp. osāretun

¹¹ Bp. omuts bhāge

¹² Bp. cīvaravibhāgo.

¹³ Bp. sakantaka°.

¹⁴ Bp. uttarāluṃpan

¹⁵ Bp. theve.

¹⁶ Bp. 'lumban

¹⁷ Bp. sammaddantī

¹⁸ Bp. na aññatra for aññatra na.

¹⁹ Bp. omuts atibharitan tī attho.

pakkhipitvā thapetum. rajane pana nikkhante taṃ udakaṃ chaddetvā cīvaraṃ madditabbam. *ḍantakasāvānī*¹ 'ti ekam vā dve vā vāre rajitvā dantavannāni dhārenti.

acchibaddhan ti caturassakedārakabaddhaṃ *pālībaddhan*² ti āyāmato ca vitthārato ca dīghamariyādabaddhaṃ. *mariyādabaddhan* ti antarantarā rassamariyādāya³ mariyādabaddhaṃ. *siṅghātakabaddhan* ti mariyādāya mariyādaṃ vinivijjhित्वा gataṭṭhānena⁴ siṅghātakabaddhaṃ, catukkasanthānaṃ ti attho. *saṃvīdahitum* ti dātum. *ussahasi tvam Ānandā* 'ti sakkosī tvam Ānanda. *ussahāmi bhagavā* 'ti tumhehi dīnanayena sakkomī 'ti dass ti. *yatra hi nāmā* 'ti yo nāma. *kusim pi nāmā* 'ti ādisu *kusī* 'ti āyāmato ca vitthārato ca anuvātādīnaṃ dīghapatānaṃ⁵ etam adhivacanaṃ. *aḍḍhakusī* 'ti antarantarā rassapaṭānaṃ⁶ nāma. *maṇḍalan* ti pañcakhaṇḍikacīvarassa ekekasmim khaṇḍe mahāmaṇḍalaṃ. *aḍḍhamāṇḍalan*⁷ ti khuddakamaṇḍalaṃ. *vivattan* ti maṇḍalañ ca addhamāṇḍalañ ca ekato katvā sībbitaṃ majjhimaṃ khandam *anuvivattan* ti tassa ubhosu passesu dve khandāni. *gīveyyakan* ti gīvavethanaṭṭhāne⁸ daḥhikaranattham aññaṃ suttasaṃsībbitaṃ āgantukapataṃ.⁹ *jaṅgheyakan* ti jaṅghapāpunaṭṭhāne tath' eva saṃsībbitaṃ paṭaṃ.¹⁰ *gīvaṭṭhāne* ca jaṅghaṭṭhāne ca thapitapaṭānaṃ¹¹ etam nāmaṃ ti pi vādanti. *bāhantan* ti anuvivaṭṭānaṃ bahi ekekaṃ khaṇḍam. iti pañcakhaṇḍikacīvaren' etam vicāritan ti. *atha vā anuvivaṭṭan* ti' vivattassa ekapassato dvinnam ekapassato tinnam¹² pi catunnam pi khaṇḍānaṃ etam nāmaṃ. *bāhantan* ti suppaṃānacīvaraṃ¹³ pārupantena¹⁴ saṃharitvā bāhāya upari thapitā ubho antā bahimukhā tiṭṭhanti tesam tesam nāmaṃ. ayam eva hi nayo Mahāatthakathāyaṃ vutto ti. *cīvarehi ubbhaṇḍikate*¹⁵ 'ti cīvarehi ubbhaṇḍikate¹⁶ yathā ukkhitta-

¹ Bp. °kāsāvānī

³ Bp. *rassa for rassamari*°.

⁵ Bp. °paṭṭānaṃ.

⁷ Bp. *addha*°.

⁹ Bp. °paṭṭam

¹¹ Bp. *paṭṭānaṃ ev' for thapitapaṭānaṃ*.

¹² Bp. *dvinnam ti for tinnam pi*.

¹³ Bp. °mānaṃ cīvaraṃ.

¹⁵ Bp. *ubbhaṇḍike*.

² Bp. *pālī*°

⁴ Bp. °ṭṭhāne.

⁶ Bp. °paṭṭānaṃ.

⁸ Bp. *gīvā*°.

¹⁰ Bp. *paṭṭam*.

¹⁴ Bp. °pantena.

¹⁶ Bp. *ubbhaṇḍekate*.

bhandā honti, evaṃ kate ukkhittabbandikabhāvam āpāditē 'ti attho. *cīvarabhisin*¹ ti ettha bhisī 'ti dve tīnī ekato katvā bhisisaṅkhepena saṃharitacīvarānī vuttanī. te kira bhikkhū dakkhiṇāgiritō bhagavā lahuṃ patinivattissatī 'tī tattha gacchantā Jīvakavatthusmim laddhacīvarānī thapetvā agamaṃsu. idānī pana cīvarena² āgamissatī 'tī maññamānā ādāya pakkamaṃsu. *antarattakāsū* 'tī māghassa ca phaggunassa ca antarā atthamaṃsu.³ *na bhagavantam sītaṃ ahoṣī* 'tī bhagavato sītaṃ n' āhoṣī. *etad ahoṣī ye 'pi kho te kulaputtā* 'tī na bhagavā ajjhokāse anisīditvā etam attham na jānāti, mahājanassa⁴ saññāpanattham pana evam akāsi *sītālukā* 'tī sītapakatikā, ye pakatīyā 'va sītena kilamanti. *dvigunaṃ sanghātī* ti dupattamaṃ sanghātī *ekaccīya* ti ekapattamaṃ. itī bhagavā attanā catūhi cīvarehi yāpetī, amhākam pana ticīvaraṃ anujānāti 'tī vacanassa okāsaṃ upacchinditūṃ dvigunaṃ sanghātī anujānāti ekaccīke itare, evaṃ hi nesamaṃ cattāri bhavissanti 'ti. *aggalaṃ acchupeyya* ti chinnatthāne⁵ pilotikakhandamaṃ thapeyyamaṃ.⁶ *ahatakapāṇa* ti ekavāradhotānaṃ.⁷ *utuddhatāna* ti ututo dighakālato uddhatānaṃ. *gatavatthukānaṃ*⁸ pilotikānaṃ ti vuttamaṃ hoti. *pāpanīke* 'ti antarāpanato patitapilotikacīvare. *ussāho karanīyo* 'ti pariyesanā kātabbā. paricchedo pana⁹ n' atthi, pattasatamaṃ pi vaṭṭati. sabbama idama sādīyantassa bhikkhuno¹⁰ vuttamaṃ. *aggalaṃ tunna* ti ettha uddharitvā alliyāpanakhandamaṃ¹¹ aggalaṃ, suttakena saṃsibbanamaṃ tunnaṃ, vijjhitvā¹² karanama ovattikamaṃ, kandūsakama¹³ vuccati muddikā. *dalhīkamman* ti anuddharitvā 'va upassayaṃ katvā alliyāpanakama¹¹ vatthakhandamaṃ Visākhavatthuma¹⁴ uttānatthamaṃ. tato paraṃ pubbe vinicchītaṃ eva. *sovaggīka* ti saggahetu¹⁵ katamaṃ. ten' ev' āha saggasaṃvattanī-

¹ Bp. °bhisī.³ Bp. atthasu.⁵ Bp. chiddatthāne.⁷ Bp. ekavāram dhotānaṃ.⁹ Bp. pan' ettha.¹¹ Bp. allīya°.¹³ Bp. kaṇḍusakama.¹⁵ Bp. saggappattahetukama for saggahetu katama² Bp. cīrena.⁴ Bp. mahājāna⁶ Bp. laggāpeyyama⁸ Bp. °vatthakānaṃ¹⁰ Bp. *inserts* vasena.¹² Bp. vaṭṭetvā.¹⁴ Bp. °vatthu.

kan¹ ti. sokam apaneti 'ti *sokanudam*. *anāmayā* 'ti arogā. *saggamhī*² *kāyamhī* 'ti saggopapannā.

puṭhuḍḍanā kāmesu vitarāgā 'ti jhānalābhino. *sandittho* 'ti ditthamattakamitto. *sambhatto* ti ekasambhogo daḥhamitto. *ālapito* ti mama santakam yam iccheyyāsi, tam ganheyyāsi³ 'ti evaṃ vutto etesu tīsu aññataresu⁴ saddhīm *jīvati gahite attamano* hoti 'ti imehi tīhi⁵ vissāso rūhati. *paṃsukūlikato*⁶ ti katapaṃsukūlo. *garuko hoti* 'ti jinnajinnatthāne aggalāropanena garuko hoti. *suttalūkkham kātun* ti sutten' eva aggalam kātun ti attho. *vikanno* ti suttaṃ acchetvā⁷ sibbitānam⁸ eko sanghātikanno⁹ dīgho hoti. *vikannam uddharitun* ti dīghakonam chinditum. *okiriyanti*¹⁰ 'ti chinnakonato galati.¹¹ *anuvātaṃ paribhaṇḍan* ti anuvātañ c' eva paribhaṇḍaṇ ca. *pattā lujjanti* 'ti mahantesu pattamukhesu dinnāni suttāni galanti,¹² tato pattā lujjanti. *aṭṭhapadakaṃ kātun* ti aṭṭhapadakacchandena¹³ pattamukham sibbitum. *anvādhikaṃ pi āropetun* ti āgantukapatam¹⁴ dātum. idam pana appahonake āropetabbam, sace pahoti, āgantukapatam¹⁵ na vattati, chinditabbam eva. *na bhikkhave sadhādeyyan* ti ettha sesaññātinam dento vinipātetu yeva, mātā-pitaro pana sace rajje thitāpi¹⁶ patthenti,¹⁷ dātabbam. *gilāno* ti gilānatāya gahetvā gantum asamattho. *vassikasanketan* ti vassike cattāro māse. *nadīpāran* ti nadiyā pāre bhattam bhuñjitabbam hoti. *aggālaguttivihāro* ti sabbesv' eva c' etesu gilānavassikasanketanadīpāragamanaatthatakathinabhāvesu aggalagutti yeva pamānam, gutte eva hi vihāre¹⁸ nikkipitvā bahi gantum vaṭṭati, na agutte, araññakassa¹⁹ pana vihāro na sugutto hoti, tena bhaṇḍukkhaliyam²⁰ pakkhipitvā

¹ Bp sovaggiṇan for this

² Bp. ganhāhi.

³ Bp gahita for tīhi

⁷ Bp acchitvā and repeats this.

⁹ Bp °kano.

¹¹ Bp galati.

¹³ Bp °cchannena

¹⁵ Bp °kapattam.

¹⁷ Bp patthayanti.

¹⁸ Bp inserts etesu kīranesu after vihāre

¹⁹ Bp araññakassa.

² Bp saggimhi.

⁴ Bp. °taranāmena

⁶ Bp. °kūlakato.

⁸ Bp. sibbantānam

¹⁰ Bp okiriyati.

¹² Bp. galanti.

¹⁴ Bp. °kapattam pi

¹⁶ Bp thitā.

²⁰ Bp °likīya.

*pāsānasusirarukkhasusirādīsu supaticchannesu¹ thapetvā gantabbam.

tuyh' eva bhikkhu tāni cīvarānī 'ti aññatra² gahetvā hatānī³ pī tuyh' eva, na tesam añño koci issaro ti. evañ ca pana vatvā anāgate 'pī nikkukkuccā gāhissanti 'tī dassetuṃ *idha panā* 'ti ālīma āha. tass' eva tāni cīvarānī yāva kathinassa ubbhārāyā⁴ 'tī sace ganapūrake bhikkhū labhivā kathinaṃ atthataṃ hoti, pañca māse, no ce atthataṃ hoti, ekaṃ cīvaramāsam eva. yaṃ yaṃ⁵ *sanghassa demā* 'tī vā denti, saṅghaṃ uddissa demā ti vā denti vassaṃ vutthasānghassa demā 'tī vā denti, vassāvāsikaṃ demā 'tī vā denti, sace 'pī matakacīvaram avibhajivā tam vihāraṃ pavisanti, sabbam tass' eva bhikkhuno hoti. yaṃ pī so vassāvāsata-thāya vuddhiṃ payojetvā thapītaupanikkhepato vā tatrūpādato vā vassāvāsikaṃ gāhāti, sabbam suggahitaṃ eva hoti. idaṃ hi ettha lakkhaṇaṃ yena ten' ākārena sanghassa uppannavattham atthatakathinassa pañca māse anattakathinassa ekaṃ cīvaramāsaṃ pāpunāti.⁶ yaṃ pana idaṃ idha vassaṃ vutthasānghassa demā 'tī vā vassāvāsikaṃ demā 'tī vā vatvā dīnaṃ, tam anattakathinassāpi pañca māse pāpunāti. tato param⁷ uppannaṃ vassāvāsikaṃ pucchitabbam kiṃ atitavasse idaṃ vassāvāsikaṃ, udāhu anāgatavasse 'tī. kasmā. pīthīsamaye uppannattā. *utukālan* ti vassānato aññaṃ kālaṃ. *tāni cīvarāni ādāya Sāvattam gantvā* 'ti ettha tāni cīvarāni gatagatatthāne saṅghikān' eva honti, bhikkhūhi dīthamattam ev' ettha pamāṇaṃ, tasmā sace keci patipathaṃ āgacchantā kuhiṃ āvuso gacchatī 'tī pucchitvā tam atthaṃ sutvā kiṃ āvuso mayaṃ saṅgho na homā⁸ 'tī tatth' eva bhājetvā gāhanti, suggahitāni. sace 'pī esa maggā okkamitvā kiñci vihāraṃ vā āsanasālaṃ vā piṇḍāya caranto ekaṃ gehaṃ eva vā pavisati, tatra ca naṃ bhikkhū disvā tam atthaṃ pucchitvā bhājetvā gāhanti suggahitān' eva. *adhittān* ti ettha adhittahantena vattaṃ

¹ Bp. suppaṭi°

² Bp. gatāni.

³ Bp. omits yaṃ

⁴ Bp. adds pana.

⁵ Bp. aññattha.

⁶ Bp. ubbhārā.

⁷ Bp. °ṇāti 'tī.

⁸ Bp. ppahomā.

jānītabbam tena hī bhikkhunā gaṇḍim¹ paharītvā kālāṃ
ghoṣetvā thokaṃ āgametvā, sace gaṇḍisaññāya² vā kālāsañ-
ñāya vā bhikkhū āgacchanti, tehi saddhiṃ bhājetabbāni,
no ce āgacchanti, mayh' imāni cīvarāni pāpunantī 'ti adhi-
tthātabbāni. evaṃ adhiṭṭhite sabbāni tass' eva honti, thitikā
pana na tittḥatī. sace ekekaṃ uddharitvā ayaṃ pathama-
bhāgo mayhaṃ pāpunāti, ayaṃ dutiyabhāgo ti evaṃ gaṇhāti,
gaḥitāni ca suggaḥitāni honti, thitikā ca tittḥatī. evaṃ
pāpetvā gaṇhantenāpi adhiṭṭhitam eva hoti. sace pana
gaṇḍim¹ paharītvā vā appaharītvā vā kālāṃ pi ghoṣetvā
vā aghoṣetvā vā aham ev' ettha, mayham eva imāni cīvarāni
'ti gaṇhāti, duggaḥitāni honti. atha añño koci idha n' atthi,
mayham etāni pāpunantī 'ti gaṇhāti, suggaḥitāni. *pāṭīte
kuse* 'ti ekakoṭṭhāse kusadaṇḍake³ pātītamatte, sace 'pi
bhikkhusahassaṃ hoti, gaḥitam eva nāma cīvaraṃ. *nākāmā
bhāgo dātabbo* ti sace pana attano ruciya dātukāmā honti,
dentu. anubhāge 'pi es' eva nayo. *sacīvarāni* 'ti kālaci-
varaṃ pi saṅghassa ito 'va dassāma, viṣuṃ sajjīyamāne
aticīvaraṃ⁴ hoti 'ti khippam eva sacīvarāni bhattāni akaṃsu.
there āgamma uppannāni 'ti tumhesu pasādena khippaṃ up-
pannāni. *saṅghassa demā* 'ti cīvarāni denti 'ti sakaḷaṃ pi
cīvarakālāṃ sanikaṃ sanikaṃ denti yeva. purimesu pana
dvīsu vatthūsu paricchinnaḍānattā⁵ adāṃsū 'ti vuttam *sam-
bahulā therā* 'ti vinayadharapāṃmokkhatherā. idaṃ pana
vatthum saddhiṃ purimena dvibhātikavatthunā⁶ parimibbute
bhagavati uppannaṃ, ime ca therā ditthapubbā tathāgataṃ,
tasmā purimesu vatthūsu tathāgatena paññattanayen' eva
kathesuṃ. *gāmakāṇḍasā agamāsī* 'ti app' eva nāma cīva-
rāni bhājentā mayhaṃ pi saṅghaṃ kareyyun ti cīvarabhā-
janakālāṃ sallakkhetvā 'va agamāsī. *sādiyissasī* 'ti gaṇhi-
sasī. ettha ca kiñcāpi tassa bhāgo na pāpunatī. atha kho
nagaravāsiko ayaṃ mukharo dhammakathiko ti te bhikkhū
sādiyissasī 'ti ākaṃsu. *yo sādiyeyya, āpatti dukkaṭassā* 'ti
ettha pana kiñcāpi laḥukā āpatti, atha kho gaḥitāni gaḥita-

¹ Bp. gaṇḍim.² Bp. ghandi°.³ Bp. ekakusa°.⁴ Bp. aticiram.⁵ Bp. pacchinna°.⁶ Bp. dvebhātika°.

thāne dātabbāni, sace 'pi natthāni vā jinṇāni vā honti, tass' eva gīvā dehī 'ti vutte, adento dhuranikkhepe bhaṇḍagghena kāretabbo. *ekādhippāyaṇ* ti ekaṃ adhippāyaṃ, ekapuggalapaṭivimsam¹ eva dethā 'ti attho. idāni yathā so dātabbo, taṃ dassetum tantim ṭhapento *idha panā* 'ti ādim āha. *tattha sace amutra upaddham amutra upaddhan* ti ekekasmim ekāham ekāham² sattāhasattāham³ vā sace vasati, ekekasmim vihāre yaṃ eko puggalo labhati, tato tato upaddham upaddham dātabbam. evaṃ ekādhippāyo dinno nāma⁴ hoti. *yattha vā pana bahutaran* ti sace ekasmim vihāre vasanto itarasmim sattāhavārena arunam eva uṭṭhāpeti, evaṃ purimasmim bahutaram vasati nāma, tasmā tato bahutaravasitavihārato tassa paṭivimso⁵ dātabbo, evaṃ pi ekādhippāyo dinno hoti. idaṃ ca nānālābhehi nānūpacārehi ekasīmavihārehi kathitaṃ. nānāsīmavihāre pana senāsanagāho paṭippassambhati. tasmā tattha cīvarapaṭivimso⁶ na pāpunāti. sesaṃ pana āmisabhesajjādi sabbam sabbattha antosimagatassa pāpunāti.

mañcake nipātesun ti evaṃ dhovivā aññaṃ kāsavaṃ nivāsetvā mañcake nipajjāpesuṃ, nipajjāpetvā pan' āyasmā Ānando muttakarisakilittham kāsavaṃ dhovivā bhūmiyaṃ paribhaṇḍam akāsi. *yo bhikkhave maṃ upatthaheyya, so gilānaṃ upatthaheyyā* 'ti yo maṃ ovādānūsāsanikaraṇena upatthaheyya, so gilānaṃ upatthaheyya. mama ovādakāra-kena gilāno upatthātabbo ti ayam ettha attho. bhagavato ca gilānassa ca upatthānaṃ ekasādisan ti evaṃ pan' ettha attho na gaḥetabbo. *sanghena upatthāpetabbo*⁷ ti yass' ete upajjhāyādayo⁸ tasmim vihāre n' atthi, āgantuko hoti ekacāriko,⁹ so bhikkhusaṅghassa bhāro, tasmā sanghena upatthātabbo, no ce upatthaheyya, sakalassa saṅghassa āpatti. vāraṃ ṭhapetvā jaggantesu pana yo attano vāre na jaggati, tass' eva āpatti. saṅghatthero 'pi vārato na muccati. sace sakalo sangho ekassa bhāraṃ karoti, eko vā vattasampanno

¹ Bp. ekam puggala°.

² Bp. sattāham sa°.

³ Bp. paṭiviso.

⁴ Bp. upatthātabbo

⁵ Bp. °rikabhikkhu° for °riko, so bhikkhu°.

⁶ Bp. adda vā.

⁷ Bp. omits nāma.

⁸ Bp. °vīso for °vimso.

⁹ Bp. upajjhādayo.

bhikkhu aham eva jaggissāmī 'ti patipajjati,¹ saṅgho āpattito muccati. *abhikkantaṃ*² *vā abhikkamati* 'ti ādisu vaddhantaṃ *vā* ābādham idam nāma me paribhuñjantassa vadḍhati, idam nāma³ me paribhuñjantassa parihāyati, idam paribhuñjantassa tiṭṭhati 'ti yathābhūtaṃ nāvikaṇṭhi 'ti evam attho datthabbo. *nālan* ti nappaṭirūpo⁴ na yutto upatthātum. *bhesajjaṃ samvudhātun* ti bhesajjaṃ yojetum asamattho hoti. *āmisantaro* ti āmisam assa antaran ti āmisantaro. *antaran* ti kāraṇaṃ muccati. āmisakāraṇo⁵ yāgubhattapattācīvarāni patthento upatthāti 'ti attho. *kālakate*⁶ 'ti kāla-kiriyaṃ. *gilānupatthākānaṃ dātun* ti ettha anantaram vuttāya kammavācāya dinnam pi apaloketvā dinnam pi dinnam eva hoti, vaṭṭati. *yaṃ tattha lahubhaṇḍaṃ yaṃ tattha garubhaṇḍaṃ* ti ettha lahubhaṇḍagarubhaṇḍānaṃ nānakaraṇaṃ parato vannayissāma. *gilānupatthākālābhe* pana ayaṃ ādito patthāya vinicchayo, sace sakale bhikkhusaṅghe upatthahante kālaṃ karoti, sabbe 'pi sāmikā. atha ekaccehi vāre kate ekaccehi vāre⁷ akate yeva, kālaṃ karoti. tattha ekacce ācariyā vadanti sabbe 'pi attano vāre sampatte kareyyum, tasmā sabbe 'pi sāmīno ti. ekacce vadanti yehi jaggito, te yeva labhanti, itare na labhanti 'ti. sace⁸ sāmaṇere kālakate⁹ pi 'ssa¹⁰ cīvaraṃ atthi, gilānupatthākānaṃ dātābbaṃ, no ce atthi, yaṃ atthi taṃ dātābbaṃ, aññasmiṃ¹¹ parikkhāre sati cīvarabhāgaṃ katvā dātābbaṃ. bhikkhu ca sāmaṇero ca sace samaṃ upatthahimsu, samako bhāgo dātabbo. atha sāmaṇero 'va upatthahati, bhikkhussa samvidahanamattam eva hoti, sāmaṇerassa jeṭṭhako¹² bhāgo dātabbo. sace sāmaṇero bhikkhunā ānītaudakena yāgum pacitvā patiggāhāpanamattam eva karoti, bhikkhu upatthahati, bhikkhussa jeṭṭhako¹² bhāgo dātabbo. bahū bhikkhū, sabbe¹³ samaggā hutvā upatthahanti, sabbesaṃ samako bhāgo dātabbo. yo

¹ Bp. paṭijjagati.³ Bp. omits nāma me⁵ Bp. °kāraṇā.⁷ Bp. omits vāre.⁹ Bp. kālaṃ kate¹¹ Bp. adds hi.¹³ Bp. omits sabbe.² Bp. abhikkamantaṃ.⁴ Bp. na paṭirūpo.⁶ Bp. kālaṃ kate.⁸ Bp. omits sace.¹⁰ Bp. sace for pi 'ssa.¹² Bp. jeṭṭhaka.

pan' ettha visesena upatthahati, tassa viseso dātabbo. yena pana ekadivasam¹ gilānupatthākavasena yāgubhattam vā pacitvā dinnam nhānam vā patiyāditaṃ, so 'pi gilānupatthāko va. yo samīpaṃ anāgantvā bhesajjatanūlādīni pī peseti, ayaṃ gilānupatthāko na hoti. yo pana² pariyesitvā gāhāpetvā āgacchati, ayaṃ gilānupatthākā³ 'va etassāpī⁴ dātabbo. eko vattasīsena jaggati, eko paccāsāya,⁵ matakāle ubho 'pī paccāsimsanti,⁶ ubhinnaṃ pī dātābham. eko upatthahitvā gilānassa vā kammena attano⁷ vā kammena katthaci gato puna āgantvā jaggissāmi 'ti, etassāpī⁸ dātābham. eko ciraṃ upatthahitvā idāni na sakkomī 'ti dhuraṃ nikkhupitvā gacchati, sace 'pi taṃ divasam eva gilāno kālaṃ karoti, upatthākabhāgo na dātabbo. gilānupatthāko nāma gihi⁹ vā hotu pabbajito vā antamaso mātugāmo 'pi, sabbe bhāgaṃ labhanti. sace tassa bhikkhuno pattacivaramattam eva hoti, aññaṃ n' atthi, sabbaṃ gilānupatthākānaṃ yeva dātābham, sace 'pi sahasaṃ agghati. aññaṃ pana bahum pī parikkhāraṃ te na labhanti, saṅghass' eva hoti. avasesa-bhaṇḍam¹⁰ bahuñ¹¹ c' eva mahaggaṇṇa ca, ticivaraṃ appaggaṃ, tato gahetvā ticivaraparikkhāro dātabbo, sabbañ c' etaṃ saṅghikato 'va labbhati. sace pana so jīvamāno yeva sabbañ attano parikkhāraṃ nissajjitvā kassaci adāsi, koci vā vissāsaṃ aggahesi, yassa dinnam, yena ca gahitaṃ, tass' eva hoti. tassa ruciyā eva gilānupatthākā labhanti. aññesaṃ adatvā dūre tthapitaparikkhārā 'pī tattha tattha saṅghass' eva honti. sace¹² dvinnaṃ santakaṃ hoti avibhattaṃ, ekasmiṃ kālakate¹³ itaro sāmī. bahunnaṃ¹⁴ pī santake es' eva nayo. sabbesu matesu saṅghikaṃ hoti. sace 'pi avibhajitvā saddhivihārikādīnaṃ denti, adinnaṃ eva hoti. vissajjitvā¹⁵ dinnam pana sudinnaṃ. tesu¹⁶ matesu pī saddhivihārikādīnaṃ yeva hoti, na saṅghassa.

¹ Bp. *adda* pi.² Bp. 'tthāko.³ Bp. paccāsīsāya.⁴ Bp. *omits* attano vā kammena.⁵ Bp. gihi.⁶ Bp. bahukañ.⁷ Bp. kālaṃ kate.⁸ Bp. visajjitvā,⁹ Bp. *omits* pana.¹⁰ Bp. *omits* etassāpī dātabbo.¹¹ Bp. 'sisanti.¹² Bp. etassa 'pi.¹³ Bp. avasesaṃ bhaṇḍam.¹⁴ Bp. *omits* sace.¹⁵ Bp. bahūnaṃ.¹⁶ Bp. tam tesu.

kusacīrādisu *akkanālan*¹ ti akkanālamayam.² *potthako* ti, makacimayo vuccati. sesāni pathamapārājikavannanāyaṃ vuttāni. tesu potthake yeva dukkaṭaṃ, sesesu thullaccayāni.³ akkadussakadalidussaerakadussāni pana potthakagatikān' eva. sabbanīlakādīni rajanaṃ vamevā⁴ puna rajitvā dhāretabbāni. na sakkā ce honti vamevum,⁵ paccattharanāni vā kāretabbāni,⁶ dvipattacīvarassa⁷ vā majjhe dātabbāni. tesam vannaṇanattam upāhanāsu vuttanayam eva. acchin-nadasadighadasāni dussāni⁸ dasāni⁹ chinditvā dhāretabbāni. kañcukaṃ labhivā phāletvā rajitvā paribhuñjitum vattati. vethane 'pi es' eva nayo. tiriṭakaṃ pana rukkhachallima-yaṃ, taṃ pādapuñchanam kātum vattati.

patirūpe gāhake 'ti sace koci bhikkhu ahaṃ tassa bhikkhuno¹⁰ ganhāmī 'ti ganhāti, dātabban ti attho. evam eva¹¹ tesu tevīsatiyā puggalesu soḷasa janā na labhanti satta janā labhanti 'ti. *sangho bhijjati* 'ti bhijjitvā Kosambikabhikkhū¹² viya dve kotthāsā honti. *ekasmim pakkhe* 'ti ekasmim kotthāse dakkhinodakaṃ ca gandhādīni ca denti, ekasmim cīvarāni. *sanghass' eva*¹³ *tan* ti sakalassa saṅghassa dvinnaṃ pi kotthāsānaṃ etaṃ hoti, gandim¹⁴ paharitvā dvīhi pi pakkhehi ekato bhājetabbam. *pakkhassev' etaṃ* ti evaṃ dinne yassa koṭṭhāsassa udakaṃ dinnam, tassa udakam eva hoti, yassa cīvaraṃ dinnam, tass' eva cīvaraṃ. yattha pana dakkhinodakaṃ pamāṇam hoti, tattha eko pakkho dakkhiṇo-dakassa laddhattā cīvarāni labhati, eko cīvarānaṃ eva laddhattā 'ti ubhohi¹⁵ ekato hutvā yathāvuḍḍhaṃ bhājetabbam. idaṃ kira parasamudde lakkhanan ti Mahāatthakathāyaṃ vuttaṃ *tasmim yeva pakkhe* 'ti ettha pana itaro pakkho anissaro yeva. cīvarapesanavattthūni pakātān' eva. idāni ādito patthāya vuttacīvarānaṃ patilābhakhettaṃ

¹ Bp. °nālan.

² Bp. °yāni 'ti

³ Bp. dhovitum.

⁴ Bp. tipatta°.

⁵ Bp. dasā.

⁶ Bp. etesu for eva tesu.

⁷ Bp. ev' etaṃ for eva tan.

⁸ Bp. ghandim,

⁹ Bp. °nāla°

¹⁰ Bp. dhovitvā

¹¹ Bp. kātabbāni.

¹² Bp. omits dussāni.

¹³ Bp. omits this.

¹⁴ Bp. Kosambaka°.

¹⁵ Bp. adds pi.

dassetuṃ atthimā bhikkhave mātikā 'ti ādim āha. sīmāya detī 'ti ādi puggalādhittānanayena vuttam ettha ca¹ sīmāya dānam pathamamātikā,² katikāya dānaṃ dutiyā, . . . pe . . . puggalassa dānam atthamā. tattha sīmāya dammī 'ti evam sīmaṃ parāmasitvā dento sīmāya detī nāma. es' eva³ nayo sabbattha. sīmāya detī yāvatikā bhikkhū antosi magatā, tehi bhājetabban ti ādimhi pana mātikaniddese sīmāya detī 'ti ettha tāva khandasīmā upacārasīmā samānasamvāsasīmā avippavāsasīmā lābhasīmā gāmasīmā nigamasīmā nagarasīmā abbhantarasīmā udakkukhepasīmā janapadasīmā ratthasīmā rajjasīmā dipasīmā cakkaṇḍasīmā itī pannarasa sīmā veditabbā. tattha khaṇḍasīmā Sīmakathāya vuttā 'va. upacārasīmā parikkhittassa vihārassa parikkhepena aparikkhittassa parikkhepārahatthānena paricchinnā hoti. api ca bhikkhūnaṃ dhuvasannipātattānato vā pariyante thitabhojanasālato vā nibaddhavasana āvāsato⁴ vā thāmamajjhmassa purissasa dvinnam leḍḍupātānaṃ anto upacārasīmā veditabbā. sā pana āvāsesu vaḍḍhantesu vaddhatī, parihāyantesu parihāyati. Mahāpaccariyaṃ pana sā lābhavasena⁵ bhikkhūsu vaddhantesu vaddhatī 'ti vuttam. sace⁶ vihāre sannipatitabhikkhūhi saddhim ekābaddhā hutvā yojanaśatam pi pūretvā nisīdanti, yojanaśatam pi upacārasīmā 'va hoti, sabbesam lābho pāpunāti. samānasamvāsavippavāsasīmādvayaṃ pi vuttanayam eva. lābhasīmā nāma n' eva sammāsambuddhena anuññātā, na dhammasaṅgāhakattherehi thapitā, api ca kho rājarājamahāmattā vihāraṃ kārāpetvā⁷ gāvutaṃ vā adḍhayojanaṃ vā yojanaṃ vā samantato paricchinditvā ayam amhākaṃ vihārassa lābhasīmā 'ti nāmalikhitatthambhe⁸ nikhanitvā yam etth' antare uppajjati, sabbam taṃ amhākaṃ vihārassa demā 't' sīmaṃ thapenti, yaṃ lābhasīmā nāma. gāmanigamanagara-abbhantaraudakkukhepasīmā 'pi vuttā yeva. janapadasīmā nāma Kāsi-Kosalaratthādīnaṃ anto bahū janapadā honti,

¹ Bp. pana for ca.

² Bp. ekā mātikā.

³ Bp. esa for es' eva

⁴ Bp. nibaddha°.

⁵ Bp. omits sā lābhavasena

⁶ Bp. inserts tasmā before sace.

⁷ Bp. kārētvā.

⁸ Bp. °khitake thambhe.

tattha ekeko janapadapariṇhedo janapadasīmā nāma.¹ ratthasīmā nāma Kāsi-Kosalādiratthapariṇhedo. rajjasīmā nāma bahibhogo² colabhogo³ keratthabhogo⁴ ti evam ekekassa rañño ānāvattitthānaṃ. dīpasīmā nāma samuddantena paricchinna mahādīpā ca antaradīpā ca. cakkavālasīmā nāma cakkavālapabbaten' eva paricchinna evam etāsu sīmāsu khandasīmāya kenaci kammena sannipatitaṃ saṅghaṃ disvā etth' eva sīmāya saṅghassa demā⁵ 'ti vutte, yāvaticā bhikkhū antokhandasīmagatā, tehi bhājetabbaṃ. tesāṃ yeva hi taṃ pāpunāti. aññesaṃ sīmantarikāya vā upacārasīmāya vā thitānaṃ pi na pāpunāti. khandasīmāya utthite⁶ pana rukkhe vā pabbate vā thitassa hetthā vā pathavīve-majjhagatassa⁷ pāpunāti yeva. imissā upacārasīmāya saṅghassa dammī 'ti dīnaṃ pana khandasīmasīmantarikāsu thitānaṃ pi pāpunāti. samānasamvāsasīmāya dammī 'ti dīnaṃ pana khandasīmāsīmantarikāsu thitānaṃ na pāpunāti. avippavāsasīmālābhasīmāsu dīnaṃ, tāsū sīmāsu antogātānaṃ pāpunāti. gāmasīmādisu dīnaṃ pana,⁸ tāsāṃ sīmānaṃ abbhantare baddhasīmāya thitānaṃ pi pāpunāti. abbhantarāsīmāudakukkhepasīmāsu dīnaṃ, tattha⁹ antogātānaṃ yeva pāpunāti. janapadarattharajjadīpacakkavālasīmāsu¹⁰ gāmasīmādisu vuttasādiso yeva vinicchayo sace pana Jambūdīpe thito Tāmbapaṇṇidīpe saṅghassa dammī 'ti vadati,¹¹ Tāmbapaṇṇidīpato eko 'pi gantvā sabbesāṃ gaṇhituṃ labhati. sace 'pi tatr' eva eko sabhāgabhikkhū sabhāgānaṃ bhāgaṃ gaṇhāti, na vāretabbo. evaṃ tāva yo sīmāṃ parāmasitvā deti, tassa dāne vinicchayo veditabbo. yo pana asukasīmāyan¹² ti vattuṃ na jānāti, kevaṃ sīmā 'ti vacanamattam eva jānanto vihāraṃ āgantvā¹³ sīmāya dammī 'ti vā sīmatthakasaṅghassa dammī 'ti vā bhāpati, so pucchitabbo sīmā nāma bahuvīdhā, katarasīmāṃ sandhāya

¹ Bp. omits nāma.

³ Bp. colā°.

⁵ Bp. demī.

⁷ Bp. °majjhe gatassa.

⁸ Bp. omits pana.

¹⁰ Bp. adds pi.

¹² Bp. °māyā.

² Bp. omits ihs.

⁴ Bp. keraḷabhogo.

⁶ Bp. thite.

⁹ Bp. repeats ihs

¹¹ Bp. deti.

¹³ Bp. gantvā.

bhanasī 'ti. sace vadati ahaṃ asukasīmā 'tī na jānāmi
 sīmatthakasaṅgho bhājetvā gāhātū 'ti, katarasīmāya bhāje-
 tabbāṃ. Mahāsīvatthero kir' āha avippavāsaśīmāyā 'ti.
 tato naṃ āhamsu avippavāsaśīmā nāma tiyojanāpi hoti,
 evaṃ sante, tiyojane thitā lābhaṃ gāhissanti, tiyojane
 thatvā āgantukavattāṃ pūretvā ārāmaṃ pavisitabbāṃ bha-
 vissati, gamiko tiyojanaṃ gantvā senāsaṇaṃ āpucchissati,
 nissayapatipannassa tiyojanātikkame nissayo patippassam-
 bhissati, pārvāsikaṇa tiyojanaṃ atikkamtvā aruṇaṃ utthā-
 petabbāṃ bhavissati, bhikkhuniyā tiyojane thatvā ārāma-
 pavesanaṃ āpucchitabbāṃ bhavissati, sabbam¹ etaṃ upacāra-
 śīmāya paricchedavāsen' eva kātum vattati, tasmā upacāra-
 śīmāyaṃ eva bhājetabbāṃ ti. *katikāyā* 'ti samānalābhakati-
 kāya. ten' ev' āha *sambahulā āvāsā samānalābhā honti* 'ti.
 tatr' evaṃ katikā kātābbā, ekasmiṃ vihāre sannipatitehi
 bhikkhūhi, yaṃ vihāraṃ saṅgahitukāmā samānalābhaṃ
 kātum icchanti, tassa nāmaṃ gahetvā asuko nāma vihāro
 porāṇako ti vā buddhādhiṇuttho ti vā appalābho ti vā yaṃ-
 kiñci kāraṇaṃ vatvā taṃ vihāraṃ imināpi² vihārena saddhiṃ
 ekalābhaṃ kātum saṅghassa ruccati 'ti tikkhattum sāve-
 tabbāṃ. ettāvataṃ tasmīṃ vihāre nisinno 'pi, idha nisinno
 'va hoti, tasmīṃ vihāre 'pi saṅghena evaṃ eva kātābbāṃ.
 ettāvataṃ idha nisinno 'pi, tasmīṃ nisinno 'va hoti. ekasmiṃ³
 bhājiyamāṇe, itarasmīṃ thitassa bhāgaṃ gahetum vaṭṭati.
 evaṃ ekena vihārena saddhiṃ bahū 'pi āvāsā ekalābhā
 kātābbā. *bhikkhāpaññattiyā* 'ti attano pariccāgapaññāpanat-
 thāne. ten' ev' āha *yattha saṅghassa dhuvakārā kariyanti* 'ti.
 tass' attho yasmiṃ vihāre imassa cīvaraḍāyakassa santakaṃ
 saṅghassa pākavattāṃ vā vattati,⁴ yasmiṃ vā vihāre bhikkhū
 attano vihāraṃ katvā sadā gehe bhojeti, yattha vā tena⁵
 āvāsā⁶ kārīto, salākabhaddāṇi vā nibaddhāni, yena pana
 sakalo pi' vihāro patitthāpito, tattha vattabbāṃ eva n'
 atthi, ime dhuvakārā nāma, tasmā sace so yattha mayhaṃ
 dhuvakārā kariyanti,⁷ tattha dammī 'ti vā tattha dethā
 'ti vā bhaṇati, bahūsu ce 'pi thānesu dhuvakārā honti, sab-

¹ Bp. sabbam p'.³ Bp. *inserts* lābhe *after this*.⁵ Bp. anena⁶ Bp. *adds* vā.² Bp. iminā.⁴ Bp. vaṭṭati.⁷ Bp. karissanti.

battha dinnam eva hoti. sace pana ekasmiṃ vihāre bhikkhū bahutarā honti, tehi vattabbam tumhākam dhuvaḥkāre ekattha bhikkhū bahū ekattha appakā 'ti. sace bhikkhuganāya ganhathā 'ti bhanatī, tathā bhājetvā gaṇhitum vaṭṭati. ettha ca vatthabhesajjādi appakam pi sukkena bhājiyati. yadī pana mañco vā pīthakam vā ekam eva hoti, tam pucchitvā yassa vā vihārassa ekavihāre 'pi vā yassa senāsanassa so vicāreti, tattha dātabbam. sace asukabhikkhu gaṇhātū 'ti vadati, vattati. atha mayham dhuvaḥkāre dethā 'ti vatvā avicāretvā 'va gacchati, saṅghassā 'pi vicāretum vattati. evam pana vicāretabbam, saṅghattherassa vasanattāhāne dethā 'ti vattabbam. sace tattha¹ senāsanam paripunnam hoti, yattha nappahoti, tattha dātabbam. sace eko bhikkhu mayham vasanattāhāne senāsanaparibhogabhaṇḍam n' atthi 'ti vadati, tattha dātabbam. saṅghassa deti 'ti vihāram pavisitvā imāni cīvarāni saṅghassa dāmmi 'ti vadati² *sammukhābhūtenā* 'ti upacārasīmāya thitena saṅghena gaṇḍim³ paharītvā kalam ghosāpetvā⁴ bhājetabbam. sīmaṭṭhassa asampattassā 'pi bhāgam gaṇhanto na vāretabbo. vihāro mahā hoti, therāsanato paṭṭhāya vatthesu diyamānesu, alasaṇṭhikā mahātherā pacchā āgacchanti, bhante viṣṭivasānam diyyati,⁵ tumhākam thitīkā atikkantā 'ti na vattabbā, thitīkam thapetvā tesam datvā pacchā thitīkāya dātabbam. asukavihāre kira bahum cīvaram uppannam ti sutvā yojanantarikavihārato 'pi bhikkhū āgacchanti, sampattasampattānam thitattāhānato paṭṭhāya⁶ dātabbam. asampattānam pi upacārasīmam pavitthānam antevāsīkādīsu gaṇhantesu dātabbam eva. bahupacārasīmāya thitānam dethā 'ti vadanti, na dātabbam. sace pana upacārasīmam okkamantehi⁷ ekābaddhā hutvā attano vihāradvāre vā antovihāre ye va vā honti, parisavasena vaḍḍhitā nāma hoti sīmā, tasmā dātabbam. saṅghanavakassa dinne 'pi,⁸ pacchā āgatānam therānam⁹ dātabbam eva. dutiyabhāge pana therāsanam

¹ Bp tassa² Bp deti for vadati.³ Bp gaṇḍim⁴ Bp ghosetvā⁵ Bp. diyyati.⁶ Bp vuṭṭhāya.⁷ Bp okkantehi.⁸ Bp. omits 'pi.⁹ Bp. omits therānam.

ārūlhe āgatānaṃ pathamabhāgo na pāpunāti, dutiyabhāgato vassaggena dātabbaṃ sace¹ ekasmiṃ vihāre dasa bhikkhū honti, dasa vatthāni saṅghassa demā 'ti denti, pātekkam bhājetabbaṃ. sace sabbān' eva amhākaṃ pāpunantī 'ti gahetvā gacchanti, duppāpitāni c' eva duggahitāni ca gata-gatatthāne saṅghikān' eva honti. ekaṃ pana uddharitvā idam tumhākaṃ pāpunāti 'ti saṅghattherassa datvā sesāni imāni amhākaṃ pāpunantī 'ti gahetuṃ vattati. ekaṃ eva vatthaṃ saṅghassa demā 'ti āharanti, abhājetvā 'va amhākaṃ pāpunāti 'ti ganhanti, duppāpitāni c' eva duggahitāni ca satthakena va² haliddiādinnā vā lekhaṃ katvā ekaṃ kotthāsaṃ idam³ thānaṃ tumhākaṃ pāpunāti 'ti saṅghattherassa pāpetvā sesaṃ amhākaṃ pāpunāti 'ti gahetuṃ vattati. yaṃ pana vatthass' eva pupphaṃ vā phalaṃ⁴ vā valliṃ⁵ vā, tena paricchedaṃ kātuṃ na vattati. sace ekaṃ tantaṃ uddharitvā idam thānaṃ tumhākaṃ pāpunāti 'ti therassa⁶ datvā sesaṃ amhākaṃ pāpunāti 'ti ganhanti, vaṭṭati. khaṇḍākkhandam⁷ chinditvā bhājiyamānaṃ vattati yeva. ekabhikkhuke vihāre saṅghassa cīvaresu uppannesu, sace pubbe vuttanayen' eva so bhikkhu sabbāni mayhaṃ pāpunantī 'ti ganhāti, sugghatitāni, thitīkā pana na titthati. sace ekekaṃ uddharitvā idam mayhaṃ pāpunāti 'ti ganhāti, thitīkā titthati. tattha atthitāya thitīkāya puna aññasmiṃ cīvare upanne, sace eko bhikkhu āgacchati, majjhe chinditvā dvihi pi gahetabbaṃ. thitāya thitīkāya puna aññasmiṃ cīvare upanne, sace navakataro āgacchati, thitīkā hetthā gacchati,⁸ sace vuḍḍhataro āgacchati, thitīkā uddhaṃ ārohati. ath' añño n' atthi, puna attano pāpetvā gahetabbaṃ. saṅghassa demā 'ti vā bhikkhusaṅghassa demā 'ti vā yena kenaci ākārena saṅghaṃ āmasitvā dinnam pana paṃsukūlikānaṃ na vaṭṭati, gahapatīcīvaraṃ paṭikkhipāmi, paṃsukūlikānaṃ samādiyāmi 'ti vuttattā, na pana akappiyattā, bhikkhusaṅghena apaloketvā dinnam pi na gahetabbaṃ. yaṃ pana

¹ Bp. *omits* sace.

² Bp. *imam*.

³ Bp. *valli*.

⁴ Bp. *khandam khaṇḍam*.

⁵ Bp. *pana for vā*.

⁶ Bp. *omits* phalam vā.

⁷ Bp. *saṅghattherassa*.

⁸ Bp. *orohati*

bhikkhu attano santakaṃ deti, taṃ bhikkhudattiyam nāma¹ vattati, paṃsukūlaṃ pana na hoti. evaṃ sante 'pi dhu-taṅgaṃ na bhijjati. bhikkhūnaṃ dema, therānaṃ demā 'tī vutte pana, paṃsukūlikānaṃ pi vattati. idaṃ vatthaṃ saṅghassa dema, iminā upāhanatthavīkapattatthavīkāyoga-ṃsaṃsavaddhakādīni² karontū 'tī dinnāṃ pi vattati. pattat-thavīkādināṃ atthāya dinnāni bahūni³ honti, cīvaratthāya pi pahonti, tato cīvaraṃ katvā pārupitum vattati. sace pana sangho bhājitātīrittāni vatthāni chinditvā upāhanat-thavīkādināṃ atthāya bhājeti, tato gahetum na vattati. sāmikehi vicāritam eva hi vattati, na itaraṃ. paṃsukū-likasaṅghassa dhammakarapatādinā⁴ atthāya demā 'tī vutte 'pi, gahetum vattati. parikkhāro nāma paṃsukūli-kānaṃ pi icchitabbo, yaṃ tattha atirekam hoti, taṃ cīvare 'pi upanetum vattati. suttaṃ sanghassa denti, paṃsukū-likehi pi gahetabbam. ayaṃ tāva vihāraṃ pavāsivā imāni cīvarāni saṅghassa dammī 'tī dīnnesu vinicchayo, sace pana bahuṃpacārasīmāya⁵ addhānapatīpanne bhikkhū dīsvā saṅghassa dammī 'tī saṅghattherassa vā saṅghanavakassa vā āroceti, sace 'pi yojanaṃ pharitvā paṃsā thitā honti ekabad-dhā, sabbesaṃ⁶ pāpuṇāti, ye pana dvādasahi hatthehi paṃsaṃ asaṃpattā, tesāṃ na pāpuṇāti. ubhatosaṅghassa detī 'tī ettha ubhatosaṅghassa dammī 'tī vutte 'pi dvedhāsaṅghassa⁷ dam-mi, dvinnāṃ saṅghānaṃ dammi, bhikkhusaṅghassa ca bhik-khunisaṅghassa ca dammī 'tī vutte 'pi, ubhatosaṅghassa dinnam eva hoti. upaddhaṃ dātabban ti dve bhāge same katvā eko dātabbo. ubhatosaṅghassa ca tuyhañ ca dammī 'tī vutte, sace dasa bhikkhū ca dasa⁸ bhikkhuniyo ca honti, eka-vīsatiṃpativimse⁹ katvā eko puggalassa dātabbo, dasa bhik-khusaṅghassa, dasa bhikkhunisaṅghassa yena puggaliko lād-dho, so saṅghato 'pi attano vassaggena gahetum labhati. kas-mā. ubhatosaṅghagahanena gahitattā. ubhato saṅghassa ca cetiyassa ca dammī 'tī vutte 'pi es' eva nayo. idha pana cetiyassa saṅghato pāpunakakoṭṭhāso⁹ nāma n' atthi, eka-

¹ Bp °baddha° for °vaddha°.

³ Bp dhammakaranapa°

⁵ Bp inserts ce.

⁷ Bp omits dasa.

² Bp. adds pi

⁴ Bp. °sīmāyam.

⁶ Bp. dvīdhā°.

⁸ Bp °paṭivise. ⁹ Bp. pāpunakoṭṭhāso.

‘puggalassa pattakotthāsasamo’va kotṭhāso hoti. ubhatosaṅghassa ca tuyhañ ca cetiyassa cā ’ti vutte pana, dvāvisatikotṭhāse katvā dasa bhikkhūnaṃ, dasa bhikkhunīnaṃ, eko puggalassa, eko cetiyassa dātabbo, tattha puggalo saṅghato ’pi attano vassaggena puna gahetum labhati, cetiyassa eko yeva. bhikkhusaṅghassa ca bhikkhūnañ ca dammī ’ti vutte pana na majjhe bhinditvā dātabbā, bhikkhū ca bhikkhuniyo ca ganetvā dātabbā. bhikkhusaṅghassa ca bhikkhūnañ ca tuyhañ cā ’ti vutte pana, puggalo visum na labhati, pāpunanatthānato ekam eva labhati. kasmā. bhikkhusaṅghagahanena gahitattā. bhikkhusaṅghassa ca bhikkhūnañ ca tuyhañ ca cetiyassa cā ’ti vutte ’pi, cetiyassa ekapuggalapativimso labbhati, puggalassa visum na labbhati, tasmā, ekam cetiyassa datvā avasesaṃ bhikkhū ca bhikkhuniyo ca ganetvā bhājetabbā. bhikkhūnañ ca bhikkhūnañ ca dammī ’ti vutte ’pi, majjhe bhinditvā na dātabbā, puggalagananāya eva vibhajitabbā. bhikkhūnañ ca bhikkhūnañ ca tuyhañ ca, bhikkhūnañ ca bhikkhūnañ ca cetiyassa ca, bhikkhūnañ ca bhikkhūnañ ca tuyhañ ca cetiyassa cā ’ti evam vutte ’pi, cetiyassa ekapaṭivimso¹ labbhati, puggalassa visum n’ atthi, bhikkhū ca bhikkhuniyo ca ganetvā eva bhājetabbā yathā ca bhikkhusaṅgham ādim katvā nayo nīto, evaṃ bhikkhūsaṅgham ādim katvā ’pi netabbo bhikkhusaṅghassa ca tuyhañ cā ’ti vutte, puggalassa visum na labbhati, vassagen’ eva gahetabbā. bhikkhusaṅghassa ca cetiyassa cā ’ti vutte pana, cetiyassa visum paṭivimso² labbhati. bhikkhusaṅghassa ca tuyhañ ca cetiyassa cā ’ti vutte ’pi cetiyass’ eva labbhati, na puggalassa. bhikkhūnañ ca tuyhañ cā ’ti vutte ’pi, visum na labbhati. bhikkhūnañ ca cetiyassa cā ’ti vutte pana, cetiyassa labbhati. bhikkhūnañ ca tuyhañ ca cetiyassa cā ’ti vutte ’pi, cetiyass’ eva visum labbhati, na puggalassa. bhikkhūsaṅgham ādim katvā ’pi evam eva yojetabbā. pubbe ’pi buddhappamukhassa ubhatosaṅghassa dānam denti, bhagavā majjhe nisīdati, dakkhinato bhikkhū vāmato bhikkhuniyo nisīdanti, bhagavā ubhinnaṃ

¹ Bp. ekapuggalapativīso.² Bp. paṭivīso

saṅghatthero, tadā bhagavā attanā laddhapaccaye attanāpi paribhuñjati, bhikkhūnaṃ pi dāpeti. etarahi pana pandita-manussā sadhātukaṃ patimaṃ vā cetiyaṃ vā thapetvā buddhappamukhassa ubhatosaṅghassa dānaṃ denti. pati-māya vā cetiyassa vā purato ādhārake pattam thapetvā dakkhiṇodakaṃ datvā buddhānaṃ demā 'ti tattha yaṃ pa-thamaṃ khādaniyaṃ bhojaniyaṃ denti, vihāraṃ vā āharitvā idaṃ cetiyassa demā 'ti pindapātañi ca mālāgandhādini ca denti, tattha kathaṃ patipajjitabban ti. mālāgandhādini tāva cetiye āropetabbāni, vatthehi paṭākā telena padipā kātabbā, pindapātamadhuphānitādini pana yo nibaddhaṃ cetiyapaṭijaggako hoti pabbajito vā gahattho vā, tassa¹ dātabbāni, nibaddhajaggake asati, āhaṭabhattaṃ thapetvā vattaṃ katvā paribhuñjitum vattati. upakatthe kāle bhañ-jitvā pacchā 'pi vattaṃ katum vattati yeva. mālāgandhādisu ca yaṃ kiñci idaṃ haritvā cetiyapūjaṃ² karoṭhā 'ti vutte dūre³ 'pi haritvā pūjetabbaṃ. bhikkhusaṅghassa harā 'ti vutte 'pi, haritabbaṃ. sace pana ahaṃ pindāya carāmi, āsanasālāya bhikkhū atthi, te harissantī 'ti vutte, bhante tuyhaṃ yeva dammi 'ti vadati,⁴ bhuñjitum vaṭṭati. atha pana bhikkhusaṅghassa dassāmi 'ti harantassa gacchato antarā 'va kālo upakattho hoti, attano pāpetvā bhuñjitum vaṭṭati. *vassaṃ vutthasaṅghassa deti* 'ti vihāraṃ pavisitvā imāni cīvarāni vassaṃ vutthasaṅghassa dammi 'ti deti. *yāvaticā bhikkhū tasmim āvāse vassaṃ vutthā* 'ti yattakā vas-sacchedaṃ akatvā purimavassaṃ vuttha, *tehi bhājetabbaṃ*, aññesaṃ na pāpunāti. disā pakkantassāpi sati gāhake⁵ yāva kaṭhinaṃ ubbhārā dātabbaṃ. anattathe pana kaṭhine, antohemante evaṃ ca vatvā dinnam pacchimavassaṃ vutthānaṃ pi pāpunāti 'ti lakkhanaññū vadanti. aṭṭhakathāsu pan' etaṃ na vicāritaṃ. sace pana bahiupaṇāsaṃsīmāyaṃ thito vassaṃ vutthasaṅghassa dammi 'ti vadati, sampattānaṃ sabbesaṃ pāpunāti. atha asukavihāre vassaṃ vutthasaṅghassa 'ti vadati, tatra vassaṃ vutthānaṃ eva yāva kaṭhinassubbhārā pāpunāti. sace pana gimhānaṃ paṭhama-

¹ Bp. tass' eva.³ Bp. dūram.⁵ Bp. paṭiggāhake.² Bp. cetiyassa pūjaṃ.⁴ Bp. omits vadati.

divasato patthāya evam vadatī, tatrā sammukhībhūtānaṃ
 sabbesaṃ pāpunātī kasmā pitthūsamaye uppannattā.
 antovasse yeva vassaṃ vasantānaṃ dammī 'tī vutte, chin-
 navassā na labhanti, vassaṃ vasantā 'va labhanti cīvara-
 māse pana vassaṃ vasantānaṃ dammī 'tī vutte pacchimi-
 kāya vassūpagatānaṃ yeva pāpunātī, purimikāya vassūpa-
 gatānaṃ ca chinnavassānaṃ ca na pāpunātī. cīvaramāsato
 patthāya yāva hemantassa pacchimo divaso tāva, vassāvā-
 siyaṃ demā 'tī vutte, kathinaṃ atthatam vā hotu anatthatam
 vā, atitavassam vutthānaṃ eva pāpunātī gūmānaṃ patha-
 madivasato patthāya vutte pana, mātikā āropetabbā atīta-
 vassāvāsassa pañca māsā atikkantā, anāgato cātummāsac-
 cayena bhavissatī, kataravassāvāsassa desī 'tī sace atīta-
 vassaṃ vutthānaṃ dammī 'tī vadatī, tam antovassaṃ
 vutthānaṃ eva pāpunātī. disā pakkaṇṇānaṃ pī sabhāgā
 ganhituṃ labhanti sace anāgate vassāvāsīnaṃ¹ dammī
 'tī,² tam thapetvā vassūpanāyikadivase gahetabbam. atha
 agutto vihāro, corabhayaṃ atthi, na sakkā thapetum, ganhi-
 tvā vā āhinditū ti vutte, sampattānaṃ dammī 'tī vadatī,
 bhājetvā gahetabbam. sace vadatī ito me bhante tatiye
 vasse vassāvāsīnaṃ¹ yam³ na dīnaṃ, tam dammī 'tī, tasmim
 antovāsse vutthabhiikkhūnaṃ pāpunātī sace te disā pak-
 kantā, añño vissāsiko ganhārī, dātābbam atha eko yeva
 avasittho, sesā kālakatā⁴ sabbam ekass' eva pāpunātī sace
 eko 'pī n' atthi, sanghikaṃ hotī, tam⁵ sammukhībhūtehi
 bhājetabbam *ādissa detī* 'tī ādisitvā paricchinditvā detī
*yāguyā*⁶ 'tī ādisu ayam attho yāguyā vā . pe bhesaj-
 je vā ādisa detī. tatrāyaṃ yojanā bhikkhū ajjatanāya vā
 svātānāya vā yāguyā nimantetvā tesam gharaṃ pavitthā-
 naṃ yāguṃ detī, yāguṃ datvā pītāya yāguyā imāni cīvarāni
 yehi mayhaṃ yāgu pītā tesam dammī 'tī detī yehi nimanti-
 tehi yāgu pītā tesam yeva pāpunātī. yehi pana bhikkhācā-
 ravattena⁷ gharadvārena gacchantehi vā gharaṃ pavitthehi
 vā yāgu laddhā, yesam vā āsanāsālato pattam āharitvā
 manussehi nītā, yesam vā therehi pesitā, tesam na pāpunātī.

¹ Bp. °vāsīkam.² Bp. *adds* vadatī.³ Bp. *omits* yam.⁴ Bp. *kalan* katā⁵ Bp. *omits* tam.⁶ Bp. *adds* vā.⁷ Bp. °vatthena.

sace pana nimantitabhikkhūhi saddhim aññe 'pi bhikkhū¹
 bahū āgantvā antogehañ ca bahugehañ ca pūretvā nissinnā
 honti,² dāyako ce³ evam vadatī nimantitā vā hontu animanti-
 tā vā, yesaṃ mayā yāgu dinnā, sabbesaṃ imāni vatthāni
 hontū 'tī, sabbesaṃ pāpunantī yehi pana therānaṃ hattha-
 to yāguladdhā, tesam na pāpunantī atha so yehi mayham
 yāgu pītā, sabbesaṃ hontū 'tī vadatī, sabbesaṃ pāpunantī.
 bhattachādanīyesu pi es' eva nayo. *cīvare vā* 'tī pubbe 'pi
 yena vassaṃ vāsetvā bhikkhūnaṃ cīvaraṃ dinnapubbaṃ
 hoti, so ce bhikkhū bhojetvā vadatī yesaṃ mayā pubbe
 cīvaraṃ dinnam, tesam yeva imam cīvaraṃ vā suttam vā
 sappimadhuphānitādīni vā hontū 'tī, sabbaṃ tesam yeva
 pāpunātī. senāsane vā 'tī yo mayā kārite vihāre vā parivene
 vā vasatī, tass' idam hotū 'tī vutte, tass' eva hoti. bhesajje
 vā 'tī mayaṃ kālena kālaṃ therānaṃ sappiādīni bhesajjāni
 dema, yehi tāni laddhāni, tesam yev' idam hotū 'tī vutte,
 tesam yeva hoti. *puggalassa detī* 'tī imam cīvaram itthan-
 nāma 'ssa dammī 'tī evam parammukhā vā pādamūle ṭhape-
 tvā imaṃ bhante tumhākam dammī 'tī evam sammukhā
 vā detī. sace pana idam tumhākañ ca tumhākaṃ ante-
 vāsikānañ ca dammī 'tī evam vadatī, therassa ca antevāsikā-
 nañ ca pāpunātī. uddesaṃ gaheṭum āgato gaheṭvā gac-
 chanto ca atthi, tassāpi pāpunātī. tumhehi saddhim nivad-
 dhacārīkabhikkhūnaṃ⁴ dammī 'tī vutte, uddesantevāsikānaṃ
 vattaṃ katvā uddesaparipucchādīni gaheṭvā vicarantānaṃ
 sabbesaṃ pāpunātī ayaṃ puggalassa detī 'tī imasmim
 pade vinicchayo sesaṃ sabbattha uttānam evā 'tī.

Cīvarakkhandhakavannanā nīṭṭhitā.

Campeyyakkhandhakavannanā. -

Campeyyakkhandhake, *Gaggarāya pokkharānyā tīre* 'tī
 Gaggaranāmikāya itthiyā kāritāya⁵ pokkharānyā tīre. *tan-
 tibaddho* tī tasmim āvāse kattabbattā⁶ tantipatibaddho. *us-
 sukkam*⁷ pi akāsi yāguyā 'tī ādisu manussehi āgantukesu

¹ Bp omits bhikkhū

² Bp omits honti

³ Bp. ca

⁴ Bp nibaddha°

⁵ Bp. kārita.

⁶ Bp °bbatā.

⁷ Bp ussukam.

āgatesu, ācikkheyyāthā 'tī vuttatthāne yeva ussukkam
 kātuṃ vaṭṭati, na avuttatthāne. *gaccha tvaṃ bhikkhū* 'tī
 satthā tassa bhikkhuno tatth' eva senāsanam sappāyan tī
 addasa, ten' ev' āha, *tatth' eva vāsabhagāme nvāsam kappehī*
 'tī. *adhammena vaggakammaṃ karontī* 'tī ādinam parato
 pāḷiyam yeva nānākaranam āgamissati. *aññatrā* 'pi *dham-*
makammaṃ karontī 'tī aññatrā 'pi *dhammā*¹ *kammaṃ karontī*,
 ayam eva vā pātho, bhūtena vatthunā katam dhammena
 katam nāma hoti, tathā na karontī 'tī attho. *aññatrāpi*
vinayakammam,² *aññatrāpi satthusāsanakammam*³ tī etesu pi
 es' eva nayo. ettha pana vinayo tī codanā sārānā ca. *sat-*
thusāsanam tī ñattisampadā anussāvanasampadā ca, tāhi
 vinā kammaṃ karontī 'tī attho. *patikkutthakatan*⁴ tī patik-
 kutthañ⁴ c' eva katañ ca. yaṃ aññesu patikkosantesu
 katam, tam patikkutthañ⁴ c' eva hoti katañ ca, tādīsam pi
 kammaṃ karontī 'tī attho. *cha ymānī bhikkhave kammānī*
adhammakammam tī ādīsu pana, dhammo tī pāḷiyā adhiva-
 canam. tasmā yaṃ yathāvuttāya pāḷiyā na kariyati, tam
 adhammakammam tī veditabbam. ayam ettha saṅkhepo.
 vitthāro pana pāḷiyam yeva āgato. so ca kho ñattidutiyañat-
 ticatutthakammānam yeva vasena. yasmā pana ñattikam-
 me ñattidutiyañatticatutthesu viya hāpanam vā aññathā-
 karanam vā n' atthī, apalokanakammañ ca sāvetvā 'va
 kariyati, tasmā tāni pāḷiyam na dassitāni. tesam sabbesam
 pi kammānam vinicchayam parato vannayissāma idāni
 yad idaṃ chattham chammena samaggakammam nāma,
 tam yehi sanghehi kātabbam, tesam pabhedam dassetum
pañca sanghā 'tī ādi vuttam. *kammappatto* tī kammaṃ
 patto kammayutto kammāraho, na kiñci kammaṃ kātuṃ
 nārahati 'tī attho. *catuvaggakaranañ ce bhikkhave kammaṃ*,
bhikkhunīcatuttho tī ādi parīsato kammavipattidassanattam
 vuttam. tattha ukkhittakagahanena kammanānāsamvāsako
 gahito. nānāsamvāsakagahanena laddhinānāsamvāsako.
nānāsimāya tñitacatuttho tī sīmantarikāya vā bahisīmāya vā
 hatthapāse tñitenāpi saddhim catuvaggo hutvā 'tī attho.

¹ Bp. dhammam.² Bp. vinayakammam.³ Bp. °asanākammam.⁴ Bp. paṭiku° for paṭikku°.

pārivāsīkacatuttho tī ādī parivāsādīkammānam yeva parisato, vipattidassanattam vuttam. tesam vinicchayam parato vannayissāma. *ekaccassa bhikkhave sanghassa*¹ *majjhe patikkosānā rūhatī* 'tī ādī patikkutthakatakammassa² *kuppākuppa-bhāvadassanattam vuttam* *pakatattassā* 'tī avipannasilassa pārājīkam anajjhāpannassa. *anantarīkassā* 'tī attano anantaram nisinnassa. *dve 'mā bhikkhave nissāranā* 'tī ādī vatthuto kammānam kuppākuppa-bhāvadassanattam vuttam. tattha appatto nissāranam, tañ ce saṅgho nissāreti, sunissārito 'tī idam pabbājanīyakammam saṅghāya vuttam. pabbājanīyakammena hi vihārato nissāreti, tasmā tam nissāranā 'tī vuccati tañ c' esa yasmā kuladūsako na hoti, tasmā āvenikena lakkhanena appatto, yasmā pan' assa³ ākankhamāno saṅgho pabbājanīyakammam kareyyā 'tī vuttam tasmā sunissārito hoti *tañ ce saṅgho nissāreti* 'tī sace saṅgho tajjanīyakammādivasena nissāreti, so yasmā tattha tinnam bhikkhave bhikkhūnam ākankhamāno saṅgho tajjanīyakammam kareyya eko bhandanakārako hoti kalahakārako vivādakārako bhassakārako saṅghe adhikaranakārako, eko *bālo hoti abyatto āpattibahulo anapadāno*, eko *gihisaṃsattho viharatī ananulomikehi gihisaṃsaggehi* 'tī evam ekena⁴ pī aṅgena nissāranā anuññātā, tasmā *suñissārito. osāranā* 'tī pavesanā. tattha *tañ ce saṅgho osāreti* 'tī upasampadakkammavasena paveseti. *dosārīto* tī⁵ saḥassakkhattum pī upasampādito anupasampanno 'va hoti. ācariyupajjhāyā ca sātīsārā, tathā seso kārakasāṅgho, na koci āpattito muccati⁶ itī ime ekādasa abhabbapuggalā dosāritvā 'va.⁷ hatthacchin-
nādayo pana dvattimsa suosārīto, upasampādītā upasampannā 'va honti, na te labbhā kiñci vattum. ācariyupajjhāyā pana kārakasāṅgho ca sātīsārā, na koci āpattito muccati.

idha pana bhikkhave bhikkhussa na hoti āpatti dattabbā 'tī ādī abhūtavatthuvāsena adhammakammam bhūtavatthuvāsena dhammakammañ ca dassetum vuttam. tattha *patinissajjetā*⁸ 'tī patinissajjītabbā. Upālipañhesu pī vatthu-

¹ Bp. sangha³ Bp. esa.⁵ Bp. *inserts* duosārīto *after* tī⁷ Bp. *omits* 'va.² Bp. patīku°.⁴ Bp. ekekena.⁶ Bp. muccatīti.⁸ Bp. °jītvā

vasen' eva' dhammādhammakammam vibhattaṃ tattha dve nayā, ekamūlako ca dvimūlako ca ekamūlako uttāno yeva. dvimūlake yathā sativinayo amūlhavinayena saddhim ekā pucchā katā, evaṃ amūlhavinayādayo 'pi tassa pāpiyasikādihi.¹ avasāne pana upasampadāraham upasampādeti 'ti ekam eva padaṃ hoti parato bhikkhūnam pi sativinayam ādim katvā ekekena saddhim sesapadāni yojitāni.² *idha pana bhikkhave bhikkhu bhandanakāra*ko tī ādi adhammena vaggam adhammena samaggam dhammena vaggam³ dhammapatirūpakena vaggam dhammapatirūpakena samaggaṃ tī imesaṃ vasena cakkam bandhītvā tajjanīyādīsu sattasu kammesu sapaṭippassaddhīsu⁴ vipattidassanattam vuttam. tattha *anapadāno* tī apadānavirahito apadānaṃ vuccati paricchedo. āpattiparicchedavirahito tī attho. tato param patikkutthakatakammappabhedam dassetum sā yeva pāli akataṃ kamman tī ādihi samsandevā⁵ vuttā. tattha na kiñci pālīanusārena na sakkā veditum,⁶ tasmā vannaṃ na vitthārayimhā 'tī.

Campeyyakkhandhakavannanā niṭṭhitā.

Kosambikkhandhakavannanā

Kosambikkhandhake,⁷ *taṃ bhikkhum āpattiyā adassane ukkhipimsū* 'tī ettha ayaṃ anupubbikathā,⁸ dve kira bhikkhū ekasmiṃ āvāse vasanti vinayadharo ca suttantiko ca. tesu suttantiko bhikkhu ekadivasaṃ vacca kutim pavittho ācama-naudakāvasesaṃ bhājane thapetvā⁹ nikkhami. vinayadharo pacchā pavittho taṃ udakam disvā nikkhamītvā taṃ bhikkhum pucchā āvuso tayā idam udakam thapitan ti. āma āvuso ti. tvam¹⁰ ettha āpattibhāvam na jānāsi 'ti. āma na jānāmi 'ti. hoti āvuso ettha āpatti 'ti. sace hoti, desis-sāmi¹¹ 'tī. sace pana te āvuso asañcecca asatiyā katam,

¹ Bp. pāpiyyasi°

² Bp. yojetabbāni

³ Bp. adds dhammena samaggam after vaggam

⁴ Bp. patippa°, and adds ca.

⁵ Bp. °ditvā

⁶ Bp. veditum.

⁷ Bp. Kosambikkakhan°.

⁸ Bp. anupubbī°.

⁹ Bp. adds va

¹⁰ Bp. kim tvam

¹¹ Bp. desessāmi

n' atthi āpatti' tī. so tassā āpattiyā anāpattiditthi ahosi. vinayadharo' pī attano nissitakānam ayam suttantiko āpat-
 tim āpajjamāno' pī na jānāti' tī ārocesi te tassa nissitake
 disvā tumhākam upajjhāyo āpattim āpajjivā' pī āpatti-
 bhāvaṃ na jānāti' tī āhamsu te āgantvā¹ upajjhāyassa
 ārocesuṃ. so evaṃ āha ayaṃ vinayadharo pubbe anāpatti'
 'tī vatvā idāni āpatti' tī vadati, musāvādi eso' tī te gantvā
 tumhākam upajjhāyo musāvādi' tī evaṃ añnamaññaṃ kala-
 haṃ vaddhayimsu tato vinayadharo okāsam labhivā tassa
 āpattiyā adassane ukkhepanīyakammam akāsi. tena vut-
 tam tam bhikkhuṃ āpattiyā adassane ukkhepimsu' tī. bhinno
 bhikkhusangho bhinno bhikkhusangho tī ettha na tāva bhinno,
 api ca kho yathā deve vutthe idāni sassam nippahannan
 ti vuccati, avassam hi tam nippahajjissati, evaṃ eva iminā
 kāranena āyatim avassam bhijjissati so ca kho kalahavasena,
 na sanghabhedavasena, tasmā bhinno tī vuttam. sambhava-
 atthavasena² c' ettha āmenditaṃ veditabbam etam atthaṃ
 bhāsivā utthāyāsana³ pakkāmi⁴ 'tī, kasmā evaṃ bhāsivā
 pakkāmi.⁴ sace hi bhagavā ukkhepake vā akāranena⁵ tum-
 hehi so bhikkhu ukkhitto tī vadeyya, ukkhittānuvattake
 vā tumhehi⁶ āpattim āpannā' tī vadeyya, etesaṃ bhagavā
 pakkho, etesaṃ bhagavā pakkho' tī vatvā āghātaṃ bāndhey-
 yum, tasmā tantim eva thapetvā etam atthaṃ bhāsivā
 utthāyāsana⁴ pakkāmi.⁴ attanā' va attānaṃ tī ettha yo sañ-
 ghenā ukkhepanīyakammānam⁷ adhammavādīnam pakkhe
 nisinno tumhe kiṃ bhanathā' tī, tesañ ca itaresañ ca lad-
 dhiṃ sutvā ime adhammavādīno, itare dhammavādīno tī
 cīttam uppādeti, ayaṃ tesam majjhe nisinno' va tesam
 nānāsamvāsako hoti, kammaṃ kopeti, itaresam pī hattha-
 pāsaṃ anāgatattā kopeti. evaṃ attanā' va attānaṃ nānā-
 samvāsakaṃ karoti. samānasamvāsakaṃ tī etthā' pī yo
 adhammavādīnaṃ pakkhe nisinno adhammavādīno ime
 itare dhammavādīno tī tesam majjhe⁸ pavisati, yattha vā tat-

¹ Bp adds attano² Bp. pakkamī.³ Bp. akārane.⁴ Bp °kammakatānam.⁵ Bp sambhama°⁶ Bp. pakkamī⁷ Bp tumhe.⁸ Bp. majjham.

tha vā¹ pakkhe nisinno ime dhammavādino ti ganhāti, ayam attanā va attānam samānasamvāsakaṃ karotī 'ti veditabbo. *kāyakkammam vacīkammam* ti ettha kāyena paharantā kāyakkammam upadaṃsenti pharusam vadantā vacīkammam upadaṃsenti 'ti veditabbā. *hatthaparāmāsaṃ karontī* 'ti kodhavasena hatthehi aññamaññaṃ parāmasanaṃ karontī. *adhammiyamāne* 'ti adhammiyāni kiccāni kurumāne. *asammodikāya*² *vattamānāya* 'ti sammodikāya avattamānāya.³ *ayam eva*⁴ *vā* pātho. sammodanakathāya⁵ avattamānāya 'ti attho. *ettāvata na aññamaññaṃ* ti ettha dve pantiyo katvā upacāram muñcitvā nisīditabbam dhammiyamāne pana pakkhe⁶ sammodikāya vattamānāya āsanantarikāya nisīditabbam ekekaṃ āsanam antaraṃ katvā nisīditabbam. *mā bhandanan* ti ādisu akatthā 'ti pāthasesam gahetvā mā bhandanam akatthā 'ti evam attho datthabbo. *adhammavādi* 'ti ukkhittānuvattakesu aññataro. ayam pana bhikkhu bhagavato atthakāmo. ayam kir'assa adhippāyo ime bhikkhū kodhābhibhūtā satthuvacanam na ganhanti, mā bhagavā ete ovadanto kilamittā 'ti, tasmā evam āha. bhagavā pana pacchā 'pi saññaṃ labhitvā oramissanti 'ti tesam anukampāya atītavatthum āharitvā kathesi. tattha anattatho 'ti anattatho ato. etasmā me purisā anattatho 'ti vuttaṃ hoti. atha vā anattatho 'ti anattatho. sesaṃ pākataṃ eva. *puthusaddo* ti ādigāthāsu⁷ pana puthu mahā saddo assā 'ti puthusaddo. *samajano* ti⁸ ekasadiṣo jano. sabbo c' ayam bhandanakārakajano⁹ samantato saddanīcchāranena puthusaddo c' eva sadiṣo cā 'ti vuttaṃ hoti *na bālo koci maññathā* 'ti tattha koci eko 'pi aham bālo ti maññittha, sabbe 'pi panditamānino yeva *maññam*¹⁰ *bhiiyo amaññarun* ti koci eko 'pi aham bālo ti ca na maññittha, bhiiyo ca sanghasmiṃ bhijjamāne aññaṃ pi ekam mayham kāranā sangho bhijjati 'ti idaṃ kāraṇaṃ na maññitthā 'ti attho. *paramuttā* 'ti mutthassatino. *vācāgocarabhānino* ti ra-kārassa¹¹ rassādeso

¹ Bp. *adds* pana.² Bp. °dikā.³ Bp. vattamānāya.⁴ Bp. *evā for* eva vā.⁵ Bp. sammodamānā°⁶ Bp. *omits* pakkhe.⁷ Bp. ādisu gāthāsu.⁸ Bp. *inserts* samāno° *after* ti.⁹ Bp. °kārako jano.¹⁰ Bp. na aññaṃ.¹¹ Bp. rā-.

kato, vācāgocārā na satipatthānādigocarā. bhānino ti katham bhānino. *yāvicchanti mukhāyāman* ti¹ yāva mukham pasāretum icchanti, tāva pasāretvā bhānino, eko 'pi sangha-gāravena mukhasankocanam² na karoti 'ti attho. *yena nītā* 'ti yena kalahena imam nilajjabhāvam³ nītā. *na tam vidū* 'ti tam na⁴ jānantī evam sādīnavo ayan ti *ye ca tam upanayhanti* 'ti tam akkocchi ayam man ti ādikam ākāram ye⁵ upanayhanti. *sanantano* ti porāno. *pare* 'ti paṇḍite thapetvā tato aññe bhaṇḍanakārakā, pare nāma. te ettha saṅghamaññe kalaham karontā mayam yamāmhase⁶ upara-māma⁷ nassāma⁸ satatam samitam maccusantikam gacchāmā 'ti na jānantī yeva.⁹ *ye ca tattha vijānantī* 'ti ye ca¹⁰ tattha paṇḍitā mayam maccusamīpaṃ gacchāmā 'ti vijānantī *tato sammanti medhagā* 'ti¹¹ evam hi te jānantā yonisomanasi-kāram uppādetvā medhagānam kalahānam vūpasamāya patipajjanti. *atthacchidā*¹² 'ti ayam gāthā Brahmaḍattañ ca Dīghāvukumārañ ca sandhāya vuttā *tesaṃ pi hoti sangati*, kasmā tumhākaṃ na hoti. *yesaṃ vo n' eva mātā-pitūnam atthhīni chinnāni*, pānāni¹³ hatāni, na gavāssa¹⁴ dha-nāni hatāni 'ti. *sace labhethā* 'ti ādigāthā paṇḍitasahāyassa ca bālasahāyassa ca vanpāvannadīpanattham vuttā *abhi-bhuyya sabbāni parissayānī* 'ti pākataparissaye ca paticchana-parissaye ca abhibhavitvā tena saddhim attamano 'va¹⁵ *satimā careyya*¹⁶ *rūjū* 'va rattham vijitan ti yathā attano vijitam rattham Mahājanakarājā ca Arindamamahārājā ca pahāya ekakā carimṣu, evam careyyā 'ti attho. *mātanga-raññī* 'eva nāgo ti mātango¹⁷ araññī 'eva¹⁸ nāgo mātango ti hatthī vuccati. nāgo ti mahantādhivacanam etam. yathā hi mātuposako mātango nāgo araññe ekako 'va¹⁵ carī, na ca

¹ Bp omits ti³ Bp nillajja°.⁵ Bp inserts ca.⁷ Bp. upayamāna⁹ Bp omits yeva.¹¹ Bp omits 'ti.¹³ Bp na pānani hatā for pānāni hatāni¹⁴ Bp gavassa.¹⁶ Bp careyyā 'ti.¹⁸ Bp. araññe nāgo 'va for these.² Bp °kocam⁴ Bp omits na⁶ Bp. yamāmase⁸ Bp. omits nassāma¹⁰ Bp omits ca.¹² Bp. °chinnā.¹⁵ Bp. omits 'va.¹⁷ Bp. matango.

pāpāni akāsi, yathā ca pārileyyako,¹ evaṃ eko care, na ca pāpāni kayirā 'tī vuttam hoti pārileyyake¹ viharati rakkhitavanasande 'tī pārileyyakam¹ upanissāya rakkhitavanasande viharati *hatthināgo* tī mahāhatthi *hatthikalabhehi*² 'tī hatthipotakehi. *hatthicchāpehi* 'tī khīrapakehi³ daharapotakehi. *chinnaggāni* 'tī tehi purato purato gacchantehi chinnaggāni khāyitāvasesāni khānusadisāni tināni khādanti. *obhaggobhaggan* tī tena hatthināgena uccaṭṭhānato bhāṇitvā⁴ pātitaṃ *assa sākhābhangan* tī etassa santakam sākhābhanganam te khādanti. *āvilāni* 'tī tehi pathamataram otarivā pivantehi ālulitāni kaddamodakāni pivati *ogāhā* 'tī titthato.⁵ *nāgassa nāgenā* 'tī hatthināgassa buddhanāgena. *īsādanassā* 'tī rathaisāsadisadantassa *yad eko ramati vane* 'tī yasmā buddhanāgo viya ayam pi hatthināgo eko pavivitto vane ramati, tasmāssa nāgassa nāgena cittaṃ sameti ekibhāvaratīyā ekasadisam hoti 'tī attho *yathāthirantaṃ viharitvā* 'tī ettha temāsaṃ bhagavā tattha vihāsi 'tī vedītabbo. ettāvata Kosambikehi⁶ kira ubbālho bhagavā temāsaṃ araṇṇaṃ pavisitvā vasati 'tī sabbattha kathā patthata ahoṣi. *atha kho Kosambikā*⁷ *upāsakā* 'tī atha kho imaṃ kathāsallāpam sutvā Kosambivāsino⁸ upāsakā *adhammaṃ dhammo* tī ādini atthārassa bhedakaravattḥūni Saṅgha-bhedakkhandhake vannayissāma. *ādāyaṇ* tī laddhipāraṃ.⁹ *vivittaṃ* tī suṇṇaṃ. *taṃ ukkhittakaṃ bhikkhuṃ osāretvā* 'tī taṃ gahetvā nissīmaṃ¹⁰ gantvā āpattiṃ desāpetvā kamma-vācāya osāretvā. *tāvad eva uposatho* tī taṃ divasaṃ eva Uposathakkhandhake vuttanayena¹¹ sāmaggīuposatho kātabbo *amūlā mūlaṃ gantvā* 'tī na mūlā mūlaṃ gantvā. taṃ vatthum avinīccanī¹² 'tī attho. ayam vuccati Upāli saṅghasāmaggi atthāpetā byañjanupetā 'tī atthato apagatā saṅghasāmaggi 'tī imaṃ pana byañjanamattaṃ upetā *saṅghassa kiccesū* 'tī saṅghassa karanīyesu uppannesu. *manā-*

¹ Bp. pālī° for pāri°.

² Bp. khīrūpa°.

³ Bp. tittham gatā.

⁴ Bp. °mbakā.

⁵ Bp. laddhigahanam.

⁶ Bp. °nayan° eva.

⁷ Bp. kaḷa°.

⁸ Bp. repeats this.

⁹ Bp. °mbakehi.

¹⁰ Bp. °mbivāsino.

¹¹ Bp. sīmam.

¹² Bp. °cchanitvā.

nāsū 'tī vinayamantanāsū. *atthesu jātesū* 'tī vināyaatthesu
 ippannesu. *vinicchayesū* 'tī tesam yeva atthānam viniccha-
 yesu. *mahatthiko* tī mahāupakāro. *paggaḥāraho* tī pagga-
 hitum¹ yutto. *anānuvājjo pathamena sīlato* tī ādimhi yeva
 tāva sīlato na upavājjo *avekkhitācāro* tī apekkhitācāro, ālokite
 vilokite sampajānakārī 'tī ādinā nayena upaparikkhitācāro
 atthakathāsu pana appaticchannācāro tī vuttam. *vsayhā*
 'tī abhūbhavitvā. *anuyyuttam² bhanan* tī anuyyuttam³ anu-
 pagatam² bhananto yasmā hi so anuyyuttam⁴ bhanatī,
 usuyyāya⁵ vā agatigamanavasena vā kāranā apagatam na
 bhanatī, tasmā attham na hāpetī. usuyyāya⁵ pana agatī-
 gamanavasena vā bhananto, attham hāpetī kāranam na
 vadatī,⁶ parisagato⁷ chambhatī c' eva vedhatī⁸ ca, yo īdiso
 na hotī, ayam paggaḥāraho tī dassetī. kiñci bhiyyo tath'
 eva pañhan tī gāthā tassattho yath'⁹ eva anuyyuttu² bhananto,
 attham na hāpetī, tath' eva parisāya majjhe pañham pucchito
 samāno na c' eva pajjhāyati, na¹⁰ manku hotī. yo hi attham
 na jānātī, so pajjhāyati, yo vattum na sakkotī, so mañkam¹¹
 hotī. yo pana atthañ ca jānātī vattañ ca sakkotī, so na
 pajjhāyati na manku hotī. *kālāgatan* tī kathetabbayuttakāle
 āgatam. *byākaranārahan* tī pañhassa atthānulomatāya, byā-
 karanānucchavikam *vaco* tī vadanto, evarūpam vacanam
 bhananto tī attho. *rañjetī* 'tī tosetī. *viññūparisan* tī viñ-
 ñūnam parisam. *ācārikamhi ca sake* 'tī attano ācariyavāde.
alam pametun tī vīmaṃsitum tam tam kāranam paññāya
 tulayitum samattho. *paguno* tī kataparicayo laddhāsevano.
kathetave 'tī kathetabbe. *viraddhikovido* tī viruddhatthāna-
 kusalo.¹² *paccatthikā yena vajantī* 'tī ayam gāthā yādiṣe
 kathetabbe paguno tam dassetum vuttā. ayam h' ettha
 attho, yādisena kathitena paccatthikā ca niggaḥam gacchantī,
 mahājano ca saññāpanam gacchatī, saññātiavabodhanam¹³

¹ Bp pagganhitum³ Bp anuññātām⁵ Bp usuyyāya⁷ Bp. inserts tasmā so before this⁹ Bp. yathā ca¹¹ Bp. mañku.¹³ Bp. saññāttim ava°.² Bp anuyyutam.⁴ Bp anapagatam.⁶ Bp. deti⁸ Bp pavedhatī¹⁰ Bp. na ca.¹² Bp. viraddha°.

gacchatī 'ti attho. ayañ¹ ca kathento sakam ādāyam attano ācariyavādam na hāpeti. yasmim vatthusmim adhikarānam uppannam tad-anurūpam anupaghātakaram pañham byākaramāno tādise kathetabbe paguno hoti.² *dūteyyakammesu alan ti* atthahi dūtangehi samannāgatattā saṅghassa dūteyyakammesu samattho. sam³ sutthu uggaṇhātī 'ti *samuggaho*. idam vuttam hoti yathā nāma āhunam āhū⁴ tī piṇḍam samugganhanti, evam pītisomanassajāten' eva cetasā saṅghassa kīccesu samuggaho, sanghakīccesu⁵ tassa⁶ kīccassa patigāhako ti attho. *karam vaco* ti vacanam karonto. *na tena maññatī* 'ti tena vacanakaranena⁷ aham karomi, saṅghabhāram nittharāmī 'ti na nānātimānam jappeti *āpajjati yāvatakesu*⁸ tī yattakesu vatthūsu āpattim āpajjamāno āpajjati⁹ *hoti*¹⁰ *yathā ca vutthitī* 'ti tassā ca āpattiya yathā vutthānam hoti *ete vibhaṅgā* 'ti yesu ca¹¹ vatthūsu āpajjati yathā ca¹¹ vutthānam hoti, imesam atthānam jotakā ete vibhaṅgā *ubhayassā* 'ti ubhayo assa. *sāgatā*¹² 'ti sutthu āgatā. *āpattivutthānapadassa kovidō* tī āpattivutthānakāranakusalo. *yān cācaran* tī yāni ca bhaṇḍanakārakādīni¹³ ācaranto tajjanīyakammādivasena nissāranam gacchatī. *osāraṇam tam vusitassa jantuno* tī tam¹⁴ vattam vusitassa jantuno. yā osāranā kātabbā, etam pi jānāti. sesam sabbattha uttānam evā 'ti.

Kosambikkhandhakavannanā¹⁵ niṭṭhitā.

111 Samantapāsādikāya vinayasamvannanāya¹⁶ Mahāvagavannanā samattā

yathā ca vannanā esā samattā nirupaddavā,
evam sabbe janā santim pappontu nirupaddavan tī.

¹ Bp yañ.

³ Bp omits sam.

⁵ Bp saṅghassa kīccesu

⁷ Bp °karakena.

⁹ Bp. omits āpajjati.

¹¹ Bp. omits ca.

¹³ Bp. °kāraṇādīni.

¹⁵ Bp. Kosambakakkh°.

² Bp. hoti 'ti.

⁴ Bp ahu.

⁶ Bp repeats tassa

⁸ Bp. °kesu vatthūsu.

¹⁰ Bp. āpatti hoti

¹² Bp. svāgatā.

¹⁴ Bp. omits tam.

¹⁶ Bp. °nāyaṃ.